

Nr. 8 – 2014
Side 1109–1277

NORSK LOVTIDEND

Avd. I

Lover og sentrale forskrifter mv.

Nr. 8
Utgitt 8. august 2014

Innhold

	Side
Lover og ikrafttredelser. Delegering av myndighet	
2014	
Juni. 20.	1109
Juni. 20.	1111
Juni. 20.	1129
Juni. 20.	1131
Juni. 20.	1132
Juni. 20.	1142
Juni. 20.	1155
Juni. 20.	1163
Juni. 20.	1164
Juni. 20.	1164
Juni. 20.	1164
Juni. 20.	1165
Juni. 20.	1166
Juni. 20.	1166
Juni. 20.	1167
Juni. 20.	1167
Juni. 20.	1168
Juni. 20.	1168
Juni. 20.	1169
Juni. 20.	1170
Juni. 20.	1175
Juni. 20.	1181
Juni. 20.	1181
Juni. 20.	1185
Juni. 20.	1185
Juni. 20.	1186
Juni. 20.	1186
Juni. 20.	1195
Juni. 20.	1196
Juni. 20.	1197
Juni. 20.	1206
Juni. 20.	1206
Juni. 20.	1208
Juni. 20.	1211

Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven) (gjennomføring av direktiv 2011/83/EU om forbrukerrettigheter) (Nr. 776)	1214
Juni	20.	Kunngjøring av Stortingets vedtak 27. mai 2014 om redigert versjon av Grunnloven kapittel E. og F. som følge av vedtatte grunnlovsforslag om menneskerettigheter (Nr. 778).....	1214
Juni	20.	Deleg. av Kongens myndighet etter lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriksstjenesten § 1, § 17 og § 21 til Utenriksdepartementet (Nr. 779).....	1219
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 56 om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, energiloven, elsertifikatloven og havenergilova (Nr. 782).....	1222
Juni	20.	Deleg. av myndighet etter lov 20. juni 2014 nr. 29 om endringer i børsløven og verdipapirhandelloven mv. del XIX nr. 1 og lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer § 3 (Nr. 784)	1222
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond (Nr. 785).....	1222
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 39 om oppheving av lov om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard og endringer i helsetilsynsloven, legemiddeloven og lov om medisinsk utstyr (Nr. 788).....	1222
Juni	20.	Utsatt ikrafts. av lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) (Nr. 789).....	1223
Juni	20.	Overf. av myndighet til Samferdselsdepartementet etter § 5–2 i lov om fornybar energiproduksjon til havs (havenergilova) (Nr. 791)	1225
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 47 om endringer i politiløven og SIS-loven mv. (Nr. 792).....	1225
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 26 om endringer i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven (forenkling av regelverket om oppfølging av sykmeldte arbeidstakere) (Nr. 793).....	1225
Juni	20.	Deleg. av Kongens myndighet til å bestemme ikrafttredelse av endringer i foretakspensjonsloven (Nr. 794)	1226
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 49 om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven) (Nr. 795).....	1226
Juni	20.	Delt ikrafts. av lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre) (Nr. 797)	1226
Juni	20.	Ikrafts. av lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning) (Nr. 798).....	1227
Juni	20.	Delt ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 24 om endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (tilpasninger til ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjonsordning for offentlig tjenestepensjon) (Nr. 799)	1227
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 50 om endringer i naturmangfoldloven (Nr. 801).....	1227
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 51 om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) (Nr. 802).....	1227
Juni	20.	Delvis ikrafts. av lov 25. april 2014 nr. 13 om endringer i adopsjonsloven mv. (Nr. 803).....	1228
Juni	20.	Deleg. av Kongens myndighet etter statsforetakslovens regler om ansatterepresentasjon til Arbeids- og sosialdepartementet (Nr. 810).....	1258
Juni	20.	Ikrafts. av lov 20. juni 2014 nr. 55 om endringer i universitets- og høyskoleloven (Nr. 817).....	1277
Juni	24.	Deleg. av myndighet til å ettergi idømte sakskostnader på skatte- og avgiftsområdet (Nr. 819).....	1277

Kunngjøring av stortingsvedtak

2014

Juni	20.	Endr. i Stortingets vedtak 5. desember 2013 nr. 1482 om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2014 (Nr. 815)	1273
Juni	20.	Endr. i Stortingets vedtak 5. desember 2013 nr. 1486 om særavgifter til statskassen for budsjettåret 2014 (Nr. 816)	1276

Forskrifter

2014

Juni	20.	Forskrift om opplysningsplikt og angrerett mv. (Nr. 777)	1214
Juni	20.	Forskrift om gebyr ved Norges utenriksstasjoner (Nr. 780).....	1220
Juni	5.	Forskrift om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger (Nr. 805).....	1229

Juni	17.	Forskrift om virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte og regional transportstøtte (Nr. 807).....	1255
Juni	20.	Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m. (Nr. 812).....	1259
Juni	24.	Forskrift om renter ved forsinket betaling og kompensasjon for inndrivelseskostnader (Nr. 818).....	1277

Endringsforskrifter

2014

Juni	12.	Endr. i diverse forskrifter som følge av navneendring fra Statens reindriftsforvaltning til Landbruksdirektoratet (Nr. 774).....	1213
Juni	19.	Endr. i forskrift om velferd for hest (Nr. 775).....	1213
Juni	20.	Endr. i forskrift 9. august 2013 nr. 966 om endringer i forskrift 28. februar 1997 nr. 153 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (Nr. 781)	1221
Juni	20.	Endr. i politiregisterforskriften og påtaleinstruksen (Nr. 790)	1223
Juni	20.	Endr. i forskrift 17. desember 1971 nr. 1 om gebyr for overlasting (Nr. 796)	1226
Juni	20.	Endr. i endringsforskrift 13. juni 2014 nr. 740 om endringer i forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager (Nr. 800)...	1227
Juni	3.	Forskrift om endring i forskrift om graden ph.d. ved MF (Nr. 804).....	1228
Juni	11.	Endr. i forskrift om alkoholordningen for Svalbard (Nr. 806)	1254
Juni	19.	Endr. i forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene om inntektsprøving av forskott (Nr. 808).....	1258
Juni	19.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter tobis i 2014 (Nr. 809)	1258
Juni	17.	Endr. i forskrift om generelle tillatelser til bruk av frekvenser (fribruksforskriften) (Nr. 811).....	1259
Juni	20.	Endr. i forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten (Nr. 813).....	1272
Juni	20.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist (Nr. 814).....	1273

Diverse

2014

Juni	20.	Opph. av kongelig resolusjon av 7. juni 2002 om hovedinstruks for virksomhetsledelsen om økonomiforvaltningen i Statens pensjonskasse (Nr. 783)	1222
------	-----	---	------

Rettelser

Oversikt over rettelser	3. omslagsside
Bestillinger, adresseendringer m.v.	4. omslagsside

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Utgitt 8. august 2014

Nr. 8

---

20. juni. Lov nr. 23 2014

Lov om endringer i folketrygdloven og i skattelovgivningen mv. (tilpasning til a-ordningen)

Prop.48 L (2013–2014), Innst.193 L (2013–2014), Lovvedtak 53 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 3. og 10. juni 2014. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven).
- 2 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 3 Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
- 4 Lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven).
- 5 Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven).
- 6 Lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven).

I

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 5–2 nr. 1 første punktum skal lyde:

Den som selv eller gjennom andre i løpet av en kalendermåned har utbetalt eller ytet fordel som nevnt i dette nummer, skal etter reglene i a-opplysningsloven gi opplysninger om alt som er ytet til den enkelte mottaker.

§ 5–2 nr. 1 bokstav f til k skal lyde:

- f. honorar eller annen godtgjøring som er utbetalt opphavsmann til åndsverk,
- g. reise-, diett- og representasjonsgodtgjøring, samt annen godtgjøring til dekning av utgifter ved utførelse av arbeid, oppdrag eller verv som nevnt under bokstav a til f,
- h. lott eller part ved fiske eller fangstvirksomhet,
- i. godtgjøring til medlemmer av faste arbeidslag som utfører arbeid for egen regning,
- j. godtgjøring for barnepass også når dette skjer i barnepasserens hjem som ledd i selvstendig næringsvirksomhet,
- k. vederlag til arbeidstaker i forbindelse med opphør av arbeidsforhold i henhold til avskjed, oppsigelse eller avtale med arbeidsgiver.

§ 5–2 nr. 1 bokstav l oppheves.

§ 5–9 bokstav h og ny bokstav i skal lyde:

- h. boligselskap og boligsameier som omfattes av skatteloven §§ 7–3 og 7–11 om fordeling av inntekter, kostnader, formue og gjeld mellom andelshaverne eller sameierne,
- i. den som selv eller gjennom andre har utbetalt vederlag for tjenester av teknisk, håndverksmessig, juridisk, regnskapsmessig eller annen art.

§ 5–11 nr. 3 skal lyde:

3. Skattyter skal ha kopi av opplysninger som er nevnt i dette kapittel. Det skal fremgå av kopien (årsoppgaven) at opplysninger også er sendt ligningsmyndighetene. For opplysninger som er innrapportert etter § 5–2, skal skattyter ha sammenstilt oversikt innen 1. februar i året etter inntektsåret.

§ 5–12 nr. 2 bokstav c og ny bokstav d skal lyde:

- c. gi bestemmelser om hvordan opplysninger skal gis,
- d. gi bestemmelser om innholdet i sammenstilling som nevnt i § 5–11 nr. 3 tredje punktum og bestemme at sammenstillingen oversendes skattyter i en bestemt form.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 25–1 annet ledd skal lyde:

Den som er arbeidsgiver, plikter å sende melding til arbeidstakerregisteret om inntak av en arbeidstaker og om opphør av et arbeidsforhold innen fredag i uken etter. Meldingen leveres på det stedet og på den måten som er bestemt i a-opplysningsloven § 5 med tilhørende forskrifter.

§ 25–3 skal lyde:

§ 25–3. *Gebyr og tvangsmulkt ved brudd på meldeplikten til arbeidstakerregisteret mv.*

Arbeids- og velferdsetaten kan ilegge en arbeidsgiver gebyr, tvangsmulkt eller begge deler når arbeidsgiveren har gitt uriktige opplysninger i strid med § 25–1 andre ledd med tilhørende forskrifter og § 25–10 med tilhørende forskrifter.

Gebyr kan ilegges når korrekte opplysninger ikke er gitt innen den frist som er fastsatt i forskrift. Gebyret skal utgjøre et halvt rettsgebyr for hver forsømmelse.

Tvangsmulkt kan ilegges etter at det er sendt purring og gitt en ny frist for å rette på forholdet. Det må samtidig gis varsel om at tvangsmulkt vil løpe dersom den nye fristen ikke overholdes. Mulkten skal utgjøre et halvt rettsgebyr for hver forsømmelse for hver dag etter utløpet av den nye fristen fram til korrekte opplysninger er levert.

Ilagt gebyr eller tvangsmulkt kan motregnes i en arbeidsgivers krav etter § 22–3 på refusjon av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14.

Ilagt gebyr og tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral kan innkreve gebyret og tvangsmulkten etter reglene i bidragsinnkrevingsloven.

Ilagt gebyr eller tvangsmulkt kan helt eller delvis ettergis dersom det blir gjort sannsynlig at forpliktelsen ikke er overholdt som følge av forhold utenfor den opplysningspliktiges kontroll, eller dersom særlige rimelighetsgrunner tilsier det.

Departementet gir i forskrift regler om gebyr og tvangsmulkt. Det kan herunder gis regler om

- a) hva som skal regnes som en forsømmelse
- b) forholdet mellom bruken av gebyr og tvangsmulkt i det enkelte tilfellet
- c) forholdet mellom gebyr og tvangsmulkt etter paragrafen her og a-opplysningsloven §§ 10 og 11
- d) ettergivelse av ilagt gebyr eller tvangsmulkt
- e) økt gebyr eller tvangsmulkt i gjentakelsestilfelle.

Ny § 25–3 a skal lyde:

§ 25–3 a. *Gebyr ved manglende oppfyllelse av arbeidsgivers plikter etter § 25–2*

Dersom arbeidsgiver ikke innen fristen i § 25–2 tredje ledd har gitt skriftlig melding til arbeids- og velferdsetaten om at reglene om oppfølgingsplan er overholdt, herunder sendt inn planen, eller gitt melding om at reglene om dialogmøte er overholdt, skal det gis varsel med tre ukers frist for overholdelse av pliktene. Dersom pliktene ikke overholdes innen varslingsfristen, kan arbeids- og velferdsetaten fatte vedtak om gebyr. Arbeids- og velferdsetaten kan også fatte vedtak om gebyr dersom arbeidsgiver ikke utleverer oppdatert oppfølgingsplan etter innkalling til dialogmøter etter folketrygdloven eller ikke deltar i slike møter, jf. § 25–2 annet og fjerde ledd. Gebyr etter denne paragrafen kan utgjøre seks rettsgebyr for hver unnlattelse. Ilagt gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet gir i forskrift regler om gebyr, herunder regler om ettergivelse av gebyr.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal § 5–15 første ledd bokstav i lyde:

- i. arbeidsvederlag som ikke er virksomhetsinntekt, når beløpet er under grensen for opplysningsplikt etter forskrift gitt med hjemmel i ligningsloven § 5–12, jf. § 5–2,

IV

I lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring skal § 5 annet ledd nr. 2 lyde:

2. spesifikasjon av lønnsopplysningspliktige ytelser,

V

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 10–10 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan i forskrift gi regler om skjerpet betaling for arbeidsgiver som har vist vesentlig forsømmelse av sine plikter etter denne loven.

VI

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd skal lyde:

Plikten til å gi opplysninger etter denne lov omfatter opplysninger som skal gis med hjemmel i følgende bestemmelser med tilhørende forskrifter:

- a. ligningsloven § 5–2,
- b. folketrygdloven §§ 24–2, 25–1 annet ledd og 25–10, jf. § 21–4,
- c. skattebetalingsloven § 5–11 og
- d. statistikkloven § 2–2.

§ 4 skal lyde:

§ 4. *Frist for levering av opplysninger*

Opplysninger skal gis av den opplysningspliktige minimum en gang per kalendermåned.

Opplysninger om føderåd etter ligningsloven § 5–2 nr. 1 bokstav b kan leveres en gang per år og skal senest leveres samtidig med fristen for å levere opplysninger i januar i året etter inntektsåret.

Meldinger etter folketrygdloven § 25–1 andre ledd til arbeidstakerregisteret om inntak av en arbeidstaker og om opphør av et arbeidsforhold skal leveres innen fredag i uken etter at arbeidsforholdet tok til eller opphørte, med mindre det gis dispensasjon i medhold av forskrift gitt med hjemmel i fjerde ledd i paragrafen her.

Departementet kan i forskrift gi regler om fristen for å levere opplysninger, herunder at det kan gjøres unntak fra fristen i tredje ledd.

§ 13 nr. 1 om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning oppheves.

I § 13 nr. 3 skal endringen av folketrygdloven § 24–3 første ledd lyde:

Arbeidsgiver skal av eget tiltak beregne arbeidsgiveravgiften etter § 23–2 for hver kalendermåned. Opplysninger om beregnet avgift og grunnlaget for beregning av arbeidsgiveravgift for hver kalendermåned skal leveres etter reglene i a-opplysningsloven.

I § 13 nr. 3 skal folketrygdloven § 25–10 andre ledd lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at arbeidsgiver skal opplyse om at utbetalingen eller fordelten til den ansatte er for en avvikende periode.

I § 13 nr. 4 skal endringen av skattebetalingsloven § 5–11 første ledd lyde:

Arbeidsgiver skal ukrevet levere opplysninger om forskuddstrekket for hver kalendermåned etter reglene i a-opplysningsloven. Forsikringselskap som er trekkpliktig etter § 5–4 tredje ledd, skal levere opplysninger om foretatt forskuddstrekk etter reglene i a-opplysningsloven. Selskap mv. som er trekkpliktig etter § 5–4 annet ledd, skal levere opplysninger på den måte som departementet bestemmer.

I § 13 nr. 4 skal følgende setning tas inn foran setningen «§ 5–11 femte og sjette ledd blir annet ledd og tredje ledd»:
«§ 5–11 femte ledd annet punktum oppheves».

VII

Folketrygdloven ny § 25–3 a trer i kraft straks. De øvrige endringene under I til V trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringene under VI trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 24 2014

Lov om endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (tilpasninger til ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjonsordning for offentlig tjenestepensjon)

Prop.66 L (2013–2014), Innst.289 L (2013–2014), Lovvedtak 77 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner.
- 2 Lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner.
- 3 Lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn.
- 4 Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse.
- 5 Lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.
- 6 Lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person.
- 7 Lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere.
- 8 Lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser.

- 9 Lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd.
- 10 Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere.
- 11 Lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten (odelslova).
- 12 Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven).
- 13 Lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar.
- 14 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 15 Lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven).
- 16 Lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg.
- 17 Lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.
- 18 Lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven).
- 19 Lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse.
- 20 Lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre).
- 21 Lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning).

I

I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner gjøres følgende endringer:

§ 3 nr. 4 første ledd første punktum skal lyde:

Får den skadede fri kur og pleie i institusjon under statlig ansvar, eller i anstalt under kriminalomsorgen, ytes stønad med uforandret beløp til og med den tredje kalendermåneden etter den måneden forpleiningen tok til.

§ 3 nr. 4 nytt tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første og andre ledd gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger.

§ 3 nr. 4 nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir nye fjerde, femte og sjette ledd.

§ 13 tolvte ledd første punktum skal lyde:

Får enken fri kur og pleie i institusjon under statlig ansvar, eller i anstalt under kriminalomsorgen, ytes stønad med uforandret beløp til og med den tredje kalendermåneden etter den måneden da forpleiningen tok til.

§ 13 tolvte ledd fjerde punktum og nytt femte punktum skal lyde:

For øvrig gjelder bestemmelsene i § 3 nr. 4 fjerde og sjette ledd tilsvarende. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger.

§ 15 niende ledd skal lyde:

Til barn som får fri kur og pleie i institusjon under statlig ansvar, eller i anstalt under kriminalomsorgen, skal pensjonen etter utløpet av den tredje kalendermåneden etter den måneden da forpleiningen tok til, utgjøre 37 prosent av barnepensjonen utenfor institusjon og ikke mindre enn 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Barnepensjon til søsken av barn i institusjon skal omregnes og ytes med det beløp som vedkommende søsken ville få om de alene var berettiget til barnepensjon. Bestemmelsen i § 3 nr. 4 sjette ledd gjelder tilsvarende. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger.

§ 18 nr. 1 første ledd skal lyde:

Dersom det ytes invalidepensjon etter denne lov og pensjon fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, skal den delen av tilleggspensjonen som svarer til uføregraden på grunn av krigsskade, gå til fradrag i invalidepensjonen. Er pensjonsgivende inntekt i folketrygden større enn invalidens fulle krigspensjon tillagt 50 prosent, skal fradragsbeløpet svare til tilleggspensjon beregnet på grunnlag av fullpensjonen tillagt 50 prosent. For øvrig gjelder lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser 6. juli 1957 nr. 26 (samordningsloven) § 24.

§ 18 nr. 1 andre ledd oppheves.

§ 18 nr. 1 nåværende tredje ledd blir andre ledd og skal lyde:

Dersom det ytes invalidepensjon etter denne lov og arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, gjelder første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom arbeidsavklaringspengene eller uføretrygden er gradert eller redusert for trygdetid, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 18 nr. 1 nåværende fjerde ledd og femte ledd blir tredje og fjerde ledd.

§ 18 nr. 1 nåværende sjette ledd blir femte ledd og skal lyde:

Dersom det ytes enkepensjon etter denne lov og arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, gjelder tredje ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom arbeidsavklaringspengene eller uføretrygden er gradert eller redusert for trygdetid, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 18 nr. 1 nåværende sjuende ledd blir sjette ledd.

II

I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for sivilpersoner og hjemmestyrkepersonell gjøres følgende endringer:

§ 6 nr. 4 første ledd første punktum skal lyde:

Får den skadede fri kur og pleie i institusjon under statlig ansvar, eller i anstalt under kriminalomsorgen, ytes stønad med uforandret beløp til og med den tredje kalendermåneden etter den måneden forpleiningen tok til.

§ 6 nr. 4 nytt tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første og andre ledd gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger.

§ 6 nr. 4 nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir nye fjerde, femte og sjette ledd.

§ 17 nr. 3 åttende ledd første punktum skal lyde:

Får enken fri kur og pleie i institusjon under statlig ansvar, eller i anstalt under kriminalomsorgen, ytes stønad med uforandret beløp til og med den tredje kalendermåneden etter den måneden da forpleiningen tok til.

§ 17 nr. 3 åttende ledd fjerde punktum og nytt femte punktum skal lyde:

For øvrig gjelder bestemmelsene i § 6 nr. 4 fjerde og sjette ledd tilsvarende. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger.

§ 19 niende ledd skal lyde:

Til barn som får fri kur og pleie i institusjon under statlig ansvar, eller i anstalt under kriminalomsorgen, skal pensjonen etter utløpet av den tredje kalendermåned etter den måned da forpleiningen tok til, utgjøre 37 prosent av barnepensjonen utenfor institusjon og ikke mindre enn 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Barnepensjon til søsken av barn i institusjon skal omregnes og ytes med det beløp som vedkommende søsken ville få om de alene var berettiget til barnepensjon. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger.

§ 23 nr. 1 første ledd skal lyde:

Dersom det ytes invalidepensjon etter denne lov og pensjon fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, skal den delen av tilleggspensjon som svarer til uføregraden på grunn av krigsskade, gå til fradrag i invalidepensjon etter nærværende lov. Er pensjonsgivende inntekt i folketrygden større enn invalidens fulle krigspensjon tillagt 50 prosent, skal fradragbeløpet svare til tilleggspensjon beregnet på grunnlag av fullpensjonen tillagt 50 prosent. For øvrig gjelder samordningsloven § 24.

§ 23 nr. 1 andre ledd oppheves.

§ 23 nr. 1 nåværende tredje ledd blir andre ledd og skal lyde:

Dersom det ytes invalidepensjon etter denne lov og arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, gjelder første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom arbeidsavklaringspengene eller uføretrygden er gradert eller redusert for trygdetid, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 23 nr. 1 nåværende fjerde og femte ledd blir henholdsvis tredje og fjerde ledd.

§ 23 nr. 1 nåværende sjette ledd blir femte ledd og skal lyde:

Dersom det ytes enkepensjon etter denne lov og arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, gjelder tredje ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom arbeidsavklaringspengene eller uføretrygden er gradert eller redusert for trygdetid, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 23 nr. 1 nåværende sjuende ledd blir sjette ledd.

III

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn § 4 nr. 3, § 16 nr. 1 bokstav e og § 29 nr. 2 første punktum skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

IV

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 24 femte ledd oppheves.

Nåværende § 24 sjette og sjuende ledd blir femte og sjette ledd.

§ 24 a sjette ledd tredje punktum oppheves.

§ 33 tredje ledd siste punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn, men ikke utover 67 år.

§ 35 skal lyde:

Dersom den gjenlevende ektefellen samtidig har alders- eller uførepensjon fra Pensjonskassen eller fra en annen tjenstepensjonsordning, skal enke- eller enkemannspensjonen fra Pensjonskassen reduseres etter bestemmelsene her.

Har den gjenlevende ektefellen alderspensjon, skal pensjonene ikke overstige et beløp som svarer til 60 prosent av summen av den gjenlevendes og den avdødes alderspensjoner. Avdødes alderspensjon regnes av samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som er lagt til grunn for enke- eller enkemannspensjonen. Det overskytende beløpet skal gå til fradrag i enke- eller enkemannspensjonen.

Har den gjenlevende ektefellen uførepensjon, skal enke- eller enkemannspensjonen utgjøre det beløpet som framkommer etter annet ledd når en benytter en beregnet alderspensjon for den gjenlevende ektefellen med samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som uførepensjonen. Dersom uførepensjonen er gradert, skal den beregnede alderspensjonen graderes tilsvarende.

V

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

§ 8 a femte ledd oppheves.

Nåværende § 8 a sjetten og sjuende ledd blir femte og sjette ledd.

§ 8 b sjetten ledd tredje punktum oppheves.

§ 16 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen, legges til grunn, men ikke utover 67 år.

§ 18 skal lyde:

Dersom den gjenlevende ektefellen samtidig har alders- eller uførepensjon fra pensjonsordningen eller fra en annen tjenstepensjonsordning, skal enke- eller enkemannspensjonen fra pensjonsordningen reduseres etter bestemmelsene her.

Har den gjenlevende ektefellen alderspensjon, skal pensjonene ikke overstige et beløp som svarer til 60 prosent av summen av den gjenlevendes og den avdødes alderspensjoner. Avdødes alderspensjon regnes av samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som er lagt til grunn for enke- eller enkemannspensjonen. Det overskytende beløpet skal gå til fradrag i enke- eller enkemannspensjonen.

Har den gjenlevende ektefellen uførepensjon, skal enke- eller enkemannspensjonen utgjøre det beløpet som framkommer etter annet ledd når en benytter en beregnet alderspensjon for den gjenlevende ektefellen med samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som uførepensjonen. Dersom uførepensjonen er gradert, skal den beregnede alderspensjonen graderes tilsvarende.

VI

I lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person gjøres følgende endringer:

§ 28 første ledd skal lyde:

Har noen rett til sykepenger eller uførepensjon etter denne lov og samtidig rett til uførepensjon eller sykepenger etter en av lovene om krigspensjonering, etter lov om yrkesskadetrygd eller uføretrygd beregnet etter særreglene for yrkesskade i kapittel 13 i lov om folketrygd, skal stønaden etter denne lov ikke være større enn at den samlede stønad svarer til hva han ved full ertvervsuførhet ville hatt krav på etter den lov som gir ham den høyeste stønad.

VII

I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere § 8 andre ledd første punktum og § 21 tredje ledd skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

VIII

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser 6. juli 1957 nr. 26 (samordningsloven)

§ 3 skal lyde:

Loven omfatter enke- og enkemannspensjon etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 34 (bruttopenisjon). Enke- og enkemannspensjon etter samme lov § 33 (nettopensjon) og barnepensjon omfattes bare av kapittel II. Det samme gjelder for tilsvarende brutto- og nettopensjoner fra andre tjenstepensjonsordninger.

Loven omfatter midlertidig uførepensjon og uførepensjon etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 28 andre ledd (bruttopenisjon). Midlertidig uførepensjon og uførepensjon etter samme lov § 28 første ledd (nettopensjon) omfattes bare av kapittel II. Det samme gjelder for tilsvarende brutto- og nettopensjoner fra andre tjenstepensjonsordninger.

Loven omfatter ikke menerstatning etter folketrygdloven § 13–17.

Forsørgingstillegg skal regnes som en del av pensjonen ved samordning etter kapitlene II og III og §§ 16 og 17.

§ 9 første punktum skal lyde:

Uførepensjoner fra to eller flere tjenstepensjonsordninger der alle pensjonene enten er bruttopensjoner eller nettopensjoner, se § 3 andre ledd, samordnes etter tilsvarende regler som gjelder for to eller flere alderspensjoner etter § 7.

§ 10 første punktum skal lyde:

Uførepensjon som omfattes av § 3 andre ledd første og tredje punktum og alderspensjon, skal samordnes etter tilsvarende regler som gjelder for to eller flere alderspensjoner etter § 7.

Kapitel IV overskriften skal lyde:

Kapitel IV. Pensjoner fra tjenstepensjonsordning, personskadetrygd, alderspensjon (grunnpensjon) og uføretrygd fra folketrygden

§ 16 nr. 1 første punktum skal lyde:

1. Uførepensjon fra tjenstepensjonsordning som omfattes av § 3 andre ledd første og tredje punktum og personskadetrygd, samordnes etter reglene i denne paragraf.

§ 17 bokstav b skal lyde:

b. uførepensjon som omfattes av § 3 andre ledd første og tredje punktum eller alderspensjon fra tjenstepensjonsordning og enkepensjon fra personskadetrygd, eller

I § 19 overskriften skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

§ 19 første ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjon og enke- og enkemannspensjon fra tjenstepensjonsordning samordnes med alderspensjon fra folketrygden etter følgende regler, jf. også § 24:

§ 19 andre ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd nr. 1 og 3 gjelder tilsvarende når tjenstepensjonen er en alderspensjon som gis før fylte 67 år, eller en enke- og enkemannspensjon, og ytelsen fra folketrygden er uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger.

I § 20 overskriften, § 20 tredje ledd første punktum, § 21 tredje ledd og § 22 nr. 1 første ledd skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

§ 22 nr. 2 første ledd skal lyde:

Pensjon som enke har rett til fra tjenstepensjonsordning eller etter lov av 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd, skal settes ned med et beløp som svarer til 3/4 av folketrygdens grunnbeløp når det ytes pensjon til gjenlevende ektefelle fra folketrygden. For uførepensjon fra tjenstepensjonsordning gjelder bestemmelsen her pensjon som omfattes av § 3 andre ledd første og tredje punktum. Er pensjonen fra tjenstepensjonsordning eller fra yrkesskadetrygden ikke beregnet for full tjenestetid eller hel uførhet, skal fradragbeløpet avkortet forholdsmessig.

§ 22 nr. 3 første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i nr. 2 gjelder tilsvarende for samordning med pensjon eller overgangsstønad etter folketrygdloven § 16–7 og overgangsstønad etter folketrygdloven § 15–7.

§ 23 nr. 1 første ledd bokstav a første punktum skal lyde:

I alderspensjon som er regnet etter full tjenestetid, gjøres fradrag for hele tilleggspensjonen, dog med slik begrensning som måtte følge av nr. 2.

§ 23 nr. 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for samordning av alderspensjon fra tjenstepensjonsordning som gis før fylte 67 år og den delen av uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12 som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom uføretrygden er gradert, eller redusert for trygdetid, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp. Gjenlevendetillegg etter folketrygdloven § 12–18 skal ikke inngå i samordningen.

§ 23 nr. 2 andre ledd første punktum skal lyde:

Er tilleggspensjonen fra folketrygden opptjent av to personer, jf. folketrygdloven § 19–16, skal fradraget i gjenlevendes tjenestepensjon være 55 prosent av avdødes egenopptjente tilleggspensjon, dersom det er avdøde som har tjent opp tjenestepensjonen.

Ny § 23 a skal lyde:

§ 23 a. *Samordning av enke- eller enkemannspensjon fra tjenestepensjonsordning med uføretrygd fra folketrygden til gjenlevende ektefelle*

I enke- eller enkemannspensjon fra tjenestepensjonsordning hvor det skal foretas reduksjon på grunn av den gjenlevendes egen arbeidsinntekt, skal det gjøres fradrag med 50 prosent av den avdødes uføretrygd, det vil si den delen av avdødes uføretrygd som er lagt til grunn ved anvendelsen av folketrygdloven § 12–18. Samordningsfradraget skal likevel ikke være lavere enn differansen mellom avdødes minsteytelse, beregnet etter folketrygdloven § 12–13 andre ledd beregnet med gjenlevendes sivilstand, og 50 prosent av gjenlevendes egen uføretrygd. Er uføretrygden fra folketrygden gradert, skal fradraget settes ned forholdsmessig. Det samme gjelder hvis enke- eller enkemannspensjonen er redusert for inntekt. Er begge ytelsene gradert eller redusert for inntekt, benyttes den laveste graden.

For fraskilte skal bestemmelsene i første ledd gjelde tilsvarende selv om den fraskilte ikke fyller vilkårene for rett til gjenlevendetillegg etter folketrygdloven § 12–18 første ledd.

I enke- eller enkemannspensjon fra tjenestepensjonsordning hvor det ikke skal foretas reduksjon på grunn av den gjenlevendes egen arbeidsinntekt, skal det gjøres fradrag med gjenlevendetillegg etter folketrygdloven § 12–18 første ledd, det vil si at den uføretrygden som enken eller enkemannen har opptjent i sin helhet, betraktes som en fridel og holdes utenfor samordningen.

Det skal ikke gjøres fradrag etter § 19 i loven her ved samordning etter første og andre ledd.

§ 24 nr. 2 oppheves.

Nåværende § 24 nr. 3, 4 og 5 blir nr. 2, 3 og 4.

§ 27 skal lyde:

1. Pensjons- eller trygdeordninger som foretar beregning og utbetaling av ytelser som omfattes av denne loven, skal bistå hverandre med opplysninger om at ytelser er innvilget, endret eller opphørt. Dette gjelder også saker der det ikke skal foretas samordning etter bestemmelsene i loven her. Der ytelsene skal samordnes, skal det utveksles opplysninger som er nødvendig for å foreta samordningen.
2. Nødvendige opplysninger kan utveksles mellom ordningene uten hinder av taushetsplikt. Svikt ved utveksling av opplysninger skal ikke gi grunnlag for erstatning etter lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2. Departementet gir forskrift om registrering og utveksling av opplysninger (meldesystem).

IX

I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd gjøres følgende endringer:

§ 11 nr. 4 første ledd skal lyde:

Til enslig person som har rett til pensjon etter denne lov eller sykepenge etter bestemmelsene i pkt. 2, annet eller tredje ledd og som er innlagt i institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller i anstalt under kriminalomsorgen, skal det fra og med den fjerde kalendermåneden etter den måneden da forpleiningen tok til bare utbetales en så stor del av nevnte ytelser etter denne lov som sammen med de sykepenge, arbeidsavklaringspenge og den pensjon eller overgangsstønad som vedkommende eventuelt har rett til etter lov om folketrygd, svarer til 10 prosent av full og ikke samordnet pensjon etter denne lov, tillagt 15 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

§ 11 nr. 4 nytt tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første og andre ledd gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger.

§ 11 nr. 4 nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 12 nr. 3 andre ledd skal lyde:

Dersom den skadede etter lov om folketrygd har rett til pensjon som inneholder tilleggspensjon, skal den delen av tilleggspensjonen som svarer til uføregraden på grunn av yrkesskade, gå til fradrag i uførepensjon etter nærværende lov. Er pensjonsgivende inntekt i folketrygden større enn trygdet arbeidsinntekt, skal fradragsbeløpet svare til tilleggspensjon beregnet på grunnlag av trygdet arbeidsinntekt. For øvrig gjelder samordningsloven § 24.

§ 12 nr. 3 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i annet ledd får tilsvarende anvendelse dersom den skadede har tatt ut avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 12 nr. 3 fjerde ledd skal lyde:

For arbeidsavklaringspenger og uføretrygd gjelder andre ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom arbeidsavklaringspengene eller uføretrygden er gradert eller redusert for trygdetid, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 19 nr. 1 andre ledd skal lyde:

Dersom enken etter lov om folketrygd har rett til pensjon som inneholder tilleggspensjon eller har rett til avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, skal tilleggspensjonen fra folketrygden og tilleggspensjonen i den avtalefestede pensjonen gå til fradrag i enkepensjonen etter nærværende lov. Er pensjonsgivende inntekt i folketrygden større enn trygdet arbeidsinntekt, skal fradragsbeløpet svare til tilleggspensjon beregnet på grunnlag av trygdet arbeidsinntekt. For øvrig gjelder samordningsloven § 24.

§ 19 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Dersom enken har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd, gjelder andre ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom arbeidsavklaringspengene eller uføretrygden er gradert eller redusert for trygdetid, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

X

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres følgende endringer:

§ 10 a femte ledd oppheves.

Nåværende § 10 a sjette og sjuende ledd blir femte og sjette ledd.

§ 10 b sjette ledd tredje punktum oppheves.

§ 19 a tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn, men ikke utover 67 år.

§ 20 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) Dersom den gjenlevende ektefellen samtidig har alders- eller uførepensjon fra denne eller fra en annen tjenestepensjonsordning, skal enke- eller enkemannspensjonen fra denne pensjonsordningen reduseres etter bestemmelsene her.

Har den gjenlevende ektefellen alderspensjon, skal pensjonene ikke overstige et beløp som svarer til 60 prosent av summen av den gjenlevendes og den avdødes alderspensjoner. Avdødes alderspensjon regnes av samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som er lagt til grunn for enke- eller enkemannspensjonen. Det overskytende beløpet skal gå til fradrag i enke- eller enkemannspensjonen.

Har den gjenlevende ektefellen uførepensjon, skal enke- eller enkemannspensjonen utgjøre det beløpet som framkommer etter bokstav a annet ledd når en benytter en beregnet alderspensjon for den gjenlevende ektefellen med samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som uførepensjonen. Dersom uførepensjonen er gradert, skal den beregnede alderspensjonen graderes tilsvarende.

XI

I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten § 34 første ledd første punktum skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

XII

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning skal § 3–13 nytt nr. 8 lyde:

8. Taushetsplikten etter nr. 1 er ikke til hinder for at pensjonsinnretning som har offentlig tjenestepensjon gis elektronisk tilgang til opplysninger om brutto arbeidsinntekt for personer som mottar uførepensjon fra innretningen. Taushetsplikten gjelder tilsvarende for den som får opplysningene.

XIII

I lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar skal § 9 første ledd andre punktum lyde:

Løysingsrett til ein bustadeigedom kan ikkje gjerast gjeldande når eigaren sluttar i tenesta for å gå av med alderspensjon eller for å få uførepensjon eller uføretrygd.

XIV

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

I § 2–6 andre ledd første punktum og § 2–9 første ledd bokstav b skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

Del II overskriften skal lyde:

Del II. Beregningsregler. Pensjonsgivende inntekt.

Kapittel 3 overskriften skal lyde:

Kapittel 3. Visse beregningsregler, trygdetid, pensjonspoeng og pensjonsgivende inntekt

Innholdsfortegnelsen til kapittel 3 skal lyde:

Bestemmelser om

- grunnpensjon, særtilllegg og trygdetid står i §§ 3–2 til 3–7
- tilleggspensjon, pensjonspoeng og pensjonsgivende inntekt står i §§ 3–8 til 3–16
- særregler for alderspensjon til mottakere av uføretrygd mv. står i §§ 3–17 til 3–22
- beregning av tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle står i § 3–23
- forsørgingstillegg til alderspensjon står i §§ 3–24 til 3–26

§ 3–1 oppheves.

§ 3–2 fjerde ledd bokstav b skal lyde:

- b) som får avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3–19, eller

§ 3–3 åttende ledd skal lyde:

Departementet gir forskrifter om beregning av særtilllegg.

§ 3–4 oppheves.

§ 3–7 skal lyde:

§ 3–7. Trygdetid ved beregning av pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle

Grunnpensjonen fastsettes ut fra den avdødes trygdetid etter følgende regler:

- a) Dersom avdøde var under 67 år, fastsettes trygdetiden etter § 3–5 tillagt framtidig trygdetid regnet fra tidspunktet for dødsfallet til og med det året vedkommende ville ha fylt 66 år. Reglene i § 12–12 tredje ledd og fjerde ledd gjelder ved fastsettelsen av framtidig trygdetid.
- b) Dersom avdøde har uføretrygd, benyttes den trygdetiden som er lagt til grunn ved beregning av uføretrygden. Dersom avdødes trygdetid var fastsatt etter § 12–12 tredje ledd, skal den fastsettes på nytt dersom dette vil gi en lengre trygdetid. Opptjeningstiden regnes da fram til dødsfallstidspunktet.
- c) Dersom avdøde var 67 år eller eldre, skal trygdetiden fastsettes som om den avdøde på dødsfallstidspunktet hadde fått rett til alderspensjon. Trygdetid på grunnlag av opptjente pensjonspoeng tas med, se § 3–5 tredje ledd.

Deloverskrift IV i kapittel 3 skal lyde:

IV. Tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle

§ 3–23 skal lyde:

§ 3–23. Beregning av tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle

Til en gjenlevende ektefelle med rett til pensjon eller overgangsstønad etter kapittel 17 ytes tilleggspensjon med 55 prosent av en tilleggspensjon beregnet på grunnlag av den avdødes opptjening etter bestemmelsene i loven her slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft.

Tilleggspensjonen til en alderspensjonist som også fyller vilkårene for rett til pensjon i § 17–3, § 17–4 og enten § 17–5 eller 17–10, beregnes på grunnlag av det gunstigste alternativet nedenfor og utmåles deretter etter reglene i kapittel 19:

- a) pensjonistens egen tilleggspensjon beregnet etter §§ 3–8 til 3–16
- b) 55 prosent av summen av pensjonistens egen tilleggspensjon etter bokstav a og den avdødes tilleggspensjon beregnet etter første ledd.

Bestemmelsene i andre ledd gjelder ikke dersom alderspensjonisten mottar gradert uføretrygd.

Deloverskrift VI til kapittel 3 oppheves.

§§ 3–27, 3–28 og 3–29 oppheves.

I § 4–24 andre ledd bokstav c og § 4–25 første ledd bokstav c skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

§ 8–12 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsen i andre ledd gjelder tilsvarende når medlemmet mottar uføretrygd, og vedkommende har vært arbeidsfør med arbeidsinntekt i 26 sammenhengende uker etter at ytelsen begynte å løpe.

I § 8–48 første ledd skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

§ 8–49 tredje ledd skal lyde:

Til et medlem som mottar tiltakspenge retter forskrift 4. november 2013 nr. 1286 om tiltakspenger mv., og som fyller kravet til minste arbeidsinntekt i § 4–4, ytes det sykepenger fra og med dagen etter at tiltakspengene opphører.

§ 8–50 skal lyde:

§ 8–50. Medlemmer med uføretrygd

Til et medlem som mottar uføretrygd, ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her ut fra den arbeidsinntekt som medlemmet har i tillegg til uføretrygden.

I § 10–5 fjerde ledd skal ordene «uførepensjon» og «uførepensjonen» erstattes med «uføretrygd» og «uføretrygden».

I § 11–13 andre ledd bokstav c, § 13–2 andre ledd sjuende strekpunkt og § 15–14 første punktum skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd».

I § 13–2 andre ledd sjuende strekpunkt skal henvisningen til «§ 12–18» endres til «§ 12–17».

§ 15–14 andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder når vedkommende mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3–19.

Nytt sjettede strekpunkt i innholdsfortegnelsen til kapittel 16 skal lyde:

- Ytelser under institusjonsopphold og under straffegjennomføring står i §§ 16–11 og 16–12

§ 16–7 fjerde ledd oppheves.

I § 16–10 første ledd bokstav b skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

Ny § 16–11 skal lyde:

§ 16–11. Ytelser til tidligere familiepleier under opphold i institusjon

Personer som mottar ytelser etter dette kapitlet, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar. Ytelsene blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Ytelser etter dette kapitlet gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir ytelsene redusert og skal under oppholdet utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet, så fremt dette ikke er mer enn det vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Ytelsene skal ikke reduseres når vedkommende forsørger barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at ytelsene ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert ytelse fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Ytelsene skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om

- a) beregning av redusert ytelse,
- b) at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
- c) at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

Ny § 16–12 skal lyde:

§ 16–12. Ytelser til tidligere familiepleier under straffegjennomføring

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til å få utbetalt ytelser etter dette kapitlet fra og med andre måned etter at soningen tar til. Ytelsene skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt, gis ytelser til tidligere familiepleier etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom, utbetales ytelser til tidligere familiepleier dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

Nytt niende strekpunkt i innholdsfortegnelsen til kapittel 17 skal lyde:

- Ytelser under institusjonsopphold og straffegjennomføring står i §§ 17–13 og 17–14

§ 17–3 sjuende ledd første punktum skal lyde:

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstås en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til folketrygdens grunnbeløp.

§ 17–4 fjerde ledd skal lyde:

Pensjon eller overgangsstønad

- a) etter unntaksbestemmelsene i § 17–3 fjerde, femte og sjuende ledd,
- b) med tilleggspensjon etter tidligere bestemmelser om medregning av framtidige pensjonspoeng for unge uføre i loven her slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft, og
- c) med garantert tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3–22

beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden. Det samme gjelder pensjon eller overgangsstønad til en flyktning som får pensjonen beregnet på grunnlag av bestemmelsene i § 3–2 sjette ledd og § 3–9 tredje ledd.

Nåværende § 17–7 femte ledd tredje punktum oppheves.

I § 17–11 første ledd bokstav b skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd».

§ 17–12 tredje ledd skal lyde:

Pensjon etter denne paragrafen beregnes på grunnlag av pensjon som den avdøde ville fått beregnet etter bestemmelsene i loven her slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft.

Ny § 17–13 skal lyde:

§ 17–13. Ytelser til gjenlevende ektefelle under opphold i institusjon

Personer som mottar ytelser etter dette kapitlet, får ytelsene redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar. Ytelsene blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Ytelser etter dette kapitlet gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir ytelsene redusert og skal under oppholdet utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet, så fremt dette ikke er mer enn det vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Ytelsene skal ikke reduseres når vedkommende forsørger barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at ytelsene ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert ytelse fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Ytelsene skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om

- a) beregning av redusert ytelse,
- b) at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
- c) at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

Ny § 17–14 skal lyde:

§ 17–14. Ytelser til gjenlevende ektefelle under straffegjennomføring

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til å få utbetalt ytelser etter dette kapitlet fra og med andre måned etter at soningen tar til. Ytelsene skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt, gis ytelser til gjenlevende ektefelle etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom, utbetales ytelser til gjenlevende ektefelle dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

Sjette strekpunkt i innholdsfortegnelsen til kapittel 18 skal lyde:

- barnepensjon under institusjonsopphold og straffegjennomføring står i §§ 18–8 og 18–9

I § 18–7 andre ledd skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd»

§ 18–8 skal lyde:

§ 18–8. Barnepensjon under opphold i institusjon

Personer som mottar barnepensjon, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar. Barnepensjonen blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Barnepensjon gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir barnepensjonen redusert.

Dersom barnet har mistet en av foreldrene, skal barnepensjonen under oppholdet utgjøre 10 prosent av grunnbeløpet.

Dersom barnet har mistet begge foreldrene, skal den reduserte ytelsen utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet, så fremt dette ikke er mer enn det vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Dersom barnet har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at barnepensjonen ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom barnet innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert barnepensjon fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Barnepensjonen skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om

- a) beregning av redusert ytelse,
- b) at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
- c) at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

§ 18–9 skal lyde:

§ 18–9. Barnepensjon under straffegjennomføring

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til å få utbetalt barnepensjon fra og med andre måned etter at soningen tar til.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt, ytes det barnepensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom, utbetales barnepensjon dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

§ 18–10 oppheves.

Nytt strekpunkt sytten i innholdsfortegnelsen til kapittel 19 skal lyde:

- Alderspensjon under institusjonsopphold og straffegjennomføring står i §§ 19–21 og 19–22

§ 19–8 tredje ledd skal lyde:

Lav sats ytes til den som lever sammen med en ektefelle som mottar alderspensjon, eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3–19.

§ 19–8 fjerde ledd første og andre punktum skal lyde:

Ordinær sats ytes til den som lever sammen med ektefelle som har uføretrygd. Ordinær sats ytes også til den som lever sammen med ektefelle som ikke mottar ytelse som nevnt i tredje ledd og ektefellen har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet.

§ 19–8 fjerde ledd nåværende andre punktum blir tredje punktum.

§ 19–16 tredje ledd skal lyde:

Tilleggspensjonen etter § 19–5 beregnes etter bestemmelsene i § 3–23.

§ 19–20 første ledd første punktum skal lyde:

Den som ved fylte 67 år mottok uførepensjon på grunn av yrkesskade, får fra 67 år basispensjonen etter § 19–5 beregnet etter bestemmelsene i § 3–18.

§ 19–20 andre ledd skal lyde:

Den som har rett til pensjon som gjenlevende ektefelle etter dødsfall på grunn av yrkesskade, får alderspensjonen beregnet etter bestemmelsene for etterlattepensjon ved yrkesskade, se § 17–12 tredje ledd, med de tillem্পninger som følger av bestemmelsene i § 19–16.

Ny § 19–21 skal lyde:

§ 19–21. Alderspensjon under opphold i institusjon

Personer som mottar alderspensjon, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar. Alderspensjonen blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Alderspensjon gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir alderspensjonen redusert og skal under oppholdet utgjøre 14 prosent av alderspensjonen. Alderspensjonen skal likevel utgjøre minst 22,5 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, jf. § 19–8, så fremt dette ikke er mer enn det vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Alderspensjonen skal ikke reduseres når vedkommende forsørger ektefelle eller barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at alderspensjonen ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert alderspensjon fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Alderspensjonen skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om

- a) beregning av redusert ytelse,

- b) at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
- c) at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

Ny § 19–22 skal lyde:

§ 19–22. Alderspensjon under straffegjennomføring

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til å få utbetalt alderspensjon fra og med andre måned etter at soningen tar til. Alderspensjonen skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt, ytes det alderspensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom, utbetales alderspensjon dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

I innholdsfortegnelsen til kapittel 20 gjøres følgende endringer:

Åttende strekpunkt skal lyde:

- Pensjonsopptjening for mottakere av uføretrygd står i § 20–7 a

Nytt strekpunkt tyve skal lyde:

- Alderspensjon under institusjonsopphold og straffegjennomføring står i §§ 20–22 og 20–23

§ 20–9 andre ledd bokstav a skal lyde:

- a) som får uføretrygd, alderspensjon eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3–19, eller

Ny § 20–22 skal lyde:

§ 20–22. Alderspensjon under opphold i institusjon

Personer som mottar alderspensjon, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar. Alderspensjonen blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Alderspensjon gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir alderspensjonen redusert og skal under oppholdet utgjøre 14 prosent av alderspensjonen. Alderspensjonen skal likevel utgjøre minst 22,5 prosent av garantipensjonen med høy sats, jf. § 20–9, så fremt dette ikke er mer enn det vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Alderspensjonen skal ikke reduseres når vedkommende forsørger ektefelle eller barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at alderspensjonen ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert alderspensjon fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Alderspensjonen skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om

- a) beregning av redusert ytelse,
- b) at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
- c) at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

Ny § 20–23 skal lyde:

§ 20–23. Alderspensjon under straffegjennomføring

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til å få utbetalt alderspensjon fra og med andre måned etter at soningen tar til. Alderspensjonen skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt, ytes det alderspensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom, utbetales alderspensjon dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

§ 21–10 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om at underretning om vedtak ikke behøver å gis når vedtaket gjelder stans av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 eller arbeidsavklaringspenger eller tilleggsstønader etter kapittel 11 av grunner som er åpenbart kjent for medlemmet, og det er gitt forhåndsorientering om at retten til ytelsen bortfaller i slike tilfeller, eller om vedtak i etteroppgjør for uføretrygd etter kapittel 12 når vedkommende ikke har innsigelser til varselet om etteroppgjøret.

I § 22–8 fjerde ledd skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd».

§ 22–10 tredje ledd bokstav b skal lyde:

b) uføretrygd (kapittel 12)

§ 22–10 tredje ledd bokstav c oppheves.

§ 22–10 tredje ledd bokstavene d til i blir bokstavene c til h.

I § 22–12 andre og tredje ledd skal ordene «uførepensjon» og «uførepensjonen» erstattes med «uføretrygd» og «uføretrygden».

§ 22–14 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

I sak om etteroppgjør for uføretrygd etter § 12–14 fjerde ledd andre punktum regnes foreldelsesfristen fra tidspunktet for endelig vedtak om etteroppgjøret.

§ 22–14 femte ledd første punktum skal lyde:

Trekk etter § 12–14, § 22–15 sjuende ledd eller § 22–15 a femte ledd eller avregning etter § 22–16 avbryter foreldelse.

I § 22–16 andre ledd bokstav c skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd».

XV

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere § 12 første ledd andre punktum skal ordet «uførepensjon» erstattes med ordet «uføretrygd».

XVI

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

§ 5 andre og tredje ledd skal lyde:

Ytingane etter første leddet bokstavane a til c skal aukast med 20 prosent av minste pensjonsnivå med høg sats per barn under 18 år som personen forsørgjer og bur saman med i eitt hushald. Dersom begge ektemakane har fylt 67 år, skal auken gå til den av dei som har lågast inntekt (sjå § 6 andre leddet).

Eit barn vert rekna å forsørgje seg sjølv dersom det har inntekt som nemnd i § 6 andre leddet, og inntekta er høgare enn grunnbeløpet.

§ 6 skal lyde:

Full supplerande stønad skal setjast ned med inntekt hos stønadstakaren sjølv så vel som hos ektemaken. Dersom begge ektemakane har fylt 67 år, skal inntekt hos den eine ektemaken berre inngå ved prøvinga av ytingane til den andre ektemaken med den delen som overstig full supplerande stønad etter § 5 første leddet bokstav c.

Som inntekt vert rekna

- a) arbeidsinntekt
- b) pensjon og andre ytingar frå folketrygda til livsopphald
- c) andre norske offentlege eller private pensjonar
- d) utanlandske offentlege eller private pensjonar
- e) kapitalinntekter.

XVII

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 38 tredje ledd skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd».

XVIII

I lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor gjøres følgende endringer:

§ 14 første ledd første og andre punktum skal lyde:

For å gi rett til tilskott må pensjonen bestå av grunnpensjon, tilleggspensjon og særtillegg og skal tilsvare ugradert uførepensjon som pensjonisten ville fått beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft. Det gis ikke poengtillegg etter § 7–3 nr. 3 i tidligere lov om folketrygd 17. juni 1966 nr. 12.

§ 14 første ledd nåværende andre punktum blir nytt tredje punktum.

I § 16 skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd».

XIX

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 3 bokstav b første og andre punktum skal lyde:

- b) Full pensjon tilsvarer ugradert uførepensjon som pensjonisten ville fått beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft. Det gis ikke poengtillegg etter § 7–3 nr. 3 i tidligere lov 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd.

§ 3 bokstav b nåværende andre og tredje punktum blir nye tredje og fjerde punktum.

I § 3 bokstav e første punktum skal ordet «uførepensjon» erstattes med «uføretrygd».

XX

I lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre) gjøres følgende endringer i del I:

Endringen av innledningen til kapittel 12 skal lyde:

Bestemmelser om

- formål står i § 12–1
- vilkår for rett til uføretrygd står i §§ 12–2 til 12–7
- uføretidspunkt står i § 12–8
- fastsetting av inntekt før og etter uførhet står i § 12–9
- fastsetting og endring av uføregrad står i § 12–10
- grunnlaget for beregning av uføretrygd står i § 12–11
- trygdetid står i § 12–12
- uføretrygdens størrelse står i § 12–13
- reduksjon av uføretrygd på grunn av inntekt står i § 12–14
- barnetillegg står i § 12–15
- reduksjon av barnetillegg på grunn av inntekt står i § 12–16
- uføretrygd ved yrkesskade står i § 12–17
- tillegg til uføretrygd for gjenlevende ektefelle står i § 12–18
- uføretrygd under institusjonsopphold og straffegjennomføring står i §§ 12–19 og 12–20
- avkall på uføretrygd står i § 12–21

Endringen av § 12–1 skal lyde:

§ 12–1 skal lyde:

§ 12–1. *Formål*

Formålet med uføretrygd er å sikre inntekt for personer som har fått sin inntektsevne varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte.

Endringen av § 12–2 første ledd første punktum skal lyde:

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende har vært medlem i folketrygden i de siste tre årene fram til uføretidspunktet, se § 12–8.

Endringen av § 12–4 første og andre ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at personen er mellom 18 og 67 år.

Dersom krav om uføretrygd settes fram etter at medlemmet har fylt 62 år, er det et vilkår for rett til uføretrygd at medlemmet hadde en pensjonsgivende inntekt på minst folketrygdens grunnbeløp i året før uføretidspunktet (se § 12–8) eller minst tre ganger folketrygdens grunnbeløp i løpet av de tre siste årene før dette tidspunktet. Dette gjelder likevel ikke dersom uføretrygden er gitt med virkning fra et tidspunkt før personen fylte 62 år.

Endringen av § 12–5 tredje ledd skal lyde:

§ 12–5 tredje ledd skal lyde:

Når det fremmes krav om uføretrygd, skal det dokumenteres at funksjonsevnen har vært vurdert av lege eller annet fagpersonell.

Endringen av § 12–7 skal lyde:

§ 12–7. *Nedsatt inntektsevne*

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) er varig nedsatt med minst halvparten.

For personer som mottar arbeidsavklaringspenger når krav om uføretrygd settes fram, er det tilstrekkelig at inntektsevnen er varig nedsatt med 40 prosent.

Ved vurderingen av hvor mye inntektsevnen er nedsatt, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på hjemstedet eller andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

Inntektsmulighetene i ethvert arbeid som vedkommende nå kan utføre (inntekt etter uførhet) sammenlignes med inntektsmulighetene som vedkommende hadde før uføretidspunktet (inntekt før uførhet) Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis over flere år, kan det tas utgangspunkt i inntektsevnen før sykdommen, skaden eller lytet oppsto.

Endringen av § 12–8 skal lyde:

§ 12–8. Uføretidspunkt

Uføretidspunktet er tidspunktet da inntektsevnen ble varig nedsatt som nevnt i folketrygdloven § 12–7 første og andre ledd og § 12–17 første ledd bokstav c.

Dersom uføregraden økes fordi inntektsevnen er blitt ytterligere nedsatt, se § 12–10, skal det fastsettes et nytt uføretidspunkt dersom dette er til fordel for vedkommende.

Endringsloven § 12–8 blir 12–9.

§ 12–9 fjerde ledd skal lyde:

Inntekt før og etter uførhet justeres i samsvar med endring i grunnbeløpet.

Endringsloven § 12–9 blir § 12–10.

Endringen «Nåværende § 12–8 blir § 12–10 og skal lyde:

§ 12–10. Uføretrygd til hjemmearbeidende ektefelle

Det er et vilkår for at en hjemmearbeidende ektefelle skal få rett til uføretrygd, at evnen til å utføre arbeid i hjemmet (arbeidsevnen) er varig nedsatt med minst halvparten.

Uføretidspunktet er tidspunktet da arbeidsevnen ble varig nedsatt med minst halvparten.

Ved vurderingen av hvor mye arbeidsevnen er nedsatt (hvor høy uføregraden er), skal den evnen til å utføre arbeid i hjemmet som vedkommende nå har, sammenlignes med den tilsvarende evnen som vedkommende hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppsto.

En hjemmearbeidende ektefelle skal vurderes etter bestemmelsene i § 12–7 dersom det er sannsynlig at vedkommende ville ha begynt i inntektsgivende arbeid hvis uførheten ikke hadde oppstått. Det samme gjelder dersom den andre ektefellens inntekt er mindre enn to ganger grunnbeløpet.»

oppheves.

Endringen av § 12–11 første ledd første punktum skal lyde:

Uføretrygd beregnes på grunnlag av pensjonsgivende inntekt, se § 3–15, i de fem siste kalenderårene før uføretidspunktet, se § 12–8.

Endringen av § 12–11 andre ledd første punktum skal lyde:

For år da en person har mottatt uføretrygd, skal pensjonsgivende inntekt, og en inntekt som svarer til beregningsgrunnlaget for uføretrygden justert for fastsatt uføregrad, inngå i grunnlaget.

Endringen av § 12–12 tredje ledd første punktum skal lyde:

Som trygdetid regnes også framtidig trygdetid fra uføretidspunktet (se § 12–8) til og med det året vedkommende fyller 66 år.

Endringen av § 12–12 sjettede ledd skal lyde:

Dersom trygdetiden er fastsatt etter tredje ledd andre punktum, skal den fastsettes på nytt når det fastsettes et nytt uføretidspunkt ved økt uføregrad etter § 12–8 andre ledd.

Endringen av § 12–13 tredje ledd skal lyde:

For et medlem som har blitt ufør før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minstestytelsene som nevnt i andre ledd henholdsvis 2,66 og 2,91 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om et medlem har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år, dersom det er klart dokumentert at vilkårene i første punktum var oppfylt før 26 år og kravet settes fram før fylte 36 år. Bestemmelsen i første punktum gjelder også når uføretrygd gis på nytt etter at ytelsen er falt bort på grunn av prøving mot inntekt etter § 12–14. Minstestytelsen etter leddet her ytes tidligst fra og med den måneden medlemmet fyller 20 år.

Endringen av § 12–13 femte ledd skal lyde:

Dersom uføregraden etter § 12–10 er lavere enn 100 prosent, fastsettes uføretrygden til en forholdsmessig andel av beløpet etter første til fjerde ledd.

Endringen av § 12–14 første ledd skal lyde:

Når uføregraden fastsettes etter § 12–10, skal det fastsettes en inntektsgrense, som skal svare til inntekt etter uførhet (se § 12–9 tredje ledd) tillagt 40 prosent av grunnbeløpet per kalenderår. Dersom uføretrygden er en omregnet uførepensjon, skal det for kalenderår til og med år 2018 fastsettes en inntektsgrense, som skal svare til inntekt etter uførhet (se § 12–9 tredje ledd) tillagt 60 000 kroner.

Endringen av § 12–14 første og andre ledd andre punktum skal lyde:

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med en brøk der vedkommendes uføretrygd ved 100 prosent uføregrad er teller og inntekten før uførheten (se § 12–9 første til tredje ledd) er nevner.

Endringen av § 12–14 fjerde ledd skal lyde:

Den uføretrygdede skal opplyse om forventet pensjonsgivende inntekt og om endringer i inntekten. Dersom det er utbetalt for lite eller for mye, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt uføretrygd kan inndrives uten hensyn til skyld og kan avregnes i framtidige ytelser som omfattes av § 22–16 tredje ledd og AFP i offentlig sektor. Krav om tilbakebetaling av for mye utbetalt uføretrygd er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet kan inndrives av arbeids- og velferdsetaten etter reglene i bidragsinnkrevingsloven.

Endringen av § 12–15 fjerde ledd skal lyde:

Når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av denne bestemmelsen. Dersom forsørgerne ikke bor sammen, ytes tillegget til den som har den daglige omsorgen for barnet.

Endringen av § 12–16 andre ledd skal lyde:

Personinntekt etter skatteloven § 12–2 kan føre til at barnetillegg blir redusert. Ytelser fra utlandet av samme art som pensjonsytelser og overgangsstønad fra folketrygden, pensjonsytelser, inkludert forsørgingstillegg, fra norsk offentlig eller privat pensjonsordning og ytelser fra norsk individuell pensjonsforsikring, livrente, gavepensjon o.l. kan også føre til at barnetillegg blir redusert. Det skal likevel ses bort fra ytelser eller deler av ytelser fra utlandet som blir redusert på tilsvarende måte som etter denne paragrafen.

Endringen av § 12–17 skal lyde:

§ 12–17. *Uføretrygd ved yrkesskade*

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det uføretrygd etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilkåret i § 12–2 om minst tre års forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Vilkåret i § 12–3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
- c) Uføretrygd ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den delen av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

Antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet legges til grunn for beregningen av uføretrygden dersom beregningsgrunnlaget etter § 12–11 første til fjerde ledd er lavere. Godtgjørelse av midlertidig eller tilfeldig art regnes ikke med ved fastsettingen av den antatte årlige inntekten. Naturalytelser og overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som legges til grunn ved utligning av inntektsskatt. Den antatte årlige arbeidsinntekten skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til det tidspunktet uføretrygden gis virkning fra. Grunnlaget kan ikke settes høyere enn seks ganger grunnbeløpet. Grunnlaget reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet.

Ved yrkesskade avkortes uføretrygden og barnetillegg ikke på grunn av manglende trygdetid.

Departementet kan gi forskrifter om beregning av uføretrygd når uførheten skyldes yrkesskade.

Setningen «Nåværende § 12–16 blir ny § 12–19 og skal lyde: – – –» tas ut.

Endringen av § 12–18 skal lyde:

§ 12–18. *Tillegg til uføretrygd for gjenlevende ektefelle (gjenlevendetillegg)*

Det gis tillegg til uføretrygden etter bestemmelsene i paragrafen her for et tidsrom på fem år til en person som også fyller vilkårene for rett til pensjon i §§ 17–3 og 17–4, og enten § 17–5 eller 17–10.

Dersom 50 prosent av summen av den gjenlevendes egen uføretrygd og den avdødes uføretrygd beregnet etter tredje ledd og med gjenlevendes trygdetid, overstiger den gjenlevendes egen uføretrygd, skal differansen utbetales som et tillegg til uføretrygden. Tillegget skal minst utgjøre differansen mellom den avdødes minsteytelse fastsatt etter bestemmelsene i § 12–13 andre og tredje ledd, beregnet med avdødes trygdetid, og den gjenlevendes egen uføretrygd, beregnet med gjenlevendes trygdetid. Gjenlevendes sivilstand på virkningstidspunktet for tillegget etter paragrafen her legges til grunn ved beregning av minsteytelsen til avdøde og gjenlevende. Det skal legges til grunn ugradert uføretrygd både for den gjenlevende og den avdøde.

Den avdødes uføretrygd fastsettes lik den ugraderte uføretrygden som den avdøde ville ha fått om han eller hun på dødsfalltidspunktet hadde fått rett til uføretrygd, eller den ugraderte uføretrygden som den avdøde mottok. Dersom den avdødes trygdetid var fastsatt etter § 12–12 tredje ledd andre punktum, skal den fastsettes på nytt dersom det ville blitt fastsatt nytt uføretidspunkt, se § 12–12 sjette ledd.

Dersom den avdøde var 67 år eller eldre, skal den avdødes uføretrygd i andre ledd erstattes med 66 prosent av et særskilt fastsatt beregningsgrunnlag, begrenset opp til 6 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Ved fastsettelse av dette beregningsgrunnlaget legges den avdødes sluttpoengtall beregnet etter kapittel 3 i loven her til grunn. Opptjening til

og med kalenderåret før dødsfallet regnes med. Beregningsgrunnlaget fastsettes til den inntekten som gir et pensjonspoeng etter § 3–13 andre ledd som svarer til dette sluttpoengtallet.

Dersom den avdøde var under 67 år og mottok hel alderspensjon på dødsfallstidspunktet, skal beregningsgrunnlaget fastsettes tilsvarende som etter fjerde ledd.

Dersom den gjenlevende ble ufør etter at dødsfallet har funnet sted, og mottar pensjon til gjenlevende ektefelle ved innvilgelse av uføretrygden, skal beregningsgrunnlaget til avdøde fastsettes med utgangspunkt i sluttpoengtallet i pensjonen tilsvarende som etter fjerde ledd.

Tillegget skal justeres for uføregrad. Dersom den gjenlevende har inntekt som vil gi reduksjon av uføretrygd etter § 12–14, skal gjenlevendetillegget multipliseres med forholdet mellom den reduserte uføretrygden og uføretrygden uten inntektsreduksjon. Bestemmelsene om etteroppgjør i § 12–14 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Tillegget skal reguleres i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet, jf. folketrygdloven § 1–4.

Ny § 12–19 skal lyde:

§ 12–19. *Uføretrygd under opphold i institusjon*

Personer som mottar uføretrygd, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar. Uføretrygden blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Uføretrygd gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir uføretrygden redusert og skal under oppholdet utgjøre 14 prosent av uføretrygden. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 prosent av grunnbeløpet så fremt dette ikke er mer enn det vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Uføretrygden skal ikke reduseres når vedkommende forsørger ektefelle eller barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at uføretrygden ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert uføretrygd fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Uføretrygden skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om

- a) beregning av redusert ytelse,
- b) at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
- c) at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

Ny § 12–20 skal lyde:

§ 12–20. *Uføretrygd under straffegjennomføring*

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til å få utbetalt uføretrygd fra og med andre måned etter at soningen tar til. Uføretrygden skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt ytes det uføretrygd etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller betinget dom, utbetales uføretrygd dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

Endringen

«Nåværende § 12–14 blir § 12–18 og skal lyde:

§ 12–18. *Avkall på uføretrygd*

En mottaker av uføretrygd kan gi avkall på retten til uføretrygd dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon eller avtafestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, og
- b) vedkommende enten har kortere trygdetid enn ektefellen eller får uføretrygd etter en uføregrad lavere enn 100 prosent.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.»

skal lyde:

«Nåværende § 12–14 blir ny § 12–21 og skal lyde:

§ 12–21. *Avkall på uføretrygd*

En mottaker av uføretrygd kan gi avkall på retten til uføretrygd dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon eller avtafestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, og
- b) vedkommende enten har kortere trygdetid enn ektefellen eller får uføretrygd etter en uføregrad lavere enn 100 prosent.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.»

Endringen av del II tredje ledd og fjerde ledd skal lyde:

Uførepensjon fra folketrygden omregnes til uføretrygd etter de nye reglene med virkning fra den dato loven trer i kraft. Dette gjelder også der uførepensjon innvilges på et senere tidspunkt, men med virkningstidspunkt før loven trer i kraft.

Departementet gir forskrifter om

- a) omregning av uførepensjon til uføretrygd og
- b) fastsetting av pensjonspoeng og pensjonsopptjening for inntektsåret før loven trer i kraft.

Del II femte ledd oppheves.

XXI

I lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover gjøres følgende endringer:

Endringen av § 30 tredje ledd i lov om Statens pensjonskasse skal lyde:

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette Pensjonskassen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt uførepensjon kan inndrives uten hensyn til skyld og kan avregnes ved å trekke i framtidige utbetalinger av uførepensjon og alderspensjon fra Pensjonskassen. Krav om tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

Endringen av § 31 første ledd i lov om Statens pensjonskasse skal lyde:

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom eller sykepenge fra folketrygden. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om bortfall av pensjon på grunn av lønn under sykdom eller sykepenge fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenge etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, skal skje med samme virkningstidspunkt som for folketrygdens ytelser.

Endringen av § 13 tredje ledd i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal lyde:

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette pensjonsordningen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt uførepensjon kan inndrives uten hensyn til skyld og kan avregnes ved å trekke i framtidige utbetalinger av uførepensjon og alderspensjon fra pensjonsordningen. Krav om tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

Endringen av § 14 første ledd i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal lyde:

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom eller sykepenge fra folketrygden. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om bortfall av pensjon på grunn av lønn under sykdom eller sykepenge fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenge etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, skal skje med samme virkningstidspunkt som for folketrygdens ytelser.

Endringen av § 14 andre ledd første punktum i lov om pensjonsordning for sykepleiere skal lyde:

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 12 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp.

Endringen av § 16 tredje ledd i lov om pensjonsordning for sykepleiere skal lyde:

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette pensjonsordningen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt uførepensjon kan inndrives uten hensyn til skyld og kan avregnes ved å trekke i framtidige utbetalinger av uførepensjon og alderspensjon fra pensjonsordningen. Krav om tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

Endringen av § 17 første ledd i lov om pensjonsordning for sykepleiere skal lyde:

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom eller sykepenge fra folketrygden.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om bortfall av pensjon på grunn av lønn under sykdom eller sykepenger fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, skal skje med samme virkningstidspunkt som for folketrygdens ytelser.

XXII

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer, med unntak av del XX og XXI som trer i kraft straks.
2. Departementet kan gi forskrifter med overgangsregler om ytelser som omfattes av loven her for personer som er innlagt i institusjon under statlig ansvar eller innsatt i kriminalomsorgens anstalter, når loven her trer i kraft.
3. Departementet gir forskrifter om samordning av
  - a) alderspensjon fra tjenestepensjonsordning
  - b) enke- og enkemannspensjon fra tjenestepensjonsordning
  - c) pensjon fra personskadetrygd som ytes før 67 år, som er samordnet med uførepensjon fra folketrygden og som utbetales når loven trer i kraft.

20. juni. Lov nr. 25 2014

Lov om endringer i ferieloven mv.

Prop.73 L (2013–2014), Innst.251 L (2013–2014), Lovvedtak 78 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (Selskapsloven).
- 2 Lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie.
- 3 Lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak.
- 4 Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven).
- 5 Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven).
- 6 Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).
- 7 Lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak (samvirke-lova).

I

I lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie gjøres følgende endringer:

§ 7 nr. 3 andre ledd skal lyde:

Ferie som i strid med lovens bestemmelser eller på grunn av forhold som nevnt i § 9 nr. 1 og 2, ikke er avvirket ved ferieårets utløp, skal overføres til det påfølgende ferieår. Hvis manglende ferieavvikling skyldes arbeidsgiver kan arbeidstaker i tillegg til overføring kreve erstatning etter § 14.

§ 9 nr. 1 andre ledd skal lyde:

Arbeidstaker som har vært helt arbeidsufør i løpet av ferien, kan kreve at et tilsvarende antall virkedager ferie utsettes og gis som ny ferie senere i ferieåret. Kravet må dokumenteres med legeerklæring og fremsettes uten ugrunnet opphold etter at arbeidet er gjenopptatt.

§ 9 nr. 1 tredje ledd oppheves.

§ 9 nr. 3 tredje ledd skal lyde:

På de vilkår som følger av §§ 6 og 7, kan arbeidsgiver legge feriefritid for ett år til tid hvor arbeidstaker utfører førstegangstjeneste i Forsvaret i henhold til lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt.

§ 10 nr. 5 første ledd bokstav b oppheves.

§ 10 nr. 5 første ledd nåværende bokstav c blir ny bokstav b.

§ 11 nr. 2 andre ledd oppheves.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 6–5 første til tredje ledd skal lyde:

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet og et flertall av dets ansatte, eller mellom konsernet og én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet, om at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 6–4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Når et selskap tilhører et konsern, og det ikke er inngått avtale etter første ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet, et flertall av dets ansatte eller én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet, bestemme at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 6–4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(3) Første og andre ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

III

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 6–5 første til tredje ledd skal lyde:

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet og et flertall av dets ansatte, eller mellom konsernet og én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet, om at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 6–4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Når et selskap tilhører et konsern, og det ikke er inngått avtale etter første ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet, et flertall av dets ansatte eller én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet, bestemme at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 6–4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(3) Første og andre ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 6–35 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Tilhører et selskap et konsern eller en annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet eller gruppen og et flertall av de ansatte, eller mellom konsernet eller gruppen og én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet eller gruppen, om at de ansatte i konsernet eller gruppen ved anvendelse av første ledd skal regnes som ansatt i selskapet, og at valg etter fjerde ledd skal foretas av og blant de ansatte i konsernet eller gruppen.

Nåværende femte og sjette ledd blir sjette og syvende ledd og skal lyde:

(6) Tilhører et selskap et konsern eller en annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, og det ikke er inngått avtale etter femte ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet eller gruppen, eller et flertall av de ansatte i konsernet eller gruppen eller én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet eller gruppen, bestemme at de ansatte i konsernet eller gruppen ved anvendelse av første ledd skal regnes som ansatt i selskapet, og at valg etter fjerde ledd skal foretas av og blant de ansatte i konsernet eller gruppen.

(7) Kongen kan ved forskrift, eller ved vedtak i det enkelte tilfelle, gjøre unntak fra bestemmelsene i første og fjerde ledd eller bestemme at sjette ledd skal anvendes overfor deler av konsernet eller gruppen. Kongen kan også gi utfyllende forskrifter til første, fjerde, femte og sjette ledd, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten, om avgjørelse av tvister om valget og om bortfall av verv som medlem av bedriftsforsamlingen. Kongen kan dessuten gi forskrifter om beregning av antallet ansatte og om bruk av gjennomsnittstall.

IV

I lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper gjøres følgende endringer:

§ 2–10 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Tilhører selskapet et konsern eller en annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet eller gruppen og et flertall av de ansatte, eller mellom konsernet eller gruppen og én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet eller gruppen, om at de ansatte i konsernet eller gruppen ved anvendelse av § 2–9 annet og tredje ledd skal regnes som ansatt i selskapet, og at valg etter § 2–9 annet og tredje ledd skal foretas av og blant de ansatte i konsernet eller gruppen.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og femte ledd og skal lyde:

(4) Tilhører selskapet et konsern eller annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, og det ikke er inngått avtale etter tredje ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet eller gruppen, et flertall av de ansatte eller én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet eller gruppen, bestemme at de ansatte i konsernet eller gruppen ved anvendelse av § 2–9 annet og tredje ledd skal regnes som ansatt i selskapet, og at disse seg imellom foretar valg etter § 2–9 annet og tredje ledd.

(5) Kongen kan ved forskrift, eller ved vedtak i det enkelte tilfelle, bestemme at fjerde ledd skal anvendes overfor deler av konsernet eller gruppen. Kongen kan dessuten gi utfyllende forskrift til fjerde ledd, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten, om avgjørelsen av tvister om valget og om bortfall av verv som selskapsmøtemedlem.

V

I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal § 20 lyde:

§ 20. Ansattes styrerepresentasjon

Har foretaket i de tre siste regnskapsår gjennomsnittlig hatt flere enn 30 ansatte, kan 2/3 av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør og vararepresentanter velges av og blant de ansatte.

Har foretaket i de tre siste regnskapsår gjennomsnittlig hatt flere enn 50 ansatte, kan et flertall av de ansatte kreve at inntil 1/3, likevel minst to, av styrets medlemmer med vararepresentanter velges av og blant de ansatte.

Har foretaket i de tre siste regnskapsår gjennomsnittlig hatt flere enn 200 ansatte, og det er avtalt at foretaket ikke skal ha bedriftsforsamling, jfr. § 33 annet ledd, skal de ansatte velge ett styremedlem med vararepresentant, eller to observatører med vararepresentanter, i tillegg til den representasjon som følger av annet ledd.

Tilhører foretaket et konsern eller en annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet eller gruppen og et flertall av de ansatte, eller mellom konsernet eller gruppen og én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet eller gruppen, om at de ansatte i konsernet eller gruppen ved anvendelse av annet og tredje ledd skal regnes som ansatt i foretaket, og at valg etter annet og tredje ledd skal foretas av og blant de ansatte i konsernet eller gruppen.

Tilhører foretaket et konsern eller en annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom felles ledelse, og det ikke er inngått avtale etter fjerde ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet eller gruppen, et flertall av de ansatte eller én eller flere lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte i konsernet eller gruppen, bestemme at de ansatte i konsernet eller gruppen ved anvendelse av annet og tredje ledd skal regnes som ansatt i foretaket, og at valg etter annet og tredje ledd skal foretas av og blant de ansatte i konsernet eller gruppen.

Kongen kan ved forskrift eller ved vedtak i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra første, annet og tredje ledd eller bestemme at femte ledd skal anvendes overfor deler av konsernet eller gruppen. Kongen kan dessuten gi utfyllende forskrifter til bestemmelsene i første til femte ledd, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, om valgmåten, om avgjørelsen av tvister om valget og om bortfall av verv som styremedlem og observatør.

Bestemmelsene i § 21 første ledd om tjenestetidens lengde og § 22 første ledd tredje punktum om fjerning av styremedlemmer, gjelder ikke for styremedlemmer og observatører valgt etter reglene i første til femte ledd.

VI

I lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak skal § 68 lyde:

§ 68. Rett for tilsette til å velje styremedlemmer i konsern og føderative samvirke

(1) Når eit foretak høyrer til eit konsern, kan konsernet og eit fleirtal av dei tilsette, eller konsernet og ein eller fleire lokale fagforeningar som omfattar eit fleirtal av dei tilsette i konsernet, inngå skriftleg avtale om at dei tilsette i konsernet ved bruk av § 67 skal reknast som tilsette i foretaket.

(2) Når eit foretak tilhøyrer eit konsern, og det ikkje føreligg ei avtale etter første ledd, kan Kongen etter søknad frå konsernet, eit fleirtal av dei tilsette eller ein eller fleire lokale fagforeningar som omfattar eit fleirtal av dei tilsette i konsernet, fastsetje at dei tilsette i konsernet ved bruk av § 67 skal reknast som tilsette i foretaket.

(3) Første og andre ledd gjeld tilsvarende når eit foretak tilhøyrer ei gruppe av foretak som er knytt saman gjennom eigarinteresser eller sams leiding, medrekna føderativt samvirke.

(4) Kongen kan fastsetje at paragrafen her berre skal gjelde for delar av eit konsern, eit føderativt samvirke eller ei anna gruppe som nemnd i tredje ledd.

VII

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endring:

§ 7-1 tredje ledd første punktum oppheves. Nåværende annet punktum blir første punktum.

VIII

Loven trer i kraft 1. juli 2014. Punkt VII trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 26 2014**Lov om endringer i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven (forenkling av regelverket om oppfølging av sykmeldte arbeidstakere)**

Prop.102 L (2013–2014), Innst.266 L (2013–2014), Lovvedtak 79 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 2 Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 8-7 a andre og tredje ledd skal lyde:

Senest når arbeidsuførheten har vart i 26 uker, skal Arbeids- og velferdsetaten avholde et dialogmøte mellom den sykmeldte arbeidstaker og arbeidsgiver, unntatt når et slikt møte antas å være åpenbart unødvendig. Arbeidstaker, arbeidsgiver, sykmelder eller Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at det avholdes et slikt møte på et tidligere tidspunkt. Sykmelder eller annet helsepersonell skal delta i dialogmøtet hvis Arbeids- og velferdsetaten mener det er hensiktsmessig. Dersom det foreligger ekstraordinære forhold knyttet til sykmelders arbeidssituasjon, kan sykmelder fritas fra plikten til å delta i dialogmøtet. Arbeids- og velferdsetaten skal sende innkalling til berørte parter tre uker før dialogmøtet avholdes. I innkallingen skal det opplyses om arbeidstakers, arbeidsgivers og sykmelders plikter.

Arbeidstaker, arbeidsgiver, sykmelder eller Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at det avholdes et nytt dialogmøte mellom den sykmeldte arbeidstaker og arbeidsgiver. Bestemmelsene i annet ledd tredje til sjette punktum gjelder tilsvarende for et slikt møte.

§ 25–2 tredje ledd oppheves. Gjeldende fjerde og femte ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

§ 25–3 a oppheves.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 62. om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 4–6 tredje til femte ledd skal lyde:

(3) Arbeidsgiver skal i samråd med arbeidstaker utarbeide oppfølgingsplan for tilbakeføring til arbeid i forbindelse med ulykke, sykdom, slitasje eller lignende, med mindre dette er åpenbart unødvendig. Arbeidet med oppfølgingsplan skal starte så tidlig som mulig, og planen skal være utarbeidet senest når arbeidstaker har vært helt eller delvis borte fra arbeidet i fire uker. Oppfølgingsplanen skal inneholde en vurdering av arbeidstakers arbeidsoppgaver og arbeidsevne. Planen skal også inneholde aktuelle tiltak i arbeidsgivers regi, aktuelle tiltak med bistand fra myndighetene og plan for videre oppfølging. Arbeidsgiver skal sørge for at planen formidles til sykmelder så snart den er utarbeidet, og senest etter fire uker. Arbeidsgiver skal videre sørge for at oppdatert plan sendes til Arbeids- og velferdsetaten senest en uke før dialogmøter som Arbeids- og velferdsetaten innkaller til, jf. folketrygdloven § 25–2 tredje ledd.

(4) Arbeidsgiver skal innkalle arbeidstaker til dialogmøte om innholdet i oppfølgingsplanen senest innen sju uker etter at arbeidstaker har vært helt borte fra arbeidet som følge av ulykke, sykdom, slitasje eller lignende, med mindre dette er åpenbart unødvendig. For arbeidstaker som av samme årsaker er delvis borte fra arbeidet, skal et slikt møte holdes når arbeidsgiver, arbeidstaker eller sykmelder anser det hensiktsmessig. Dersom både arbeidsgiver og arbeidstaker, eller arbeidstakeren alene, ønsker det, skal sykmelder innkalles til dialogmøtet. Dersom det foreligger ekstraordinære forhold knyttet til sykmelders arbeidssituasjon, kan sykmelder fritas fra plikten til å delta i dialogmøtet. Arbeids- og velferdsetaten, bedriftshelsetjenesten og andre relevante aktører kan innkalles dersom arbeidsgiver eller arbeidstaker ønsker det. Det samme gjelder andre relevante aktører, likevel slik at helsepersonell som behandler eller har behandlet arbeidstaker ikke kan kalles inn dersom arbeidstaker motsetter seg det.

(5) Arbeidsgiver skal kunne dokumentere hvordan bestemmelsene om oppfølgingsplan og dialogmøte har vært fulgt opp, herunder hvem som har vært innkalt til og har deltatt i dialogmøte.

§ 4–6 nåværende femte ledd blir nytt sjette ledd.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 27 2014

Lov om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven) (gjennomføring av direktiv 2011/83/EU om forbrukerrettigheter)

Prop.64 L (2013–2014), Innst.258 L (2013–2014), Lovvedtak 92 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 71 (direktiv 2011/83/EU). Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Følgende lov oppheves:

Lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett m.v. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven).

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer.
- 2 Lov 28. april 1978 nr. 18 om behandling av forbrukertvister.
- 3 Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven).
- 4 Lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven).
- 5 Lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1. Virkeområde

Loven gjelder ved salg av varer og tjenester til forbruker, når den næringsdrivende opptrer i næringsvirksomhet, og avtalen inngås ved fjernsalg eller salg utenom faste forretningslokaler.

Lovens kapittel 2 til 5 og §§ 41 og 42 gjelder også den som i næringsvirksomhet opptrer på vegne av en ikke-næringsdrivende selger eller tjenesteyter i situasjoner som nevnt i første ledd.

Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen. Departementet kan likevel i forskrift bestemme at hele eller deler av loven ikke skal gjelde, og gi særlige regler av hensyn til de stedlige forhold.

§ 2. Unntak fra lovens virkeområde

Loven gjelder ikke for:

- avtaler om salg av varer og andre tjenester enn finansielle tjenester fra salgsmaskiner og automatiserte forretningslokaler,
- avtaler om salg eller oppføring av fast eiendom og avtaler som gjelder rettigheter i fast eiendom, med unntak av utleie. Som salg av fast eiendom regnes også salg av adkomstdokumenter med tilknyttet leierett eller boret i bolig,
- avtaler som omfattes av lov om avtaler om deltidsbruksrett og langtidsferieprodukter mv. (tidspartloven),
- avtaler som omfattes av lov om pakkereiser og reisegaranti (pakkereiseloven),
- avtaler om persontransporttjenester. Kravene i § 16 får likevel anvendelse,
- avtaler som er inngått med ekomtilbyder gjennom offentlig tilgjengelige betalingstelefoner for bruk av disse, eller som er inngått for bruk av én enkelt telefon-, Internett-, eller telefaksforbindelse opprettet av en forbruker,
- avtaler om salg av varer og andre tjenester enn finansielle tjenester utenom faste forretningslokaler når den samlede kontraktssummen, inkludert frakt- og tilleggskostnader som forbrukeren skal betale, er 300 kr eller mindre.

§ 3. Ufravikelighet

Loven kan ikke fravikes ved avtale til ulempe for en forbruker.

§ 4. Forholdet til annet regelverk

Loven medfører ingen begrensninger i opplysningsplikt eller krav til avtalen som følger av andre regler.

§ 5. Definisjoner

I loven menes med:

- forbruker*: fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet,
- fjernsalg*: avtale inngått ved organisert ordning for salg eller tjenesteyting uten at den næringsdrivende og forbrukeren er fysisk til stede samtidig, og der inngåelse av avtale skjer utelukkende ved bruk av fjernkommunikasjonsmidler,
- faste forretningslokaler*: sted for detaljsalg der den næringsdrivende utøver sin faste virksomhet, eller flyttbare forretningslokaler for detaljsalg der den næringsdrivende vanligvis utøver sin virksomhet,
- avtale inngått utenom faste forretningslokaler*: avtale der forbrukeren inngår avtale eller fremsetter tilbud i nærvær av den næringsdrivende på annet sted enn dennes faste forretningslokaler, samt avtale inngått i den næringsdrivendes faste forretningslokaler eller gjennom et fjernkommunikasjonsmiddel umiddelbart etter en personlig og individuelt rettet henvendelse til forbrukeren i en situasjon som omfattes av første alternativ,
- finansiell tjeneste*: banktjeneste, kredittjeneste, forsikringstjeneste, individuell pensjonstjeneste, investeringstjeneste, eller betalingstjeneste,
- varig medium*: enhver innretning som gjør forbrukeren eller den næringsdrivende i stand til å lagre opplysninger på en slik måte at opplysningene i fremtiden er tilgjengelige i uendret form,
- tilknyttet avtale*: avtale der forbrukeren mottar varer eller tjenester i forbindelse med en fjernsalgsavtale eller en avtale inngått utenom faste forretningslokaler, og der varene leveres eller tjenestene ytes av den næringsdrivende eller en tredjeperson på grunnlag av en ordning mellom en tredjeperson og den næringsdrivende,
- offentlig auksjon*: salgsmetode der varer eller tjenester tilbys av den næringsdrivende til forbrukere, der forbrukeren er personlig til stede eller har mulighet til å være til stede, ved en åpen, konkurransebasert budprosedyre som ledes av en auksjonarius, og der budgiveren som får tilslaget, må kjøpe varene eller tjenestene,
- digitalt innhold*: data som blir fremstilt og levert i digital form.

§ 6. Fristberegning

Når en frist uttrykt i dager skal beregnes fra det tidspunkt en hendelse inntreffer eller en handling finner sted, skal den dag hendelsen inntreffer eller handlingen finner sted, ikke anses som en del av fristen.

Alle kalenderdager medregnes i en frist. Ender en frist på en lørdag, helligdag eller høytidsdag forlenges den til nærmeste virkedag.

§ 7. Bevisbyrde

Den næringsdrivende har bevisbyrden for at opplysningsplikten i §§ 8 til 16 og § 18 er oppfylt.

Kapittel 2. Den næringsdrivendes opplysningsplikt ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler av varer og tjenester som ikke er finansielle tjenester

§ 8. Opplysningsplikt før avtaleinngåelse

Før det blir inngått en avtale om fjernsalg eller avtale utenom faste forretningslokaler, skal den næringsdrivende på en klar og forståelig måte gi forbrukeren opplysninger om:

- a) varenes eller tjenestenes viktigste egenskaper, i den utstrekning kommunikasjonsmåten og varene eller tjenestene er egnet til dette,
- b) der dette er relevant, funksjonaliteten, herunder relevante tekniske beskyttelsestiltak, for digitalt innhold,
- c) det digitale innholds evne til å virke sammen med maskinvare og programvare som den næringsdrivende kjenner til eller med rimelighet kan forventes å kjenne til,
- d) den næringsdrivendes identitet, slik som foretaksnavn, geografisk adresse og eventuelt telefonnummer, telefaksnummer og elektronisk postadresse, samt identitet og geografisk adresse til næringsdrivende det opptres på vegne av og som forbrukeren kan rette eventuelle klager til,
- e) den samlede prisen for varen eller tjenesten medregnet avgifter, eller, dersom varens eller tjenestens art gjør at prisen ikke med rimelighet kan forhåndsberegnes, metoden for beregning av prisen, samt eventuelle tilleggskostnader til frakt, levering, porto eller annet, eller, dersom disse ikke med rimelighet kan forhåndsberegnes, at slike tilleggskostnader kan forekomme. For avtaler uten tidsbegrensning og for abonnementsavtaler skal den samlede prisen omfatte de kostnadene per avregningsperiode, og ved betaling med fast beløp, også de samlede månedlige kostnadene, og om de samlede kostnadene ikke kan forhåndsberegnes, metoden for beregning av prisen,
- f) kostnadene for bruk av fjernkommunikasjonsmiddelet, når disse ikke beregnes etter grunntakst,
- g) ordningene for betaling, levering, oppfyllelse, leveringsfrist og hvordan den næringsdrivende håndterer reklamasjoner,
- h) at det foreligger angrerett og standardisert skjema for bruk av angrerett (angreskjema), samt vilkårene, tidsfristene og fremgangsmåtene for å bruke angreretten jf. § 20 første og annet ledd,
- i) at forbrukeren må bære kostnadene ved å returnere varene dersom angreretten brukes. Dersom varene etter sin natur normalt ikke kan returneres med post, skal kostnadene ved å returnere varene opplyses,
- j) at forbrukeren som bruker angreretten, etter å ha bedt om oppstart av tjenesteleveringen i henhold til §§ 12 eller 19, skal ha ansvar for rimelige kostnader, jf. § 26 første ledd,
- k) dersom avtalen omfattes av unntakene fra angrerett i § 22, skal det opplyses om dette, eventuelt om under hvilke omstendigheter angreretten kan tapes,
- l) den rettslige forpliktelsen til å levere en kontraktmessig vare, eventuell ettersalgsservice og eventuelle kommersielle garantier, samt vilkårene for disse,
- m) relevante atferdsregler og hvor disse kan finnes,
- n) der dette er relevant, avtalens varighet og eventuell minste bindingstid, eller, for avtaler som er uten tidsbegrensning eller forlenges automatisk, vilkårene for å si opp avtalen,
- o) eventuelle depositum eller andre økonomiske garantier betalt eller stilt av forbrukeren og vilkårene for disse,
- p) der dette er relevant, utenrettslig klage- og erstatningsordning som den næringsdrivende er tilknyttet, samt fremgangsmåten for å få tilgang til denne.

Den næringsdrivende skal anses for å ha gitt opplysninger etter første ledd bokstav h, i og j dersom denne har gitt forbrukeren korrekt utfylt skjema om opplysninger om angreretten.

Når næringsdrivende retter sin markedsføring mot norske forbrukere, skal opplysningene etter første ledd gis på norsk.

Ved offentlige auksjoner er det tilstrekkelig at opplysningene i første ledd bokstav d erstattes av tilsvarende opplysninger om auksjonarius.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om standardisert angreskjema, samt om hvordan opplysningsplikten skal oppfylles, herunder at opplysninger om angreretten skal gis ved bruk av et standardisert skjema for opplysninger om angrerett.

§ 9. Virkningen av brudd på visse opplysningsplikter

Har den næringsdrivende ikke opplyst om tilleggskostnader eller andre kostnader som omhandlet i § 8 første ledd bokstav e og i, skal forbrukeren ikke bære disse kostnadene.

Kapittel 3. Krav til avtaler inngått ved uanmodet telefonsalg

§ 10. Uanmodet telefonsalg

Før det blir inngått en avtale som følge av at den næringsdrivende uanmodet har fremsatt et tilbud på telefon, skal den næringsdrivende bekrefte tilbudet skriftlig på et varig medium etter at telefonsamtalen er avsluttet. Forbrukeren blir ikke bundet før tilbudet er akseptert skriftlig, noe den næringsdrivende skal opplyse om i bekreftelsen nevnt i første punktum. Den næringsdrivende skal kunne dokumentere forbrukerens aksept.

Første ledd gjelder ikke ved salg av avisabonnement eller salg fra frivillige organisasjoner.

Departementet kan i forskrift stille krav om registrering i frivillighetsregisteret etter frivillighetsregisterloven for å bli regnet som frivillig organisasjon.

Kapittel 4. Krav til avtaler som ikke er finansielle tjenester inngått utenom faste forretningslokaler

§ 11. Avtalen

Avtaler inngått utenom faste forretningslokaler skal inneholde opplysningene fastsatt i § 8 første ledd. Opplysningene skal regnes som en del av avtalen og skal ikke endres, med mindre partene uttrykkelig avtaler noe annet. Opplysningene skal være lett leselige og på et enkelt og forståelig språk. Er opplysningene gitt på norsk, skal avtalen utformes på norsk.

Den næringsdrivende skal gi forbrukeren et eksemplar av undertegnet avtale eller bekreftelse av avtalen på papir eller, dersom forbrukeren samtykker, på annet varig medium. Har forbrukeren samtykket i nedlastning av digitalt innhold og erkjent at angrerett dermed bortfaller, jf. § 22 bokstav n, skal dette også fremgå av avtalen eller bekreftelsen.

§ 12. Krav om oppstart av levering innen utløpet av angrefristen

Ønsker forbrukeren at levering av tjenester starter før utløpet av angrefristen, jf. § 21, skal den næringsdrivende kreve at forbrukeren uttrykkelig ber om dette på et varig medium.

§ 13. Tjenesteavtaler som ikke overstiger 1500 kr

Dersom forbrukeren uttrykkelig ber om å få utført reparasjoner eller vedlikehold, partene umiddelbart utfører sine forpliktelser etter avtalen og kontraktssummen ikke overstiger 1500 kr, er det tilstrekkelig at den næringsdrivende gir forbrukeren opplysningene i § 8 første ledd bokstav d, jf. § 11 annet ledd, og opplysninger om prisen eller hvordan prisen skal beregnes, samt et anslag over den samlede prisen. Opplysningene omhandlet i § 8 første ledd bokstav a, h og k kan gis muntlig, dersom forbrukeren uttrykkelig samtykker i dette.

Bekreftelsen av avtalen, jf. § 11 annet ledd, skal inneholde opplysningene fastsatt i § 8 første ledd.

Kapittel 5. Krav til fjernsalgsavtaler som ikke gjelder finansielle tjenester

§ 14. Fjernsalgsavtalen

Avtaler inngått ved fjernsalg skal inneholde opplysningene fastsatt i § 8 første ledd eller så skal opplysningen gjøres tilgjengelig for forbrukeren på et enkelt og forståelig språk på en måte som er tilpasset fjernkommunikasjonsmiddelet. Opplysningene skal regnes som en del av avtalen og skal ikke endres, med mindre partene uttrykkelig avtaler noe annet. Dersom opplysningene gis på et varig medium, skal de være lett leselige.

§ 15. Informasjonsbegrensninger

Når avtale inngås gjennom et fjernkommunikasjonsmiddel som har begrenset plass eller tid til å vise opplysninger, skal den næringsdrivende gi opplysninger etter § 8 første ledd bokstav a, d, e, h og n før avtale inngås.

Øvrige opplysninger i § 8 første ledd gis på en måte som er tilpasset fjernkommunikasjonsmiddelet, jf. § 14.

§ 16. Bruk av elektronisk kommunikasjon

Når en avtale som skal inngås elektronisk forplikter forbrukeren til å betale, skal den næringsdrivende tydelig og i fremhevet form gjøre forbrukeren oppmerksom på opplysningene fastsatt i § 8 første ledd bokstav a, e, og n umiddelbart før forbrukeren foretar bestillingen.

Den næringsdrivende skal påse at forbrukeren uttrykkelig erkjenner at bestillingen medfører en forpliktelse til å betale. Utføres bestillingen ved å aktivere en knapp eller annen funksjon, skal knappen eller funksjonen være merket på en lett leselig måte med «bestilling med forpliktelse til å betale» eller tilsvarende.

Overholder ikke den næringsdrivende bestemmelsen i annet ledd, blir forbrukeren ikke bundet av avtalen eller bestillingen.

§ 17. Leveringsbegrensninger og betalingsmidler

Nettsteder for elektronisk handel skal klart og tydelig og senest på det tidspunktet bestillingsprosessen begynner, opplyse om eventuelle leveringsbegrensninger. Det skal også opplyses om hvilke betalingsmidler som aksepteres.

§ 18. Bekreftelse på inngått avtale

Den næringsdrivende skal innen rimelig tid etter avtaleinngåelsen, og senest på leveringstidspunktet for varene eller før levering av tjenesten begynner, gi forbrukeren skriftlig bekreftelse på den inngåtte avtalen på et varig medium.

Bekreftelsen skal inneholde opplysninger nevnt i § 8 første ledd, dersom disse ikke tidligere er gitt forbrukeren på et varig medium, og opplysning om at forbrukeren har gitt slikt samtykke som nevnt i § 22 bokstav n.

§ 19. Oppstart av levering før utløpet av angrefristen

Ønsker forbrukeren at levering av tjenester starter opp før utløpet av angrefristen, jf. § 21, skal den næringsdrivende kreve at forbrukeren uttrykkelig ber om dette.

Kapittel 6. Angrerett for avtaler som ikke gjelder finansielle tjenester

§ 20. Rett til å gå fra avtalen (angrerett)

Forbrukeren har rett til å gå fra avtalen (angrerett) ved å gi melding til den næringsdrivende før utløpet av angrefristen, jf. § 21. Angreretten anses overholdt dersom melding er sendt før utløpet av fristen.

Meldingen kan fremsettes ved bruk av utfylt angreskjema eller ved fremsettelse av annen utvetydig erklæring.

Dersom den næringsdrivende gir forbrukeren adgang til å gi melding etter annet ledd elektronisk, skal den næringsdrivende umiddelbart bekrefte på et varig medium at meldingen er mottatt.

Bevisbyrden for at melding er gitt, påhviler forbrukeren.

§ 21. Angrefristen

Angrefristen utløper 14 dager fra den dag avtalen om tjeneste ble inngått, eller den dag forbrukeren får varen i fysisk besittelse. Dette er:

- a) ved varer bestilt samlet og levert ved flere forsendelser, den dag forbrukeren får den siste varen i fysisk besittelse,
- b) ved varer som består av flere partier eller deler, den dag forbrukeren får det siste partiet eller den siste delen i fysisk besittelse,
- c) ved avtaler om regelmessig levering av varer, den dag forbrukeren får den første av varene i fysisk besittelse.

Likt med forbrukeren regnes annen tredjeperson enn fraktføreren, som forbrukeren har utpekt i sitt sted.

Gir ikke den næringsdrivende forbrukeren opplysninger om angreretten i henhold til § 8 første ledd bokstav h, utløper angrefristen 12 måneder etter utløpet av den opprinnelige angrefristen, jf. første ledd.

Dersom den næringsdrivende gir forbrukeren opplysninger om angreretten etter § 8 første ledd bokstav h innen 12 måneder fra dagen omhandlet i første ledd, utløper angrefristen 14 dager etter den dagen forbrukeren mottok opplysningene.

§ 22. Unntak fra angreretten

Angreretten gjelder ikke avtaler om:

- a) levering av varer som på grunn av sin art blandes med andre varer etter levering på en slik måte at de ikke kan skilles fra hverandre,
- b) levering av varer som forringes eller raskt går ut på dato,
- c) tjeneste etter at tjenesten er levert, dersom levering har begynt med forbrukerens uttrykkelige forhåndssamtykke, og forbrukeren har erkjent at angreretten vil gå tapt når den næringsdrivende har oppfylt sine forpliktelser etter avtalen,
- d) levering av varer eller tjenester der prisen er avhengig av svingninger i finansmarkedet som kan skje innen utløpet av angrefristen og som ikke kan kontrolleres av den næringsdrivende,
- e) levering av varer som er fremstilt etter forbrukerens spesifikasjoner, eller som har fått et tydelig personlig preg,
- f) levering av legemidler, jf. legemiddeloven § 2, og medisinsk utstyr, jf. lov om medisinsk utstyr § 3,
- g) levering av forseglede varer som av hensyn til helsevern eller hygiene ikke er egnet for retur, og der forseglingen er blitt brutt etter levering,
- h) levering av alkoholholdige drikker til en pris som ble avtalt på avtaletidspunktet, og levering først kan skje etter 30 dager, og der den faktiske verdien avhenger av svingninger i markedet som ikke kontrolleres av den næringsdrivende,
- i) reparasjoner eller tjenester som det haster å få utført der forbrukeren uttrykkelig ber den næringsdrivende om å besøke forbrukeren. Tilleggstjenester eller tilleggsvarer som ytes samtidig, og som ikke dekkes av første punktum, omfattes ikke av unntaket fra angreretten,
- j) levering av forseglede lyd- eller bildeopptak eller forseglet programvare som forbrukeren har brutt forseglingen på,
- k) levering av en avis, et tidsskrift eller et magasin, med unntak av abonnementsavtaler for levering av slike publikasjoner,
- l) varer eller tjenester som er inngått ved offentlig auksjon,
- m) levering av innkvarteringstjenester for andre formål enn boligformål, transport av varer, bilutleietjenester, catering og tjenester knyttet til fritidsaktiviteter når det i avtalen er fastsatt en bestemt dato eller et bestemt tidsrom for utførelsen av slike tjenester,
- n) levering av digitalt innhold som ikke leveres på et fysisk medium, dersom leveringen er begynt med forbrukerens uttrykkelige samtykke og forbrukeren erkjenner at angreretten dermed går tapt.

§ 23. Virkningene av at angreretten brukes

Ved bruk av angreretten bortfaller partenes forpliktelser til å oppfylle avtalen. I tilfeller der forbrukeren har gitt et tilbud, bortfaller tilbudet.

§ 24. Den næringsdrivendes forpliktelser når angreretten brukes

Den næringsdrivende skal tilbakeføre alle betalinger som er mottatt fra forbrukeren. Dersom forbrukeren uttrykkelig har valgt en annen type levering enn standardleveringen som den næringsdrivende tilbød, skal den næringsdrivende likevel ikke betale tilleggskostnadene dette medførte.

Tilbakebetaling skal skje uten unødig opphold, og senest 14 dager fra da den næringsdrivende fikk melding om forbrukerens beslutning om å benytte angreretten etter § 20. Med mindre noe annet uttrykkelig er avtalt med forbrukeren, skal tilbakebetalingen skje ved bruk av samme betalingsmiddel som forbrukeren benyttet. Forbrukeren skal ikke betale noen form for gebyr som følge av tilbakebetalingen.

Den næringsdrivende kan holde tilbakebetalingen tilbake til varene er mottatt, eller til forbrukeren har lagt frem dokumentasjon på at varene er sendt tilbake. Dette gjelder ikke når den næringsdrivende har tilbudt seg å hente varene.

Ved avtaler inngått utenom faste forretningslokaler, og der varene er levert til forbrukerens hjem på avtaletidspunktet, skal den næringsdrivende for egen regning hente varene, om disse etter sin art normalt ikke kan returneres med alminnelig postgang.

Er det avtalt at varene skal hentes hos forbrukeren, og dette ikke skjer innen tre måneder fra den dagen da den næringsdrivende fikk melding etter § 20, tilfaller varen forbrukeren vederlagsfritt.

§ 25. Forbrukerens forpliktelser når angreretten brukes ved avtale om levering av varer

Forbrukeren skal uten unødige opphold, og senest 14 dager fra melding etter § 20 ble gitt, sende varene tilbake, eller overlevere dem til den næringsdrivende dersom den næringsdrivende ikke har tilbudt seg å hente varene.

Forbrukeren skal bare betale de direkte kostnadene ved å returnere varene. Den næringsdrivende skal likevel dekke disse kostnadene hvis denne har påtatt seg å betale disse eller ikke har opplyst forbrukeren om at forbrukeren skal betale returkostnadene.

Den næringsdrivende kan kreve at forbrukeren erstatter verdireduksjon som følge av forbrukerens håndtering av varene som ikke har vært nødvendig for å fastslå varenes art, egenskaper og funksjon. Dette gjelder bare dersom forbrukeren har mottatt opplysninger om angrerett, jf. § 8 første ledd bokstav h.

§ 26. Forbrukerens forpliktelser når angreretten brukes ved avtaler om levering av tjenester

Ved bruk av angreretten ved tjenester som forbrukeren uttrykkelig har bedt den næringsdrivende om å begynne levering av, skal forbrukeren betale et beløp som står i forhold til det som er levert frem til det tidspunkt forbrukeren gir melding om bruk av angreretten. Er den samlede prisen urimelig høy, skal det forholdsmessige beløpet beregnes på grunnlag av markedsverdien av det som er levert.

Forbrukerens betalingsplikt faller bort når:

- a) den næringsdrivende ikke har gitt opplysninger i samsvar med § 8 første ledd bokstav h og j,
- b) forbrukeren ikke uttrykkelig har bedt om at leveringen skal begynne innen utløpet av angreristen i samsvar med §§ 12 eller 19, eller
- c) levering av digitalt innhold som ikke kan leveres på et fysisk medium, er begynt uten forbrukerens uttrykkelige forhåndssamtykke og erkjennelse av at angreretten dermed går tapt, eller uten at den næringsdrivende har gitt bekreftelse i samsvar med § 11 annet ledd og § 18 annet ledd.

§ 27. Virkninger for tilknyttede avtaler av at angreretten brukes

Dersom forbrukeren bruker sin angrerett, faller alle tilknyttede avtaler bort uten kostnad for forbrukeren. §§ 24 til 26 gjelder tilsvarende.

Etter å ha mottatt forbrukerens melding om bruk av angrerett skal den næringsdrivende straks gi beskjed til tredjeperson som har inngått en tilknyttet avtale med forbrukeren.

Kapittel 7. Regler om opplysningsplikt og avtalebekreftelse for fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler av finansielle tjenester

§ 28. Opplysningsplikt før avtaleinngåelse ved fjernsalg av finansielle tjenester

I rimelig tid før det blir inngått en fjernsalgsavtale som gjelder finansielle tjenester, skal den næringsdrivende gi forbrukeren opplysninger om:

- a) den næringsdrivendes navn, organisasjonsnummer og ervervsmessige hovedaktivitet og den næringsdrivendes geografiske adresse. Har en utenlandsk næringsdrivende en representant her i landet, eller for øvrig representeres overfor forbrukeren av en annen næringsdrivende, skal forbrukeren ha tilsvarende opplysninger om representanten,
- b) eventuelle godkjenningsordninger som virksomheten er underlagt og opplysninger om den relevante tilsynsmyndigheten,
- c) den finansielle tjenestens viktigste egenskaper,
- d) eventuelle særskilte risikoer knyttet til det finansielle instrumentet eller til operasjoner som skal utføres. Er tjenestens pris avhengig av svingninger i finansmarkedene, skal det opplyses om dette og om at historisk verdiutvikling og avkastning ikke kan brukes som indikator på framtidig utvikling og avkastning,
- e) den samlede prisen forbrukeren skal betale, inklusive provisjoner, gebyrer og alle skatter og avgifter som betales gjennom den næringsdrivende, og spesifisering av alle enkeltelementer i prisen. Kan det ikke opplyses om nøyaktig pris, skal det opplyses om utregningsgrunnlaget,
- f) at det kan finnes andre avgifter og/eller kostnader som ikke betales gjennom eller blir pålagt gjennom den næringsdrivende,
- g) eventuelle grenser for hvor lenge opplysningene er gyldige,
- h) ordninger for betaling og for oppfylling av avtalen,
- i) eventuelle særlige tilleggskostnader som belastes forbrukeren ved bruk av fjernkommunikasjonsmetoden,
- j) hvorvidt forbrukeren har angrerett eller ikke, den eventuelle angrefristens lengde, vilkår for å bruke angreretten, herunder hvilket beløp forbrukeren kan bli avkrevd ved bruk av angreretten,
- k) hvordan angreretten kan brukes, blant annet hvilken adresse melding om bruk av angreretten kan sendes til, samt om følgene av å ikke bruke angreretten,
- l) avtalens korteste varighet for avtaler om løpende eller tilbakevendende finansielle tjenester,
- m) eventuelle rettigheter avtalen gir partene til førtidig eller ensidig å avslutte avtaleforholdet, herunder eventuelle vederlag som pålegges i henhold til avtalen i slike tilfelle,
- n) navnet på den medlemsstaten eller medlemsstatene hvis lover er brukt av den næringsdrivende som grunnlag for å kontakte forbrukeren før avtalen inngås,

- o) eventuelle lovvalgs- eller vernetingsbestemmelser i avtalen,
- p) på hvilket eller hvilke språk avtalevilkårene og forhåndsopplysningene nevnt i denne bestemmelsen finnes, samt på hvilket eller hvilke språk den næringsdrivende, med samtykke fra forbrukeren, forplikter seg til å kommunisere så lenge avtalen løper,
- q) muligheten for å få løst eventuelle tvister med den næringsdrivende utenfor domstolene og hvordan forbrukere eventuelt kan bruke ordningene,
- r) garantifond eller erstatningsordninger som ikke er omfattet av direktiv 94/19/EF om innskuddsgarantiordninger og direktiv 97/9/EF om erstatningsordninger for investorer.

Hvis fjernsalgsavtalen gjelder betalingstjenester som definert i finansavtaleloven § 11, skal den næringsdrivende istedenfor opplysninger som nevnt i første ledd bokstav a, b, c, e, l, m, o, p og q gi opplysningene nevnt i finansavtaleloven § 15 annet ledd, eventuelt opplysningene nevnt i finansavtaleloven § 23 første ledd hvis det gjelder en enkeltstående betalingstransaksjon som ikke er omfattet av en rammeavtale.

Opplysningene skal gis på en klar og forståelig måte og i en form som er tilpasset den fjernkommunikasjonsmetoden som er brukt. Det skal tas særskilt hensyn til behovet for beskyttelse av personer uten rettslig handleevne, som for eksempel mindreårige. Der markedsføringen er rettet til norske forbrukere, skal opplysningene være på norsk. Hvis den næringsdrivende ikke gir alle opplysningene i markedsføringen, skal det opplyses om hvor forbrukeren kan få dem.

Forutsatt at forbrukeren uttrykkelig har gitt sitt samtykke til dette, kan den næringsdrivende i telefonsamtaler nøye seg med å gi opplysningene nevnt i første ledd bokstav a, c, d, e, f og j. Den næringsdrivende skal i så fall informere forbrukeren om at flere opplysninger er tilgjengelige på forespørsel, og hva slags opplysninger dette er. Den næringsdrivende skal uansett gi fullstendige opplysninger etter første ledd skriftlig på varig medium på det tidspunktet som følger av reglene i § 30 første ledd.

Hvis det utføres flere separate transaksjoner av samme type mellom de samme partene uten at det foreligger noen innledende avtale om tjenesten, gjelder bestemmelsen her bare for den første transaksjonen. Hvis det går mer enn ett år mellom transaksjonene, skal opplysningene likevel gis på nytt.

Ved uanmodet tilbud fremsatt på telefon blir forbrukeren ikke bundet før han eller hun har akseptert tilbudet skriftlig. Dette skal den næringsdrivende gi forbrukeren skriftlig opplysning om før denne blir bundet av en fjernsalgsavtale. Dette gjelder ikke ved fjernsalg av betalingstjenester som definert i finansavtaleloven § 11.

§ 29. Forskrift

Departementet kan i forskrift fastsette at den næringsdrivende plikter å gi ytterligere opplysninger enn de som er angitt i § 28.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan opplysningsplikten etter § 28 skal oppfylles.

§ 30. Opplysninger og avtalevilkår på varig medium ved fjernsalg av finansielle tjenester

I rimelig tid før avtale blir inngått skal den næringsdrivende gi forbrukeren alle avtalevilkår og alle opplysninger etter § 28 første ledd skriftlig på et varig medium som forbrukeren råder over. Hvis avtalen inngås på forbrukerens oppfordring og det brukes en fjernkommunikasjonsmetode som ikke gjør det mulig å gi avtalevilkår og opplysninger på varig medium før avtaleinngåelsen, skal den næringsdrivende oppfylle sine forpliktelser straks etter at avtalen er inngått.

§ 28 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 31. Rett for forbrukeren til ved fjernsalg av finansielle tjenester å få avtalevilkår på papir og til å bytte fjernkommunikasjonsmetode

Forbrukeren kan når som helst under avtaleforholdet be om å få avtalevilkårene på papir.

Forbrukeren har rett til å bytte til en annen fjernkommunikasjonsmetode, med mindre dette er i strid med avtalen eller den typen finansiell tjeneste som ytes.

§ 32. Opplysninger på varig medium ved salg av finansielle tjenester utenom faste forretningslokaler

I forbindelse med inngåelse av en avtale om finansielle tjenester utenom faste forretningslokaler, skal den næringsdrivende gi forbrukeren opplysninger som nevnt i § 28 første ledd bokstav j og k skriftlig på et varig medium som forbrukeren råder over.

§ 33. Forskrift

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om krav til oppfyllelse av opplysningsplikten etter §§ 30 og 32, herunder at opplysninger om angreretten skal gis ved bruk av et angreskjema fastsatt av departementet.

Kapittel 8. Angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler av finansielle tjenester

§ 34. Angreretten ved fjernsalg

Forbrukeren har rett til å gå fra avtalen (angrerett) ved å gi melding til den næringsdrivende før utløpet av angrefristen, jf. annet ledd. For avtaler om livsforsikring og individuelle pensjonsavtaler er fristen 30 dager. For andre avtaler er fristen 14 dager.

Fristen løper fra avtalen er inngått eller, ved livsforsikringsavtaler, fra forbrukeren har fått melding om at avtalen er inngått, forutsatt at avtalevilkårene og opplysningene som kreves i § 30 første ledd er mottatt på foreskrevet måte.

Dersom opplysningsplikten først oppfylles etter avtaleinngåelsen eller melding om at en livsforsikringsavtale er inngått, løper fristen fra det tidspunktet opplysningsplikten er oppfylt.

§ 35. *Unntak fra angreretten ved fjernsalg*

Angreretten gjelder ikke for:

- a) tjenester der prisen avhenger av svingninger i finansmarkedet som den næringsdrivende ikke har innflytelse på og som kan forekomme i angreperioden,
- b) avtaler om reise- og reisegodsforsikring eller andre forsikringsavtaler med kortere varighet enn en måned,
- c) avtaler som etter forbrukerens uttrykkelige anmodning er blitt oppfylt av begge parter før forbrukeren utøver sin angrerett,
- d) kreditt som er sikret ved pant i fast eiendom eller i rettighet knyttet til fast eiendom.

§ 36. *Gjennomføring av angreretten ved fjernsalg*

Ved bruk av angreretten faller partenes plikt til å oppfylle avtalen bort. Dersom noen av partene har oppfylt deler av avtalen, skal det skje en tilbakeføring.

Ved bruk av angreretten kan forbrukeren kun pålegges å betale for den tjenesten som faktisk er levert. Det beløpet forbrukeren skal betale skal stå i rimelig forhold til omfanget av den tjenesten som allerede er levert sammenlignet med avtalens fulle oppfyllelse.

Rett til betaling forutsetter at oppfyllelse av avtalen er påbegynt etter forbrukerens anmodning, og at forbrukeren er blitt opplyst om det beløpet som skal betales i henhold til reglene i § 28 bokstav j, jf. § 30 første ledd.

Den næringsdrivende skal snarest mulig, og senest innen 30 dager, tilbakebetale ethvert beløp som er mottatt fra forbrukeren i forbindelse med avtalen, med unntak av eventuelle beløp etter annet ledd. Fristen løper fra den dagen den næringsdrivende mottar melding om bruk av angreretten.

Forbrukeren skal snarest mulig, og senest innen 30 dager, tilbakeføre ethvert beløp eller annet formuesgode som han eller hun har mottatt. Fristen løper fra den dagen forbrukeren sender melding om bruk av angreretten.

§ 37. *Oppheving av visse tilknyttede avtaler ved fjernsalg*

Hvis det til en finansiell tjeneste er knyttet en annen fjernsalgsavtale om tjenester som skal leveres av den næringsdrivende, oppheves den andre avtalen uten at det kan kreves vederlag for opphevelsen dersom forbrukeren bruker angreretten etter § 34.

Første ledd gjelder tilsvarende når den tilknyttede tjenesten ytes av en annen enn den som yter den finansielle tjenesten på grunnlag av avtale mellom dem. Den som yter den finansielle tjenesten, skal i så fall gi melding til den andre næringsdrivende umiddelbart etter at melding om bruk av angreretten er mottatt fra forbrukeren.

§ 38. *Angreretten ved salg utenom faste forretningslokaler*

Forbrukeren har rett til å gå fra avtalen ved å gi melding til den næringsdrivende innen 14 dager etter at de opplysningene som kreves etter § 32 er mottatt på foreskrevet måte. Bestemmelsene i § 20 første og tredje ledd og § 6 gjelder tilsvarende.

Departementet kan i forskrift fastsette særlige regler om angreretten, herunder gjøre unntak fra angreretten for bestemte typer tjenester.

§ 39. *Gjennomføring av angreretten ved salg utenom faste forretningslokaler*

Ved bruk av angreretten faller partenes plikt til å oppfylle avtalen bort. Dersom noen av partene har oppfylt hele eller deler av avtalen, skal det skje en tilbakeføring.

Den næringsdrivende plikter å tilbakebetale det forbrukeren har betalt, samt eventuelt et beløp til dekning av returkostnader, senest 14 dager fra den dagen melding om bruk av angreretten er mottatt.

Har forbrukeren mottatt varer i forbindelse med tjenesteavtalen, gjelder følgende:

- a) returkostnader bæres av den næringsdrivende,
- b) forbrukeren kan holde varen tilbake inntil han eller hun har mottatt tilbakebetaling og eventuelt et beløp tilsvarende returkostnader fra den næringsdrivende,
- c) når forbrukeren har mottatt det den næringsdrivende skal betale, skal forbrukeren sende eller levere varen til den næringsdrivende innen rimelig tid,
- d) er varen sendt gjennom posten eller en annen selvstendig fraktfører, skal den sendes tilbake på tilsvarende måte. Dersom den næringsdrivende ikke har ordnet med hensiktsmessig returpakning, gjelder bestemmelsen i bokstav e,
- e) er varen levert på annen måte, skal den stilles til den næringsdrivendes rådighet for avhenting på det stedet varen ble mottatt. Er varen i disse tilfellene levert på et annet sted enn i forbrukerens hjem, kan det avtales at varen skal sendes eller leveres på en annen måte som ikke medfører urimelig ulempe for forbrukeren,
- f) forbrukeren plikter ikke å motta eller innløse en vare før den returneres til den næringsdrivende, men kan i stedet be den som leverer varen, om å returnere den til den næringsdrivende, og
- g) dersom forbrukeren har gitt melding til den næringsdrivende om at varen kan hentes i henhold til bokstav e, og dette ikke skjer innen tre måneder fra meldingen er mottatt, tilfaller den forbrukeren vederlagsfritt.

Bestemmelsene i § 27 første ledd første punktum og annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 40. Angrerett ved kredittavtaler

For angrerett ved kredittavtaler etter finansavtaleloven gjelder finansavtaleloven § 51 b.

Kapittel 9. Håndheving og sanksjoner**§ 41. Tilsyn og håndheving**

Forbrukerombudet skal føre tilsyn med at bestemmelser i, eller bestemmelser gitt i medhold av, denne lov overholdes.

Ved Forbrukerombudets og Markedsrådets saksbehandling gjelder markedsføringsloven §§ 33, 34 annet ledd første punktum, 35, 37 og 38 tilsvarende.

Dersom Forbrukerombudet finner at en handling eller en unnlattelse er i strid med bestemmelsene som nevnt i § 42 femte ledd, er det ikke nødvendig å søke å oppnå frivillig ordning etter markedsføringsloven § 35 annet ledd. Det samme gjelder dersom handlingen eller unnlattelsen i det vesentlige er identisk med handlinger eller unnlattelser som Markedsrådet tidligere har nedlagt forbud mot eller påbud om, eller den næringsdrivende handler i strid med en skriftlig bekreftelse etter markedsføringsloven § 35 annet ledd.

§ 42. Forbrukerombudets og Markedsrådets vedtak

Forbrukerombudet og Markedsrådet kan, dersom de finner at hensyn som nevnt i markedsføringsloven § 34 annet ledd første punktum tilsier dette, fatte enkeltvedtak om

- a) forbud mot handlinger som strider mot bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov,
- b) påbud som finnes nødvendige for å sikre at bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov overholdes,
- c) tvangsmulkt etter fjerde ledd,
- d) overtredelsesgebyr etter femte ledd.

Markedsrådets vedtak kan ikke påklages.

Vedtaket kan også rettes mot medvirkere.

For å sikre at vedtak etter bokstav a og b her overholdes, skal det fastsettes en tvangsmulkt som den vedtaket retter seg mot, skal betale dersom vedkommende overtrer vedtaket. Fastsettelse av tvangsmulkt kan unnlates dersom særlige grunner tilsier det. Markedsføringsloven § 42 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 8 første og tredje ledd, forskrift gitt i medhold av § 8, § 10 første ledd, § 11, § 14, § 15, § 16 første og annet ledd, § 17, § 18, § 24 første ledd, § 28, forskrift gitt i medhold av § 29, § 30, § 32, § 36 fjerde ledd eller § 39 annet ledd som enten anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det fastsettes et overtredelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale. Ved vedtak om overtredelsesgebyr gjelder markedsføringsloven § 43 annet og tredje ledd tilsvarende.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om ileggelse av tvangsmulkt og utmåling av overtredelsesgebyr.

Kapittel 10. Sluttbestemmelser**§ 43. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser**

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Loven får bare virkning for markedsføringstiltak og betalinger foretatt etter lovens ikrafttredelse, samt avtaler som inngås etter at loven trer i kraft.

Lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett m.v. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted og forskrifter fastsatt i medhold av den, gjelder for avtaler som er inngått før oppheving av loven.

§ 44. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett m.v. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted oppheves.
2. I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel 4 skal lyde:

4de kapitel. Særlige bestemmelser for forbrukeravtaler**§ 38 a. Virkeområde**

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for avtaler som inngås mellom en næringsdrivende og en forbruker, med mindre annet følger av lov eller av bestemmelser gitt i medhold av lov. Bestemmelsene kan ikke ved avtale fravikes til ugunst for en forbruker.

Med forbruker menes en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet. Med næringsdrivende menes en fysisk eller juridisk person som handler, herunder ved fullmektig, som ledd i næringsvirksomhet.

§ 38 b. Informasjonskrav i forbrukeravtaler

Før det blir inngått avtale skal den næringsdrivende gi forbrukeren følgende opplysninger på en klar og forståelig måte, såfremt opplysningene ikke allerede går frem av sammenhengen:

1. varens eller tjenestens viktigste egenskaper, i den utstrekning kommunikasjonsmåten og varen eller tjenesten er egnet til dette,
2. den næringsdrivendes identitet, slik som foretaksnavn, geografisk adresse og eventuelt telefonnummer, telefaksnummer og elektronisk postadresse samt identitet og geografisk adresse til næringsdrivende det opptrer på vegne av,
3. den samlede prisen for varen eller tjenesten medregnet avgifter, eller, dersom varens eller tjenestens art gjør at prisen ikke med rimelighet kan forhåndsberegnes, metoden for beregning av prisen, samt eventuelle tilleggskostnader til frakt, levering, porto eller annet, eller, dersom disse ikke med rimelighet kan forhåndsberegnes, at slike tilleggskostnader kan forekomme. For avtaler uten tidsbegrensning og for abonnementsavtaler skal den samlede prisen omfatte de samlede kostnadene per avregningsperiode, og ved betaling med fast beløp også de samlede månedlige kostnadene, og om de samlede kostnadene ikke kan forhåndsberegnes, metoden for beregning av prisen,
4. ordningene for betaling, levering, oppfyllelse og leveringsfrist samt hvordan den næringsdrivende håndterer reklamasjoner,
5. den rettslige forpliktelsen til å levere en kontraktmessig vare, eventuell ettersalgsservice og eventuelle kommersielle garantier samt vilkårene for disse,
6. avtalens varighet, eller, for avtaler som er uten tidsbegrensning eller forlenges automatisk, vilkårene for å si opp avtalen,
7. der dette er relevant, funksjonaliteten, herunder tekniske beskyttelsestiltak, for digitalt innhold og det digitale innholdets evne til å virke sammen med maskinvare og programvare så langt den næringsdrivende kjenner til eller med rimelighet kan forventes å kjenne til dette.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke

1. avtaler om dagligdagse transaksjoner som oppfylles umiddelbart ved avtaleinngåelsen,
2. avtaler om finansielle tjenester,
3. avtaler som er omfattet av pakkereiseloven,
4. avtaler som er omfattet av tidspartloven,
5. avtaler om oppføring av bygninger,
6. avtaler om persontransporttjenester,
7. avtaler som er inngått med ekomtilbyder gjennom offentlig tilgjengelige betalingstelefoner for bruk av disse, eller som er inngått for bruk av én enkelt telefon-, Internett-, eller telefaksforbindelse opprettet av en forbruker,
8. avtaler om levering av næringsmidler, drikkevarer eller andre varer som er beregnet på løpende forbruk i husholdningen, og som leveres fysisk av en næringsdrivende på hyppige og regelmessige runder til forbrukerens hjem, bolig eller arbeidsplass.

Første ledd gjelder heller ikke avtaler om fjernsalg og avtaler inngått utenom faste forretningslokaler. For slike avtaler gjelder angrerettloven.

Nåværende kapittel 4 blir nytt kapittel 5.

Nytt kapittel 5 overskriften skal lyde:

5te kapitel. Slutningsbestemmelser.

3. I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 39 b første ledd lyde:

(1) Dersom en betalingsmottaker krever gebyr eller gir rabatt for bruk av et bestemt betalingsinstrument, skal betaleren opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes. Institusjonen kan ikke hindre betalingsmottakeren i å kreve gebyr eller gi rabatt som nevnt. Dersom en betalingsmottaker krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument fra en forbruker, kan gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved bruk av betalingsinstrumentet. Kongen kan i forskrift forby eller begrense retten til å kreve gebyrer som nevnt i første og tredje punktum for å fremme konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter.

4. I lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp gjøres følgende endringer:

§ 6 første ledd skal lyde:

Tingen skal leveres uten unødig opphold og senest innen 30 dager etter kjøpet, hvis ikke noe annet er avtalt.

§ 14 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved sendekjøp går risikoen over på forbrukeren når forbrukeren, eller en tredjeperson forbrukeren har pekt ut som ikke er fraktføreren, fysisk har fått varene i sin besittelse. Risikoen går likevel over på forbrukeren når varene overlates til fraktføreren, dersom det er forbrukeren som har gitt fraktføreren transportoppdraget, og det ikke var selgeren som tilbød dette transportalternativet. Annet punktum berører ikke forbrukerens rettigheter overfor fraktføreren.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 23 skal lyde:

§ 23. Heving

Har selgeren ikke levert tingen i tide i samsvar med § 6, skal forbrukeren oppfordre selgeren til å levere innen en rimelig tilleggsfrist for oppfyllelse. Dersom selgeren ikke leverer innen denne tilleggsfristen, kan forbrukeren heve avtalen.

Første ledd gjelder ikke hvis selgeren har nektet å levere varene, hvis levering innen avtalt tid er avgjørende for inngåelsen av avtalen, eller hvis forbrukeren før inngåelsen av avtalen har underrettet selgeren om at levering innen eller på et bestemt tidspunkt er avgjørende. Har selgeren i slike tilfeller ikke levert i tide i samsvar med § 6, kan forbrukeren umiddelbart heve avtalen.

Er tingen levert, må kravet om heving gjøres gjeldende innen rimelig tid etter at forbrukeren fikk vite om leveringen.

5. I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. gjøres følgende endringer:

§ 11 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

I næringsvirksomhet er det forbudt å henvise forbrukere som skal ta kontakt med den næringsdrivende i forbindelse med en inngått avtale, til et telefonnummer som belaster forbrukeren med en høyere kostnad enn grunnkost.

Før en avtale blir inngått, skal den næringsdrivende innhente forbrukerens uttrykkelige samtykke til enhver betaling utover vederlaget for hovedytelsen. Dersom slikt samtykke ikke er innhentet, men er lagt til grunn ved bruk av standardløsninger som forbrukeren må velge bort for å unngå tilleggsbetaling, har forbrukeren rett til å få tilbakeført tilleggsbetalingen.

Nåværende tredje ledd blir nytt femte ledd.

§ 16 annet ledd skal lyde:

Ved uanmodet markedsføring på telefon til forbrukere skal den næringsdrivende straks presentere seg og opplyse om at henvendelsen skjer i markedsføringshensikt. Dersom henvendelsen skjer på vegne av en annen, skal dette opplyses. Den næringsdrivende skal informere om reservasjonsretten etter § 12. Det skal legges til rette for at mottakeren enkelt og gebyrfritt kan reservere seg hos den næringsdrivende.

§ 43 første ledd skal lyde:

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av forskrift gitt i medhold av § 6 femte ledd, § 10, forskrift gitt i medhold av § 10, § 11, § 12, § 13, § 14, § 15, § 16, § 17, § 18 første ledd eller § 20 annet ledd, som enten anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det fastsettes et overtredelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale.

6. I lov 28. april 1978 nr. 18 om behandling av forbrukertvister skal § 1 første ledd bokstav b og c lyde:

- b) tvister om håndverkertjenester som faller inn under reglene i lov 16. juni 1989 nr. 63, jf. dens § 1,
- c) tvister om avtaler som faller inn under lov om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrertloven).

20. juni. Lov nr. 28 2014

Lov om forvaltning av alternative investeringsfond

Prop.77 L (2013–2014), Innst.194 L (2013–2014), Lovvedtak 54 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 3. og 10. juni 2014. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven).
- 2 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).
- 3 Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven).
- 4 Lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven).
- 5 Lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven).

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1–1. Virkeområde

- (1) Loven gjelder forvaltning av alternative investeringsfond og øvrig virksomhet som drives av forvalter etter denne lov.
- (2) Kongen kan fastsette nærmere regler om lovens anvendelse på Svalbard og kontinentalsokkelen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.
- (3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om lovens anvendelse på utenlandske foretaks virksomhet i Norge og norske foretaks virksomhet i utlandet.

§ 1–2. Definisjoner

I denne lov forstås med:

- a) alternativt investeringsfond: innretning for kollektiv investering som ikke er et UCITS, jf. verdipapirfondloven § 1–2 første ledd nr. 4, og som innhenter kapital fra et antall investorer med sikte på å investere kapitalen i henhold til en definert investeringsstrategi til fordel for investorene
- b) forvalter: foretak som på forretningsmessig basis driver forvaltning av alternativt investeringsfond
- c) forvaltning: porteføljeforvaltning og risikostyring for alternative investeringsfond
- d) resultatavhengig vederlag: andel av det alternative investeringsfondets overskudd som tilfaller forvalteren som godtgjørelse for forvaltningen, unntatt andel av overskudd som tilfaller forvalter som følge av direkte eller indirekte investering i fondet
- e) finansiell giring: økning av eksponeringen gjennom innlån av penger, verdipapirer, derivatposisjoner eller på annen måte
- f) tilføringsfond: alternativt investeringsfond som investerer minst 85 prosent av sine eiendeler i et annet alternativt investeringsfond, i flere andre alternative investeringsfond med identiske investeringsstrategier eller på annen måte har en eksponering på minst 85 prosent av sine eiendeler mot et slikt alternativt investeringsfond
- g) mottakerfond: alternativt investeringsfond som et tilføringsfond har eksponering mot
- h) markedsføring: direkte eller indirekte tilbud om kjøp eller plassering av andeler i alternativt investeringsfond på forvalterens initiativ eller på vegne av forvalteren
- i) nærstående:
  1. selskap hvor vedkommende har eller kontrollerer minst 20 prosent av stemmerettighetene eller selskapets kapital,
  2. selskap hvor vedkommende har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven eller allmennaksjeloven § 1–3 annet ledd eller selskapsloven § 1–2 annet ledd,
  3. to eller flere fysiske eller juridiske personer som er permanent forbundet til den samme personen gjennom kontroll som nevnt i nr. 2
- j) primærmegler: kredittinstitusjon, verdipapirforetak eller annet regulert foretak underlagt tilsyn og som tilbyr tjenester til profesjonelle investorer for å finansiere eller utføre transaksjoner i finansielle instrumenter som motpart, herunder oppgjørstjenester, oppbevaringstjenester og utlån av finansielle instrumenter
- k) profesjonell investor: profesjonell kunde som nevnt i verdipapirforskriften § 10–2, eller kunde som behandles som profesjonell etter verdipapirforskriften §§ 10–4 og 10–5
- l) ikke-profesjonell investor: annen investor enn profesjonell investor

§ 1–3. Unntak fra lovens anvendelsesområde for visse foretak

- (1) Loven gjelder ikke for pensjonsforetak, nasjonale sentralbanker, spareordninger for arbeidstakere, spesialforetak for verdipapirisering og offentlige myndigheter som forvalter offentlige trygde- og pensjonsordninger.
- (2) Loven gjelder ikke for overnasjonale institusjoner som den europeiske sentralbank, den europeiske investeringsbank, det europeiske investeringsfond, europeiske institusjoner for utviklingsfinansiering og bilaterale utviklingsbanker, Verdensbanken og det internasjonale valutafond.
- (3) Loven gjelder ikke for foretak som utelukkende forvalter alternative investeringsfond hvor investorene kun er selskaper i samme konsern som forvalteren, og ingen av investorene selv er et alternativt investeringsfond.
- (4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om lovens anvendelse på holdingselskaper.

§ 1–4. Unntak fra deler av loven for forvaltere som forvalter alternative investeringsfond med samlet forvaltningskapital under visse terskelverdier

- (1) For forvaltere som forvalter alternative investeringsfond med samlet forvaltningskapital tilsvarende et beløp i norske kroner som er lavere enn:
  - a) 500 millioner euro når porteføljene består av alternative investeringsfond som ikke er gjenstand for finansiell giring, og som ikke har innløsningsrett i en periode på fem år fra dagen for den første investeringen i hvert fond, eller
  - b) 100 millioner euro, for andre typer alternative investeringsfond enn de som er nevnt i bokstav a, gjelder bare kapittel 9, samt bestemmelsene i paragrafen her.
- (2) Forvaltere som nevnt i første ledd skal registreres i et register ført av Finanstilsynet. Ved registreringen skal forvalteren informere Finanstilsynet om de alternative investeringsfondene som forvaltes, herunder gi opplysninger om fondenes investeringsstrategier.
- (3) Forvaltere som nevnt i første ledd skal regelmessig informere Finanstilsynet om investeringsstrategiene, hovedkategoriene av instrumenter som handles, og de største engasjementer og konsentrasjoner for de alternative investeringsfondene som forvaltes.
- (4) Forvalteren skal gi Finanstilsynet informasjon om vesentlige endringer i de opplysninger som er gitt etter annet ledd.
- (5) En forvalter som ikke lenger oppfylder vilkårene i første ledd, skal straks gi melding til Finanstilsynet. Forvalteren skal søke om tillatelse etter § 2–2 innen 30 dager fra den dagen vilkårene for unntak etter første ledd ikke lenger var oppfylt.

(6) Unntaket i første ledd gjelder ikke for forvaltere som forvalter andre alternative investeringsfond enn nasjonale fond som skal markedsføres til ikke-profesjonelle kunder.

(7) Forvaltere som er unntatt fra krav om tillatelse etter første ledd, kan søke om tillatelse etter § 2–2 for å få fulle rettigheter og plikter etter denne loven.

(8) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om beregning av forvaltningskapital, registrering, rapportering, informasjon og søknad om tillatelse.

§ 1–5. Forskriftshjemler

(1) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om forvalteres adgang til å investere i verdipapiriserte posisjoner.

(2) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler, herunder unntak fra loven her og verdipapirfondloven, samt ytterligere krav enn det som følger av disse lovene, for forvaltere som forvalter særskilte alternative investeringsfond, herunder venturekapitalfond og sosiale entreprenørskapsfond.

§ 1–6. Behandling av personopplysninger i tilknytning til autorisasjonsordninger for ansatte

Næringsorganisasjon eller tilknyttet juridisk enhet som gir opplæring til og autoriserer personer som er ansatt hos en forvalter for et alternativt investeringsfond med tillatelse etter § 2–2, eller som er registreringspliktig etter § 1–4, kan behandle slike opplysninger som nevnt i personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav b som ledd i vurderingen av om en ansatt skal gis autorisasjon, fratas autorisasjon eller gis advarsel.

Kapittel 2. Forvaltere

§ 2–1. Utpeking av forvalter

(1) Alternative investeringsfond skal forvaltes av en ekstern forvalter utpekt av fondet eller på vegne av fondet, eller forvaltes internt.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utpeking av forvalter.

§ 2–2. Tillatelse til forvaltning av alternative investeringsfond og andre tjenester

(1) Forvaltning av alternative investeringsfond kan bare drives etter tillatelse fra Finanstilsynet. Tillatelse skal bare gis dersom Finanstilsynet finner det godtgjort at forvalteren vil oppfylle kravene i loven. Tillatelsen skal omfatte både porteføljeforvaltning og risikostyring.

(2) En ekstern forvalter kan i tillegg til virksomhet som nevnt i første ledd tredje punktum utføre funksjonene administrasjon og markedsføring av fond som den forvalter, samt tjenester knyttet til fondenes eiendeler. En ekstern forvalter som har tillatelse etter verdipapirfondloven § 2–1, kan i tillegg drive forvaltning av verdipapirfond.

(3) Finanstilsynet kan gi ekstern forvalter tillatelse til å yte aktiv forvaltning av investorers portefølje av instrumenter på individuell basis og etter investors fullmakt.

(4) Ekstern forvalter som har fått tillatelse etter tredje ledd, kan også gis tillatelse fra Finanstilsynet til å yte følgende tilleggstjenester:

- a) mottak og formidling av ordre på vegne av kunde i forbindelse med ett eller flere finansielle instrumenter,
- b) investeringsrådgivning,
- c) oppbevaring og forvaltning av fondsandeler.

(5) En ekstern forvalter kan ikke drive annen virksomhet enn det som fremgår av første til fjerde ledd. Internt forvaltede alternative investeringsfond kan ikke drive annen virksomhet enn det som er nevnt i første ledd tredje punktum og annet ledd første punktum for det aktuelle fondet.

(6) En forvalter som har tillatelse etter tredje og fjerde ledd, skal være medlem av Verdipapirforetakenes sikringsfond for så vidt gjelder disse tjenestene.

(7) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om forvalteres adgang til å yte tjenester og utføre funksjoner etter første til sjette ledd, herunder fastsette at verdipapirhandeloven med forskrifter skal gjelde for virksomhet som nevnt i tredje og fjerde ledd.

§ 2–3. Søknad om tillatelse

(1) Søknad om tillatelse til å forvalte alternative investeringsfond skal inneholde opplysninger som viser at de lovbestemte kravene til forvaltere er oppfylt, herunder opplysninger om godtgjørelsesordninger, informasjon om hvilke personer som faktisk utfører forvalterens oppgaver, opplysninger om aksjeeiere som har betydelige eierandeler, og størrelsene på disse eierandelene og opplysninger om eventuell utkontraktering.

(2) Søknaden skal inneholde driftsplan med beskrivelse av forvalterens organisering.

(3) Søknaden skal inneholde informasjon om de alternative investeringsfondene som skal forvaltes, herunder opplysninger som nevnt i § 4–2. En kopi av avtalen med depotmottaker skal vedlegges søknaden.

(4) En forvalter som på søknadstidspunktet har tillatelse som forvaltningsselskap etter verdipapirfondloven § 2–1, trenger ikke å gi opplysninger som er fremlagt i forbindelse med søknad om tillatelse etter verdipapirfondloven, forutsatt at opplysningene fortsatt er korrekte.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til og behandling av søknad.

§ 2–4. Vilkår for tillatelse

(1) Tillatelse til ekstern forvalter kan bare gis til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap med forretningskontor og hovedkontor i Norge.

- (2) Styremedlemmer og ledende ansatte skal oppfylle krav til vandel og erfaring som nevnt i § 2–5 første ledd.
- (3) Forvalteren skal oppfylle kapitalkravene i §§ 2–6 og 2–7.
- (4) Søknad om tillatelse skal avslås dersom en eier med betydelig eierandel i selskapet ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av selskapet. Som betydelig eierandel anses direkte eller indirekte eierandel som representerer minst ti prosent av kapitalen eller stemmene i forvalteren, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet.
- (5) Finanstilsynet kan stille vilkår for tillatelsen, herunder fastsette begrensninger i virkeområdet for forvalterens tillatelse.
- (6) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om vilkår for tillatelse.

§ 2–5. Foretakets ledelse

- (1) Styremedlemmer, daglig leder og andre som faktisk deltar i ledelsen hos forvalteren, skal ha relevante kvalifikasjoner og yrkeserfaring, hederlig vandel og for øvrig ikke ha utvist utilbørlig atferd som gir grunn til å anta at stillingen eller vervet ikke vil kunne ivaretas på en forsvarlig måte, også sett hen til de investeringsstrategier som benyttes av de alternative investeringsfondene som skal forvaltes. Den faktiske ledelsen av forvalteren skal forestås av minst to personer.
- (2) Forvalteren skal opplyse Finanstilsynet om skifte av ledere som nevnt i første ledd, herunder gi opplysninger som er relevante for å vurdere om personene oppfyller vilkårene i første ledd.

§ 2–6. Startkapital

- (1) En ekstern forvalter skal ha en startkapital i norske kroner som minst tilsvarer 125 000 euro. Internt forvaltet alternativt investeringsfond skal ha en startkapital i norske kroner som minst tilsvarer 300 000 euro. Som startkapital regnes ansvarlig kapital som nevnt i forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak § 3 nr. 1, 2, 3, 5, 9 og 12.
- (2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til startkapital, herunder stille krav om høyere kapital.

§ 2–7. Ansvarlig kapital

- (1) En forvalter skal ha en ansvarlig kapital som utgjør et beløp i norske kroner som:
  - a) minst svarer til summen av kravet til startkapital som nevnt i § 2–6 første ledd og et beløp som svarer til 0,02 prosent av forvalters forvaltningskapital ut over 250 millioner euro, begrenset oppad til et beløp i norske kroner tilsvarende 10 millioner euro, og
  - b) slik at den ansvarlige kapitalen til enhver tid minst skal tilsvare en fjerdedel av foretakets faste kostnader i det foregående år.
- (2) Inntil halvparten av kravet til ansvarlig kapital etter første ledd bokstav a som overstiger startkapitalkravet, kan oppfylles ved garanti fra bank eller forsikringsselskap.
- (3) Forvalteren skal ha egenkapital eller ansvarsforsikring for å dekke mulig erstatningsansvar i forbindelse med virksomheten.
- (4) Ansvarlig kapital skal plasseres i likvide eiendeler eller eiendeler som raskt kan omgjøres til kontanter og uansett ikke i spekulative posisjoner.
- (5) For forvaltere som også har tillatelse til å forvalte UCITS etter verdipapirfondloven § 2–1, gjelder ikke reglene om startkapital i § 2–6 og reglene om ansvarlig kapital i første og annet ledd.
- (6) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til ansvarlig kapital, herunder stille krav om høyere kapital.

§ 2–8. Varslingsplikt og endringer i forutsetningene for tillatelsen

- (1) Forvalteren skal informere Finanstilsynet før det iverksettes vesentlige endringer i forutsetningene som lå til grunn for tillatelsen.
- (2) Forvalteren kan iverksette endringer etter første ledd med mindre Finanstilsynet innen én måned etter å ha mottatt informasjon har motsatt seg endringene eller fastsatt vilkår for endringene. Finanstilsynet kan forlenge fristen i første punktum med inntil én måned dersom særlige omstendigheter ved saken gjør det nødvendig. Finanstilsynet skal underrette forvalteren om fristforlengelsen.
- (3) Dersom en ekstern forvalter ikke kan sørge for at et alternativt investeringsfond eller noen som opptre på fondets vegne, etterlever lovens krav, skal forvalteren straks informere Finanstilsynet og om nødvendig tilsynsmyndigheten for fondet.

Kapittel 3. Forvalterens virksomhet

§ 3–1. Organisering av virksomheten

- (1) Forvalteren skal innrette sin virksomhet slik at foretaket har:
  - a) tilstrekkelige og egnede ressurser for forsvarlig forvaltning av alternative investeringsfond,
  - b) gode administrasjons- og regnskapsrutiner, kontroll- og sikkerhetsordninger og regler for ansattes personlige transaksjoner,
  - c) gode interne kontrollmetoder, inkludert rutiner som sikrer at alle transaksjoner for fond under forvaltning kan rekonstrueres og dokumenteres med hensyn til opprinnelse, involverte parter, art, tid og sted for gjennomføring, samt at det kan dokumenteres at fondenes midler forvaltes i samsvar med fondenes vedtekter og gjeldende regler.

- (2) Styret og daglig leder skal utarbeide interne retningslinjer som sikrer at kravene i første ledd blir ivarettatt.
- (3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til organisering av virksomheten.

§ 3–2. *God forretningsskikk*

- (1) Forvalteren skal utøve sin virksomhet i samsvar med god forretningsskikk.
- (2) Forvalteren skal påse at investorenes og fondenes interesser og markedets integritet ivaretas på beste måte ved å:
  - a) opptre ryddig og korrekt i utøvelsen av sin virksomhet,
  - b) utvise den nødvendige kompetanse, omhu og interesse i sin opptreden,
  - c) ha og effektivt benytte de ressurser og de fremgangsmåter som er nødvendige for å kunne utøve virksomheten på en god måte,
  - d) sørge for ryddig og korrekt behandling av andelseiere.
- (3) Enhver andel i et alternativt investeringsfond gir lik rett i fondet, med mindre annet er fastsatt i vedtekter, stiftelsesdokumenter eller annen tilgjengelig fondsdokumentasjon.
- (4) En forvalter som har tillatelse til å yte tjenesten aktiv forvaltning etter § 2–2 tredje ledd, kan ikke plassere kundens midler i alternative investeringsfond som den forvalter, med mindre kunden har gitt skriftlig forhåndssamtykke.
- (5) Ansatte, tillitsvalgte og personer med bestemmende innflytelse i forvalteren har taushetsplikt om det de i sin virksomhet får kjennskap til om andres forhold, med mindre noe annet er bestemt i lov eller forskrift. Taushetsplikten omfatter også enhver som utfører oppdrag for forvalteren.
- (6) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til god forretningsskikk.

§ 3–3. *Interessekonflikter*

- (1) Forvalteren skal søke å unngå at det oppstår interessekonflikter i tilknytning til virksomheten. Forvalteren skal treffe alle rimelige forholdsregler for å identifisere, håndtere og overvåke interessekonflikter som oppstår i forbindelse med forvaltning av alternative investeringsfond. Dette omfatter interessekonflikter mellom forvalter, herunder ansatte og tillitsvalgte, alternative investeringsfond under forvaltning, fondenes investorer, forvalterens øvrige kunder, UCITS under forvaltning, jf. verdipapirfondloven § 1–2 første ledd nr. 4, og andelseiere i slike UCITS.
- (2) Forvalteren skal ha organisatoriske skiller mellom virksomhetsområder som kan medføre systematiske interessekonflikter.
- (3) Dersom tiltakene som nevnt i første og annet ledd ikke er tilstrekkelige for å sikre investorenes interesser på en betryggende måte, skal forvalteren informere investorene om mulige interessekonflikter. Forvalteren kan ikke gjennomføre forretninger for investorenes regning før investoren har fått slike opplysninger.
- (4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om interessekonflikter.

§ 3–4. *Primærmegler*

- (1) Forvalteren skal utvise tilbørlig aktsomhet ved valg av primærmegler. Avtale om bruk av primærmegler skal være skriftlig, og depotmottakeren skal informeres om avtalen. Adgang til bruk av eiendeler som tilhører alternative investeringsfond, skal fremgå av avtalen og være i samsvar med fondets vedtekter og stiftelsesdokumenter.
- (2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om bruk av primærmegler.

§ 3–5. *Utkontraktering*

- (1) Forvalteren kan gi et annet foretak i oppdrag å forestå utførelsen av deler av virksomheten, med mindre dette skjer i et omfang eller på en måte som ikke anses som forsvarlig, eller som gjør at tilsynet med den utkontrakterte virksomheten eller foretakets samlede virksomhet blir vanskeliggjort. Forvalteren skal gi melding til Finanstilsynet før avtale om utkontraktering av oppgaver som omfatter de tjenester som er nevnt i § 2–2 første ledd og annet ledd første punktum, iverksettes.
- (2) Utkontraktering av porteføljeforvaltning eller risikostyring til depotmottaker eller depotmottakers oppdragstakere, er ikke tillatt.
- (3) Oppdragstakeren kan bare utkontraktere videre dersom forvalteren har samtykket til dette og kravene i denne bestemmelsen er oppfylt, herunder at det gis melding til Finanstilsynet om utkontraktering etter første ledd.
- (4) Utkontraktering av virksomhet påvirker ikke forvalterens plikter og ansvar overfor fondet, andelseiere, offentlig myndighet og andre.
- (5) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utkontraktering og bruk av oppdragstakere.

§ 3–6. *Godtgjørelsesordninger*

- (1) Forvalteren skal etablere og praktisere en godtgjørelsesordning som bidrar til å fremme god styring av og kontroll med foretakets risiko, og som ikke oppfordrer til å ta for høy risiko. Godtgjørelsesordningen skal omfatte ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av betydning for risikoeksponeringen til forvalteren eller fond under forvaltning, ansatte med kontrolloppgaver og andre ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte. Godtgjørelsesordningen skal tilpasses virksomhetens art, omfang og kompleksitet.
- (2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om godtgjørelsesordninger.

§ 3–7. *Risikostyring*

- (1) Forvalteren skal ha en risikostyringsfunksjon som er adskilt fra forvalterens operative virksomhet.

(2) Forvalteren skal ha systemer for risikostyring som løpende identifiserer, måler, styrer og overvåker alle risikoer som er relevante for investeringsstrategien til hvert av de alternative investeringsfondene som forvaltes, og som fondene kan bli eksponert for. Herunder skal forvalter ha prosedyrer for å vurdere investeringer på vegne av fondene i samsvar med investeringsstrategier, målsettinger og risikoprofil. Forvalteren skal sikre at risikoprofilen til hvert fond under forvaltning er i samsvar med fondets størrelse, porteføljestruktur, investeringsstrategi og investeringsmål som fastsatt i fondets vedtekter eller annet stiftelsesdokument, prospekt og tilbudsdokumenter, herunder ved bruk av stresstester.

(3) Forvalteren skal vurdere risikostyringssystemene regelmessig og minst én gang i året.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om risikostyring.

§ 3–8. Finansiell giring

(1) For alternative investeringsfond som kan benytte finansiell giring, skal forvalteren fastsette grenser for tillatt maksimal finansiell giring og adgangen til gjenbruk av aktiva stilt som sikkerhet eller garanti etter avtaler om finansiell giring. Forvalteren skal i den forbindelse blant annet ta hensyn til fondstype, fondets investeringsstrategi, kilden til finansiell giring, forbindelser med andre finansielle tjenestetilbydere som kan medføre systemrisiko, behovet for å begrense eksponering mot en enkelt motpart, i hvilket omfang den finansielle giringen er sikret, forholdet mellom eiendeler og forpliktelser og virksomhetens innvirkning på relevante markeder.

(2) Forvalteren skal kunne godtgjøre at grensene for finansiell giring for hvert fond er forsvarlige, og at de til enhver tid overholdes. Finanstilsynet skal vurdere risikoene som bruk av finansiell giring medfører. Dersom det anses nødvendig for å sikre finansiell stabilitet og tilliten til det finansielle systemet, kan Finanstilsynet fastsette begrensninger for forvaltningen av fond, herunder begrensninger på maksimal finansiell giring.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om finansiell giring.

§ 3–9. Likviditetsstyring

(1) Forvalteren skal ha et hensiktsmessig system for likviditetsstyring for hvert alternativt investeringsfond som forvaltes. Forvalteren skal også ha retningslinjer for å overvåke likviditetsrisikoen for fondet og for å sikre at likviditetsprofilen til fondets investeringer samsvarer med fondets forpliktelser. Forvalteren skal regelmessig, både i normale og ekstraordinære situasjoner, foreta stresstester som gjør det mulig for forvalteren å vurdere og å overvåke fondenes likviditetsrisiko. Forvalteren skal sørge for at investeringsstrategien, likviditetsprofilen og innløsningsadgangen for hvert fond som forvaltes, stemmer overens.

(2) Kravene i første ledd gjelder ikke for lukkede fond som ikke kan benytte seg av finansiell giring.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om likviditetsstyring.

§ 3–10. Verdivurdering

(1) Forvalteren skal ha retningslinjer for korrekt og uavhengig verdivurdering av eiendeler tilhørende fond under forvaltning.

(2) Forvalteren skal beregne verdien av fondets eiendeler og netto andelsverdi regelmessig og minst én gang i året. For åpne fond skal slik beregning foretas oftere dersom eiendelene til fondet eller fondets regler om tegning eller innløsning av andeler tilsier det. For lukkede fond skal beregning også foretas ved forhøyelse eller nedsettelse av kapitalen i fondet.

(3) Forvalteren skal informere andelseierne om verdivurdering og beregning av andelsverdi på den måten som er fastsatt i fondets vedtekter eller øvrige stiftelsesdokumenter.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om verdivurdering.

Kapittel 4. Informasjonsplikter

§ 4–1. Årsrapport

(1) Forvalteren skal for hvert alternativt investeringsfond som forvaltes eller markedsføres i EØS-området, utarbeide en årsrapport i samsvar med reglene i fondets hjemstat. Årsrapporten skal oversendes Finanstilsynet og tilsynsmyndighetene i fondets hjemstat og på anmodning vederlagsfritt gjøres tilgjengelig for investorene. Årsrapporten skal offentliggjøres innen seks måneder fra regnskapsårets utgang, og innen fire måneder etter regnskapsårets utgang for fond omfattet av verdipapirhandelloven § 5–5.

(2) Årsrapporten skal omfatte:

- a) årsregnskap og årsberetning,
- b) vesentlige endringer i de forhold som nevnt i § 4–2,
- c) summen av utbetalt fast og variabel godtgjørelse til forvalterens ansatte, inkludert resultatavhengig vederlag,
- d) summen av godtgjørelse til henholdsvis forvalterens ledende ansatte og ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for fondenes risikoprofil.

(3) En forvalter som forvalter fond som har oppnådd kontroll som nevnt i § 4–4 første ledd bokstav b, skal sørge for at følgende opplysninger inntas i fondets eller målselskapets årsrapport:

- a) en beskrivelse av målselskapets virksomhet i regnskapsåret,
- b) en beskrivelse av målselskapets sannsynlige fremtidige utvikling,
- c) indikasjon om vesentlige hendelser etter regnskapsårets avslutning,
- d) opplysning om målselskapets erverv av egne aksjer.

(4) Årsrapporten etter første ledd skal revideres av registrert eller statsautorisert revisor eller godkjent revisjonsselskap, jf. revisorloven.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om årsrapport, herunder om plikt til å informere investorer med flere.

§ 4-2. Informasjonsplikt før investering

(1) En forvalter skal før en investering gi potensielle investorer følgende informasjon om alternativt investeringsfond som forvalteren forvalter eller markedsfører i EØS:

- a) fondets vedtekter og øvrige stiftelsesdokumenter, formål og investeringsstrategi, hvilke aktiva fondet kan investere i, investeringsmetoder, risikoprofil, begrensninger i adgangen til å investere, informasjon om bruk av finansiell giring,
  - b) en beskrivelse av fremgangsmåten for endring av investeringsstrategi,
  - c) om fondet er et tilføringsfond, og i så fall hvor mottakerfondet er etablert, samt informasjon om hvor de underliggende fondene er etablert dersom fondet er et fond-i-fond,
  - d) de viktigste rettslige konsekvenser av investering i fondet, herunder informasjon om vernetting, rettsvalg og om det finnes traktater som åpner for anerkjennelse og fullbyrdelse av rettsavgjørelser i fondets hjemstat,
  - e) identiteten til forvalter, depotmottaker, revisor og andre tjenesteleverandører og en beskrivelse av deres forpliktelser og investorenes rettigheter,
  - f) forvalterens ansvarsforsikring eller egenkapital etter § 2-7 tredje ledd,
  - g) en beskrivelse av eventuell utkontraktering av porteføljeforvaltning, risikostyring, funksjoner som nevnt i § 2-2 annet ledd første punktum, depotmottakerfunksjoner som nevnt i kapittel 5, identiteten til oppdragstakerne og eventuelle interessekonflikter som følge av utkontrakteringen,
  - h) prosedyrer for verddivurdering etter § 3-10 med tilhørende forskrifter,
  - i) prosedyrer for likviditetsstyring etter § 3-9,
  - j) direkte og indirekte kostnader som belastes investorene, med angivelse av maksimale beløp,
  - k) prinsipper for likebehandling av investorene og beskrivelse av eventuelle unntak, herunder hvilke typer investorer som omfattes av unntakene, og deres eventuelle juridiske eller økonomiske forbindelser til fondet eller forvalteren,
  - l) siste årsrapport,
  - m) vilkår og fremgangsmåte for tegning, innløsning og salg av andeler, samt eventuelle gjeldende innløsningsavtaler med investorer,
  - n) netto andelsverdi eller seneste markedspris per andel etter § 3-10,
  - o) historisk avkastning,
  - p) identiteten til og en beskrivelse av eventuelle avtaler med primærmegler og en beskrivelse av hvordan interessekonflikter i den forbindelse håndteres,
  - q) hvordan og når informasjon som nevnt i § 4-3 gis.
- (2) Forvalteren skal informere investorene om vesentlige endringer i forhold som nevnt i første ledd.
- (3) Forvalteren skal før en investering informere om eventuelle ansvarsfraskrivelser fra depotmottaker etter forskrifter gitt i medhold av § 5-4, og uten ugrunnet opphold informere investorer om endringer av betydning for depotmottakers ansvar.
- (4) For et alternativt investeringsfond som har prospektplikt etter verdipapirhandelloven kapittel 7, kan forvalteren begrense den informasjonen som gis etter første ledd, til informasjon som ikke inngår i prospektet. Informasjonen kan offentliggjøres separat eller gis som tillegg til prospektet.
- (5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om informasjonsplikt.

§ 4-3. Periodisk informasjonsplikt

(1) Forvalteren skal regelmessig gi investorene følgende informasjon om alternative investeringsfond som forvaltes eller markedsføres i EØS:

- a) prosentvis andel av fondets eiendeler som er gjenstand for særlige ordninger fordi de er illikvide,
- b) endringer i systemer for likviditetsstyring,
- c) fondets risikoprofil og bruk av systemer for risikostyring.

(2) For fond som kan benytte finansiell giring skal forvalteren i tillegg gi investorene informasjon om endring av grenser for finansiell giring, rett til gjenbruk av sikkerhetsstillelser eller garantier etter avtaler om finansiell giring og den samlede finansielle giringen som er benyttet av fondet.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om periodisk informasjonsplikt.

§ 4-4. Informasjonsplikt ved oppnåelse av kontroll i unoterte selskaper og utstedere

(1) Forvalteren skal gi melding til Finanstilsynet, målselskapet og målselskapets aksjeeiere dersom et alternativt investeringsfond som forvalteren forvalter alene eller i samarbeid med andre alternative investeringsfond, oppnår kontroll i:

- a) et selskap med verdipapir opptatt til handel på regulert marked, eller

- b) et selskap med verdipapir som ikke er opptatt til handel på regulert marked, med unntak av selskap som har færre enn 250 ansatte og enten har omsetning som ikke overstiger et beløp i norske kroner tilsvarende 50 millioner euro, eller en balanse som ikke overstiger et beløp i norske kroner tilsvarende 43 millioner euro, og med unntak av selskap som har til eneste formål å eie, erverve eller administrere fast eiendom.

Med kontroll i selskap som nevnt i bokstav a menes andel som angitt i verdipapirhandelloven § 6–1. Med kontroll i selskap som nevnt i bokstav b menes direkte eller indirekte andel på mer enn 50 prosent av stemmene i selskapet.

(2) Melding etter første ledd skal angi forvalteren, forvalterens tiltak for å unngå interessekonflikter og tiltak for å håndtere interessekonflikter, samt ekstern og intern kommunikasjonsstrategi. Dersom meldingen gjelder selskap som nevnt i første ledd bokstav b, skal meldingen gis innen ti virkedager etter oppnåelse av kontroll og i tillegg angi stemmefordelingen i selskapet, tidspunktet og vilkår for oppnåelse av kontroll, herunder angivelse av involverte eiere og personer som har rett til å utøve stemmerett på deres vegne.

(3) Ved oppnåelse av kontroll i selskap som nevnt i første ledd bokstav b skal forvalteren informere målselskapet og målselskapets aksjeeiere om strategiske planer for målselskapet og eventuelle konsekvenser for de ansatte. Forvalteren skal be målselskapets styre om å informere de ansatte.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utdelingsbegrensninger for alternative investeringsfond under forvaltning, som oppnår kontroll i unoterte selskaper og utstedere.

§ 4–5. Melding om erverv av større eierandeler i unoterte selskaper

Dersom et alternativt investeringsfonds andel av stemmene i et selskap som angitt i § 4–4 første ledd bokstav b når opp til, overstiger eller faller under 10 prosent, 20 prosent, 30 prosent, 50 prosent eller 75 prosent av stemmene i selskapet, skal fondets forvalter snarest mulig og senest innen ti virkedager gi melding til Finanstilsynet.

§ 4–6. Periodisk rapporteringsplikt

(1) Forvalteren skal regelmessig rapportere til Finanstilsynet om de viktigste markedene og instrumentene forvalteren handler i på vegne av de alternative investeringsfondene.

(2) Forvalteren skal for hvert fond som er etablert i EØS som forvaltes, og for hvert fond som markedsføres i EØS, gi følgende informasjon til Finanstilsynet:

- a) opplysninger som angitt i § 4–3 første ledd,
- b) informasjon om hovedtyper av eiendeler som fondet har investert i,
- c) resultatet av stresstester som er utført etter § 3–7 annet ledd og § 3–9 første ledd.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om periodisk rapportering, herunder fastsette særlige regler for rapportering om fond som benytter finansiell giring.

Kapittel 5. Depotmottaker

§ 5–1. Plikt til å ha en depotmottaker

Forvalteren skal sørge for at det utpekes en depotmottaker for hvert alternativt investeringsfond. Avtalen med depotmottakeren skal være skriftlig.

§ 5–2. Krav til depotmottakeren

(1) Depotmottakeren skal være:

- a) kredittinstitusjon etablert i en EØS-stat,
- b) verdipapirforetak etablert i en EØS-stat, med tillatelse til å yte tilknyttet tjeneste som nevnt i verdipapirhandelloven § 2–1 annet ledd nr. 1 og som har en ansvarlig kapital som minst utgjør et beløp i norske kroner tilsvarende 730 000 euro, eller
- c) for alternative investeringsfond etablert i annen EØS-stat, andre kategorier av foretak som kan utpekes som depotmottaker for UCITS i det alternative investeringsfondets hjemstat.

(2) Forvalteren kan ikke utpekes som depotmottaker.

(3) En primærmegler som utøver virksomhet som motpart til et alternativt investeringsfond, kan ikke være depotmottaker for fondet, med mindre funksjonen som depotmottaker utføres på uavhengig basis.

(4) For fond etablert i en EØS-stat skal depotmottakeren være etablert i fondets hjemstat. For fond etablert utenfor EØS kan depotmottakeren være etablert i fondets hjemstat eller i forvalterens hjemstat.

(5) Departementet kan i forskrift gi adgang til å utpeke andre foretak enn dem som er nevnt i første ledd som depotmottaker, samt gi adgang til å utpeke depotmottaker som er etablert utenfor EØS.

§ 5–3. Depotmottakerens oppgaver

(1) Depotmottakeren skal opptre ærlig, rettferdig, profesjonelt, uavhengig og i det alternative investeringsfondet og dets investorers interesse.

(2) Depotmottakeren skal kontrollere det alternative investeringsfondets kontantstrømmer, at innbetalinger fra investorer i forbindelse med tegninger av andeler eller aksjer er blitt mottatt, og at alle likvide midler er bokført på kontoer som er åpnet i fondets navn eller i forvalterens eller depotmottakerens navn på vegne av fondet. Kontoer skal være opprettet i sentralbank, kredittinstitusjon med tillatelse i henhold til direktiv 2006/48/EF, eller tilsvarende foretak i stat utenfor EØS underlagt regulering og tilsyn for beskyttelse av kundemidler.

(3) Finansielle instrumenter som kan registreres på en verdipapirkonto, og finansielle instrumenter som fysisk kan leveres, skal oppbevares av depotmottakeren. For andre aktiva skal depotmottakeren på grunnlag av informasjon fra fondet, forvalteren eller andre eksterne kilder kontrollere og føre oppdatert oversikt over at det alternative investeringsfondet er eier av aktivaene.

(4) Fondsaktiva skal oppbevares adskilt fra depotmottakerens aktiva og skal til enhver tid kunne identifiseres som tilhørende fondet. Slike aktiva skal ikke gjenbrukes av depotmottakeren uten at det foreligger forhåndssamtykke fra fondet eller forvalteren.

(5) Funksjonen som depotmottaker skal utføres uavhengig av oppgaver som kan medføre interessekonflikter mellom det alternative investeringsfondet, dets investorer, forvalteren og depotmottakeren. Potensielle interessekonflikter skal være tilstrekkelig identifisert, håndtert og overvåket og forelagt fondets investorer.

(6) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om depotmottakerens oppgaver og depotmottakerens adgang til å utkontraktere oppgaver.

§ 5-4. Ansvar

(1) Depotmottakeren er ansvarlig overfor det alternative investeringsfondet og dets investorer for tap av finansielle instrumenter som oppbevares etter § 5-3 tredje ledd første punktum av depotmottakeren eller depotmottakerens oppdragstaker, med mindre tapet skyldes forhold utenfor depotmottakerens kontroll som depotmottakeren ikke med rimelighet kunne ventes å unngå eller overvinne følgende av.

(2) Ved tap som nevnt i første ledd skal depotmottakeren uten ugrunnet opphold overføre et finansielt instrument av identisk type eller verdien av instrumentet til det alternative investeringsfondet, eventuelt til forvalter på vegne av fondet.

(3) Depotmottakeren er ansvarlig overfor det alternative investeringsfondet og dets investorer for ethvert annet tap disse måtte lide som følge av at depotmottakeren uaktsomt eller forsettlig har misligholdt sine forpliktelser etter loven.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om depotmottakerens ansvar og depotmottakerens adgang til å fraskrive seg ansvar.

Kapittel 6. Markedsføring til profesjonelle investorer

§ 6-1. Markedsføring i Norge av alternativt investeringsfond etablert i EØS

(1) En forvalter med tillatelse etter § 2-2 skal gi melding til Finanstilsynet før forvalteren starter markedsføring av alternativt investeringsfond under forvaltning som er etablert i Norge eller annen EØS-stat til profesjonelle investorer i Norge. Meldingen skal inneholde følgende opplysninger:

- a) virksomhetsplan som identifiserer fondet og angir i hvilken stat fondet er etablert,
- b) informasjon om fondet som er tilgjengelig for fondets investorer, herunder opplysninger som angitt i § 4-2,
- c) angivelse av eventuelle tiltak som skal hindre at fondet markedsføres til ikke-profesjonelle investorer, også der markedsføringen skjer gjennom en distributør.

(2) Finanstilsynet skal innen 20 virkedager etter at fullstendig melding er mottatt, underrette forvalteren om hvorvidt fondet kan markedsføres i Norge. Markedsføring kan bare nektes dersom forvaltningen av fondet eller forvalterens virksomhet for øvrig ikke er eller vil være i samsvar med loven. Forvalteren kan starte markedsføring av fondet fra den dato den mottar underretning om at fondet kan markedsføres i Norge. Dersom fondet er etablert i en annen EØS-stat, skal Finanstilsynet også underrette tilsynsmyndigheten i fondets hjemstat om at fondet kan markedsføres i Norge.

(3) Forvalter skal skriftlig informere Finanstilsynet om vesentlige endringer i opplysningene som nevnt i første ledd. Informasjonen skal gis minst én måned før gjennomføring av endringen, eller umiddelbart etter at en ikke planlagt endring har funnet sted. Dersom endringen vil medføre at forvalterens virksomhet eller forvaltningen av fondet ikke vil være i samsvar med loven, skal Finanstilsynet uten ugrunnet opphold informere forvalteren om at endringen ikke må iverksettes. Dersom endringen likevel gjennomføres, skal Finanstilsynet iverksette nødvendige tiltak som nevnt i § 9-3, herunder om nødvendig forby markedsføring av fondet.

(4) Dersom fondet som skal markedsføres, er et tilføringsfond, må også mottakerfondet og mottakerfondets forvalter være etablert i en EØS-stat.

§ 6-2. Markedsføring i andre EØS-stater av alternative investeringsfond etablert i EØS

(1) En forvalter med tillatelse etter § 2-2 skal gi melding til Finanstilsynet før forvalteren starter markedsføring av alternativt investeringsfond under forvaltning som er etablert i Norge eller annen EØS-stat til profesjonelle investorer i en annen EØS-stat enn Norge. Meldingen skal være på engelsk og inneholde opplysninger som nevnt i § 6-1 første ledd. I tillegg skal meldingen inneholde en angivelse av hvilken EØS-stat fondet skal markedsføres i og informasjon om hvordan fondet skal markedsføres.

(2) Finanstilsynet skal innen 20 virkedager etter at fullstendig melding er mottatt, videresende meldingen til tilsynsmyndighetene i de stater der fondet skal markedsføres. Finanstilsynet skal vedlegge en bekreftelse på at forvalteren har tillatelse til å forvalte fond med fondets investeringsstrategi. Meldingen skal bare videresendes dersom forvalterens virksomhet og forvaltning av fondet er i samsvar med loven. Finanstilsynet skal underrette forvalteren om at melding er videresendt. Forvalteren kan starte markedsføringen av fondet når slik underretning er mottatt. Dersom fondet er etablert i en annen EØS-stat, skal også fondets hjemstatsmyndighet underrettes om markedsføringstillatelsen.

(3) § 6–1 tredje ledd første, annet og fjerde punktum og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Dersom forvalterens virksomhet eller forvaltningen av fondet etter endringen er i samsvar med loven, skal Finanstilsynet uten ugrunnet opphold informere forvalterens vertsstat. Dersom endringen vil medføre at forvalterens virksomhet eller forvaltningen av fondet ikke vil være i samsvar med nasjonal lovgivning som gjennomfører Europaparlamentets og rådets direktiv 2011/61/EU, skal Finanstilsynet uten ugrunnet opphold informere forvalteren om at endringen ikke må iverksettes.

§ 6–3. Markedsføring i Norge av alternative investeringsfond etablert i EØS som forvaltes av forvalter etablert i annen EØS-stat

(1) En forvalter etablert i annen EØS-stat kan markedsføre alternativt investeringsfond som er etablert i EØS og som forvalteren forvalter til profesjonelle investorer i Norge fra det tidspunkt tilsynsmyndighetene i forvalterens hjemstat har underrettet forvalteren om at melding om markedsføring er sendt til Finanstilsynet.

(2) § 6–1 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 6–4. Markedsføring i Norge av alternative investeringsfond etablert utenfor EØS med forvalter etablert i EØS

(1) En forvalter med tillatelse i Norge eller en annen EØS-stat og som forvalter alternativt investeringsfond som er etablert utenfor EØS, eller alternativt investeringsfond etablert i en EØS-stat som er tilføringsfond til et slikt fond, kan markedsføre fondet i Norge til profesjonelle investorer etter tillatelse fra Finanstilsynet. Slik tillatelse kan gis dersom:

- a) forvalteren overholder bestemmelser i og i medhold av denne lov, med unntak av reglene om depotmottaker i kapittel 5, men slik at forvalteren må dokumentere at et annet foretak enn forvalteren selv utfører depotmottakeroppgaver som nevnt i § 5–3 annet, tredje og fjerde ledd og forskrifter gitt med hjemmel i § 5–3,
- b) forvalteren gjør det som er nødvendig for her i riket å kunne foreta utbetalinger til investorene, innløse andeler og gi den informasjon som forvalteren skal utarbeide i henhold til reglene i hjemstaten,
- c) det er etablert tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i fondets hjemstat og Norge,
- d) det alternative investeringsfondets hjemstat ikke er oppført av Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) som ikke-samarbeidende land.

(2) Finanstilsynet kan stille vilkår for tillatelse etter første ledd for å sikre beskyttelsen av investorer i Norge, herunder vilkår om plikt til å gi opplysninger til investorer og myndigheter og om hvordan salg av andeler i Norge skal skje.

§ 6–5. Markedsføring i Norge av alternative investeringsfond med forvalter etablert utenfor EØS

(1) En forvalter etablert utenfor EØS som forvalter alternativt investeringsfond, kan markedsføre det alternative investeringsfondet i Norge til profesjonelle investorer etter tillatelse fra Finanstilsynet. Slik tillatelse kan gis dersom:

- a) fondet og forvaltningen av fondet er underlagt betryggende tilsyn i hjemstaten og oppfyller de krav som gjelder for å drive virksomheten i hjemstaten,
- b) forvalteren overholder reglene i kapittel 4 og bestemmelser gitt i medhold av disse,
- c) det er etablert tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i fondets hjemstat, forvalterens hjemstat og Norge,
- d) krav som nevnt i § 6–4 første ledd bokstav b og d er oppfylt.

(2) § 6–4 annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 6–6. Forskriftshjemmel

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om markedsføring av alternative investeringsfond.

Kapittel 7. Markedsføring av alternative investeringsfond som ikke er nasjonale fond til ikke-profesjonelle investorer

§ 7–1. Markedsføring av alternative investeringsfond som ikke er nasjonale fond til ikke-profesjonelle investorer

(1) En forvalter med tillatelse i Norge eller annen EØS-stat kan markedsføre alternativt investeringsfond som ikke er nasjonalt fond, jf. verdipapirfondloven § 1–2 første ledd nr. 5, som forvalteren forvalter til ikke-profesjonelle investorer i Norge etter tillatelse fra Finanstilsynet. Søknad om tillatelse skal inneholde følgende opplysninger:

- a) informasjon som nevnt i § 6–1 første ledd bokstav a og b,
- b) nøkkelinformasjon etter § 7–2 og tilhørende forskrifter,
- c) bekreftelse om at fondet kan markedsføres til ikke-profesjonelle investorer i hjemstaten,
- d) en redegjørelse for hvordan markedsføring og salg skal gjennomføres, herunder tiltak for å sikre at markedsføring til ikke-profesjonelle skal skje i samsvar med kravene til god forretningsskikk i § 7–3.

(2) Dersom det alternative investeringsfondet er etablert utenfor EØS, eller det alternative investeringsfondet er tilføringsfond til et slikt fond, må krav som nevnt i § 6–4 første ledd være oppfylt.

(3) Forvalteren kan starte markedsføring av fondet til ikke-profesjonelle investorer i Norge fra den dato forvalteren mottar underretning om at fondet kan markedsføres i Norge.

(4) § 6–1 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(5) Finanstilsynet kan stille vilkår for tillatelse etter første ledd for å sikre beskyttelsen av investorer i Norge, herunder vilkår om plikt til å gi opplysninger til investorer og myndigheter og om hvordan salg av andeler i Norge skal skje.

(6) Finanstilsynet kan i særlige tilfeller forby forvalter å markedsføre et alternativt investeringsfond til ikke-profesjonelle investorer. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om forbud mot markedsføring til ikke-profesjonelle investorer.

(7) Departementet kan i forskrift gi regler om klagebehandling, herunder at forvalter skal være tilknyttet en klageordning.

(8) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om markedsføring av alternative investeringsfond til ikke-profesjonelle investorer i Norge, herunder fastsette unntak fra bestemmelser i loven her.

§ 7-2. Nøkkelinformasjon

(1) Forvalter skal utarbeide nøkkelinformasjon for hvert alternativt investeringsfond som forvalteren forvalter og som markedsføres til ikke-profesjonelle investorer i Norge.

(2) Nøkkelinformasjonen skal på en lettfattelig, tydelig og ikke-villedende måte gi investor den grunnleggende informasjonen som er nødvendig for at investoren kan foreta en investeringsbeslutning på informert grunnlag. Vesentlige forhold i informasjonen skal holdes oppdatert. En oppdatert versjon av nøkkelinformasjonen skal være tilgjengelig på forvalters internettside.

(3) Forvalteren og andre som markedsfører alternative investeringsfond, plikter å gi nøkkelinformasjon til ikke-profesjonelle investorer før en investering. Forvalteren plikter på anmodning å gi nøkkelinformasjon til andre som markedsfører alternative investeringsfond, og til leverandører av produkter der fondet inngår.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om nøkkelinformasjon, herunder innhold, format og fremstilling.

§ 7-3. Krav til god forretningsskikk

Ved markedsføring av alternative investeringsfond til ikke-profesjonelle investorer skal krav til god forretningsskikk som nevnt i verdipapirhandelloven § 10–11 fjerde ledd med tilhørende forskrifter overholdes.

§ 7-4. Dokumentasjonsplikt

Rådgivning og markedsføring knyttet til alternative investeringsfond til ikke-profesjonelle investorer skal dokumenteres. Dokumentasjonen skal minst være så grundig at Finanstilsynet kan kontrollere om reglene er fulgt. Slik dokumentasjon skal oppbevares i minst fem år.

§ 7-5. Språk

Opplysninger eller informasjon som skal gis til ikke-profesjonelle investorer etter denne loven eller i medhold av denne loven, skal gis på norsk, med mindre departementet i forskrift eller Finanstilsynet ved enkeltvedtak bestemmer noe annet.

Kapittel 8. Grensekryssende forvaltning

§ 8-1. Norske forvalteres virksomhet i andre EØS-stater

(1) En forvalter med tillatelse etter § 2-2 første, tredje eller fjerde ledd som ønsker å forvalte et alternativt investeringsfond etablert i en annen EØS-stat, eller yte tjenester som nevnt i § 2-2 tredje og fjerde ledd i en annen EØS-stat, enten fra Norge eller gjennom etablering av en filial, skal gi Finanstilsynet melding om dette. Meldingen skal inneholde en virksomhetsplan som beskriver hvilke tjenester som skal ytes, og i hvilken medlemsstat og hvilke fond som skal forvaltes.

(2) Meldingen om etablering av filial skal i tillegg inneholde følgende opplysninger:

- a) hvordan filialen skal være organisert,
- b) adresse i fondets hjemstat der dokumenter kan innhentes,
- c) navnet på og kontaktinformasjon til de personene som utgjør filialens ledelse.

(3) Finanstilsynet skal innen én måned etter at fullstendig melding som nevnt i første ledd, eller innen to måneder etter at fullstendig melding som nevnt i annet ledd, er mottatt, videresende meldingen til tilsynsmyndighetene i forvalterens vertsstat. Finanstilsynet skal vedlegge en bekreftelse på at forvalteren har tillatelse til å drive virksomhet i henhold til Europaparlamentets og rådets direktiv 2011/61/EU. Finanstilsynet skal umiddelbart underrette forvalteren om oversendelsen. Forvalteren kan starte utøvelsen av sin virksomhet fra det tidspunktet slik underretning er mottatt.

(4) Forvalteren skal skriftlig informere Finanstilsynet om endringer i opplysningene som nevnt i første og annet ledd minst én måned før gjennomføring av endringen, eller umiddelbart etter at en ikke planlagt endring har funnet sted. § 6-1 tredje ledd tredje og fjerde punktum gjelder tilsvarende. Dersom endringen ikke vil påvirke forvalterens overholdelse av lovens bestemmelser, skal Finanstilsynet uten ugrunnet opphold informere forvalterens vertsstat om endringen.

§ 8-2. Forvaltere etablert i annen EØS-stat

Forvaltere etablert i annen EØS-stat med tillatelse til å forvalte alternative investeringsfond eller yte tjenester som nevnt i § 2-2 tredje og fjerde ledd, kan forvalte alternativt investeringsfond etablert i Norge eller yte tjenester som nevnt i § 2-2 tredje og fjerde ledd, fra det tidspunktet tilsynsmyndighetene i forvalterens hjemstat har underrettet forvalteren om at melding om virksomhet i Norge er sendt til Finanstilsynet.

§ 8-3. *Adgang for norske forvaltere til å forvalte alternative investeringsfond etablert utenfor EØS, som ikke markedsføres i EØS*

En forvalter med tillatelse etter § 2-2 kan forvalte alternativt investeringsfond som er etablert og kun markedsføres utenfor EØS, dersom det er etablert tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i fondets hjemstat og Norge, og forvalteren overholder bestemmelser gitt i og i medhold av denne loven, med unntak av § 4-1 og kapittel 5.

§ 8-4. *Forskriftshjemmel*

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om grensekryssende forvaltning av alternative investeringsfond.

Kapittel 9. Tilsyn

§ 9-1. *Tilsynsmyndighet*

Finanstilsynet fører tilsyn med overholdelse av denne lovs bestemmelser etter reglene i finanstilsynsloven.

§ 9-2. *Opplysningsplikt*

(1) Forvalteren skal gi Finanstilsynet de opplysninger som kreves om forhold som gjelder forvalterens virksomhet. Tilsvarende gjelder for forvalterens oppdragstakere som nevnt i § 3-5, primærmegler etter § 3-4, depotmottaker og disses revisorer, for så vidt gjelder virksomheten etter denne loven. Finanstilsynet kan kalle sammen forvalterens, det alternative investeringsfondets og depotmottakerens styre. Finanstilsynet kan kreve nødvendige opplysninger fra enhver person med tilknytning til forvalterens eller det alternative investeringsfondets virksomhet for så vidt gjelder virksomhet etter denne loven.

(2) Depotmottakeren skal etter anmodning fra Finanstilsynet oversende opplysninger som depotmottakeren har innhentet under utførelsen av sine plikter etter denne loven.

(3) Dersom det er en risiko for at en forvalter ikke vil kunne oppfylle de fastsatte kapitalkravene, eller det inntreffer andre forhold som kan innebære stor risiko knyttet til driften av selskapet, skal forvalteren umiddelbart gi melding om dette til Finanstilsynet.

§ 9-3. *Pålegg om retting og midlertid forbud mot utøvelse av virksomhet*

(1) Finanstilsynet kan gi forvalteren og depotmottakeren pålegg om retting eller nedlegge midlertidig forbud om utøvelse av virksomhet, dersom de ikke har overholdt sine plikter etter bestemmelser i lov eller forskrift, eller har handlet i strid med vilkår for tillatelsen. Tilsvarende gjelder dersom selskapets organer ikke har overholdt selskapets eller fondenes vedtekter eller egne interne retningslinjer fastsatt etter bestemmelser i lov eller forskrift. Pålegg kan også gis for å hindre fremtidig manglende overholdelse av plikter som nevnt i første og annet punktum.

(2) Finanstilsynet kan gi forvalteren pålegg om å fratre som forvalter for alternativt investeringsfond dersom forhold som nevnt i § 2-8 tredje ledd ikke rettes til tross for at Finanstilsynet har gitt pålegg om retting.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende dersom Finanstilsynet underrettes av tilsynsmyndigheter i en annen EØS-stat om at en norsk forvalter har overtrådt regler som gjelder for virksomheten i vedkommende stat. Finanstilsynet skal underrette vedkommende myndighet om hvilke pålegg som blir gitt.

(4) Dersom hensynet til investorenes eller allmennhetens interesser tilsier det, kan Finanstilsynet pålegge en forvalter å suspendere retten til tegning og innløsning i alternative investeringsfond som den forvalter.

§ 9-4. *Endring, tilbakekall og bortfall av tillatelse*

(1) Forvalterens tillatelse til å drive virksomhet faller bort hvis forvalteren kommer under konkurs- eller offentlig akkordforhandling.

(2) Finanstilsynet kan helt eller delvis endre, sette nye vilkår for eller tilbakekalle tillatelsen til forvalteren, dersom forvalteren:

- a) ikke gjør bruk av tillatelsen innen tolv måneder, gir uttrykkelig avkall på tillatelsen eller i mer enn seks måneder ikke har drevet forvaltning,
- b) har fått tillatelsen ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter,
- c) ikke lenger oppfyller lovens krav eller de vilkår som ble stilt for tillatelsen,
- d) begår alvorlige eller systematiske overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av lov,
- e) gjør seg skyldig i mislige forhold som gir grunn til å frykte at en fortsettelse av virksomheten kan skade allmenne interesser,
- f) ikke etterkommer pålegg gitt i medhold av § 9-3, eller
- g) med tillatelse til å drive aktiv forvaltning etter § 2-2 tredje ledd ikke overholder krav til kapital etter § 2-6 eller § 2-7 med tilhørende forskrifter.

(3) Når tillatelse til å drive forvaltning bortfaller eller blir kalt tilbake, skal alternative investeringsfond som selskapet forvalter, avvikles eller overføres til en annen forvalter.

(4) Dersom tillatelsen til en forvalter som driver virksomhet i en annen EØS-stat, bortfaller eller blir kalt tilbake, skal Finanstilsynet underrette tilsynsmyndighetene i vertsstaten.

§ 9-5. *Taushetsplikt mv.*

Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler tiltak og sanksjoner knyttet til loven her, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade.

Kapittel 10. Tilsyn med utenlandske forvalteres virksomhet i Norge

§ 10-1. Opplysningsplikt

(1) Finanstilsynet kan til statistisk bruk pålegge en utenlandsk forvalter som driver virksomhet etter § 6-3, § 6-4, § 6-5, § 7-1 og § 8-2, å avgi rapporter om sin virksomhet.

(2) Finanstilsynet kan kreve de opplysninger fra utenlandske forvaltere som anses nødvendige for å kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten her i landet, overholdes.

§ 10-2. Pålegg om retting mv.

(1) Finanstilsynet kan gi en forvalter som driver virksomhet, herunder markedsføring, etter § 6-3, § 6-4, § 6-5, § 7-1 eller § 8-2, pålegg om retting, herunder opphør av virksomhet her i landet, dersom virksomheten drives i strid med lov eller forskrift.

(2) Før det gis pålegg etter første ledd skal tilsynsmyndighetene i forvalterens hjemstat varsles og gis anledning til å treffe tiltak for å bringe det lovstridige forholdet til opphør.

(3) Hvis tiltak etter annet ledd ikke er tilstrekkelige til å bringe det lovstridige forholdet til opphør, kan Finanstilsynet treffe nødvendige tiltak, herunder for å hindre nye overtredelser. Før vedtak fattes skal Finanstilsynet varsle tilsynsmyndighetene i forvalterens hjemstat.

(4) Finanstilsynet kan treffe nødvendige tiltak for å sikre finansiell stabilitet, markedets integritet eller beskytte investorer i Norge, dersom regler i forvalters hjemstat ikke følges. Før tiltak treffes skal tilsynsmyndighetene i forvalterens hjemstat varsles og gis anledning til å treffe tiltak for å bringe det lovstridige forholdet til opphør.

§ 10-3. Tilbakekall av tillatelse til å drive markedsføring i Norge

Finanstilsynet kan kalle tilbake tillatelse til å markedsføre alternative investeringsfond i Norge gitt i medhold av § 6-4, § 6-5 eller § 7-1 dersom kravene i bestemmelsene ikke lenger er oppfylt, vilkår for tillatelsen er brutt eller regler fastsatt i medhold av § 6-6 er overtrådt. Finanstilsynet kan dessuten i særlige tilfeller kalle tilbake tillatelse etter § 7-1 av hensyn til å beskytte ikke-profesjonelle investorer.

§ 10-4. Tilsynssamarbeid og utveksling av informasjon med andre tilsynsmyndigheter

(1) Finanstilsynet kan tillate at andre staters myndigheter gjennomfører tilsyn i Norge.

(2) Etter forhåndsmelding til Finanstilsynet kan vedkommende myndigheter i forvalterens hjemstat, i samarbeid med Finanstilsynet, foreta stedlig kontroll i filial etablert i henhold til § 8-2.

(3) Annet ledd er ikke til hinder for at Finanstilsynet kan foreta den stedlige kontroll som anses nødvendig for å kontrollere at de regler som gjelder for filialens virksomhet her i landet, overholdes.

(4) Finanstilsynet kan viderefremme opplysninger mottatt i henhold til denne lov til tilsynsmyndigheter i andre EØS-stater.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om tilsynssamarbeid og utveksling av informasjon mellom myndigheter.

Kapittel 11. Straff

§ 11-1. Straff

(1) Med bøter eller fengsel i inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

- a) overtrer § 2-2, § 3-5, § 4-4, § 4-5, § 5-3, §§ 6-1 til 6-5, §§ 7-1 til 7-3, §§ 8-1 til 8-3, § 9-2, § 9-3, § 10-1 eller § 10-2, eller regler eller tillatelser gitt i medhold av de nevnte bestemmelsene,
- b) grovt eller gjentatte ganger overtrer § 3-2 eller § 3-3.

(2) Medvirkning straffes på samme måte.

(3) Påtale finner bare sted når allmenne hensyn krever det.

Kapittel 12. Ikrafttredelses- og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 12-1. Ikrafttredelse

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

(2) Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til ulik tid.

(3) Departementet kan gi overgangsregler.

§ 12-2. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. § 9 første ledd nytt niende punktum skal lyde:

Finanstilsynets utgifter med registreringspliktige foretak etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond § 1-4 skal utliknes på registrerte foretak etter § 1-4.

Nåværende niende punktum blir nytt tiende punktum.

2. I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. skal § 7-7 tredje ledd annet punktum lyde:

Avtale om kapitalforvaltning kan bare inngås med bank eller livsforsikringsselskap som har adgang til å drive virksomhet her i riket, samt med verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond og forvaltere av alternative investeringsfond som har tillatelse til å drive aktiv forvaltning.

3. I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel skal § 9–2 første ledd nr. 7, nr. 8 og nytt nr. 9 lyde:

7. depotmottakere for verdipapirfond, pensjonskasser og alternative investeringsfond,
8. foretak med tillatelse til å drive virksomhet som opsjonssentral, oppgjørssentral eller regulert marked,
9. forvaltere av alternative investeringsfond.

4. I lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. skal § 4 første ledd nr. 11, 12 og nytt nr. 13 lyde:

11. verdipapirregistre,
12. foretak som driver depotvirksomhet,
13. forvaltere av alternative investeringsfond.

5. I lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 1–5 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Departementet kan ved forskrift unnta forvaltningsselskap som ikke forvalter UCITS, og som har tillatelse eller er registrert etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond, fra én eller flere bestemmelser i loven og forskrifter gitt i medhold av loven.

§ 2–4 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Forvaltningsselskap som er registrert etter § 1–4 eller har tillatelse etter § 2–2 i lov om forvaltning av alternative investeringsfond, kan i tillegg forvalte alternative investeringsfond.

§ 2–4 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 4–1 første ledd skal lyde:

(1) Etablering av verdipapirfond krever tillatelse fra Finanstilsynet. Tillatelse gis for hvert enkelt fond. Tillatelse til å etablere UCITS kan gis forvaltningsselskap med tillatelse fra en annen EØS-stat. Tillatelse til å etablere nasjonale fond kan gis forvalter av alternative investeringsfond med tillatelse fra en annen EØS-stat som i hjemstaten har tillatelse til å forvalte tilsvarende fond. Denne bestemmelsen gjelder tilsvarende når et forvaltningsselskap med tillatelse fra en annen EØS-stat søker om å overta forvaltningen av et norsk UCITS, eller når en forvalter av alternative investeringsfond med tillatelse fra en annen EØS-stat søker å overta forvaltningen av et nasjonalt fond.

§ 7–7 første og annet ledd skal lyde:

(1) Ved markedsføring av spesialfond og tilsvarende utenlandsk innretning (utenlandsk spesialfond) til ikke-profesjonelle investorer skal det fremgå klart at det er tale om spesialfond.

(2) Finanstilsynet kan i særlige tilfeller forby forvalter å markedsføre og å selge spesialfond til ikke-profesjonelle investorer. Departementet kan gi nærmere regler om slikt forbud i forskrift.

§ 7–7 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 9–4 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Utenlandsk verdipapirfond som ikke omfattes av EØS-regler som svarer til rådsdirektiv 2009/65/EF, kan markedsføres til ikke-profesjonelle investorer i Norge etter tillatelse fra Finanstilsynet.

§ 9–4 første ledd annet punktum nr. 6 skal lyde:

6. salg i Norge av andeler i verdipapirfondet skjer gjennom forvaltningsselskap med tillatelse etter §§ 2–1, 3–3 eller 3–4, kredittinstitusjon med rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, forsikringsselskap med rett til å drive forsikringsvirksomhet i Norge, verdipapirforetak med rett til å yte investeringstjenester i Norge eller forvalter av alternative investeringsfond som har tillatelse til å forvalte tilsvarende fond i hjemstaten.

20. juni. Lov nr. 29 2014

Lov om endringer i børsloven og verdipapirhandelloven mv.

Prop.87 L (2013–2014), Innst.265 L (2013–2014), Lovvedtak 88 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 2 Lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finansinstitusjonsloven).
- 3 Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).
- 4 Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven).
- 5 Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven).

- 6 Lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven).
- 7 Lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).
- 8 Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven).
- 9 Lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v.
- 10 Lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven).
- 11 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).
- 12 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven).
- 13 Lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven).
- 14 Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven).
- 15 Lov 14. desember 2007 nr. 116 om studentsamskipnader (studentsamskipnadsloven).
- 16 Lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven).
- 17 Lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven).
- 18 Lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven).

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 225 annet ledd tredje punktum lyde:

Et medlem skal være registrert eller statsautorisert revisor.

II

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. gjøres følgende endringer:

Ny § 4 c skal lyde:

§ 4 c. Institusjon som nevnt i § 1 skal melde fra til Finanstilsynet ved inngåelse av avtale om utkontraktering av virksomhet, ved senere endring av slik avtale og ved bytte av oppdragstaker. Meldingen skal gis minst 60 dager før iverksettelsen av avtalen, avtaleendringen eller byttet av oppdragstaker.

Finanstilsynet kan sette vilkår for utkontrakteringen eller gi institusjonen pålegg om ikke å iverksette eller pålegg om å avslutte oppdraget dersom tilsynet finner at utkontraktering skjer i et omfang eller på en måte som ikke kan anses som forsvarlig, vanskeliggjør tilsynet med den utkontrakterte virksomhet eller med institusjonens samlede virksomhet, eller er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av lov.

Finanstilsynet kan ved forskrift eller enkeltvedtak fastsette krav til melding etter første ledd og kan gjøre unntak fra meldeplikten.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Tilsynets styremedlemmer og finanstilsynsdirektøren skal gi melding til departementet om lån som er innvilget av en institusjon under tilsyn, herunder filialer av utenlandske institusjoner. Tilsynets styremedlemmer og finanstilsynsdirektøren skal gi melding til departementet om kausjon som de stiller for lån gitt av en institusjon under tilsyn, herunder filialer av utenlandske institusjoner. Tilsynets tjenestemenn skal gi tilsvarende melding om lån og kausjon til direktøren for Finanstilsynet. Styremedlemmene, varamedlemmene og tilsynets direktører skal etter nærmere regler gitt av Kongen i forskrift, gi opplysninger om egen handel med finansielle instrumenter og om de kundeforhold de inngår med institusjoner som er underlagt tilsynet.

§ 7 fjerde ledd skal lyde:

Tilsynets styremedlemmer og tjenestemenn kan ikke eie aksjer i eller andeler utstedt av institusjoner som er under tilsyn. Det samme gjelder adgangen til å eie derivater og andre rettigheter til finansielle instrumenter utstedt av institusjoner under tilsyn. Departementet kan dispensere fra forbudet.

§ 7 femte ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan i forskrift fastsette forbud mot eller andre begrensninger i adgangen for tilsynets tjenestemenn til å erverve eller avhende obligasjoner, aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter notert på norsk børs eller autorisert markedsplass, eller derivater eller andre rettigheter til slike.

III

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Ny § 2–17 a skal lyde:

§ 2–17 a. *Utkontraktering mv.*

En finansinstitusjon kan gi et annet foretak i oppdrag å forestå utførelsen av deler av virksomheten som ikke er kjerneoppgaver, med mindre dette skjer i et omfang eller på en måte som ikke kan anses som forsvarlig, eller som gjør at tilsynet med den utkontrakterte virksomheten eller foretakets samlede virksomhet blir vanskeliggjort. Kjerneoppgaver kan ikke utkontrakteres med mindre annet følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av lov.

Bestemmelsene i første ledd gjelder også oppdrag som en finansinstitusjon gir til en annen finansinstitusjon eller leverandør av bestemte varer eller tjenester, og som gjelder markedsføring, formidling eller salg av finansinstitusjonens finansielle tjenester.

Bruk av oppdragstaker er uten innvirkning på finansinstitusjoners plikter og ansvar overfor kunder, offentlig myndighet og andre.

Departementet kan gi forskrift om utkontraktering, herunder fastsette forbud mot utkontraktering til nærmere angitte jurisdiksjoner utenfor EØS-området eller at slik utkontraktering kun kan skje med tillatelse fra Finanstilsynet.

Ny § 5–4 skal lyde:

§ 5–4. Behandling av personopplysninger i tilknytning til autorisasjonsordninger for ansatte

Næringsorganisasjon eller tilknyttet juridisk enhet som gir opplæring til og autoriserer ansatte i finansinstitusjoner, foretak som opptrer som agent eller annen formidler for finansinstitusjon, og utenlandsk finansinstitusjon som skal drive eller driver virksomhet gjennom filial her i riket, kan behandle opplysninger som nevnt i personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav b som ledd i vurderingen av om en ansatt skal gis autorisasjon, fratas autorisasjon eller gis advarsel.

Departementet kan gi forskrift om at andre foretak skal omfattes av reglene i første ledd.

IV

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper skal § 7–2 fjerde ledd annet og nytt tredje punktum lyde:

Hvis oppdraget opphørte før utløpet av tjenestetiden, skal selskaper av allmenn interesse, jf. revisorloven § 5a–1, sende melding om dette til Finanstilsynet. Departementet kan i forskrift fastsette regler om at melding om begrunnelse for avslutning av revisjonsoppdrag etter andre punktum også skal gjelde andre revisjonspliktige aksjeselskaper.

V

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper skal § 7–2 fjerde ledd annet og nytt tredje punktum lyde:

Hvis oppdraget opphørte før utløpet av tjenestetiden skal selskaper av allmenn interesse, jf. revisorloven § 5a–1, sende begrunnelse for dette til Finanstilsynet. Departementet kan i forskrift fastsette regler om at melding om begrunnelse for avslutning av revisjonsoppdrag etter andre punktum også skal gjelde andre revisjonspliktige allmennaksjeselskaper.

VI

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. skal § 3–3 d annet ledd annet punktum lyde:

Det samme unntaket gjelder dersom opplysninger etter første ledd første punktum er tatt inn i morselskapets årlige rapport om konsernets betalinger til myndigheter utarbeidet som konsernrapportering etter reglene i denne paragraf med tilhørende forskrift eller etter tilsvarende utenlandsk regelverk.

VII

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 2–1 syvende ledd fjerde og nytt femte punktum skal lyde:

Dersom et revisjonsoppdrag for et foretak av allmenn interesse, jf. § 5a–1, avsluttes før utløpet av tjenestetiden, skal den revisjonspliktige dessuten sende begrunnelse for dette til Finanstilsynet. Departementet kan i forskrift fastsette regler om at melding om begrunnelse for avslutning av revisjonsoppdrag etter bestemmelsen i fjerde punktum også skal gjelde andre revisjonspliktige foretak.

§ 7–1 fjerde ledd annet og nytt tredje punktum skal lyde:

Dersom et revisjonsoppdrag for et foretak av allmenn interesse, jf. § 5a–1, avsluttes før utløpet av tjenestetiden skal revisor sende begrunnelse for dette til Finanstilsynet. Departementet kan i forskrift fastsette regler om at melding om begrunnelse for avslutning av revisjonsoppdrag etter bestemmelsen i andre punktum også skal gjelde revisorer som reviderer andre revisjonspliktige foretak.

§ 10–1 første ledd annet punktum skal lyde:

Registeret skal være offentlig tilgjengelig i elektronisk form, med unntak av opplysninger som nevnt i § 10–2 første ledd nr. 4 og § 10–3 første ledd nr. 10 og eventuell kontoradresse eller annen adresse for oppbevaring av dokumentasjon som nevnt i § 10–2 første ledd nr. 2.

§ 10–2 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. navn,

§ 10–2 første ledd nr. 5 skal lyde:

5. navn, adresse og organisasjonsnummer på revisjonsselskap dersom revisor er ansatt eller på annen måte er tilknyttet et revisjonsselskap.

§ 10–2 annet ledd nr. 2, 3 og nytt nr. 4 skal lyde:

2. om registrering i annet land, eventuelt navn på tilsynsmyndighet og revisorregisternummer tildelt i annet land,
3. om det foretas revisjon av foretak som er revisjonspliktig i land utenfor EØS, og
4. eventuelt foretaksnavn, adresse, nettstedsadresse og organisasjonsnummer for enkeltpersonforetak.

§ 10–3 første ledd nr. 6 skal lyde:

6. navn og revisorregisternummer på ansvarlige revisorer, jf. § 3–7, som er ansatt eller på annen måte tilknyttet revisjonsselskapet,

§ 10–3 annet ledd skal lyde:

Finanstilsynet kan unnlate å tildele revisorregisternummer til revisjonsselskaper som ikke utøver virksomhet som faller inn under revisorloven.

VIII

I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer gjøres følgende endringer:

§ 4–4 nytt annet ledd skal lyde:

En operatørs rett til sikkerhet stilt overfor en annen operatør i forbindelse med et samvirkende system skal ikke påvirkes av insolvensbehandling hos mottakende operatør.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

IX

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 9 tredje ledd lyde:

(3) EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3 (forordning (EF) nr. 924/2009) om betalinger på tvers av landegrensene i Fellesskapet og oppheving av forordning (EF) nr. 2560/2001 og EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3a (forordning (EU) nr. 260/2012) om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro, og om endring av forordning (EF) nr. 924/2009 gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg XII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig. Departementet kan gi forskrift om at forordning (EF) nr. 924/2009 også skal gjelde for annen valuta, samt nærmere regler om forordningenes krav til utenrettslig klagebehandling og tvisteløsning.

X

I lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter gjøres følgende endringer:

§ 3–1 første ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Tillatelse kan bare gis dersom eiere av betydelige eierandeler er egnet. Reglene om egnethetsvurdering ved erverv av eierandel i § 5–2 gjelder tilsvarende.

§ 5–2 skal lyde:

§ 5–2. *Kontroll ved erverv av betydelige eierandeler*

Erverv som fører til at erververen blir eier av en betydelig eierandel i et verdipapirregister krever tillatelse fra departementet. Med betydelig eierandel menes direkte eller indirekte eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Likt med erververens egne aksjer regnes aksjer som erverves eller eies av erververens nærstående. Verdipapirhandelloven § 2–5 gjelder tilsvarende for hvem som anses som nærstående. Likestilt med eie av aksjer etter første til tredje punktum regnes erverv av rett til å bli eier av aksjer når dette må anses som reelt aksjeeie.

Ethvert erverv som øker eierandelen slik at denne direkte eller indirekte overstiger 20, 30 eller 50 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i et verdipapirregister, krever tillatelse fra departementet. Første ledd tredje til femte punktum gjelder tilsvarende.

Søknad om tillatelse etter første og annet ledd sendes særskilt for hver aksjeeier som ved ervervet direkte eller indirekte får en eierandel i verdipapirregisteret som utgjør eller overstiger 10, 20, 30 eller 50 prosent.

Tillatelse etter første og annet ledd kan bare gis når erververen anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på:

- a) erververens tidligere handlemåte,
- b) erververens tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet,
- c) om eierskapet vil kunne føre til uønskede virkninger for finansmarkedenes virkemåte, eller for verdipapirregisterets funksjon som rettighetsregister,
- d) muligheten for å utøve et effektivt tilsyn, herunder om det er etablert samarbeid med tilsynsmyndighetene i erververens hjemland,
- e) om eierskapet vil kunne påvirke rettigheter og plikter for aktørene i verdipapirregisteret,
- f) om den bakenforliggende eierstrukturen hos erververen er i samsvar med de hensyn som ivaretas i denne bestemmelse,
- g) om det er grunn til å anta at det i forbindelse med ervervet foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet, eller at ervervet vil øke risikoen for dette.

Søknad om tillatelse etter første og annet ledd skal sendes Finanstilsynet med kopi til departementet.

Ved avhendelse av aksjer slik at eierandelen kommer under grensene etter første og annet ledd, skal det gis melding til Finanstilsynet.

Departementet avgjør i tvilstilfelle om nærståendes aksjer skal likestilles med erververens egne aksjer etter første ledd tredje og fjerde punktum, jf. annet ledd annet punktum.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet i søknaden som nevnt i femte ledd, regler for behandling av søknaden, samt regler om plikt for verdipapirregister til å gi melding om eiere av betydelige eierandeler i foretaket, og om plikt for juridiske personer som har betydelige eierandeler i et verdipapirregister, til å gi melding om hvem som inngår i styret og ledelsen.

§ 5–3 skal lyde:

§ 5–3. Erverv uten tillatelse

Dersom en aksjeeier har ervervet aksjer uten nødvendig tillatelse etter § 5–2, kan departementet fastsette en frist for å redusere eierandelen eller søke nødvendig tillatelse. Dersom denne fristen overskrides, kan departementet selge aksjene. Reglene om tvangssalg av omsettelige verdipapirer gjelder så langt de passer. Tvangsfullbyrdsloven § 10–6, jf. § 8–16 kommer ikke til anvendelse. Aksjeeieren skal varsles om at tvangssalg vil bli foretatt senest to uker før salget gjennomføres.

Inntil nedsalg eller tvangssalg har funnet sted kan aksjeeieren for den del av aksjene som overstiger tillatt nivå, ikke utøve andre rettigheter i selskapet enn retten til å heve utbytte og til å utøve fortrinnsrett ved kapitalforhøyelse.

Nåværende §§ 5–4 og 5–5 oppheves.

§ 10–3 nytt annet ledd skal lyde:

Dersom en aksjeeier med betydelig eierandel ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket, eller har aksjer uten nødvendig tillatelse etter § 5–2, kan Finanstilsynet gi pålegg om at det ikke kan utøves stemmerett for aksjene.

XI

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. skal § 9–3 a nytt annet punktum lyde:

Ved avtaler om private og frivillige forsikringer utenfor arbeidsforhold skal anvendelse av kjønn som faktor ved beregningen ikke føre til forskjeller i forsikringstakeres premier og ytelser.

XII

I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal § 13 annet ledd første punktum lyde:

Regnskapet skal revideres av registrert eller statsautorisert revisor.

XIII

I lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd skal lyde:

(1) Departementet kan gi tillatelse som regulert marked til foretak som oppfyller kravene i loven her. Tillatelse kan bare gis dersom eiere av betydelige eierandeler er egnet. Reglene om egnethetsvurdering ved erverv av eierandel i §§ 17 og 35 gjelder tilsvarende. Søknad om tillatelse som regulert marked skal inneholde virksomhetsplan, opplysninger om organiseringen av foretaket som viser at de lovbestemte krav er oppfylt, og opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre eierkontroll etter §§ 17 eller 35. Utkast til regler og forretningsvilkår i henhold til § 22 tredje ledd skal vedlegges søknaden. Departementet kan be om ytterligere opplysninger.

§ 17 skal lyde:

§ 17. Eierkontroll i regulert marked som ikke er børs

(1) Erverv som fører til at erververen blir eier av en betydelig eierandel i et regulert marked som ikke er børs, kan bare gjennomføres etter at melding om dette på forhånd er sendt til Finanstilsynet. Med betydelig eierandel menes direkte eller indirekte eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Likt med erververens egne aksjer regnes aksjer som eies eller erverves av aksjeeiere som nevnt i § 18. Likestilt med eie av aksjer etter første til tredje punktum regnes erverv av rett til å bli eier av aksjer når dette må anses som reelt aksjeeie.

(2) Ethvert erverv som øker eierandelen slik at denne direkte eller indirekte overstiger 20, 30 eller 50 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i et regulert marked som ikke er børs, kan bare gjennomføres etter at melding om dette på forhånd er sendt til Finanstilsynet. Første ledd tredje og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

(3) Finanstilsynet skal innen tre måneder fra den dag melding som nevnt i første og annet ledd er komplett, nekte slikt erverv dersom vedkommende aksjeeier ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket.

(4) Ved avhendelse av eierandel som medfører at eierandelens størrelse kommer under grensene som nevnt i første eller annet ledd, skal det gi melding til Finanstilsynet.

(5) Departementet kan gi forskrift om innholdet i melding som nevnt i første og annet ledd, om når denne anses som komplett, og om den nærmere behandlingen av meldingen.

§ 35 skal lyde:

§ 35. Eierkontroll i børs

(1) Erverv som fører til at erververen blir eier av en betydelig eierandel i en børs krever tillatelse fra departementet. Med betydelig eierandel menes direkte eller indirekte eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Likt med erververens egne aksjer regnes aksjer som eies eller erverves av aksjeeiere som nevnt i § 18. Likestilt med eie av aksjer etter første til tredje punktum regnes erverv av rett til å bli eier av aksjer når dette må anses som reelt aksjeeie.

(2) Ethvert erverv som øker eierandelen slik at denne direkte eller indirekte overstiger 20, 30 eller 50 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i en børs, krever tillatelse fra departementet. Første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.

(3) Søknad om tillatelse etter første og annet ledd sendes særskilt for hver aksjeeier som ved ervervet direkte eller indirekte får en eierandel i en børs som utgjør eller overstiger 10, 20, 30 eller 50 prosent.

(4) Tillatelse etter første og annet ledd kan bare gis når erververen anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på:

- a) erververens tidligere handlemåte,
- b) erververens tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet,
- c) om eierskapet vil kunne føre til uønskede virkninger for finansmarkedenes virkemåte, eller børsens evne til å betjene det norske kapitalmarkedet,
- d) muligheten for å utøve et effektivt tilsyn, herunder om det er etablert samarbeid med tilsynsmyndighetene i erververens hjemland,
- e) om eierskapet vil kunne påvirke rettigheter og plikter for aktørene på vedkommende børs,
- f) om den bakenforliggende eierstrukturen hos erververen er i samsvar med de hensyn som ivaretas i denne bestemmelse,
- g) om det er grunn til å anta at det i forbindelse med ervervet foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet, eller at ervervet vil øke risikoen for dette.

(5) Søknad om tillatelse etter første og annet ledd skal sendes Finanstilsynet med kopi til departementet.

(6) Ved avhendelse av aksjer slik at eierandelen kommer under grensene etter første og annet ledd, skal det gis melding til Finanstilsynet.

(7) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet i søknaden som nevnt i femte ledd, regler for behandling av søknaden, samt regler om plikt for børs til å gi melding om eiere av betydelige eierandeler i foretaket, og om plikt for juridiske personer som har betydelige eierandeler i børs, til å gi melding om hvem som inngår i styret og ledelsen.

§ 36 skal lyde:

§ 36. Erverv uten tillatelse

(1) Dersom en aksjeeier har ervervet aksjer uten nødvendig tillatelse etter § 35, kan departementet fastsette en frist for å redusere eierandelen eller søke nødvendig tillatelse. Dersom denne fristen overskrides, kan departementet selge aksjene. Reglene om tvangssalg av omsettelige verdipapirer gjelder så langt de passer. Tvangsfullbyrdsloven § 10–6, jf. § 8–16, kommer ikke til anvendelse. Aksjeeieren skal varsles om at tvangssalg vil bli foretatt senest to uker før salget gjennomføres.

(2) Inntil nedsalg eller tvangssalg har funnet sted kan aksjeeieren for den del av aksjene som overstiger tillatt nivå, ikke utøve andre rettigheter i selskapet enn retten til å heve utbytte og til å utøve fortrinnsrett ved kapitalforhøyelse.

§ 37 oppheves.

§ 47 annet ledd skal lyde:

(2) Dersom en aksjeeier med betydelig eierandel ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket eller har aksjer i strid med §§ 17 eller 35, kan Finanstilsynet gi pålegg om at det ikke kan utøves stemmerett for aksjene.

XIV

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 2–4 annet ledd skal lyde:

(2) Med prisstiller menes person som på kontinuerlig grunnlag tilbyr kjøp eller salg av finansielle instrumenter for egen regning, til priser som personen selv fastsetter.

§ 2–6 skal lyde:

§ 2–6. Motpartsvirksomhet og sentrale motparter

- (1) Med motpartsvirksomhet menes yrkesmessig virksomhet som består i å tre inn som part i avtaler som gjelder handel med eller lån av finansielle instrumenter som nevnt i § 2–2.
- (2) Med sentral motpart menes foretak som driver motpartsvirksomhet.

§ 5–5a tredje ledd annet punktum skal lyde:

Det samme unntaket gjelder dersom opplysninger etter første ledd første punktum er tatt inn i morselskapets årlige rapport om konsernets betalinger til myndigheter utarbeidet som konsernrapportering etter reglene i denne paragraf med tilhørende forskrift eller etter tilsvarende utenlandsk regelverk.

§ 9–1 annet ledd skal lyde:

- (2) Tillatelse etter første ledd skal bare gis der konsesjonsmyndigheten anser vilkårene for å yte investeringstjenester i §§ 9–8 til 9–21 oppfylt, og der organiseringen av foretaket og forholdet til nære forbindelser er av en slik art at det kan gjennomføres et effektivt og betryggende tilsyn med verdipapirforetaket. Med «nære forbindelser» menes en situasjon som definert i finanstilsynsloven § 3a annet ledd med tilhørende forskriftsbestemmelser.

Kapittel 9 nytt avsnitt IV skal lyde:

IV. Autorisasjonsordninger for ansatte

§ 9–28. Behandling av personopplysninger i tilknytning til autorisasjonsordninger for ansatte

Næringsorganisasjon eller tilknyttet juridisk enhet som gir opplæring til og autoriserer personer ansatt i verdipapirforetak, tilknyttet agent, eller filial av utenlandsk foretak som yter investeringstjenester i Norge, kan behandle slike opplysninger som nevnt i personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav b som ledd i vurderingen av om en ansatt skal gis autorisasjon, fratas autorisasjon eller gis advarsel.

§ 10–6 annet ledd oppheves.

Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 10–19 første og annet ledd skal lyde:

- (1) Verdipapirforetak skal gi melding til Finanstilsynet ved oppstart eller opphør av systematisk internalisering. Foretaket skal
  1. publisere forpliktende kurser dersom handelen skjer med likvide aksjer som er tatt opp til handel på et regulert marked, eller
  2. på forespørsel oppgi kurser til kunder dersom handelen skjer med aksjer som er tatt opp til handel på et regulert marked som ikke er likvide.
- (2) De kurser som stilles etter bestemmelsen her, skal reflektere gjeldende markedsforhold for den aksje kursen gjelder. Verdipapirforetaket kan stille ulike kurser for ulike størrelser.

Kapittel 13 skal lyde:

Kapittel 13 Sentrale motparter

§ 13–1. Vilkår for å drive virksomhet som sentral motpart

- (1) Motpartsvirksomhet kan bare drives av sentral motpart med tillatelse fra departementet.
- (2) En sentral motpart skal organiseres som allmennaksjeselskap. Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra denne bestemmelsen.
- (3) Styremedlemmer, daglig leder og andre som faktisk deltar i ledelsen av en sentral motpart, skal ha relevante kvalifikasjoner og yrkeserfaring, ha ført en hederlig vandel, og for øvrig ikke ha utvist utilbørlig adferd som gir grunn til å anta at stillingen eller vervet ikke vil kunne ivaretas på en forsvarlig måte. Ved skifte av styremedlemmer eller daglig leder gjelder meldeplikten etter § 9–9 tredje ledd tilsvarende.
- (4) Eier av en betydelig eierandel i en sentral motpart skal være egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket. § 9–10 kommer til anvendelse ved endringer i aksjeeierstrukturen.
- (5) En sentral motpart skal ha en risikokomiteé. Risikokomiteen skal følge opp risikostyringen i foretaket, og rapportere til styret. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om risikokomiteens sammensetning og oppgaver.
- (6) Departementet kan gi utenlandsk sentral motpart som er gitt tillatelse til å drive motpartsvirksomhet og er underlagt betryggende tilsyn i hjemstaten, tillatelse til å drive motpartsvirksomhet i Norge. Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra bestemmelsene i denne lov for utenlandsk sentral motpart.

§ 13–2. Soliditet og likviditet

- (1) En sentral motpart skal påse at den til enhver tid har tilstrekkelig sikkerhet, finansielle ressurser og likviditet til å oppfylle sine forpliktelser.

(2) En sentral motpart skal ha en ansvarlig kapital på minst et beløp tilsvarende 7,5 millioner euro. Departementet kan i forskrift fastsette regler om hva som skal anses som ansvarlig kapital.

(3) En sentral motpart skal løpende beregne og kreve tilstrekkelig sikkerhet for oppfyllelse av de avtaler foretaket trer inn i som part eller på annen måte garanterer for oppfyllelse av.

(4) Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak stille nærmere krav til sentrale motparters sikkerheter, finansielle ressurser og likviditet. Departementet kan ved forskrift videre gi regler om tilsynsmyndighetenes kontroll med og godkjenning av modeller som sentrale motparter benytter for å oppfylle bestemmelsens første til tredje ledd.

§ 13-3. Sentral motparts virksomhet

(1) En sentral motpart skal ha betryggende systemer for håndtering av risiko knyttet til virksomheten.

(2) En sentral motpart skal ha klare, ikke-diskriminerende og objektive regler for deltakelse i motpartsordningen.

(3) En sentral motpart kan bare drive virksomhet som har naturlig sammenheng med motpartsvirksomheten. Finanstilsynet kan pålegge en sentral motpart å holde tilknyttet virksomhet adskilt fra motpartsvirksomheten.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om at en sentral motpart, uten hinder av annen lovgivning, som ledd i motpartsvirksomhet, kan stille garanti istedenfor å tre inn som part. Departementet kan i forskrift videre gi nærmere regler om organiseringen av en sentral motparts virksomhet, herunder krav til behandling av deltaker- og kundemidler, samt om at bestemmelser i konkurs- og dekningsloven ikke skal gjelde for slike deltaker- og kundemidler.

§ 13-4. Taushets- og opplysningsplikt

(1) Ansatte, tillitsmenn og andre personer med bestemmende innflytelse i en sentral motpart har taushetsplikt om det de under sin virksomhet får kjennskap til om andres personlige eller forretningsmessige forhold, med mindre noe annet er bestemt i lov eller forskrift.

(2) Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at ansatte, tillitsmenn og andre personer med bestemmende innflytelse i en sentral motpart utleverer opplysninger til regulert marked som er nødvendige for at regulert marked skal kunne oppfylle sine plikter etter lov om regulerte markeder § 27.

(3) Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra taushetsplikten etter første og annet ledd, og kan gi nærmere regler om plikt til utlevering av opplysninger, herunder om formål utleverte opplysninger kan benyttes til, samt om og i hvilken utstrekning det skal kunne kreves betaling for kostnader ved utleveringen. Departementet kan i forskrift også gi regler om sentral motparts plikt til å offentliggjøre opplysninger om virksomheten.

§ 13-5. Deltakelse i motpartsordning

(1) Deltakelse i motpartsordning på vegne av kunder kan bare forestås av verdipapirforetak, kredittinstitusjon eller andre foretak som driver virksomhet som omfattes av § 2-1. Med motpartsordning menes ordninger for direkte adgang, gjennom medlemskap, deltakelse eller på annen måte, til tjenester som sentrale motparter tilbyr som ledd i sin motpartsvirksomhet.

(2) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om norske verdipapirforetak og regulerte markeders adgang til utenlandske motpartsordninger.

(3) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om vilkår for deltakelse i motpartsordning, herunder om deltakeres behandling av kundemidler, samt om at bestemmelser i konkurs- og dekningsloven ikke skal gjelde for slike deltaker- og kundemidler.

§ 13-6. Utfyllende regler

Departementet kan i forskrift stille ytterligere krav til motpartsvirksomhet og fastsette regler om tilbakekall av tillatelse til å drive virksomhet som sentral motpart når det finnes nødvendig av hensyn til at motpartsvirksomhet skal skje på en sikker, ordnet og effektiv måte.

§ 14-3 skal lyde:

§ 14-3. Sikkerhet stilt overfor sentral motpart

Sikkerhet for avtaler som nevnt i § 14-1, som er stilt overfor en sentral motpart i samsvar med de regler som gjelder for den sentrale motparten, kan ikke omstøtes etter dekningsloven § 5-7.

§ 15-1 annet ledd første punktum skal lyde:

(2) Tilsyn med verdipapirforetaks og sentrale motparters virksomhet, samt med overholdelse av denne lovs bestemmelser, skal føres av Finanstilsynet.

§ 15-2 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Sentral motpart skal i tillegg straks varsle Finanstilsynet dersom det skjer andre vesentlige endringer av betydning for tillatelsen.

§ 15-6 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler tiltak og sanksjoner som knytter seg til overtredelse av bestemmelser i kapittel 3,4, eller 5 i loven her, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro på finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade.

§ 15–7 første ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder dersom foretakets ledelse eller styre ikke oppfyller kravene til hederlig vandel og erfaring som fastsatt i § 13–1 tredje ledd, § 9–8 annet ledd og § 9–9.

§ 15–7 fjerde ledd skal lyde:

(4) Dersom en aksjeeier med betydelig eierandel ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket, eller en aksjeeier ikke har gitt melding til Finanstilsynet etter § 9–10 annet eller tredje ledd, eller etter § 13–1 fjerde ledd, eller erverver aksjer i strid med Finanstilsynets vedtak etter § 9–10 fjerde ledd eller § 13–1 fjerde ledd, kan Finanstilsynet gi pålegg om at stemmerettighetene knyttet til aksjene ikke kan utøves, eller at aksjene skal avhendes, etter framgangsmåten i lov om regulerte markeder § 35 fjerde ledd.

§ 17–3 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. overtrer §§ 3–4, 3–5, 3–7, 3–11, 3–14, 7–2, 7–3, 7–7, 7–10, 8–1 til 8–7, 9–1, 9–6, 9–11 første ledd nr. 7, § 10–2 til 10–9, 10–17, 10–18, 13–1 første ledd, 13–4, 15–2, 15–3 eller 17–5, jf. forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene,

§ 17–4 tredje ledd nytt femte punktum skal lyde:

Bestemmelsen i § 15–6 tredje ledd gjelder tilsvarende for regulert marked.

XV

I lov 14. desember 2007 nr. 116 om studentsamskipnader skal § 8 første ledd fjerde punktum lyde:

Revisor skal være registrert eller statsautorisert.

XVI

I lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering skal § 33 lyde:

§ 33. *Personer eller foretak med tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak*

Departementet kan i forskrift fastsette særskilte regler om rapportering av transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 317 og 147 b eller mot finansiering som beskrevet i straffeloven 147 d. Departementet kan videre i forskrift fastsette særskilte regler om forbud mot eller restriksjoner i rapporteringspliktiges adgang til å etablere kundeforhold med eller foreta transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 317, 147 b eller mot finansiering som beskrevet i straffeloven 147 d.

XVII

I lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor skal § 18 annet ledd første punktum lyde:

Det felles organet skal ha registrert eller statsautorisert revisor og aktuar.

XVIII

I lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond skal ny § 1–6 lyde:

§ 1–6. *Behandling av personopplysninger i tilknytning til autorisasjonsordninger for ansatte*

Næringsorganisasjon eller tilknyttet juridisk enhet som gir opplæring til og autoriserer personer ansatt i et forvaltningsselskap, tilknyttet agent, eller utenlandsk forvaltningsselskap som nevnt i §§ 3–3 første ledd eller 3–4 første ledd, kan behandle slike opplysninger som nevnt i personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav b som ledd i vurderingen av om en ansatt skal gis autorisasjon, fratras autorisasjon eller gis advarsel.

XIX

1. Lovens del I til X og del XII til XVIII gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Lovens del XI gjelder fra 1. januar 2015. Endringen gjelder for avtaler som inngås etter ikrafttredelsen. Flytting av en kontrakt etter forsikringsvirksomhetsloven kapittel 11, med unntak av spare- og pensjonsavtaler med garanterte ytelser og overskuddsdeling, regnes som inngåelse av ny avtale etter bestemmelsen her.
3. Departementet kan fastsette overgangsregler.

20. juni. Lov nr. 30 2014

Lov om kredittvurderingsbyråer

Prop.87 L (2013–2014), Innst.265 L (2013–2014), Lovvedtak 89 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Finansdepartementet. JF. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31eb (forordning (EF) nr. 1060/2009). Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

§ 1. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31eb (forordning (EF) nr. 1060/2009) om kredittvurderingsbyråer gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2. Finansdepartementet kan i forskrift fastsette nærmere regler til gjennomføring av denne lov.

§ 3. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 31 2014

Lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 80 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgjande lov:

Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven).

I

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjer ein følgjande endring:

§ 2–1 nytt tredje punktum skal lyde:

Departementet kan oppnevne særskilte skattekontor for behandling av særskilte skattytergrupper.

II

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjer ein følgjande endringar:

§ 8–8 nr. 3 skal lyde:

3. Skattedirektoratet gjør skattelisten tilgjengelig på Internett til alminnelig ettersyn. Utlegging av skatteliste kunngjøres. Den enkelte skattyter skal ha tilgang til opplysninger om søk foretatt på egen person.

På anmodning skal opplysninger fra skattelisten om den enkelte skattyter gis skriftlig til ham selv, ektefelle, dødsbo, konkursbo eller domstol. Slike opplysninger kan også i rimelig utstrekning gis skriftlig til andre. Når opplysninger gis til andre etter foregående punktum, skal den enkelte skattyter ha tilgang til informasjon om hvem som har fått opplysningene utlevert. Skattekontoret kan gjøre unntak fra plikten til å informere skattyter når opplysningene gis til offentlig myndighet.

III

Endringa under I tek til å gjelde straks.

Endringane under II tek til å gjelde straks, med verknad frå og med skattelisten for inntektsåret 2013.

20. juni. Lov nr. 32 2014

Lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 81 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endring i følgjande lov:

Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjer ein følgjande endring:

§ 23–2 nest siste ledd skal lyde:

Stortinget fastsetter størrelsen på arbeidsgiveravgiften. Arbeidsgiveravgiften kan være geografisk differensiert. Det kan fastsettes særbestemmelser for foretak med virksomhet innen nærmere angitte næringer. Statsstøtte i form av redusert differensiert arbeidsgiveravgift kan offentliggjøres uten hinder av taushetsplikt. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om offentliggjøringen.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå 1. juli 2014.

20. juni. Lov nr. 33 2014

Lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 82 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgjande lov:

Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjer ein følgjande endringar:

§ 8–15 andre ledd nytt fjerde og femte punktum skal lyde:

Inntekter fra aktivitet i forbindelse med solidaransvar som nevnt i skipsarbeidsloven § 2–4 tredje ledd og omsorgsplikter som nevnt i skipsarbeidsloven kapittel 8 skattlegges som finansinntekt etter dette ledd. Forrige punktum gjelder ikke inntekter fra aktivitet i forbindelse med rederiers plikter og ansvar overfor arbeidstakere og oppdragstakere i virksomhet som nevnt i § 8–13 om bord på fartøy som nevnt i § 8–11 første ledd a og b.

§ 9–7 første ledd andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder for gjenlevende ektefelle og samboer som overtar boet uskiftet i den utstrekning boets eiendeler skal anses som arvet.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2014.

20. juni. Lov nr. 34 2014

Lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 83 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgjande lov:

Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven).

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjer ein følgjande endringar:

§ 10–51 bokstav a skal lyde:

- a) Tvangsmulkt etter § 1–1 tredje ledd bokstav c

§ 10–51 bokstav g oppheves.

§ 11–5 skal lyde:

§ 11–5. *Rentetillegg og rentegodtgjørelse ved skatteavregningen*

(1) Restskatt tillegges rentetillegg. Rentetillegget beregnes med rentesats etter skattebetalingsloven § 11–6 annet ledd annet punktum, redusert med 27 %. Rentetillegget beregnes fra 1. juli i inntektsåret for personlige skattytere og fra 15. mars i året etter inntektsåret for upersonlige skattytere, og fram til forfallsfristen for første termin av restskatten.

(2) Personlige skattytere som får utbetalt overskytende forskudd på skatt etter skattebetalingsloven kapittel 7, eller som får utbetalt negativ skatt som følge av at fastsatt fradrag overstiger utlignet skatt, gis rentegodtgjørelse etter følgende regler:

- a) For overskytende forskuddstrekk og overskytende utskrevet forskuddsskatt innbetalt innen utgangen av inntektsåret, samt negativ skatt, gis rentegodtgjørelse med rentesats etter § 11–6 annet ledd annet punktum redusert med 27 %, beregnet fra 1. juli i inntektsåret og fram til skatteoppgjøret blir sendt skattyter.
- b) For overskytende utskrevet forskuddsskatt og tilleggsforskudd som blir innbetalt senest 31. mai i året etter inntektsåret, gis rentegodtgjørelse med rentesats etter § 11–6 annet ledd annet punktum redusert med 27 %, beregnet fra 31. mai og fram til skatteoppgjøret blir sendt skattyter.

(3) Upersonlige skattytere som får utbetalt overskytende forskudd på skatt etter skattebetalingsloven kapittel 7, eller som får utbetalt negativ skatt som følge av at fastsatt fradrag overstiger utlignet skatt, gis rentegodtgjørelse etter følgende regler:

- a) Når samlet forskuddsskatt innbetalt senest 31. mai i året etter inntektsåret overstiger utlignet skatt, gis rentegodtgjørelse for det overstigende beløpet med rentesats etter § 11–6 annet ledd annet punktum redusert med 27 %, beregnet fra 15. mars i året etter inntektsåret og fram til skatteoppgjøret blir sendt skattyter.
- b) Ved avregning etter forhåndsligning gis rentegodtgjørelse etter tredje ledd bokstav a bare når avregning skjer senere enn 31. mai i året etter inntektsåret.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om rentetillegg og rentegodtgjørelse ved skatteavregningen.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

20. juni. Lov nr. 35 2014**Lov om endring i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven)**

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 84 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endring i følgjande lov:

Lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven).

I

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) gjer ein følgjande endring:

Overskrifta til § 3–3 skal lyde:

§ 3–3. *Meldeplikt om ankomst til bestemmelsessted i tollområdet*

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

20. juni. Lov nr. 36 2014**Lov om endringar i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)**

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 85 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringar i følgjande lov:

Lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven).

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjer ein følgjande endring:

§ 6–6 andre ledd skal lyde:

(2) Omsetning av kjøretøy som omfattes av Stortingets vedtak om omregistreringsavgift, er fritatt for merverdiavgift dersom kjøretøyet har vært registrert her i landet. Fritaket omfatter også kjøretøy som nevnt i vedtaket § 1 avgiftsgruppe c og som har tillatt totalvekt på 7 500 kg eller mer. Departementet kan gi forskrift om at fritaket i dette ledd omfatter andre varer enn selve kjøretøyet og arbeid som utføres på kjøretøyet.

II

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjer ein følgjande endringar:

§ 2–3 tredje ledd skal lyde:

(3) Næringsdrivende og offentlig virksomhet som driver utleie som nevnt i første eller annet ledd og er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, anses som frivillig registrerte dersom leieforholdet behandles som merverdiavgiftspliktig.

Noverande tredje til sjette ledd blir fjerde til nytt sjuande ledd

§ 3–11 andre ledd bokstav k skal lyde:

k) utleie av fast eiendom og omsetning av rettighet til fast eiendom som er omfattet av en frivillig registrering etter § 2–3 første, annet, tredje, fjerde og sjette ledd

§ 14–1 tredje, fjerde og femte ledd skal lyde:

(3) Fellesregistrering og frivillig registrering etter § 2–3 fjerde til sjette ledd kan tidligst skje med virkning fra og med den oppgaveterminen den elektroniske søknaden om registrering blir loggført i mottakssentralen som godkjent. Godkjenning bekreftes ved elektronisk kvittering. Dersom søknaden er levert på papir, kan registreringen tidligst skje med virkning fra og med den oppgaveterminen søknaden ble postlagt.

(4) Frivillig registrering etter § 2–3 første og annet ledd kan tidligst skje med virkning fra og med en oppgavetermin som utløp de siste seks måneder før den elektroniske søknaden om registrering ble loggført i mottakssentralen. Godkjenning bekreftes ved elektronisk kvittering. Dersom søknaden er levert på papir, kan registreringen tidligst skje med virkning fra og med en oppgavetermin som utløp de siste seks måneder før søknaden ble postlagt.

(5) Frivillig registrering etter § 2–3 tredje ledd kan tidligst skje med virkning fra og med en oppgavetermin som utløp de siste seks måneder før avgiftsbehandling av leieforholdet ble tilkjennegitt.

Noverande fjerde ledd blir nytt sjette ledd.

III

Endringa under I tek til å gjelde straks.
Endringane under II tek til å gjelde 1. juli 2014

20. juni. Lov nr. 37 2014

Lov om endring i lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold med mer (a-opplysningsloven)

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 86 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endring i følgjande lov:

Lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold med mer (a-opplysningsloven).

I

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold med mer (a-opplysningsloven) gjer ein følgjande endring:

Ny § 12 a skal lyde:

§ 12 a. Overgangsbestemmelser

Departementet kan i forskrift gi regler om en frivillig prøveordning.

Departementet kan i forskrift gi regler som etter vedtak fritar enkelte arbeidsgivere fra pliktene etter loven i en overgangsperiode. Vedtak om fritak treffes av Skattedirektoratet, som kan sette vilkår for å ivareta hensynet bak ordningen.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

20. juni. Lov nr. 38 2014

Lov om endringar i lov 21. juni 2013 nr. 66 om endringar i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v.

Prop.94 LS (2013–2014), Innst.261 L (2013–2014), Lovvedtak 87 (2013–2014). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 16. og 20. juni 2014. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringar i følgjande lov:

Lov 21. juni 2013 nr. 66 om endringar i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v.

I

I lov 21. juni 2013 nr. 66 om endringar i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v. gjøres følgende endringar:

Del IV ledd nr. 2 til nytt ledd nr. 4 skal lyde:

(2) Endringen under I gjelder ikke for kostnader til erverv av driftsmiddel som nevnt i petroleumsskatteloven § 3 b omfattet av

- a. plan for utbygging og drift etter petroleumsløven § 4–2 første ledd som er nødvendig for gjennomføringen av et samlet prosjekt der plan for anlegg og drift etter petroleumsløven § 4–3 første ledd, jf. annet ledd, er innkommet til Olje- og energidepartementet før 5. mai 2013, eller
- b. plan for anlegg og drift etter petroleumsløven § 4–3 første ledd, jf. annet ledd, som er nødvendig for gjennomføringen av et samlet prosjekt der plan for utbygging og drift etter petroleumsløven § 4–2 første ledd er innkommet til Olje- og energidepartementet før 5. mai 2013.

Dette ledd gjelder likevel bare dersom det ikke har vært produksjonsstart eller driftsstart for plan innkommet til Olje- og energidepartementet før 5. mai 2013 på det tidspunktet den tilknyttede planen etter bokstav a. eller b. kommer inn til Olje- og energidepartementet.

(3) Endringen under I gjelder ikke for kostnader til erverv av driftsmiddel som nevnt i petroleumsskatteloven § 3 b beliggende i en EØS-stat, men som ikke er omfattet av plikten til å levere plan eller søknad etter petroleumsløven § 4–2 eller § 4–3. Dette gjelder likevel bare dersom investeringen er av en slik karakter, og er kommet i en slik fase, at den ville ha oppfylt ett av alternativene i ledd nr. 1 bokstav a til d dersom investeringen var omfattet av petroleumsløven § 4–2 eller § 4–3.

(4) Ledd nr. 1, 2 og 3 gjelder bare kostnader pådratt senest i året for produksjonsstart for petroleumsforekomsten eller året for driftsstart for innretningen. Hvis plan eller søknad etter ledd nr. 1 til 3 gjelder tilleggsinvestering på petroleumsforekomst som allerede er i produksjon, omfatter ledd nr. 1 til 3 bare kostnader pådratt senest i året for driftsstart for tilleggsinvesteringen.

Noverande ledd nr. 3 i del IV blir nytt ledd nr. 5. Del IV nytt ledd nr. 6 skal lyde:

(6) Overgangsregelen skal opphøre å gjelde med virkning for kostnader pådratt fra og med inntektsåret 2021.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks med verknad for kostnader til erverv av driftsmiddel pådratt frå og med 5. mai 2013.

20. juni. Lov nr. 39 2014

Lov om oppheving av lov om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard og endringer i helsetilsynsloven, legemiddeloven og lov om medisinsk utstyr

Prop.71 L (2013–2014), Innst.202 L (2013–2014), Lovvedtak 73 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Følgende lov oppheves:

Lov 29. mai 1928 nr. 7 om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 30. mars 1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten m.m. (helsetilsynsloven).
- 2 Lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven).
- 3 Lov 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr.

I

Lov 29. mai 1928 nr. 7 om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard oppheves.

II

I lov 30. mars 1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten m.m. skal § 7 nytt annet ledd lyde:

Kongen kan gi forskrift om at loven og forskrifter med hjemmel i loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forholdene.

III

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. skal ny § 2 a lyde:

2 a. Kongen kan gi forskrift om at loven og forskrifter med hjemmel i loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forholdene.

IV

I lov 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr skal § 1 nytt annet ledd lyde:

Kongen kan gi forskrift om at loven og forskrifter med hjemmel i loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forholdene.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

20. juni. Lov nr. 40 2014

Lov om rituell omskjæring av gutter

Prop.70 L (2013–2014), Innst.290 L (2013–2014), Lovvedtak 72 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lov:

Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven).

§ 1. Formål

Lovens formål er å sikre at rituell omskjæring av gutter utføres på en forsvarlig måte, samt sikre at et tilbud om rituell omskjæring er tilgjengelig.

§ 2. Definisjon av rituell omskjæring

Med rituell omskjæring menes i denne lov et kirurgisk inngrep hvor forhud rundt penis fjernes helt eller delvis, og hvor formålet er religiøst begrunnet.

§ 3. Virkeområdet – forholdet til andre lover

Loven gjelder den som tilbyr eller utfører rituell omskjæring i riket.

Ved utførelse av rituell omskjæring kommer helsepersonelloven og pasient- og brukerrettighetsloven til anvendelse så langt de passer. Pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 2 kommer ikke til anvendelse.

Pasientskadeloven gjelder ved utførelse av rituell omskjæring.

Kongen kan gi forskrift om at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forholdene.

§ 4. Offentlig tilbud

Regionale helseforetak i henhold til helseforetaksloven § 2 skal organisere spesialisthelsetjenesten slik at de som ønsker det innen helseregionen, kan få utført rituell omskjæring av gutter på en forsvarlig måte. I den grad det ikke hindrer et forsvarlig tilbud, skal det tas hensyn til helsepersonell som av samvittighetsgrunner ikke ønsker å utføre eller assistere ved slike inngrep.

§ 5. Adgang til å utføre rituell omskjæring

Rituell omskjæring av gutter skal utføres av lege.

Rituell omskjæring kan også utføres av andre dersom lege er til stede og står ansvarlig for inngrepet. Legen skal påse at inngrepet skjer i henhold til denne loven.

§ 6. Smertelindring

Rituell omskjæring av gutter kan bare utføres dersom det gis nødvendig smertelindring. Nødvendig smertelindring skal gis forut for, under og etter inngrepet.

§ 7. Informasjon

Informasjon skal gis i samsvar med helsepersonelloven § 10. Informasjon skal også gis til gutten dersom han har nådd en alder og modenhet som er nødvendig for å forstå informasjonen.

Opplysning om den informasjon som er gitt, skal nedtegnes i journal som nevnt i helsepersonelloven § 39.

§ 8. Samtykke til rituell omskjæring

Rituell omskjæring av gutter under 18 år kan bare utføres etter samtykke fra den eller de som har foreldreansvaret for gutten.

Gutter som er i stand til å danne seg egne synspunkter skal ha rett til informasjon om inngrepet og gis anledning til å si sin mening. Det skal legges behørig vekt på guttens mening i samsvar med alder og modenhet. Rituell omskjæring kan ikke utføres mot guttens vilje.

§ 9. Straff

En lege som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer lovens §§ 5–8, eller bestemmelser gitt i medhold av lovens § 3, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

Den som uten å være lege forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer lovens §§ 5–8, eller bestemmelser gitt i medhold av lovens § 3, straffes med bøter eller fengsel i inntil to år.

§ 10. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene skal tre i kraft til forskjellig tidspunkt.

§ 11. Endringer i andre lover

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, skal lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 5–5 nytt andre og tredje ledd lyde:

For inngrep omfattet av lov om rituell omskjæring av gutter skal det kreves egenbetaling. Egenbetaling skal kreves uavhengig av om inngrepet skjer i forbindelse med innleggelse i sykehus eller ved poliklinisk behandling ved institusjon. Egenbetaling skal kreves uavhengig av om inngrepet foretas av helseforetaket eller av spesialist med avtale med det regionale helseforetaket om å utføre inngrepet på vegne av helseforetaket.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om innholdet etter annet ledd, herunder fastsette størrelsen på egenbetalingen.

20. juni. Lov nr. 41 2014**Lov om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven (rett til brukerstyrt personlig assistanse)**

Prop.86 L (2013–2014), Innst.294 L (2013–2014), Lovvedtak 74 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lov:

Lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven).

I

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter skal ny § 2–1 d lyde:

§ 2–1 d. Rett til brukerstyrt personlig assistanse

Personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3–2 første ledd nr. 6 bokstav b har rett til å få slike tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse. Retten omfatter avlastningstiltak etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3–2 første ledd nr. 6 bokstav d for personer med foreldreansvar for hjemmeboende barn under 18 år med nedsatt funksjonsevne. Helsetjenester i avlastningstiltak omfattes ikke.

Rettigheten omfatter ikke tjenester som krever flere enn én tjenesteyter til stede eller natttjenester, med mindre brukeren kontinuerlig har behov for slike tjenester.

Med langvarig behov i første ledd menes behov ut over 2 år.

Med stort behov i første ledd menes et tjenestebehov på minst 32 timer per uke. Brukere med tjenestebehov på minst 25 timer per uke har likevel rett til å få tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse, med mindre kommunen kan dokumentere at slik organisering vil medføre vesentlig økt kostnad for kommunen.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 42 2014**Lov om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp (pasientjournalloven)**

Prop.72 L (2013–2014), Innst.295 L (2013–2014), Lovvedtak 75 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Kapittel 1 Generelle bestemmelser**§ 1. Lovens formål**

Formålet med loven er at behandling av helseopplysninger skal skje på en måte som

- gir pasienter og brukere helsehjelp av god kvalitet ved at relevante og nødvendige opplysninger på en rask og effektiv måte blir tilgjengelige for helsepersonell, samtidig som vernet mot at opplysninger gis til uvedkommende ivaretas, og
- sikrer pasienters og brukeres personvern, pasientsikkerhet og rett til informasjon og medvirkning.

§ 2. Definisjoner

I denne loven forstås med:

- helseopplysninger*: taushetsbelagte opplysninger etter helsepersonelloven § 21, og andre opplysninger og vurderinger om helseforhold eller av betydning for helseforhold, som kan knyttes til en enkeltperson,
- behandling av helseopplysninger*: enhver bruk av helseopplysninger, som for eksempel innsamling, registrering, sammenstilling, lagring og utlevering, eller en kombinasjon av slike bruksmåter,
- helsehjelp*: handlinger som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål, og som utføres av helsepersonell, jf. helsepersonelloven § 3 første ledd,
- behandlingsrettet helseregister*: pasientjournal- og informasjonssystem eller annet register, fortegnelse eller lignende, der helseopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen og som skal gi grunnlag for helsehjelp eller administrasjon av helsehjelp til enkeltpersoner,
- databehandlingsansvarlig*: den som bestemmer formålet med behandlingen av helseopplysningene og hvilke hjelpemidler som skal brukes, og den som i eller i medhold av lov er pålagt et databehandlingsansvar.

§ 3. Saklig virkeområde

Loven gjelder all behandling av helseopplysninger som er nødvendig for å yte, administrere eller kvalitetssikre helsehjelp til enkeltpersoner.

Kongen i statsråd kan i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for behandling av helseopplysninger til andre formål enn helsehjelp.

§ 4. Geografisk virkeområde

Loven gjelder for databehandlingsansvarlige som er etablert i Norge. Kongen kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler om behandling av helseopplysninger for disse områdene.

Loven gjelder også for databehandlingsansvarlige som er etablert i stater utenfor EØS-området, dersom den databehandlingsansvarlige benytter hjelpemidler i Norge. Dette gjelder likevel ikke dersom hjelpemidlene bare brukes til å overføre personopplysninger via Norge. Databehandlingsansvarlige skal ha en representant som er etablert i Norge. Bestemmelsene som gjelder for den databehandlingsansvarlige, gjelder også for representanten.

§ 5. Forholdet til personopplysningsloven

Personopplysningsloven gjelder så langt ikke annet følger av denne loven.

Kapittel 2 Pasientjournaler og andre behandlingsrettede helseregistre

§ 6. Rett til å behandle helseopplysninger

Behandlingsrettede helseregistre må ha hjemmel i lov. Konesjonsplikt etter personopplysningsloven § 33 gjelder ikke for behandling av helseopplysninger som skjer med hjemmel i denne loven.

Helseopplysninger i behandlingsrettede helseregistre kan bare behandles når det er nødvendig for å kunne gi helsehjelp, eller for administrasjon, internkontroll eller kvalitetssikring av helsehjelpen.

Ved behandling av helseopplysninger til internkontroll eller kvalitetssikring skal opplysningene så langt som mulig behandles uten at den registrertes navn og fødselsnummer fremgår.

§ 7. Krav til behandlingsrettede helseregistre

Behandlingsrettede helseregistre skal understøtte pasientforløp i klinisk praksis og være lett å bruke og å finne frem i.

Behandlingsrettede helseregistre skal være utformet og organisert slik at krav fastsatt i eller i medhold av lov kan oppfylles. Dette gjelder blant annet regler om:

- a) taushetsplikt, jf. § 15,
- b) forbud mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger, jf. § 16,
- c) retten til å motsette seg behandling av helseopplysninger, jf. § 17,
- d) retten til informasjon og innsyn, jf. § 18,
- e) helsepersonells dokumentasjonsplikt, jf. helsepersonelloven § 39,
- f) tilgjengeliggjøring av helseopplysninger, jf. §§ 19 og 20 og
- g) informasjonssikkerhet og internkontroll, jf. §§ 22 og 23.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om plikt til å ha elektroniske systemer, om godkjenning av programvare og sertifisering og om bruk av standarder, standardssystemer, kodeverk og klassifikasjonssystemer.

§ 8. Virksomheters plikt til å sørge for behandlingsrettede helseregistre

Virksomheter som yter helsehjelp skal sørge for å ha behandlingsrettede helseregistre for gjennomføring av helsepersonells dokumentasjonsplikt, jf. helsepersonelloven § 39.

§ 9. Samarbeid mellom virksomheter om behandlingsrettede helseregistre

To eller flere virksomheter kan samarbeide om behandlingsrettede helseregistre, jf. § 8. Virksomhetene skal da inngå skriftlig avtale om

- a) hva samarbeidet omfatter,
- b) hvordan pasientens eller brukerens rettigheter skal ivaretas,
- c) hvordan helseopplysningene skal behandles og sikres, også ved endringer i eller opphør av samarbeidet, og
- d) databehandlingsansvar.

Departementet kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette vilkår for slikt samarbeid.

§ 10. Etablering av nasjonale behandlingsrettede helseregistre

Kongen i statsråd kan gi forskrift om etablering av nasjonale behandlingsrettede helseregistre som på bestemte områder kommer i stedet for registre etter §§ 8 og 9.

Forskriften skal gi nærmere bestemmelser om drift, behandling og sikring av helseopplysningene, om databehandlingsansvar, om tilgangskontroll og om hvordan rettighetene til pasienten eller brukeren skal ivaretas.

§ 11. Systemer for saksbehandling, administrasjon mv. av helsehjelp

Kongen i statsråd kan gi forskrift om behandling av helseopplysninger for saksbehandling, administrasjon, oppgjør og gjennomføring av helsehjelp til enkeltpersoner.

Taushetsplikt er ikke til hinder for behandlingen av opplysningene. Helseopplysningene kan behandles uten hensyn til samtykke fra pasienten. Graden av personidentifikasjon skal ikke være større enn nødvendig for det aktuelle formålet. Opplysninger om diagnose eller sykdom kan bare behandles når det er nødvendig for å nå formålet med behandlingen av opplysningen.

Forskriften skal gi nærmere bestemmelser om behandlingen av opplysningene, om hvilke opplysninger som kan behandles, om den enkeltes rett til å motsette seg behandling av opplysningene og om databehandlingsansvar.

§ 12. Reseptformidleren

Kongen i statsråd kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om behandling av helseopplysninger i nasjonal database for resepter (Reseptformidleren).

Opplysningene kan behandles uten samtykke fra pasienten.

Forskriften skal gi nærmere bestemmelser om formålet med behandlingen av opplysningene, hvilke opplysninger som skal behandles og hvem som er databehandlingsansvarlig for opplysningene.

§ 13. Nasjonal kjernejournal

Kongen i statsråd kan gi forskrift om behandling av helseopplysninger i nasjonal kjernejournal.

Nasjonale kjernejournal er et sentralt virksomhetsovergrepene behandlingsrettet helseregister. Journalen skal inneholde et begrenset sett relevante helseopplysninger som er nødvendig for å yte forsvarlig helsehjelp.

Opplysninger kan registreres og på annen måte behandles uten samtykke fra pasienten. Den registrerte har rett til å motsette seg at helseopplysninger behandles i registeret.

Helsepersonell med tjenstlig behov ved ytelse av helsehjelp kan etter samtykke fra den registrerte gis tilgang til nødvendige og relevante helseopplysninger fra nasjonal kjernejournal. Med samtykke menes en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at han eller hun godtar at det gis slik tilgang. Når det er nødvendig for å yte forsvarlig helsehjelp, kan Kongen i statsråd i forskrift gjøre unntak fra kravet om samtykke. Ved unntak fra samtykke gjelder helsepersonelloven § 45 første ledd første punktum tilsvarende.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om drift og behandling av helseopplysninger, for eksempel hvilke opplysninger som skal behandles, hvem som er databehandlingsansvarlig, regler om sletting, tilgang og tilgangskontroll, samt pasientens rettigheter.

§ 14. Registrering og melding av helseopplysninger

Virksomheter og helsepersonell som tilbyr eller yter tjenester som omfattes av apotekloven, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven, legemiddeloven, smittevernloven, spesialisthelsetjenesteloven eller tannhelsetjenesteloven, plikter uten hinder av taushetsplikt å registrere eller melde opplysninger som bestemt i forskrifter etter §§ 11 til 13.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innhenting av helseopplysninger til registre som omfattes av §§ 11 til 13, blant annet om frister, formkrav, bruk av meldingsskjemaer og standarder.

Mottaker av opplysningene skal varsle den som har registrert eller meldt opplysningene dersom opplysningene er mangelfulle.

Kapittel 3 Taushetsplikt, innsynsrett og rett til å motsette seg behandling av helseopplysninger

§ 15. Taushetsplikt

Enhver som behandler helseopplysninger etter denne lov, har taushetsplikt etter helsepersonelloven §§ 21 flg. Andre som får adgang eller kjennskap til helseopplysninger fra et behandlingsrettet helseregister, har samme taushetsplikt.

§ 16. Forbud mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger

Det er forbudt å lese, søke etter eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte helseopplysninger fra behandlingsrettede helseregistre uten at det er begrunnet i helsehjelp til den enkelte, administrasjon av slike tjenester eller har særskilt hjemmel i lov eller forskrift.

§ 17. Rett til å motsette seg behandling av helseopplysninger

Pasienten eller brukeren kan motsette seg at

- helseopplysninger i et behandlingsrettet helseregister etablert med hjemmel i §§ 8 til 10 gjøres tilgjengelige for helsepersonell etter § 19, jf. helsepersonelloven §§ 25 og 45 og pasient- og brukerrettighetsloven § 5–3,
- opplysninger om betalte egenandeler i tilknytning til vedtak om frikort og refusjon registreres automatisk i system etablert med hjemmel i § 11, og
- helseopplysninger registreres eller behandles på andre måter i nasjonal kjernejournal etablert med hjemmel i § 13.

Reglene om samtykkekompetanse i pasient- og brukerrettighetsloven §§ 4–3 til 4–7 gjelder tilsvarende for retten til å motsette seg behandling av opplysningene.

§ 18. Informasjon og innsyn

Pasienten eller brukeren har rett til informasjon og innsyn i behandlingsrettede helseregistre etter pasient- og brukerrettighetsloven § 5–1, helsepersonelloven § 41 og personopplysningsloven §§ 18 flg. Dette omfatter også innsyn i hvem som har hatt tilgang til eller fått utlevert helseopplysninger som er knyttet til pasientens eller brukerens navn eller fødselsnummer.

Når det er nødvendig for å gi innsyn, kan den databehandlingsansvarlige innhente personopplysninger fra Det sentrale folkeregisteret. Dette gjelder uten hensyn til om opplysningene er underlagt taushetsplikt etter folkeregisterloven.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om retten til innsyn i behandlingsrettede helseregistre.

Kapittel 4 Virksomhetens plikter ved behandling av helseopplysninger

§ 19. Helseopplysninger ved helsehjelp

Innenfor rammen av taushetsplikten skal den databehandlingsansvarlige sørge for at relevante og nødvendige helseopplysninger er tilgjengelige for helsepersonell og annet samarbeidende personell når dette er nødvendig for å yte, administrere eller kvalitetssikre helsehjelp til den enkelte.

Den databehandlingsansvarlige bestemmer på hvilken måte opplysningene skal gjøres tilgjengelige. Opplysningene skal gjøres tilgjengelige på en måte som ivaretar informasjonssikkerheten.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan helseopplysninger i behandlingsrettede helseregistre kan gjøres tilgjengelige.

§ 20. Helseopplysninger til andre formål enn helsehjelp

Den databehandlingsansvarlige kan gjøre helseopplysninger tilgjengelige for andre formål enn helsehjelp når den enkelte samtykker eller dette er fastsatt i lov eller i medhold av lov. Med samtykke menes en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at han eller hun godtar at opplysningene gjøres tilgjengelige.

§ 21. Personopplysninger fra Det sentrale folkeregisteret

Den databehandlingsansvarlige kan innhente personopplysninger fra Det sentrale folkeregisteret når dette er nødvendig for å oppfylle den databehandlingsansvarliges plikter etter loven. Dette gjelder uten hensyn til om opplysningene er underlagt taushetsplikt etter folkeregisterloven.

§ 22. Sikring av konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet

Den databehandlingsansvarlige og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av helseopplysninger. Dette omfatter blant annet å sørge for tilgangsstyring, logging og etterfølgende kontroll.

For å oppnå tilfredsstillende informasjonssikkerhet skal den databehandlingsansvarlige og databehandleren dokumentere informasjonssystemet og sikkerhetstiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den databehandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

En databehandlingsansvarlig som lar andre få tilgang til helseopplysninger, for eksempel en databehandler eller andre som utfører oppdrag i tilknytning til informasjonssystemet, skal påse at disse oppfyller kravene i første og andre ledd.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til informasjonssikkerhet ved behandling av helseopplysninger, blant annet om organisatoriske og tekniske tiltak.

§ 23. Internkontroll

Den databehandlingsansvarlige skal etablere og holde ved like planlagte og systematiske tiltak som er nødvendige for å oppfylle kravene i eller i medhold av denne loven.

Den databehandlingsansvarlige skal dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den databehandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om internkontroll.

§ 24. Overdragelse eller opphør av virksomhet

Ved overdragelse eller opphør av virksomhet kan behandlingsrettet helseregister overføres til en annen virksomhet. Den enkelte pasient eller bruker kan motsette seg overføring av sin journal og i stedet kreve at registeret overføres til en annen bestemt virksomhet. Dersom det er praktisk mulig, skal pasienten eller brukeren gjøres kjent med denne retten.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om overføring av helseopplysninger ved opphør eller overdragelse av virksomhet.

§ 25. Plikt til bevaring eller sletting

Helseopplysninger skal oppbevares til det av hensyn til helsehjelpens karakter ikke lenger antas å bli bruk for dem. Det samme gjelder opplysninger om hvem som har hatt tilgang til eller fått utlevert helseopplysninger som er knyttet til pasientens eller brukerens navn eller fødselsnummer.

Hvis ikke opplysningene deretter skal bevares etter arkivloven eller annen lovgivning, skal de slettes.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om bevaring eller sletting av opplysninger som nevnt i første ledd.

Kapittel 5 Tilsyn og sanksjoner**§ 26. Tilsynsmyndighetene**

Datatilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i loven blir fulgt og at feil eller mangler blir rettet, jf. personopplysningsloven § 42. Dette gjelder ikke for tilsynsoppgaver som påligger Statens helsetilsyn eller Fylkesmannen etter helsetilsynsloven.

Tilsynsmyndighetene kan kreve de opplysninger som trengs for at de kan gjennomføre sine oppgaver.

Tilsynsmyndighetene kan, som ledd i sin kontroll med at lovens regler etterleves, kreve adgang til steder hvor det finnes helseregistre, helseopplysninger som behandles elektronisk og hjelpemidler for slik behandling av opplysninger. Tilsynsmyndighetene kan gjennomføre de prøver eller kontroller som de finner nødvendig, og kreve bistand fra personalet på stedet i den grad dette må til for å få utført prøvene eller kontrollene.

Retten til å kreve opplysninger eller tilgang til lokaler og hjelpemidler i medhold av andre og tredje ledd gjelder uten hinder av taushetsplikt.

Tilsynsmyndighetene og andre som utfører tjeneste for tilsynsmyndighetene, har taushetsplikt etter § 15. Taushetsplikten omfatter også opplysninger om sikkerhetstiltak.

Avgjørelser som Datatilsynet fatter etter denne bestemmelsen eller etter §§ 27, 28 eller 29, kan påklages til Personvernemnda.

Kongen kan gi forskrift om unntak fra første til fjerde ledd av hensyn til rikets sikkerhet. Kongen kan også gi forskrift om dekning av utgiftene ved kontroll. Skyldige bidrag til dekning av utgiftene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 27. Adgang til å gi pålegg

Datatilsynet kan gi pålegg om at behandling av helseopplysninger i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne loven skal opphøre, eller stille vilkår som må oppfylles for at behandlingen av helseopplysningene skal være i

samsvar med loven. Statens helsetilsyn kan gi pålegg dersom det i tillegg må antas at behandlingen av helseopplysningene kan ha skadelige følger for pasienter eller brukere.

Når Datatilsynet har gitt et pålegg, skal Statens helsetilsyn informeres om dette. Når Statens helsetilsyn har gitt et pålegg, skal Datatilsynet informeres om dette.

Det skal settes en frist for å rette seg etter pålegget.

§ 28. Tvangsmulkt

Ved pålegg etter § 27 kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkten løper ikke før klagefristen er ute. Hvis vedtaket påklages, løper ikke tvangsmulkt før klageinstansen har bestemt det.

Datatilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 29. Overtredelsesgebyr

Datatilsynet kan pålegge den som har overtrådt denne loven eller forskrifter i medhold av den, å betale et pengebeløp til statskassen (overtredelsesgebyr) på inntil ti ganger grunnbeløpet i folketrygden. Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser. Et foretak kan ikke ilegges overtredelsesgebyr dersom overtredelsen skyldes forhold utenfor foretakets kontroll.

Ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og ved utmålingen, skal det særlig legges vekt på

- a) hvor alvorlig overtredelsen har krenket de interesser loven verner,
- b) graden av skyld,
- c) om overtrederen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,
- d) om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser,
- e) om overtrederen har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- f) om det foreligger gjentakelse,
- g) om andre reaksjoner som følge av overtredelsen blir ilagt overtrederen eller noen som har handlet på vegne av denne, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff, og
- h) overtrederens økonomiske evne.

Oppfyllelsesfristen er fire uker etter at vedtaket om overtredelsesgebyr er endelig. Dersom et vedtak om overtredelsesgebyr bringes inn for en domstol, kan den prøve alle sider av saken.

§ 30. Straff

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer § 15 om taushetsplikt eller § 16 om forbud mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) behandler helseopplysninger i strid med § 22,
- b) unnlater å informere den registrerte etter § 18, jf. personopplysningsloven §§ 19 eller 20,
- c) unnlater å gi opplysninger til tilsynsmyndighetene etter § 26, eller
- d) unnlater å etterkomme pålegg eller overtrer vilkår fra tilsynsmyndighetene etter § 27.

Ved særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil tre år idømmes. Ved avgjørelsen av om det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter skal det blant annet legges vekt på faren for stor skade eller ulempe for pasienten eller brukeren, den tilsiktede vinningen ved overtredelsen, overtredelsens varighet og omfang, utvist skyld, og om den databehandlingsansvarlige tidligere er straffet for å ha overtrådt tilsvarende bestemmelser.

Medvirkning straffes på samme måte.

I forskrift som gis i medhold av loven, kan det fastsettes at den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer forskriften skal straffes med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler.

§ 31. Erstatning

Den databehandlingsansvarlige skal erstatte skade som er oppstått som følge av at helseopplysninger er behandlet i strid med bestemmelser i eller i medhold av loven, med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den databehandlingsansvarliges side.

Erstatningen skal svare til det økonomiske tapet som den skadelidte er påført som følge av den ulovlige behandlingen av helseopplysningene. Virksomheten kan også pålegges å betale slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig.

Kapittel 6 Ikraftsetting mv.

§ 32. Ikraftsetting

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til ulik tid.

§ 33. Videreføring av forskrifter

Forskrifter gitt i medhold av lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger, gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

20. juni. Lov nr. 43 2014**Lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven)**

Prop.72 L (2013–2014), Innst.295 L (2013–2014), Lovvedtak 76 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Følgende lov oppheves:

Lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven).

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv.
- 2 Lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer.
- 3 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- 4 Lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven).
- 5 Lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven).

Kapittel 1 Generelle bestemmelser**§ 1. Lovens formål**

Formålet med loven er å legge til rette for innsamling og annen behandling av helseopplysninger, for å fremme helse, forebygge sykdom og skade og gi bedre helse- og omsorgstjenester. Loven skal sikre at behandlingen foretas på en etisk forsvarlig måte, ivaretar den enkeltes personvern og brukes til individets og samfunnets beste.

§ 2. Definisjoner

I denne loven forstås med:

- a) *helseopplysninger*: taushetsbelagte opplysninger etter helsepersonelloven § 21, og andre opplysninger og vurderinger om helseforhold eller av betydning for helseforhold, som kan knyttes til en enkeltperson,
- b) *indirekte identifiserbare helseopplysninger*: helseopplysninger der navn, fødselsnummer og andre personentydige kjennetegn er fjernet, men hvor opplysningene likevel kan knyttes til en enkeltperson,
- c) *behandling av helseopplysninger*: enhver bruk av helseopplysninger, som for eksempel innsamling, registrering, sammenstilling, lagring og utlevering, eller en kombinasjon av slike bruksmåter,
- d) *helseregister*: register, fortegnelser, mv. der helseopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen,
- e) *databehandlingsansvarlig*: den som bestemmer formålet med behandlingen av helseopplysningene og hvilke hjelpemidler som skal brukes, og den som i eller i medhold av lov er pålagt et databehandlingsansvar,
- f) *samtykke*: en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at han eller hun godtar behandling av helseopplysninger om seg selv.

§ 3. Saklig virkeområde

Loven gjelder for behandling av helseopplysninger til statistikk, helseanalyser, forskning, kvalitetsforbedring, planlegging, styring og beredskap i helse- og omsorgsforvaltningen og helse- og omsorgstjenesten.

Loven gjelder også behandling av helseopplysninger i Helsearkivregisteret i Norsk helsearkiv.

Loven gjelder ikke for behandling av helseopplysninger som reguleres av helseforskningsloven eller pasientjournalloven.

Kongen i statsråd kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for behandling av helseopplysninger utenfor helse- og omsorgsforvaltningen eller helse- og omsorgstjenesten.

§ 4. Geografisk virkeområde

Loven gjelder for databehandlingsansvarlige som er etablert i Norge. Kongen kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler om behandling av helseopplysninger i forbindelse med helsehjelp for disse områdene.

Loven gjelder også for databehandlingsansvarlige som er etablert i stater utenfor EØS-området dersom den databehandlingsansvarlige benytter hjelpemidler i Norge. Dette gjelder likevel ikke dersom hjelpemidlene bare brukes til å overføre personopplysninger via Norge. Databehandlingsansvarlige skal ha en representant som er etablert i Norge. Bestemmelsene som gjelder for den databehandlingsansvarlige, gjelder også for representanten.

§ 5. Forholdet til personopplysningsloven

Personopplysningsloven gjelder så langt ikke annet følger av denne loven.

Kapittel 2 Tillatelse til å behandle helseopplysninger og etablering av helseregistre**§ 6. Alminnelige vilkår for å behandle helseopplysninger**

Helseopplysninger kan bare behandles når det er tillatt etter denne loven eller andre lover.

Behandling av helseopplysninger krever den registrertes samtykke, dersom ikke annet har hjemmel i lov.

Den databehandlingsansvarlige skal sørge for at helseopplysningene som behandles

- a) er tilstrekkelige og relevante for formålet med behandlingen,
- b) bare brukes til uttrykkelige angitte formål som er saklig begrunnet i den databehandlingsansvarliges virksomhet,
- c) ikke brukes senere til formål som er uforenlig med det opprinnelige formålet med innsamlingen av opplysningene, uten at den registrerte samtykker, og

d) er korrekte og oppdaterte og ikke lagres lenger enn det som er nødvendig ut fra formålet med behandlingen.

Graden av personidentifikasjon skal ikke være større enn nødvendig for det aktuelle formålet. Graden av personidentifikasjon skal begrunnes. Tilsynsmyndigheten kan kreve at den databehandlingsansvarlige legger frem begrunnelsen.

Departementet kan gi forskrift om godkjenning av programvare, sertifisering og om bruk av standarder, klassifikasjonssystemer og kodeverk, samt hvilke nasjonale eller internasjonale standardssystemer som skal følges ved behandling av helseopplysninger etter denne loven.

§ 7. Konesjon fra Datatilsynet

Datatilsynet kan gi konesjon for etablering av helseregistre og annen behandling av helseopplysninger. Konesjon kan gis når vilkårene i denne loven § 6 og personopplysningsloven § 9 jf. §§ 33 til 35 er oppfylt.

Konesjonsplikt etter personopplysningsloven § 33 gjelder ikke for behandling av helseopplysninger som skjer med hjemmel i denne loven §§ 8 til 12.

§ 8. Vilkår for etablering av helseregistre ved forskrift

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om etablering av helseregistre og behandling av helseopplysninger i registre etter §§ 9, 10 eller 11, når vilkårene i denne bestemmelsen og § 6 er oppfylt.

Den helsefaglige eller samfunnsmessige nytten av registeret må klart overstige personvernulempene.

Registrene skal ivareta oppgaver etter apotekloven, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven, legemiddeloven, smittevernloven, spesialisthelsetjenesteloven og tannhelsetjenesteloven.

Forskriften skal blant annet angi

- a) formålet med behandlingen av helseopplysningene,
- b) hvilke typer opplysninger som kan behandles,
- c) krav til identitetsforvaltning,
- d) krav til sikring av opplysningene, og
- e) hvem som er databehandlingsansvarlig.

§ 9. Registre som er samtykkebaserte eller uten direkte personidentifiserende kjennetegn

Kongen i statsråd kan, i samsvar med vilkår i § 8, gi forskrift om behandling av opplysninger i helseregistre dersom

- a) den registrerte samtykker, eller
- b) opplysningene behandles uten at den databehandlingsansvarlige har tilgang til navn, fødselsnummer eller andre direkte personidentifiserende kjennetegn.

§ 10. Helseregistre der den registrerte har rett til å motsette seg behandling av helseopplysninger

Kongen i statsråd kan i samsvar med vilkårene i § 8 gi forskrift om behandling av opplysninger i helseregistre der navn, fødselsnummer eller andre direkte personidentifiserende kjennetegn skal kunne behandles uten samtykke fra den registrerte. Slike forskrifter kan gis dersom

- a) det for å oppnå formålet med behandlingen av opplysningene, og av hensyn til registerets kvalitet, ikke kan kreves at samtykke innhentes, og
- b) den registrerte har rett til å motsette seg at helseopplysninger behandles i registeret.

§ 11. Lovbestemte helseregistre

Kongen i statsråd kan i samsvar med vilkårene i § 8 gi forskrift om behandling av opplysninger i helseregistre der navn, fødselsnummer og andre direkte personidentifiserende kjennetegn skal kunne behandles uten samtykke fra den registrerte i den utstrekning det er nødvendig for å nå formålet med registeret.

Det kan gis forskrifter om følgende registre:

- a) Dødsårsaksregisteret
- b) Kreftregisteret
- c) Medisinsk fødselsregister
- d) Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS)
- e) System for vaksinasjonskontroll (SYSVAK)
- f) Forsvarets helseregister
- g) Norsk pasientregister
- h) Nasjonalt register over hjerte- og karlidelser
- i) System for bivirkningsrapportering.

Kreftregisteret kan inneholde helseopplysninger om personer som har deltatt i undersøkelsesprogram for tidlig diagnose og kontroll for kreftsykdom. Ved negativt funn kan opplysninger om navn, fødselsnummer, adresse, bostedskommune og sivilstand registreres permanent, med mindre den registrerte motsetter seg det. Dersom den registrerte har motsatt seg permanent registrering, skal opplysningene slettes etter at de er kvalitetssikret og senest seks måneder etter innsamlingen. Dette leddet gjelder også funn som er innsamlet før 1. januar 2014.

§ 12. Helsearkivregisteret

Kongen i statsråd kan i forskrift gi bestemmelser om etablering av Helsearkivregisteret.

Helsearkivregisteret er et helseregister med personidentifiserbar pasientdokumentasjon om avdøde pasienter. Opplysningene i Helsearkivregisteret behandles uten de registrertes samtykke.

Riksarkivaren er databehandlingsansvarlig for opplysningene i Helsearkivregisteret, jf. arkivloven § 4.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om behandlingen av helseopplysningene i registeret og formålet med behandlingen. Forskriften skal angi den databehandlingsansvarliges plikt til å gjøre data tilgjengelig.

Kongen i statsråd kan i forskriften gi nærmere bestemmelser om bevaring, kassasjon og avlevering av pasientdokumentasjon for private virksomheter som yter tjenester etter spesialisthelsetjenesteloven.

§ 13. Innmelding av helseopplysninger til helseregistre

Virksomheter og helsepersonell som tilbyr eller yter tjenester som omfattes av apotekloven, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven, legemiddeloven, smittevernloven, spesialisthelsetjenesteloven eller tannhelsetjenesteloven plikter å melde opplysninger som bestemt i forskrifter etter §§ 8 til 12. Innmelding til registre etter §§ 9 bokstav b, 10, 11 og 12 kan skje uten hinder av taushetsplikt.

Kongen kan gi forskrifter om innmelding av helseopplysninger til registre som omfattes av §§ 8 til 12, blant annet om hvem som skal gi og motta opplysningene og om frister, formkrav, bruk av meldingsskjemaer og standarder. Den som mottar opplysningene, skal varsle avsenderen dersom opplysningene er mangelfulle.

§ 14. Opplysninger fra Det sentrale folkeregisteret

Databehandlingsansvarlige kan innhente personopplysninger de har tillatelse til å behandle etter §§ 8 til 12, fra Det sentrale folkeregisteret.

§ 15. Hvem som har samtykkekompetanse

Rett til å samtykke til behandling av helseopplysninger har

- a) myndige personer, og
- b) mindreårige etter fylte 16 år.

For samtykke til behandling av opplysninger som gjelder personer under 16 år, gjelder pasient- og brukerrettighetsloven § 4–4 tilsvarende. Dersom barn mellom 12 og 16 år, av grunner som bør respekteres, ikke ønsker at foreldrene, andre med foreldreansvar eller barnevernstjenesten gjøres kjent med opplysninger om barnet, skal dette ivaretas.

For personer uten samtykkekompetanse etter pasient- og brukerrettighetsloven § 4–3 andre ledd, skal nærmeste pårørende etter pasient- og brukerrettighetsloven § 1–3 bokstav b gi samtykke.

For personer som er fratatt rettslig handleevne på det personlige området, gjelder pasient- og brukerrettighetsloven § 4–7 tilsvarende.

Departementet kan i forskrift bestemme at barn mellom 12 og 16 år kan samtykke til behandling av helseopplysninger for nærmere bestemte spesielle formål.

§ 16. Plikt til å innrapportere data til statistikk

Departementet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak pålegge regionale helseforetak, helseforetak, fylkeskommuner og kommuner å innrapportere anonyme data eller indirekte identifiserbare helseopplysninger, uten hensyn til taushetsplikt, til statistikk. Forskriften kan ha nærmere regler om blant annet bruk av standarder, klassifikasjonssystemer og kodeverk.

Kapittel 3 Alminnelige bestemmelser om behandling av helseopplysninger

§ 17. Taushetsplikt

Enhver som behandler helseopplysninger etter denne loven, har taushetsplikt etter helsepersonelloven §§ 21 flg. Andre som får adgang eller kjennskap til helseopplysninger fra helseregistre, har samme taushetsplikt.

§ 18. Forbud mot urettmessig tilegnelse av taushetsbelagte helseopplysninger

Det er forbudt å lese, søke etter eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte helseopplysninger som behandles etter denne loven, uten særskilt hjemmel i lov eller forskrift.

§ 19. Sammenstilling av helseopplysninger

Kongen i statsråd kan gi forskrift om sammenstilling av helseopplysninger innsamlet etter § 13. Sammenstilling kan tillates for opplysninger i helseregistre etablert med hjemmel i §§ 8 til 12. Kongen i statsråd kan bestemme at opplysningene i disse registrene også skal kunne sammenstilles med opplysninger i Det sentrale folkeregisteret eller andre registre.

Den databehandlingsansvarlige kan utlevere helseopplysninger for sammenstillingen. Med mindre annet følger av lov eller i medhold av lov skal resultatet av sammenstillingen ikke inneholde navn, fødselsnummer eller andre direkte identifiserende kjennetegn. Sammenstillingen skal gjøres av den databehandlingsansvarlige for et av registrene eller en virksomhet departementet bestemmer.

Ut over dette kan helseopplysninger bare sammenstilles med andre opplysninger når dette er tillatt etter personopplysningsloven § 9, jf. §§ 33 til 35.

§ 20. Unntak fra taushetsplikten for indirekte identifiserbare helseopplysninger

Taushetsplikt er ikke til hinder for at den databehandlingsansvarlige kan utlevere indirekte identifiserbare helseopplysninger til forskning, helseanalyser, og kvalitetssikring, administrasjon, planlegging eller styring av helse- og omsorgstjenesten. Dette gjelder bare helseopplysninger i registre som er etablert med hjemmel i § 11.

Helseopplysningene kan bare utleveres dersom behandlingen av dem er av vesentlig interesse for samfunnet, hensynet til pasientens integritet og konfidensialitet er ivarettatt, og behandlingen er ubetenkelig ut fra etiske, medisinske og helsefaglige hensyn. Den databehandlingsansvarlige kan stille vilkår for utleveringen.

§ 21. Sikring av konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet

Den databehandlingsansvarlige og databehandler skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av helseopplysninger. Dette gjelder blant annet å sørge for tilgangsstyring, logging og etterfølgende kontroll.

I registre som er etablert med hjemmel i §§ 10 eller 11, skal direkte personidentifiserende kjennetegn lagres kryptert.

For å oppnå tilfredsstillende informasjonssikkerhet skal den databehandlingsansvarlige og databehandleren dokumentere informasjonssystemet og sikkerhetstiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den databehandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

En databehandlingsansvarlig som lar andre få tilgang til helseopplysninger, for eksempel en databehandler eller andre som utfører oppdrag i tilknytning til informasjonssystemet, skal påse at disse oppfyller kravene i første, andre og tredje ledd.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til informasjonssikkerhet ved behandling av helseopplysninger, blant annet om organisatoriske og tekniske tiltak.

§ 22. Internkontroll

Den databehandlingsansvarlige skal etablere og holde ved like planlagte og systematiske tiltak som er nødvendige for å oppfylle kravene i eller i medhold av denne loven.

Den databehandlingsansvarlige skal dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den databehandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om internkontroll.

Kapittel 4 Informasjon, innsyn, retting, sletting og sperring

§ 23. Informasjon til allmennheten om behandling av helseopplysninger

En databehandlingsansvarlig som behandler opplysninger etter forskrift i medhold av §§ 8 til 11, skal av eget tiltak informere allmennheten om hva slags behandling av helseopplysninger som foretas.

§ 24. Rett til informasjon og innsyn

Rett til informasjon og innsyn følger av personopplysningsloven §§ 18 flg.

Den registrerte har rett til innsyn i hvem som har hatt tilgang til eller fått utlevert helseopplysninger som er knyttet til den registrertes navn eller fødselsnummer, fra helseregistre etter §§ 8 til 11. Departementet kan i særlige tilfeller gi den databehandlingsansvarlige en tidsbegrenset dispensasjon fra plikten til å gi innsyn etter dette leddet.

Når det er nødvendig for å vurdere innsyn kan den databehandlingsansvarlige innhente personopplysninger fra Det sentrale folkeregisteret. Dette gjelder uten hensyn til taushetsplikt.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om retten til innsyn i helseregistrene.

§ 25. Sletting eller sperring av helseopplysninger

Den registrerte kan kreve at helseopplysninger som behandles etter §§ 8 til 11 skal slettes eller sperres, dersom behandling av opplysningene føles sterkt belastende for den registrerte og det ikke finnes sterke allmenne hensyn som tilsier at opplysningene behandles. Krav om sletting eller sperring av slike opplysninger rettes til den databehandlingsansvarlige for opplysningene.

Datatilsynet kan, etter at Riksarkivaren er hørt, treffe vedtak om at retten til sletting etter første ledd går foran reglene i arkivloven §§ 9 og 18. Hvis dokumentet som inneholdt de slettede opplysningene, gir et åpenbart misvisende bilde etter slettingen, skal hele dokumentet slettes.

Kapittel 5 Tilsyn og sanksjoner

§ 26. Tilsynsmyndighetene

Datatilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i loven blir fulgt og at feil eller mangler blir rettet, jf. personopplysningsloven § 42. Dette gjelder ikke for tilsynsoppgaver som påligger Statens helsetilsyn eller Fylkesmannen etter helsetilsynsloven.

Tilsynsmyndighetene kan kreve de opplysninger som trengs for at de kan gjennomføre sine oppgaver.

Tilsynsmyndighetene kan, som ledd i sin kontroll med at lovens regler etterleves, kreve adgang til steder hvor det finnes helseregistre, helseopplysninger som behandles elektronisk og hjelpemidler for slik behandling av opplysninger. Tilsynsmyndighetene kan gjennomføre de prøver eller kontroller som de finner nødvendig, og kreve bistand fra personalet på stedet i den grad dette må til for å få utført prøvene eller kontrollene.

Retten til å kreve opplysninger, eller tilgang til lokaler og hjelpemidler i medhold av andre og tredje ledd, gjelder uten hinder av taushetsplikt.

Tilsynsmyndighetene og andre som utfører tjeneste for tilsynsmyndighetene, har taushetsplikt etter § 17. Taushetsplikten omfatter også opplysninger om sikkerhetstiltak.

Avgjørelser som Datatilsynet fatter etter denne bestemmelsen eller etter §§ 7, 25, 27, 28 eller 29, kan påklages til Personvernemnda.

Kongen kan gi forskrift om unntak fra første til fjerde ledd av hensyn til rikets sikkerhet. Kongen kan også gi forskrift om dekning av utgiftene ved kontroll. Skyldige bidrag til dekning av utgiftene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 27. Adgang til å gi pålegg

Datatilsynet kan gi pålegg om at behandling av helseopplysninger i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne loven skal opphøre, eller stille vilkår som må oppfylles for at behandlingen av helseopplysningene skal være i samsvar med loven. Statens helsetilsyn kan gi pålegg dersom det i tillegg må antas at behandlingen av helseopplysningene kan ha skadelige følger for pasienter eller brukere.

Når Datatilsynet har gitt et pålegg, skal Statens helsetilsyn informeres om dette. Når Statens helsetilsyn har gitt et pålegg, skal Datatilsynet informeres om dette.

Pålegg etter første ledd skal inneholde en frist for å rette seg etter pålegget.

§ 28. Tvangsmulkt

Ved pålegg etter § 27 kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkten løper ikke før klagefristen er ute. Hvis vedtaket påklages, løper ikke tvangsmulkt før klageinstansen har bestemt det.

Datatilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 29. Overtredelsesgebyr

Datatilsynet kan pålegge den som har overtrådt denne loven eller forskrifter i medhold av den, å betale et pengebeløp til statskassen (overtredelsesgebyr) på inntil ti ganger grunnbeløpet i folketrygden. Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser. Et foretak kan ikke ilegges overtredelsesgebyr dersom overtredelsen skyldes forhold utenfor foretakets kontroll.

Ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og ved utmålingen, skal det særlig legges vekt på

- a) hvor alvorlig overtredelsen har krenket de interesser loven verner,
- b) graden av skyld, om overtrederen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme overtreders interesser,
- d) om overtrederen har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) om andre reaksjoner som følge av overtredelsen blir ilagt overtrederen eller noen som har handlet på vegne av denne, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff, og
- g) overtreders økonomiske evne.

Oppfyllelsesfristen er fire uker etter at vedtaket om overtredelsesgebyr er endelig. Dersom et vedtak om overtredelsesgebyr bringes inn for en domstol, kan den prøve alle sider av saken.

§ 30. Straff

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer § 17 om taushetsplikt eller § 18 om forbud mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) behandler helseopplysninger uten nødvendig konsesjon eller i strid med konsesjonsvilkår etter § 7,
- b) behandler helseopplysninger i strid med § 21,
- c) unnlater å informere den registrerte etter § 24, jf. personopplysningsloven §§ 19 eller 20,
- d) unnlater å gi opplysninger til tilsynsmyndighetene etter § 26, eller
- e) unnlater å etterkomme pålegg eller overtrer vilkår fra tilsynsmyndighetene etter § 27.

Ved særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil tre år idømmes. Ved avgjørelsen av om det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter skal det blant annet legges vekt på faren for stor skade eller ulempe for den registrerte, den tilsiktete vinningen ved overtredelsen, overtredelsens varighet og omfang, utvist skyld, og om den databehandlingsansvarlige tidligere er straffet for å ha overtrådt tilsvarende bestemmelser.

Medvirkning straffes på samme måte.

I forskrift som gis i medhold av loven, kan det fastsettes at den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer forskriften skal straffes med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler.

§ 31. Erstatning

Den databehandlingsansvarlige skal erstatte skade som er oppstått som følge av at helseopplysninger er behandlet i strid med bestemmelser i eller i medhold av loven, med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den databehandlingsansvarliges side.

Erstatningen skal svare til det økonomiske tapet som den skadelidte er påført som følge av den ulovlige behandlingen av helseopplysningene. Den databehandlingsansvarlige kan også pålegges å betale slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig.

Kapittel 6 Ikraftsetting m.m.

§ 32. Ikraftsetting

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger.

Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til ulik tid.

§ 33. Videreføring av forskrifter

Forskrifter gitt i medhold av lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger gjelder også etter at loven her har trådt i kraft. Dette gjelder selv om forskriften ikke har alle bestemmelser som kreves etter § 8 fjerde ledd.

§ 34. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1) I lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv skal § 9 bokstav c lyde:

kasserast. Dette forbudet går framom føresegner om kassasjon i eller i medhald av andre lover. Personregister eller delar av personregister kan likevel slettast etter føresegnene i personopplysningslova, helseregisterlova og etter føresegner i medhald av helseregisterlova §§ 8 til 12. Slik sletting kan først gjerast etter at det er innhenta fråsegn frå Riksarkivaren.

2) I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 7–9 første ledd andre punktum lyde:

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal overvåke den nasjonale og delta i overvåkingen av den internasjonale epidemiologiske situasjonen, utføre helseanalyser, drive forskning på smittevernområdet og sikre nødvendig vaksineforsyning og vaksineberedskap, herunder egen vaksineproduksjon.

3) I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

§ 25 første ledd andre punktum oppheves.

§ 26 nytt andre ledd:

Ved samarbeid om behandlingsrettede helseregistre etter pasientjournalloven § 9 kan slike opplysninger også gis til ledelsen i samarbeidende virksomhet.

Nåverende andre og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

§ 29 b skal lyde:

§ 29 b. Opplysninger til helseanalyser, kvalitetssikring, administrasjon mv.

Departementet kan bestemme at helseopplysninger kan eller skal gis til bruk for helseanalyser og kvalitetssikring, administrasjon, planlegging eller styring av helse- og omsorgstjenesten, og at det skal skje uten hensyn til taushetsplikt. Dette kan bare skje dersom behandlingen av opplysningene er av vesentlig interesse for samfunnet og hensynet til pasientens integritet og velferd er ivaretatt. Graden av personidentifikasjon skal ikke være større enn nødvendig for det aktuelle formålet. Kun i særskilte tilfeller kan det gis tillatelse til bruk av direkte personidentifiserbare opplysninger som for eksempel navn eller fødselsnummer. Reglene om taushetsplikt gjelder tilsvarende for den som mottar opplysningene.

Departementet kan sette vilkår for bruken av opplysninger etter paragrafen her.

§ 29 c skal lyde:

Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger etter særskilt anmodning gis til annet helsepersonell som tidligere har ytt helsehjelp til pasienten i et konkret behandlingsforløp, for kvalitetssikring av helsehjelpen eller egen læring. Behandlingen av anmodningen kan automatiseres. Helsepersonell kan bare gis de opplysninger som er nødvendige og relevante for formålet. I pasientens journal skal det dokumenteres hvem opplysninger har blitt utlevert til og hvilke opplysninger som har blitt utlevert, jf. § 40.

§ 45 første ledd andre punktum oppheves.

Nåværende første ledd tredje punktum blir første ledd andre punktum.

4) I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning gjøres følgende endringer:

§ 25 femte ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om opprettelse og annen behandling av humant biologisk materiale i biobanker som er tilknyttet helseregistre etter helseregisterloven §§ 8 til 11.

§ 33 andre ledd skal lyde:

Behandling av helseopplysninger fra helseregistre etter helseregisterloven §§ 8 til 11 krever ikke tillatelser etter første ledd, med mindre annet følger av forskriftene til registrene.

5) I lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid skal § 25 første ledd lyde:

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal overvåke utviklingen av folkehelsen, utarbeide oversikt over befolkningens helsetilstand og faktorer som påvirker denne, samt utføre helseanalyser og drive forskning på folkehelseområdet.

20. juni. Lov nr. 44 2014

Lov om endringer i midlertidig lov om rett til forlengelse av feste til bolighus og fritidshus

Prop.41 L (2013–2014), Innst.166 L (2013–2014), Lovvedtak 56 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 19. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endring i følgende lov:

Midlertidig lov 14. desember 2012 nr. 89 om rett til forlengelse av feste til bolighus og fritidshus.

I

I midlertidig lov 14. desember 2012 nr. 89 om rett til forlengelse av feste til bolighus og fritidshus skal § 5 annet punktum lyde:

Loven oppheves 1. juli 2015.

II

Loven trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 45 2014

Lov om endringer i tinglysningsloven mv. (elektronisk tinglysning)

Prop.53 L (2013–2014), Innst.192 L (2013–2014), Lovvedtak 55 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 5. og 10. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 1. juli 1927 nr. 1 om registrering av elektriske kraftledninger.
- 2 Lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysning.
- 3 Lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag (burettsslagslova).

I

I lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysning gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Registerføreren skal føre et tinglysningsregister for fast eiendom, grunnboken.
Grunnboken kan føres som et elektronisk register.

§ 4 a oppheves.

§ 5 skal lyde:

Tinglysning foregår ved at dokumentet registreres i grunnboken.

§ 6 skal lyde:

Den som forlanger noe tinglyst, skal sende dokumentet til tinglysningsmyndigheten. Dokumentet kan sendes elektronisk i den form og med den fremgangsmåte som er bestemt av departementet. Skriftlighetskrav i lov eller avtale er ikke til hinder for slik elektronisk innsending. Ved elektronisk innsending av et dokument skal det benyttes en betryggende metode som autentiserer innsenderen og sikrer meldingens integritet. Departementet fastsetter ved forskrift hvilke krav som gjelder for elektronisk kommunikasjon ved tinglysning, herunder regler om signering, vitnepåtegning, autentisering, integritet, bruk av elektronisk sertifikat og konfidensialitet og regler som stiller krav til produkter, tjenester og standarder som er nødvendige for slik kommunikasjon, og regler om erstatningsansvar for sertifikatutsteder.

Departementet kan i forskrift fastsette krav om innlevering av gjenpart av dokumentet som skal tinglyses, at gjenparten skal være bekreftet, hvem som kan gi slik bekreftelse og hvordan gjenparten skal oppbevares.

§ 7 skal lyde:

Et dokument som kreves tinglyst, skal registreres når det kommer inn. Departementet fastsetter i forskrift et klokkeslett for når et dokument som ikke er sendt inn elektronisk, skal regnes som registrert etter loven her. Frem til det er avgjort at vilkårene for registrering er oppfylt, skal det fremgå at registreringen ikke er endelig.

Er det åpenbart at dokumentet ikke kan tinglyses, kan det uten at det registreres, returneres til den som har krevd tinglysing. Han skal samtidig gjøres kjent med hvorfor dokumentet ikke kan tinglyses, og med at det ikke er registrert. Likeså skal han gjøres kjent med at dokumentet vil bli registrert dersom dette kreves. Framsettes slikt krav, registreres dokumentet fra det tidspunktet kravet kommer inn, jf. første ledd.

Foreligger vilkårene for tinglysing, skal dokumentet registreres endelig i vedkommende tinglysingsregister innen to uker etter registreringstidspunktet.

Foreligger ikke vilkårene, skal dokumentet nektes tinglyst. Avgjørelsen treffes på grunnlag av dokumentet selv og de andre dokumenter og bevis som foreligger. Når registerføreren finner grunn til det, kan han selv innhente opplysninger.

Departementet kan bestemme at opplysninger eller attester som det finner nødvendig av hensyn til registerførerens kontroll, skal gis på fastsatt måte. Departementet kan også gi forskrift om gjenpart av hjelpedokument.

§ 9 første ledd skal lyde:

Blir et dokument nektet tinglyst, gjøres anmerkning om det i grunnboken. Den som har forlangt tinglysingen, skal straks underrettes om nektelsen og grunnen til den samt om adgangen til anke og fristen for det. Underretningen sendes elektronisk til avsenderens oppgitte elektroniske adresse, eller i rekommandert brev til avsenderens postadresse dersom saken er innkommet på papir. Er det andre som saken direkte gjelder, skal slik underretning samtidig gis til dem.

§ 10 a første ledd skal lyde:

Erklæres anke over at et dokument er nektet tinglyst etter utløpet av fristen etter § 10 første ledd første punktum, kan anken ikke tas til følge dersom dette kan medføre tap for noen som i god tro har fått registrert et dokument etter at det dokument som ble nektet tinglyst, var registrert.

§ 10 a annet ledd første og annet punktum skal lyde:

Er det senere registrerte dokument en pantobligasjon som følger reglene for omsetningsskjøtsbrev, kan en anke heller ikke tas til følge dersom dette kan medføre tap for noen som i god tro har ervervet obligasjonen etter utløpet av fristen i § 10 første ledd første punktum. Innehaveren av en slik pantobligasjon som er registrert etter det dokument som anken gjelder, plikter etter pålegg av registerføreren å innlevere obligasjonen til påtegning om anken eller til oppbevaring under saken.

§ 11 skal lyde:

For ethvert dokument som er tinglyst, gir registerføreren attest om tinglysingen og en bekreftet utskrift av grunnboken for vedkommende registerenhet.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om hva attestene skal inneholde av anmerkninger og på hvilken måte de skal gis.

Departementet kan gi forskrift om melding til rettighetshaveren når det blir tinglyst rettsstiftelser eller sletting av et dokument på registerenheten.

§ 12 skal lyde:

Såfremt ikke annet er bestemt ved lov, kan et dokument bare registreres i grunnboken når det går ut på å stifte, forandre, overdra, behefte, anerkjenne eller oppheve en rett som har til gjenstand en fast eiendom.

§ 13 skal lyde:

Gir dokumentet uttrykk for en rettshandel, kan det ikke registreres i grunnboken uten at utstederen har grunnbokshjemmel eller samtykke av hjemmelshaveren.

Et tvangssalgsskjøte kan ikke registreres dersom hjemmelshaveren på det tidspunkt avgjørelsen om tvangssalg ble registrert, ikke var saksøkt under tvangssalget eller var varslet om salget etter tvangssalgloven § 11–8 første ledd. Erklæring om overføring til pantgiver etter konkursloven § 117c kan bare registreres dersom konkursskyldneren var hjemmelshaver på det tidspunkt konkursåpningen ble registrert.

Et skifteskjøte kan ikke registreres dersom den hvis midler skiftes, mangler grunnbokshjemmel.

Når det ikke er bestemt ved lov, kan en dom ikke registreres, medmindre den er bindende for en som har grunnbokshjemmel.

Dokumenter vedrørende rettshandler som krever samtykke eller tingrettens tillatelse etter ekteskapsloven, kan bare registreres når samtykke eller endelig tillatelse foreligger.

Et dokument som gjelder sameiernes felles rettigheter og plikter i et eierseksjonssameie, kan registreres i grunnboken hvis det er underskrevet i samsvar med eierseksjonsloven § 43 første ledd eller av hjemmelshaverne til alle seksjonene.

§ 15 annet ledd skal lyde:

Er en leierett til en del av eiendommen registrert i grunnboken og den grunn som leieretten omfatter, i medhold av bestemmelser som departementet gir, behandles som en særskilt eiendom og har eget blad i grunnboken, regnes den som har grunnbokshjemmel til leieretten også for å ha grunnbokshjemmel som eier av bygninger på den leiede grunn.

§ 17 første punktum skal lyde:

Skal et skjøte eller pantedokument som ikke er utstedt av offentlig myndighet, kunne registreres i grunnboken, må underskriften være bekreftet i samsvar med forskrifter gitt av departementet.

§ 18 første ledd skal lyde:

Dersom registerføreren blir oppmerksom på at en innføring i grunnboken er uriktig, eller at det på annen måte er gjort feil, skal han rette feilen. Har noen på grunn av feilen fått uriktig opplysning, skal registerføreren så vidt det er mulig gi ham underretning om rettelsen i rekommandert brev eller på annen betryggende måte.

§ 18 nytt annet ledd skal lyde:

Departementet kan fastsette forskrift om retting av et dokument som overfører hjemmelen til fast eiendom, og om betaling av tinglysingsgebyr for slik retting. Første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 18 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 20 skal lyde:

Når et dokument er registrert, går det rettserverv som dokumentet gir uttrykk for, i kollisjonstilfelle foran rettserverv som ikke er registrert samtidig eller tidligere.

Rettserverv som er registrert samtidig, er likestillet.

Utleggs- og arrestforretninger går foran andre rettserverv som er registrert samme dag. Er flere utleggsforretninger registrert samme dag, går den eldste foran.

§ 21 første ledd skal lyde:

Et eldre rettserverv går uten hensyn til § 20 foran et yngre, dersom dette er stiftet ved rettshandel og erververen da hans rett ble registrert, kjente eller burde kjenne den eldre rett.

§ 21 tredje ledd første punktum skal lyde:

Rettsstiftelse som skjer gjennom forbehold ved avhendelse eller annen eiendomsovergang, går uten hensyn til § 20 foran rettserverv som utledes fra den nye eier såfremt forbeholdet enten fremgår av den nye eiers hjemmelsdokument eller registreres senest samme dag som dette.

§ 23 skal lyde:

For at en rett som er stiftet ved avtale, skal kunne stå seg overfor konkurs, må rettsstiftelsen utenfor de tilfeller som er nevnt i § 21 tredje ledd og § 22, være registrert senest dagen før konkursåpningen. Har det vært åpnet forhandling om tvangsakkord under en umiddelbart forutgående gjeldsforhandling, jf. lov om fordringshavernes dekningsrett § 1–4 sjette ledd, må rettsstiftelsen være registrert senest dagen før åpningen av forhandling om tvangsakkord. Når rettsstiftelsen er foretatt med samtykke av gjeldsnemnda, er likevel dens gyldighet overfor konkursboet ikke avhengig av tinglysing.

For at en rett som er stiftet ved avtale, skal kunne stå seg ved tvangsakkord, må rettsstiftelsen utenfor de tilfeller som er nevnt i § 21 tredje ledd og § 22, være registrert senest dagen før åpningen av forhandling om tvangsakkord.

§ 24 skal lyde:

Når et dokument som ikke er registrert endelig, senere nektes tinglyst, blir det ved anvendelsen av §§ 20 og 23 å anse som om det ikke hadde vært registrert.

§ 25 skal lyde:

Dersom et dokument er registrert endelig i grunnboken på uriktig måte eller ikke er registrert endelig to uker etter at det ble registrert i grunnboken, kan det ved dom bestemmes at dokumentet skal stå tilbake for et senere tinglyst rettserverv ved avtale. Vilkårene for dette er

- a) at erververen av den senere tinglyste rett var i god tro da dokumentet ble registrert,
- b) at erververen om hans rett skulle stå tilbake, ville bli voldt uforskyldt tap fordi han har stolt på grunnboken, og
- c) at tapet for erververen ville være vesentlig større enn for den annen om dennes rett måtte vike, eller at det ville føre til vesentlige forstyrrelser i senere tinglyste rettsforhold om den tinglyste, men feilaktig registrerte rettighet skulle gå foran.

§ 26 oppheves.

§ 27 første ledd første punktum skal lyde:

Overfor den som har tinglyst en rett han har ervervet ved avtale med innehaveren av grunnbokhjemmelen, og som var i god tro da dokumentet ble registrert, kan den innsigelse at grunnbokhjemmelen skyldes et ugyldig dokument, ikke gjøres gjeldende.

§ 28 tredje ledd skal lyde:

For å avbryte fristen i første ledd må den nye tinglysingen inneholde en uttrykkelig gjentakelse av den opprinnelige rettsstiftelsen. Som uttrykkelig gjentakelse av rettsstiftelsen regnes forhøyelse av beløpet i et pantedokument.

§ 34 første ledd første punktum skal lyde:

I Løsøreregisteret kan registreres dokumenter som ikke er nevnt i § 12, dog bare såframtinglysingen ved lov er tillagt rettsvirkning, eller tinglysing er pålagt ved lov.

§ 35 skal lyde:

Når noen lider uforskyldt tap på grunn av tinglygingsfeil, har han rett til erstatning av staten såfremt tapet skyldes

- a) at han har stolt på en tinglygingsattest,
- b) at et dokument ikke er blitt tinglyst eller er blitt tinglyst for sent,
- c) at et dokument etter § 25 må stå tilbake for et senere tinglyst dokument,
- d) at et dokument som nevnt i § 27 annet ledd er blitt tinglyst og noen i god tro har fått registrert en rett han har ervervet ved avtale i tillit til at det tinglyste dokument var gyldig.

§ 37 annet ledd skal lyde:

Når en frist skal regnes fra tinglysingen av et dokument, regnes fristen fra den dagen dokumentet ble registrert.

§ 38 første ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan gi nærmere forskrifter om hvordan grunnbok og Løsøreregisteret skal innrettes og føres, og om framgangsmåten for øvrig ved tinglysing.

II

I lov 1. juli 1927 nr. 1 om registrering av elektriske kraftledninger gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Tinglygingsmyndigheten skal føre et register (kraftledningsregistret) for høyspente sterkstrømsledninger som er anlagt for statens regning eller med hjemmel av en konsesjon. Departementet kan nærmere bestemme hvor slik registrering skal skje.

Tinglygingsloven §§ 2 og 3 og kapittel 2 gjelder tilsvarende så langt de passer. Kongen kan i forskrift fravike bestemmelsene i tinglygingsloven.

§ 3 annet ledd skal lyde:

Kongen gir forskrifter om hvilke opplysninger begjæringen skal inneholde og hvilke dokumenter og attester som skal følge med, samt nærmere regler om innretningen av kraftledningsregistret.

§ 8 oppheves.

§ 9 skal lyde:

Tinglygingsloven §§ 20–23 får tilsvarende anvendelse for så vidt angår rettsvirkningen av registreringen.

III

I lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag gjøres følgende endringer:

§ 6–4 overskriften og første ledd skal lyde:

§ 6–4. Registreringstidspunktet

(1) Eit rettserverv skal registrerast når krav om registrering kjem inn. Departementet fastset i forskrift eit klokkeslett for når eit rettserverv som ikkje er sendt inn elektronisk, skal reknast som registrert etter lova her.

§ 6–5 annet ledd skal lyde:

(2) Kolliderer fleire registrerte rettserverv, blir rekkjefølgja avgjord etter tidspunktet for registreringa. Rettserverv som er registrerte samtidig, er likestilte.

§ 6–5 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Utlegg og arrest går framom andre rettsstiftingar som er registrerte same dagen. Er fleire utlegg registrerte same dagen, går det eldste først.

§ 6–17 annet ledd oppheves.

IV

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.
2. For pantattest som er utstedt før lovens ikrafttredelse, gjelder reglene i tinglygingsloven § 35 og burettslagslova § 6–17 annet ledd slik bestemmelsene lød før ikrafttredelsen av loven her.
3. Departementet kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

20. juni. Lov nr. 46 2014**Lov om endringer i straffeloven 1902 (foreldelse)**

Prop.96 L (2013–2014), Innst.263 L (2013–2014), Lovvedtak 66 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lov:

Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov gjøres følgende endringer:

§ 66 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder fullbyrdede overtredelser av §§ 192 første til tredje ledd, 195, 196 og medvirkning til slike forbrytelser jf. § 205 samt av § 233.

§ 68 første ledd skal lyde:

Fristen for foreldelse regnes fra den dag det straffbare forhold er opphørt. Ved overtredelse av § 219, § 222 annet ledd, § 224 eller lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemllestelse §§ 1 eller 2 skal fristen likevel regnes fra den dag fornærmede fyller 18 år.

II

1. Loven trer i kraft fra 1. juli 2014.
2. Endringene i straffeloven §§ 66 og 68 får virkning i tilfeller der straffansvaret ikke er foreldet ved ikrafttredelsen.

20. juni. Lov nr. 47 2014**Lov om endringer i politiloven og SIS-loven mv.**

Prop.92 L (2013–2014), Innst.264 L (2013–2014), Lovvedtak 68 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 2 Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).
- 3 Lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS).
- 4 Lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven).

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 55 annet ledd annet punktum oppheves.

II

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 18 første og annet ledd skal lyde:

Den som skal tilsettes i politi- og lensmannsetaten, herunder i Politidirektoratet, må ha plettfri vandel. Til bruk for vandelskontrollen skal søkeren fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41. Tilsatte med alminnelig politimyndighet må være norske statsborgere.

Politiet kan kreve fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41, av personer som skal utføre arbeid eller tjeneste for politiet eller for en tjenesteleverandør for politiet.

§ 18 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 20 nytt sjuende ledd skal lyde:

Personer som tildeles begrenset politimyndighet etter tredje og fjerde ledd, skal fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41. Dersom situasjonen som begrunner tildeling av begrenset politimyndighet ikke tillater slik fremleggelse, kan godkjent sikkerhetsklarering tre i stedet for fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest.

§ 24 b første ledd tredje punktum skal lyde:

Søkerne må fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41.

III

I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a, b, c eller e eller annet ledd, §§ 67, 68 eller 126 annet ledd er truffet vedtak om innreiseforbud, og vedtaket fortsatt er gjeldende

IV

I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten gjøres følgende endringer:

I § 40 nr. 2, som endret ved lov 20. januar 2012 nr. 6, erstattes i bokstav g «tvunget» med «tvungent».

§ 40 nr. 6, som endret ved lov 20. januar 2012 nr. 6, skal lyde:

6. I ordinær politiattest skal det ikke oppgis
  - a) dom på betinget fengsel eller bot, dersom lovbruddet er begått av person under 18 år mer enn 2 år før utstedelsen av attesten, eller
  - b) dom på ungdomsstraff eller samfunnsstraff, dersom lovbruddet er begått av person under 18 år mer enn 5 år før utstedelsen av attesten.

§ 62 første ledd skal lyde:

Personer som gjennom tilsyn får tilgang til opplysninger underlagt taushetsplikt etter § 23, er underlagt samme taushetsplikt.

V

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at ulike bestemmelser i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

20. juni. Lov nr. 48 2014

Lov om endringer i politiloven (tigging)

Prop.83 L (2013–2014), Innst.275 L (2013–2014), Lovvedtak 67 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endring i følgende lov:

Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endring:

§ 14 første ledd nr. 8 skal lyde:

- 8 om forbud mot eller nærmere vilkår for tigging på offentlig sted eller fra hus til hus. Det kan fastsettes at den som vil tigge, må melde seg for politiet på forhånd.

II

Loven trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 49 2014

Lov om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven)

Prop.57 L (2013–2014), Innst.268 L (2013–2014), Lovvedtak 69 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Følgende lov oppheves:

Lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd (konfliktrådsloven).

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).
- 2 Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven).
- 3 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 4 Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
- 5 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- 6 Lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven).
- 7 Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).
- 8 Lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven).
- 9 Lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven).

Kapittel I Generelle bestemmelser om konfliktrådets virksomhet

§ 1. Konfliktrådets formål og oppgaver

Konfliktrådet skal arrangere møter mellom parter i konflikter som oppstår fordi én eller flere personer har påført andre en skade, et tap eller en annen krenkelse.

Konfliktrådet gjennomfører de strafferettslige reaksjonene mekling i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd, ungdomsoppfølging og ungdomsstraff.

Konfliktrådet behandler sivile saker innbrakt av partene eller offentlige etater, hvis saken egner seg for konfliktrådsbehandling.

Et møte i konfliktrådet kan være meklingsmøte, stormøte, ungdomsstormøte, tilrettelagt møte, oppfølgingsmøte eller andre møter i regi av konfliktrådet.

Konfliktrådets virksomhet skal bygge på en gjenopprettende prosess som legger til rette for at partene og andre som er berørt av et lovbrudd eller en konflikt i fellesskap bestemmer hvordan virkningene skal håndteres.

Partene skal ikke betale gebyr for møter i konfliktrådet.

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om konfliktrådets organisering.

§ 2. Virkeområde

Loven gjelder også for Svalbard. Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler etter forholdene på stedet.

§ 3. Konfliktrådsleder, ungdomskoordinator og meklere

I hvert konfliktråd skal det være en konfliktrådsleder og én eller flere ungdomskoordinatorer. Ungdomskoordinatoren har ansvaret for å gjennomføre ungdomsoppfølging og ungdomsstraff etter kapittel IV.

I hvert konfliktråd skal det oppnevnes én eller flere konfliktrådsmeklere for hver kommune konfliktrådet dekker. Konfliktrådet kan gjøre unntak fra dette kravet dersom særlige forhold tilsier det.

§ 4. Oppnevning av konfliktrådsmeklere

Vervet som mekler er frivillig. Sammensetningen av meklere skal være allsidig, slik at befolkningen er best mulig representert.

Meklere oppnevnes av et oppnevningssutvalg som består av én representant utpekt av kommunestyret eller kommunestyrene, én representant fra politiet og konfliktrådslederen. På Svalbard oppnevnes konfliktrådsmeklere av én representant utpekt av Longyearbyen lokalstyre, én representant fra Sysselmannen på Svalbard og konfliktrådslederen i Troms.

Konfliktrådslederen får meklerkompetanse ved ansettelse.

Oppnevningen gjelder for en periode på fire år. Perioden er ikke tidsbegrenset for konfliktrådslederen og ansatte i konfliktrådet som er oppnevnt som meklere.

Oppnevningssutvalget skal frata meklere vervet dersom de ikke lenger oppfyller kravene i § 5, § 6 eller § 7.

§ 5. Generelle krav til konfliktrådsledere, ungdomskoordinatorer og meklere

Konfliktrådsledere, ungdomskoordinatorer og meklere må være

1. over 18 år
2. statsborger i Norge eller et annet nordisk land, eller ha stått innført i folkeregisteret som bosatt i riket de tre siste årene før ansettelse eller oppnevning
3. personlig egnet

Meklere må også være bosatt i kommunen hvor vervet søkes.

§ 6. Utelukkelse på grunn av vandel

Utelukket fra ansettelse som konfliktrådsleder og ungdomskoordinator og fra oppnevning som mekler er

1. den som er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for seksuelle overgrep mot barn
2. den som er idømt forvaring
3. den som er idømt overføring til tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg
4. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i mer enn tre år
5. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i ett til tre år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn 15 år siden dommen var rettskraftig
6. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i mindre enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig
7. den som er idømt ungdomsstraff, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig
8. den som er idømt betinget fengselsstraff, og det ved oppnevning eller ansettelse er mindre enn fem år siden dommen var rettskraftig
9. den som har fått betinget påtaleunndlatelse eller domsutsettelse for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn to år siden avgjørelsen var endelig
10. den som har fått ilagt reaksjonen overføring til konfliktrådet for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn to år siden avgjørelsen om overføring var endelig

11. den som er idømt eller har vedtatt bøtstraff for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn to år siden vedtakelsen, eller dommen var rettskraftig

Dom på samfunnsstraff medfører utelukkelse etter første ledd, avhengig av lengden av den subsidiære fengselsstraffen. Ved delvis betinget fengselsstraff vurderes hver del for seg etter første ledd.

Ved ansettelse og oppnevning skal konfliktrådsledere, ungdomscoordinatorer og meklere levere en uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41, til konfliktrådet. Ungdomscoordinatorer og meklere har plikt til å underrette konfliktrådet dersom de ikke lenger fyller kravene til tilfredsstillende vandel. Konfliktrådsledere har en tilsvarende plikt til å underrette Sekretariatet for konfliktrådene.

§ 7. *Utelukkelse på grunn av stilling*

Ansatte ved påtalemyndigheten med påtalekompetanse, ansatte i politiet med politimyndighet og politihøgskolestudenter i praksisåret kan ikke oppnevnes som meklere.

Utelukkelse etter første ledd gjelder ikke ved permisjon fra stillingen.

§ 8. *Forvaltningsloven*

Forvaltningsloven gjelder for konfliktrådenes virksomhet.

Når konfliktrådet avviser en sak eller nekter å godkjenne en avtale, skal dette begrunnes etter reglene i forvaltningsloven §§ 24 og 25.

§ 9. *Taushetsplikt*

Med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av lov, plikter meklere og andre som utfører tjeneste eller arbeid for konfliktrådet å bevare taushet om det de i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om noens personlige forhold eller andre forhold som nevnt i forvaltningsloven § 13 første ledd. Som personlige forhold regnes også partenes navn, fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted.

Plikten til å bevare taushet etter første ledd gjelder alle som er til stede i konfliktrådsrådet. For øvrig gjelder reglene i forvaltningsloven §§ 13 til 13 e så langt de passer.

Brudd på taushetsplikten etter første og annet ledd kan straffes etter straffeloven § 121. Konfliktrådet plikter å informere deltakerne i møtet om dette.

Domstolen kan ikke ta imot forklaringer som et vitne ikke kan gi uten å krenke taushetsplikten etter første og annet ledd med mindre retten etter en avveining av hensynet til taushetsplikten og hensynet til sakens opplysning ved kjennelse bestemmer at vitnet likevel skal avgi forklaring. Med mindre begge parter samtykker, kan vitnet ikke forklare seg om hva partene har erkjent eller tilbudt under meklingen.

Kapittel II Saksbehandlingen i konfliktrådet

§ 10. *Egnetetsvurdering og hurtig saksbehandling*

I saker som bringes inn av partene eller andre offentlige etater enn påtalemyndigheten, avgjør konfliktrådslederen om saken egner seg for konfliktrådsbehandling.

Konfliktrådet skal behandle saken så snart som mulig.

§ 11. *Samtykke*

Konfliktrådsbehandling krever partenes samtykke med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av loven her. Samtykket skal være reelt og informert. Partene skal i hovedsak være enige om saksforholdet som konflikten gjelder. I en sak med flere fornærmede eller skadelidte må samtlige samtykke til konfliktrådsbehandling.

Dersom en part er under 18 år, må også partens verger samtykke i at en sak blir behandlet av konfliktrådet. Vergene skal varsles om konfliktrådsrådet og har rett til å være til stede i møtet. Dersom vergen ikke kan eller vil ivareta partens interesse i saken, skal midlertidig verge oppnevnes etter vergemålslovens regler.

I sivile saker kan samtykke og varsel etter annet ledd unnlates i den grad den mindreårige kan inngå avtale på egenhånd, og konfliktrådslederen eller mekleren finner det ubetenkelig.

Ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging etter kapittel IV kreves bare samtykke fra domfelte eller siktede og domfeltes eller siktetes verger.

§ 12. *Personlig møte*

Partene må møte personlig og kan ikke la seg representere ved fullmektig i konfliktrådsrådet med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av loven her. Ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging etter kapittel IV kreves det ikke at fornærmede og fornærmedes verger er til stede i ungdomsstormøtet.

Konfliktrådet kan tillate at det mekles indirekte mellom partene. Indirekte mekling kan være mekling via telefon eller videooverføring, eller at mekler opptre som budbringer mellom partene.

I en straffesak hvor ingen enkeltperson er påført en skade, et tap eller en annen krenkelse, jf. § 1 første ledd, kan konfliktrådsbehandling likevel gjennomføres dersom noen som er berørt, møter. I slike saker kan det ikke inngås avtale om økonomisk erstatning.

Når et foretak er påført en skade, et tap eller en annen krenkelse, jf. § 1 første ledd, kan konfliktrådet tillate at en person som er berørt, møter på foretakets vegne.

Tillatelse etter annet til fjerde ledd skal bare gis når formålet med konfliktrådsordningen ivaretas. I tillegg må fordelene ved å gjennomføre mekling etter en samlet vurdering være større enn ulempene.

§ 13. Valg av konfliktråd

Saken skal behandles ved konfliktrådet for den kommunen hvor klager eller fornærmede bor eller oppholder seg med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av loven her.

Når konfliktrådet finner det hensiktsmessig, kan en sivil sak overføres til et annet konfliktråd. Partenes syn skal tillegges vekt ved avgjørelsen av hvilket konfliktråd som skal behandle saken. Er konfliktrådene uenige om hvor saken skal behandles, avgjør Sekretariatet for konfliktrådene hvilket konfliktråd som skal behandle saken.

I saker som overføres fra påtalemyndigheten, beslutter påtalemyndigheten hvilket konfliktråd som skal behandle saken. Konfliktrådet kan avtale med påtalemyndigheten at saken skal overføres til et annet konfliktråd. Partene skal på forhånd gis mulighet til å uttale seg om spørsmålet.

§ 14. Meklere

Konfliktrådet bestemmer hvor mange meklere som skal mekle i den enkelte saken. I saker som settes med flere enn én mekler, skal det utpekes en hovedmekler.

§ 15. Støtteperson

Konfliktrådet kan tillate at partene har med seg én eller flere støttepersoner i møtet.

Partenes advokat eller rettshjelper kan ikke tillates å delta som støtteperson. Ved gjennomføring av ungdomsstraff etter kapittel IV kan forsvarer og bistandsadvokat delta som støtteperson under ungdomsstormøtet.

§ 16. Tolk

Partene har rett til å la seg bistå av kvalifisert tolk etter nærmere regler som departementet fastsetter i forskrift.

§ 17. Avtalen

I saker oversendt fra påtalemyndigheten, skal en eventuell avtale settes opp skriftlig og undertegnes av partene. I sivile saker gjelder tilsvarende dersom partene er enige om det. Er en part umyndig, må avtalen også godkjennes av vergene. I sivile saker kan godkjennelse fra vergene unnlates hvis den mindreårige har rett til å inngå avtale på egenhånd, og meklere finner det ubetenkelig.

Mekleren avgjør om avtalen partene kommer fram til kan godkjennes. I straffesaker skal godkjennelsen skje skriftlig. I saker med flere meklere må alle meklerne være enige dersom avtalen skal anses godkjent. I sivile saker skal partene gjøres oppmerksom på at meklers godkjennelse ikke har selvstendig rettslig virkning.

Mekleren skal ikke godkjenne en avtale som i urimelig grad favoriserer en part, eller som er uheldig av andre tungtveiende grunner.

En avtale som forutsetter en ytelse til den skadelidte, skal fastsette omfanget av ytelsen og forfallstid. Det skal også fastsettes om avtalen representerer det endelige oppgjøret mellom partene.

En avtale i konfliktrådet avskjærer verken fornærmedes rett til å søke om erstatning etter voldsoffererstatningsloven eller statens rett til å søke regress fra skadevolderen.

§ 18. Partenes adgang til å trekke seg fra inngått avtale

I saker oversendt fra påtalemyndigheten, kan hver av partene trekke seg fra en avtale ved å gi beskjed til konfliktrådet innen to uker etter at avtalen er godkjent av meklere. Dette gjelder likevel ikke en avtale som er oppfylt. Partene skal opplyses skriftlig om adgangen til å trekke seg fra avtalen og om konsekvensene av dette.

I sivile saker skal partene informeres om at det kan avtales en frist for å trekke seg fra avtalen.

§ 19. Forskriftshjemmel

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om saksbehandling og gjennomføring av møter i konfliktrådet.

Kapittel III Særlig om behandling av straffesaker**§ 20. Konfliktrådets behandling av straffesaker**

Konfliktrådet har plikt til å behandle saker som etter avgjørelse ved påtalemyndigheten eller domstolen er oversendt til mekling, gjennomføring av oppfølging i konfliktråd, ungdomsoppfølging eller ungdomsstraff. Behandlingen skal være påbegynt så snart som mulig etter at saken er mottatt. Dersom utsettelse av saken er påkrevd, skal påtalemyndigheten gis underretning om når saken forventes å bli behandlet.

Når et møte i konfliktrådet er avsluttet, skal konfliktrådet sende sakens dokumenter til påtalemyndigheten med opplysning om det er inngått en godkjent avtale mellom partene.

Når avtalen er oppfylt, skal konfliktrådet straks sende en bekreftelse om dette til påtalemyndigheten.

§ 21. Brudd i behandlingen

I saker der mekling i konfliktrådet er satt som vilkår for påtaleunnlattelse i medhold av straffeprosessloven § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav h, og møtet ikke gjennomføres, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten. Dersom siktede bryter en inngått avtale, skal påtalemyndigheten varsles. Påtalemyndigheten kan åpne strafforfølgning på nytt dersom møtet ikke gjennomføres grunnet siktede eller dersom den siktede bryter en inngått avtale vesentlig.

I saker som er overført til mekling i konfliktrådet i medhold av straffeprosessloven § 71 a første ledd, og møtet ikke gjennomføres eller avtale ikke kommer i stand, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten.

Dersom siktede bryter en inngått avtale, skal påtalemyndigheten varsles. Påtalemyndigheten kan åpne strafforfølgning på nytt dersom møtet ikke gjennomføres grunnet siktede, avtale ikke kommer i stand eller den siktede bryter avtalen vesentlig.

I saker der mekling i konfliktrådet er satt som vilkår for betinget dom i medhold av straffeloven § 53 nr. 3 bokstav h, og møtet ikke gjennomføres grunnet siktede, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten. Dersom siktede bryter en inngått avtale, skal påtalemyndigheten varsles. Påtalemyndigheten avgjør om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 54.

Brudd ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er regulert i kapittel IV.

Kapittel IV Innholdet i og gjennomføringen av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

§ 22. Reaksjonenes innhold

Reaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging består av gjennomføring av et ungdomsstormøte, utarbeidelse av en individuelt tilpasset ungdomsplan og oppfølging av planen.

§ 23. Gjennomføringstid

Ved ungdomsstraff fastsetter domstolen gjennomføringstiden, jf. straffeloven § 28 c. Gjennomføringstiden kan være fra seks måneder til to år. Dersom den fengselsstraffen som ville ha blitt idømt uten ungdomsstraff er klart lengre enn to år, kan en gjennomføringstid på inntil tre år fastsettes.

Ved ungdomsoppfølging fastsetter påtalemyndigheten gjennomføringstiden i saker overført i medhold av straffeprosessloven § 71 a annet ledd og § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i. Domstolen fastsetter gjennomføringstiden i saker etter straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i. Gjennomføringstiden kan være i inntil ett år.

§ 24. Ungdomsstormøte

Konfliktrådet starter forberedelsene til et ungdomsstormøte straks saken er overført fra domstolen etter straffeloven § 28 c eller § 53 nr. 3 bokstav i, eller fra påtalemyndigheten etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd eller § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i.

Ungdomsstormøtet ledes av en ungdomskoordinator som skal sikre at relevante aktører er representert. Dette kan være representanter fra kriminalomsorgen, skole, barnevernstjeneste, helse- og omsorgstjenesten eller andre med tilknytning til domfelte, siktede, fornærmede eller til saken.

Ved gjennomføring av ungdomsstraff skal domfelte, domfeltes verger, samt representanter fra kriminalomsorgen og politiet være til stede i ungdomsstormøtet. Fornærmede og fornærmedes verger har rett til å være til stede. Det samme gjelder forsvarer og bistandsadvokat som er oppnevnt etter straffeprosessloven § 100 annet ledd og § 107 a første ledd bokstav d.

Ved gjennomføring av ungdomsoppfølging skal domfelte eller siktede og dennes verger være til stede i ungdomsstormøtet. Fornærmede og fornærmedes verger har rett til å være til stede. Representanter fra politiet skal delta dersom konfliktrådet finner det hensiktsmessig.

Dersom domfeltes eller siktetes verger ikke kan eller vil være til stede, skal ungdomskoordinatoren vurdere om midlertidig verge skal oppnevnes etter vergemålslovens regler.

Ungdomsstormøtet kan deles opp i flere møter dersom dette er hensiktsmessig.

§ 25. Ungdomsplan

Ungdomsstormøtet skal utforme en ungdomsplan. Planen skal godkjennes av ungdomskoordinatoren, domfelte eller siktede og domfeltes eller siktetes verger. Planen kan blant annet gå ut på at domfelte eller siktede skal

- a) yte ikke-økonomisk kompensasjon til den som er påført en skade, et tap eller en annen krenkelse
- b) delta i kriminalitetsforebyggende programmer eller andre tilsvarende tiltak
- c) utføre samfunnsnyttige oppgaver
- d) overholde bestemmelser om oppholdssted, arbeid eller opplæring
- e) møte for politiet eller kriminalomsorgen
- f) avstå fra å bruke alkohol og andre berusende eller bedøvende midler og avgi nødvendige rusprøver etter helsepersonelloven § 12 tredje ledd
- g) overholde bestemmelser om innetid
- h) unngå kontakt med bestemte personer

Ved ungdomsstraff kan planen også gå ut på at domfelte skal oppholde seg i institusjon eller gjennomgå annen behandling.

Ungdomskoordinatoren har ansvaret for at ungdomsplanen gjennomføres.

I saker der det er idømt ungdomsstraff etter straffeloven § 28 c eller ungdomsoppfølging som vilkår for betinget dom etter straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i, sendes saken tilbake til domstolen dersom det ikke oppnås enighet om en ungdomsplan. Domstolen avgjør om hele eller deler av den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes.

I saker hvor ungdomsoppfølging er satt som vilkår for påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i, eller hvor saken er overført etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd, sendes saken tilbake til påtalemyndigheten dersom det ikke oppnås enighet om en ungdomsplan. Påtalemyndigheten avgjør om strafforfølgning skal åpnes på nytt.

§ 26. Oppfølgingsteam

Oppfølgingsteamet har ansvaret for å gjennomføre tiltakene fastsatt i ungdomsplanen. Oppfølgingsteamet ledes av ungdomskoordinatoren og består ellers av domfelte eller siktede, domfeltes eller siktedes verger og andre som har oppgaver i forbindelse med gjennomføringen av ungdomsplanen. Ungdomskoordinatoren kan også anmode andre med tilknytning til domfelte, siktede eller saken om å delta.

Ved ungdomsstraff er representanter fra kriminalomsorgen og politiet obligatoriske deltakere i oppfølgingsteamet.

§ 27. Generelle pålegg overfor domfelte eller siktede

Domfelte eller siktede skal under ungdomsstormøtet, i møte med oppfølgingsteamet og i andre møter eller avtaler som fremgår av ungdomsplanen

- a) møte til fastsatt tid og sted
- b) være upåvirket av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler

Domfelte eller siktede skal ikke

- a) vise en atferd som kan true sikkerheten til personer som deltar under gjennomføringen eller påvirke miljøet på negativ måte
- b) begå nye straffbare handlinger i gjennomføringstiden
- c) oppholde seg i utlandet i gjennomføringstiden med mindre ungdomskoordinatoren gir tillatelse.

§ 28. Forbud mot bruk av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler

Hvis det fremstår som nødvendig for å motvirke en ny straffbar handling som er rettet mot noens liv, helse eller frihet, kan ungdomskoordinatoren på ethvert tidspunkt i løpet av gjennomføringstiden forby den domfelte eller siktede å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler.

Ungdomskoordinatoren skal oppheve forbudet når det ikke lenger fremstår som nødvendig.

§ 29. Ruskontroll

Hvis det i ungdomsplanen er satt vilkår etter § 25 bokstav f, eller ungdomskoordinatoren har forbudt den domfelte eller siktede å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler etter § 28, skal ungdomskoordinatoren undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt. Undersøkelsen kan innebære uanmeldte besøk i hjemmet. Når det er satt rusforbud, kan ungdomskoordinatoren pålegge den domfelte eller siktede å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller medvirke til annen undersøkelse som kan skje uten fare eller særlig ubehag. Bestemmelsen i straffeloven § 53 nr. 3 bokstav c gjelder tilsvarende der rusprøve skal avgis.

Er det grunn til å anta at den domfelte eller siktede møter påvirket av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, skal ungdomskoordinatoren snarest undersøke forholdet. Den domfelte eller siktede kan pålegges å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller å medvirke til annen undersøkelse som kan skje uten fare eller særlig ubehag. Bestemmelsen i straffeloven § 53 nr. 3 bokstav c gjelder tilsvarende der rusprøve skal avgis.

Tiltak som er en del av undersøkelse etter første ledd første punktum annet alternativ eller etter annet ledd, er ikke en del av ungdomsplanen.

§ 30. Utsatt gjennomføring

Ungdomskoordinatoren kan utsette gjennomføringen av ungdomsstraffen eller ungdomsoppfølgingen dersom den domfeltes eller siktedes helsetilstand tilsier det eller det for øvrig foreligger særlig tungtveiende grunner som gjør det særlig vanskelig å gjennomføre reaksjonen. Ved ungdomsstraff skal ungdomskoordinatoren, når det fremstår som nødvendig for at avbruddet skal være sikkerhetsmessig forsvarlig og etter samtykke fra de obligatoriske deltagerne i ungdomsstormøtet og oppfølgingsteamet, fastsette slike vilkår som nevnt i § 31 annet ledd.

§ 31. Brudd under gjennomføring av ungdomsstraffen

Hvis den domfelte forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser gitt i eller i medhold av § 25 første og annet ledd, § 27 eller § 28 første ledd, kan ungdomskoordinatoren pålegge domfelte å møte til samtale for å motvirke nye brudd. Under samtalen skal den domfelte gjøres kjent med følgene av gjentatte brudd.

Hvis det fremstår som nødvendig for å motvirke nye brudd, skal ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra de obligatoriske deltagerne i ungdomsstormøtet og oppfølgingsteamet, fastsette vilkår om at den domfelte skal

- a) overholde bestemmelser om oppholdssted,
- b) unnlate å ha kontakt med bestemte personer,
- c) unnlate å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, eller
- d) møte for politiet eller kriminalomsorgen.

Hvis domfelte etter at ungdomskoordinatoren har holdt samtale som nevnt i første ledd eller fastsatt vilkår etter annet ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter annet ledd bokstav a til d, kan ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra politiet og kriminalomsorgen, innkalle til et nytt ungdomsstormøte, eller overføre saken til kriminalomsorgens regionale nivå med innstilling om at saken bringes inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 28 c fjerde ledd. Når ungdomskoordinatoren har overført saken til kriminalomsorgens regionale nivå med innstilling om å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den domfelte unnlater å møte til bruddsamtale etter første ledd, kan ungdomskoordinatoren beslutte å avbryte gjennomføringen av straffen. Det samme gjelder der domfelte, etter at bruddsamtalen er gjennomført, på nytt bryter kravene.

§ 32. Ny straffbar handling under gjennomføring av ungdomsstraffen

Begår den domfelte en ny straffbar handling før gjennomføringstiden utløper, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis etter straffeloven § 28 c fjerde ledd bokstav b. Ungdomskoordinatoren kan, etter samtykke fra politiet og kriminalomsorgen, anmode påtalemyndigheten om å bringe saken inn for retten. Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den domfelte blir siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den betingede fengselsstraffen etter straffeloven § 28 c fjerde ledd bokstav b, kan påtalemyndigheten beslutte at gjennomføringen av ungdomsstraffen avbrytes.

§ 33. Brudd under gjennomføring av ungdomsoppfølging

Hvis den siktede eller domfelte forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser gitt i eller i medhold av § 25 første ledd, § 27 eller § 28 første ledd, kan ungdomskoordinatoren pålegge den siktede eller domfelte å møte til samtale for å motvirke nye brudd. Under samtalen skal den siktede eller domfelte gjøres kjent med følgene av gjentatte brudd.

Hvis det fremstår som nødvendig for å motvirke nye brudd, skal ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra siktede eller domfelte og dennes verger, fastsette vilkår om at den domfelte skal

- a) overholde bestemmelser om oppholdssted
- b) unnlate å ha kontakt med bestemte personer
- c) unnlate å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, eller
- d) møte for politiet eller kriminalomsorgen

Hvis siktede eller domfelte, etter at ungdomskoordinatoren har holdt samtale som nevnt i første ledd eller fastsatt vilkår etter annet ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter annet ledd bokstav a til d, kan ungdomskoordinatoren innkalle til et nytt ungdomsstormøte. Ungdomskoordinatoren kan i stedet overføre saken til påtalemyndigheten. Påtalemyndigheten vurderer om strafforfølgningen skal gjenopptas eller om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 54. Gjennomføringen av reaksjonen avbrytes fra det tidspunktet påtalemyndigheten beslutter at strafforfølgningen gjenopptas eller fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den siktede eller domfelte unnlater å møte til bruddsamtale etter første ledd, kan ungdomskoordinatoren beslutte å avbryte gjennomføringen av reaksjonen. Det samme gjelder der siktede eller domfelte, etter at bruddsamtalen er gjennomført, på nytt bryter kravene.

§ 34. Ny straffbar handling under gjennomføring av ungdomsoppfølging

Begår den siktede eller domfelte en ny straffbar handling før gjennomføringstiden utløper, avgjør påtalemyndigheten om strafforfølgningen skal gjenopptas eller om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 54. Gjennomføringen av reaksjonen avbrytes fra det tidspunktet påtalemyndigheten beslutter at strafforfølgningen gjenopptas eller fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den siktede eller domfelte blir siktet for en straffbar handling som kan føre til at påtalemyndigheten gjenopptar strafforfølgningen eller bringer saken inn for retten etter første ledd, kan påtalemyndigheten beslutte at gjennomføringen av ungdomsoppfølgingen avbrytes.

§ 35. Forskriftshjemmel

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om gjennomføring av ungdomsstormøte og håndtering av brudd.

Kapittel V Oppfølging i konfliktråd**§ 36. Innholdet i og gjennomføringen av reaksjonen oppfølging i konfliktråd**

Reaksjonen oppfølging i konfliktråd består av gjennomføring av et møte i konfliktrådet, utarbeidelse av en individuelt tilpasset plan og oppfølging av planen. Planen utformes i møtet og skal godkjennes av konfliktrådet og siktede eller domfelte. Konfliktrådet har ansvaret for at planen gjennomføres.

Hvis den siktede eller domfelte forsettlig eller uaktsomt bryter vilkår fastsatt i planen, generelle pålegg etter § 27 eller øvrige vilkår fastsatt i medhold av loven her, gjelder reglene for håndtering av brudd i § 33 tilsvarende så langt de passer.

Reglene i §§ 27, 30 første punktum og 34 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Departementet kan gi forskrift med bestemmelser om innholdet i og gjennomføringen av reaksjonen oppfølging i konfliktråd, herunder nærmere bestemmelser om møter i konfliktrådet, utforming av og innholdet i en plan, oppfølgingsansvar, forbud mot bruk av rusmidler, ruskontroll og håndtering av brudd. Bestemmelsene skal ikke være mer inngripende overfor siktede eller domfelte enn det som følger av kapittel IV.

Kapittel VI Sluttbestemmelser**§ 37. Ikraftsetting og overgangsregler**

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd.
Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

§ 38. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov gjøres følgende endringer:

I § 28 c første ledd, slik ny § 28 c første ledd lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal første ledd lyde:

Ungdomsstraff med ungdomsstormøte og ungdomsplan etter konfliktrådsloven kapittel IV kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

- a) lovbryteren var under 18 år på handlingstidspunktet,
- b) lovbryteren har begått gjentatt eller alvorlig kriminalitet,
- c) lovbryteren samtykker og har bosted i Norge, og
- d) hensynet til straffens formål ikke med tyngde taler mot en reaksjon i frihet.

I § 28 c tredje og fjerde ledd, slik ny § 28 c tredje og fjerde ledd lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal tredje og fjerde ledd lyde:

Når en dom på ungdomsstraff blir lest opp eller forkynt for den domfelte, skal han gjøres nærmere kjent med hva dommen går ut på, og med følgene av brudd på bestemmelsene gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, og av at det begås en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

Etter begjæring kan tingretten ved dom bestemme at hele eller deler av den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes når den domfelte har

- a) brutt bestemmelser gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, eller
- b) begått en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

I § 53, slik § 53 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal nr. 3 bokstav h lyde:

- h) at den domfelte møter til megling i konfliktrådet og oppfyller eventuell avtale som inngås i meglingsmøte, eller gjennomfører oppfølging i konfliktrådet med en gjennomføringstid på inntil ett år, forutsatt at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke både fra fornærmede og domfelte og deres eventuelle verger.

I § 53, slik § 53 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal nr. 3 ny bokstav i lyde:

- i) at den domfelte gjennomfører ungdomsoppfølging i konfliktrådet med en gjennomføringstid på inntil ett år, forutsatt at den domfelte var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke fra domfelte og dennes eventuelle verger.

§ 60 nytt tredje ledd skal lyde:

Er ungdomsstraff idømt, skal fradraget gjøres i den subsidiære fengselsstraffen.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

2. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endring:

§ 6–3 nr. 2 bokstav d skal lyde:

- d) konfliktrådene etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger om innholdet i avtale, ungdomsplan eller plan inngått under et møte i konfliktrådet, jf. konfliktrådsloven.

3. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 67 fjerde ledd skal lyde:

Politiet kan beslutte at saker om forbrytelser skal overføres til megling i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd eller ungdomsoppfølging i konfliktråd når ikke spørsmålet om tiltale hører under Kongen i statsråd eller riksadvokaten. Politimesteren kan delegerer påtalekompetanse til lensmenn og politistasjonssjefer til å overføre straffesaker for overtredelse av straffeloven §§ 147, 257, 258, 260, 291, 391, 391a og 228 første ledd til megling i konfliktrådet, dersom dette er nødvendig.

§ 69 tredje ledd første punktum skal lyde:

Unnlatelse av påtale kan også gjøres betinget av slike vilkår som er nevnt i straffeloven § 53 nr. 2, nr. 3 bokstavene a–i, nr. 4 og nr. 5.

§ 71 a skal lyde:

Når straffeskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten beslutte at saken skal overføres til megling i konfliktrådet eller til oppfølging i konfliktrådet med varighet på inntil ett år. Overføring forutsetter at saken egner seg for slik behandling, og at det foreligger samtykke fra både fornærmede og siktede og deres eventuelle verger.

For siktede som var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, kan påtalemyndigheten, når straffeskyld anses bevist, beslutte at saken skal overføres til ungdomsoppfølging i konfliktrådet med varighet på inntil ett år. Overføring forutsetter at saken egner seg for slik behandling, og at det foreligger samtykke fra siktede og dennes eventuelle verger.

Det kan settes som vilkår for overføring til oppfølging i konfliktrådet etter første ledd og ungdomsoppfølging i konfliktrådet etter annet ledd at siktede ikke begår nye straffbare handlinger under oppfølgingen.

Overføring til ungdomsoppfølging etter annet ledd kan gjøres betinget av at siktede yter slik erstatning og oppreisning som den fornærmede eller andre skadelidte har rett til og gjør krav på, og som påtalemyndigheten mener den siktede har evne til å betale.

I § 100, slik § 100 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del IV, skal annet ledd annet punktum lyde:

Når offentlig forsvarer oppnevnes etter første punktum for å delta i ungdomsstormøte, jf. straffeloven § 28 c og konfliktrådsloven § 24 tredje ledd, har fornærmede rett til å få oppnevnt bistandsadvokat.

§ 226 første ledd skal lyde:

Formålet med etterforskningen er å skaffe til veie de nødvendige opplysninger for

- a. å avgjøre spørsmålet om tiltale,
- b. å tjene som forberedelse for rettens behandling av spørsmålet om straffeskyld og eventuelt spørsmålet om fastsettelse av reaksjon,
- c. å avverge eller stanse straffbare handlinger,
- d. å fullbyrde straff og andre reaksjoner,
- e. å tjene som forberedelse for barneverntjenestens behandling av spørsmålet om det skal sette i verk tiltak etter lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, og
- f. å tjene som forberedelse for behandling i konfliktrådet.

§ 455 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav a eller § 28 c fjerde ledd bokstav a, reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd og fengselsstraff etter straffeloven § 54 nr. 2, treffes vedtak om fullbyrding av regionalt nivå i kriminalomsorgen.

4. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

I § 5–15, slik § 5–15 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del VII, skal første ledd bokstav k lyde:

- k) fordel vunnet ved skadevolders arbeid for skadelidte, utført etter skriftlig avtale inngått ved mekling i konfliktråd eller etter ungdomsplan eller plan, jf. konfliktrådsloven.

5. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv. gjøres følgende endring:

I § 12, slik § 12 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del VIII, skal tredje ledd lyde:

Ved anmodning om rusprøve fra politiet, ved vilkår for påtaleunnlattelse, fra kriminalomsorgen, ved vilkår for betinget dom, og fra ungdomskoordinator, ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, skal lege, sykepleier og bioingeniør ta blodprøve eller lignende rusprøve av personer som var under 18 år på handlingstidspunktet. Plikten inntreer når personen møter opp til prøvetaking.

6. I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd skal lyde:

Det skal gis tilbud om gjenopprettende prosess under straffegjennomføringen.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 16 nytt åttende ledd skal lyde:

Domfelte og fornærmede skal tilbys gjenopprettende prosess. Dersom de ved avtale kommer frem til enighet om å overholde bestemmelser om oppholdssted, eller unnlate å ha samkvem med bestemte personer, skal kriminalomsorgen ta hensyn til avtalen ved fastsettelse av vilkår for gjennomføring av straffen utenfor fengsel. Kriminalomsorgen trenger ikke å ta hensyn til avtalen dersom den blir urimelig for fornærmede eller domfelte.

§ 36 nytt fjerde ledd skal lyde:

Domfelte og fornærmede skal tilbys gjenopprettende prosess. Dersom de ved avtale kommer frem til enighet om å overholde bestemmelser om oppholdssted, eller unnlate å ha samkvem med bestemte personer, skal kriminalomsorgen ta hensyn til avtalen ved fastsettelse av vilkår for permisjon eller straffavbrudd. Kriminalomsorgen trenger ikke å ta hensyn til avtalen dersom den blir urimelig for fornærmede eller domfelte.

§ 43 nytt femte ledd skal lyde:

Domfelte og fornærmede skal tilbys gjenopprettende prosess. Dersom de ved avtale kommer frem til enighet om å overholde bestemmelser om oppholdssted, eller unnlate å ha samkvem med bestemte personer, skal kriminalomsorgen ta hensyn til avtalen ved fastsettelse av vilkår for prøveløslatelse. Kriminalomsorgen trenger ikke å ta hensyn til avtalen dersom den blir urimelig for fornærmede eller domfelte.

7. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

I § 30, slik § 30 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd bokstav g lyde:

- g) overføring av saken til mekling i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd eller til ungdomsoppfølging i konfliktråd, jf. straffeprosessloven § 71 a første og annet ledd, og

I § 37, slik § 37 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd bokstav i og ny bokstav j lyde:

- i) møte til mekling i konfliktrådet og oppfylle eventuelle avtaler som inngås i meklingsmøte, eller gjennomføre oppfølging i konfliktråd med varighet på inntil ett år, forutsatt at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke både fra fornærmede, domfelte og deres eventuelle verger,
- j) gjennomføre ungdomsoppfølging i konfliktrådet med varighet på inntil ett år, forutsatt at domfelte var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke fra domfelte og domfeltes eventuelle verger, eller

Nåværende bokstav j blir ny bokstav k.

I § 52 a, slik ny § 52 a lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd innledningen lyde:

Ungdomsstraff med ungdomsstormøte og ungdomsplan etter konfliktrådsloven kapittel IV kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

I § 52 b, slik ny § 52 b lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal annet ledd lyde:

Når en dom på ungdomsstraff blir lest opp eller forkynt for den domfelte, skal han gjøres nærmere kjent med hva dommen går ut på, og med følgene av brudd på bestemmelsene gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, og av at det begås en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

I § 52 c, slik ny § 52 c lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd bokstav a lyde:

- a) brutt bestemmelser gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, eller

I § 53, slik § 53 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal fjerde ledd fjerde punktum lyde:

I tillegg kan retten fastsette særvilkår som nevnt i § 36 og § 37 bokstav a til j.

§ 83 nytt åttende ledd skal lyde:

Ved idømming av ungdomsstraff gis varetektsfradraget i den subsidiære fengselsstraffen.

Nåværende åttende ledd blir nytt niende ledd.

8. I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten gjøres følgende endringer:

§ 41 nr. 1 bokstav a skal lyde:

- a) overføring til konfliktråd etter straffeprosessloven § 71a første og annet ledd, dersom vedkommende ikke har begått nye lovbrudd 2 år etter at det er inngått godkjent avtale, ungdomsplan eller plan i konfliktrådet,

9. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 16–3 annet ledd bokstav d skal lyde:

- d) konfliktrådene etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger om innholdet i avtale, ungdomsplan eller plan inngått under et møte i konfliktrådet, jf. konfliktrådsloven.

20. juni. Lov nr. 50 2014

Lov om endringer i naturmangfoldloven

Prop.62 L (2013–2014), Innst.205 L (2013–2014), Lovvedtak 62 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 19. juni 2014. Fremmet av Klima- og miljødepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lov:

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 29 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om innførsel etter første ledd, herunder om krav til søknad om vilkår for tillatelsen. Kongen kan også gi forskrift om at bestemte organismer eller grupper av organismer kan innføres uten tillatelse etter denne paragraf, og kan da stille krav om melding. Kongen kan også gi forskrift om forbud mot innførsel av bestemte organismer hvis det anses nødvendig for å unngå vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

§ 30 skal lyde:

§ 30. (*utsetting og omsetning*)

Ingen må uten med hjemmel i § 31 eller tillatelse fra myndigheten etter denne loven sette ut

- a) organismer av arter og underarter som ikke finnes naturlig i Norge, herunder utenlandske treslag,
- b) vilt av arter, underarter eller bestander som ikke fra før finnes naturlig i distriktet,
- c) organismer, unntatt stedege stamme, i sjø eller vassdrag, herunder kunstige dammer, med mindre det foreligger tillatelse etter lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven). Utsetting av stedege stamme til kultiveringsformål krever tillatelse etter lakse- og innlandsfiskloven.

Kongen kan gi forskrift om krav om tillatelse for utsetting av organismer som ikke fra før finnes naturlig på stedet, med unntak for utsetting av planter i private hager. Kongen kan også gi forskrift om forbud mot utsetting og omsetning av bestemte organismer hvis det anses nødvendig for å unngå vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Søknad om tillatelse til utsetting etter første ledd og etter forskrift gitt med hjemmel i annet ledd første punktum skal klarlegge de virkninger som utsettingen kan ha for det biologiske mangfold. Tillatelse kan ikke gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold. Kongen kan gi forskrift om krav til søknad.

§ 31 skal lyde:

§ 31. (*utsetting uten særskilt tillatelse*)

Utsetting uten særskilt tillatelse kan skje dersom aktsomhetsplikten etter § 28 blir overholdt, av

- a) organismer som er innført med tillatelse etter § 29 første ledd, jf. annet ledd med sikte på utsetting,
- b) norske treslag,
- c) planter i private hager,
- d) planter i parkanlegg og andre dyrkede områder, hvis plantene i liten grad kan påregnes å spre seg utenfor området og spredningen ikke kan påregnes å medføre fare for uheldige følger for det biologiske mangfold, og
- e) biologiske plantevernmidler som det er gitt tillatelse til utsetting av i eller i medhold av annet lovverk.

Kongen kan gi forskrift om at nærmere angitte organismer eller grupper av organismer kan settes ut uten særskilt tillatelse hvis utsettingen ikke kan påregnes å medføre fare for uheldige følger for det biologiske mangfold. Det kan da stilles krav om melding, og adgangen til utsetting uten tillatelse kan begrenses til nærmere bestemte områder.

Utsetting etter første ledd kan ikke skje i strid med forskrift etter § 30 annet ledd. Dette gjelder ikke norske treslag.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 51 2014

Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)

Prop.58 L (2013–2014), Innst.247 L (2013–2014), Lovvedtak 61 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 19. juni 2014. Fremmet av Klima- og miljødepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Følgende lov oppheves:

Lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finmarkens Amt.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven).
- 2 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven).

§ 1. *Lovens formål*

Lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.

§ 2. *Stedlig virkeområde*

Loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget.

§ 3. *Forholdet til folkeretten*

Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget.

§ 4. *Fiskeberettigete*

Den som avler minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvebredden, har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget.

Fiskeretten etter første ledd ligger til ett medlem av husstanden. Dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske.

§ 5. Rett til stangfiske

De personer som bor i Tana eller Karasjok kommuner har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsnings av fiskekort til lav pris. Det samme gjelder for personer som bor langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune. Reindriftsutøvere som ikke bor i disse områdene, har rett til stangfiske når de driver reindrift i elvedistriktet.

Fiskerett etter første ledd må ikke utøves til fortrensel for de fiskeberettigete etter § 4.

§ 6. Forskrifter og forhandlinger

Departementet kan gi forskrift om adgang til stangfiske for andre enn dem som er nevnt i §§ 4 og 5.

Departementet kan ved forskrift også gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.

§ 7. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter.

§ 8. Ikraftsetting og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Forskrifter gitt med hjemmel i finnmarksloven § 28 annet ledd og lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finmarkens Amt gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 9. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finmarkens Amt oppheves.
2. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) skal kapittel 4 lyde:

Kapittel 4. Tana og Neiden**§ 28. Fisket i Neidenvassdraget**

I Neidenvassdraget har lokalbefolkningen særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket i Neidenvassdraget.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i Neidenvassdraget skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og de som har særskilte rettigheter til fisket i vassdraget.

§ 28 a. Fisket i Tanavassdraget

For fiskerettigheter i Tanavassdraget gjelder Tanaloven.

3. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. skal § 24 lyde:

§ 24. Særlige rettigheter i Finnmark

Denne lov medfører ingen endringer i de særlige regler som gjelder for den lokale befolknings rett til fiske i Finnmark etter kgl. res. av 27. mai 1775 angående Jorddelingen i Finnmarken samt Bopladses Udvisning og Skyldlægning sammesteds, finnmarksloven kapittel 4 og Tanaloven.

20. juni. Lov nr. 52 2014**Lov om endringer i plan- og bygningsloven (forenklinger i byggesaksdelen og oppheving av krav om lokal godkjenning av foretak) m.m.**

Prop.99 L (2013–2014), Innst.270 L (2013–2014), Lovvedtak 93 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 16. og 20. juni 2014. Fremmet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
- 2 Lov 17. juni 2005 nr. 101 om egedomsregistrering (matrikkellova).
- 3 Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 1–6 andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Iverksetting av tiltak som omfattes av denne lov, kan bare skje dersom de ikke er i strid med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel og reguleringsplan, jf. kapittel 20 om søknadsplikt og tillatelse. Dette gjelder også hvis tiltaket er unntatt fra søknadsplikt etter §§ 20–5 og 20–6.

Andre ledd kommer ikke til anvendelse for tiltak som omfattes av §§ 20–7 og 20–8 om skjermingsverdige objekter i medhold av sikkerhetsloven.

§ 1–9 andre ledd skal lyde:

Det kan i byggesaken ikke klages på forhold som er avgjort i bindende reguleringsplan, ved dispensasjon eller i tidligere vedtak i byggesaken, og hvor klagefristen for disse vedtakene er utløpt. Dersom det finnes hensiktsmessig, kan klagen realitetsbehandles i stedet for å avvises.

§ 11–6 tredje ledd skal lyde:

Der det ikke gjelder eller er stilt krav om reguleringsplan, jf. § 12–1 andre ledd, skal kommuneplanens arealdel følges ved avgjørelse av søknad om tillatelse eller ved forståelsen av tiltak etter reglene i §§ 20–2 til 20–5.

§ 11–10 nr. 5 skal lyde:

5. i hvilke områder Forsvaret i medhold av § 20–7 selv kan fatte vedtak om virksomhet, bygg og anlegg.

§ 12–1 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Tillatelse etter § 20–2, jf. 21–4 for slike tiltak, kan ikke gis før det foreligger reguleringsplan.

§ 12–4 tredje ledd skal lyde:

Reguleringsplan skal følges ved avgjørelse av søknad om tillatelse eller ved forståelsen av tiltak som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav a til m, jf. §§ 20–2 til 20–5.

§ 12–10 nytt tredje ledd skal lyde:

Forslagsstiller skal varsle berørte som nevnt i andre ledd om at det ikke blir ny nabovarsling i byggesak, dersom det kan bli aktuelt at den vedtatte planen blir detaljert nok til å benytte adgangen i § 21–3 femte ledd. Dette gjelder både ved underretning som nevnt i andre ledd og i §§ 12–8 andre ledd og 12–12 fjerde ledd.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 16–6 andre ledd første punktum skal lyde:

Kommunen kan sette som vilkår for å gi byggetillatelse etter § 20–2 at søkeren erverver mindre stykker ubebygd grunn for at tomten skal få en mer hensiktsmessig grense eller form.

§ 18–1 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Kommunen kan gi tillatelse til tiltak som nevnt i § 20–1 første ledd bokstaver a, d og m på vilkår av at arbeidene etter første ledd blir utført før tiltaket ferdigstilles. Utsettelse for tiltak som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav a og d kan gjøres betinget av tinglyst erklæring. Utsettelse for tiltak som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav m eller midlertidig dispensasjon for opparbeidelsen ved slike tiltak skal være betinget av tinglyst erklæring. Ved bygging kan kommunen kreve at det stilles sikkerhet for kostnadene ved ferdigstilling.

I område som i kommuneplan er avsatt til utbygging eller til råstoffutvinning, kan kommunen sette som vilkår i tillatelse etter § 20–2 at tiltak etter første ledd er gjennomført.

§ 18–2 skal lyde:

§ 18–2. Krav til opparbeidelse av fellesareal og av parkbelte i industriområde

Hvor det er regulert felles avkjørsel, felles gårdsrom eller annet fellesareal for flere eiendommer, kan kommunen sette som vilkår for tillatelse for tiltak etter § 20–2 at fellesarealet erverves, sikres og opparbeides i samsvar med planen.

I industriområde hvor det er regulert parkbelte, kan kommunen sette som vilkår for tillatelse for tiltak etter § 20–2 på de tilgrensende tomter, at parkbeltet erverves og opparbeides langs tomte i samsvar med planen.

§ 19–2 siste ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi regler for omfanget av dispensasjoner og fastsette tidsfrist for behandling av dispensasjonssaker, herunder fastsette tidsfrist for andre myndigheters uttalelse i dispensasjonssaker og gi regler om beregning av frister, adgang til fristforlengelse og konsekvenser av fristoverskridelse.

Overskriften til lovens fjerde del skal lyde:

Fjerde del: Byggesaksdel

§ 20–1 skal lyde:

§ 20–1. Tiltak som omfattes av byggesaksbestemmelsene

Følgende tiltak omfattes av byggesaksbestemmelsene i denne lov:

- a) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg
  - b) vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av tiltak som nevnt under bokstav a
  - c) fasadeendring
  - d) bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt i bokstav a
  - e) riving av tiltak som nevnt i bokstav a
  - f) oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner
  - g) oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i boliger samt annen ombygging som medfører fravikelse av bolig
  - h) oppføring av innhegning mot veg
  - i) plassering av skilt- og reklameinnretninger
  - j) plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg
  - k) vesentlig terrenginngrep
  - l) anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass
  - m) opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, eller opprettelse av ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, eller arealoverføring, jf. matrikkellova.
- Departementet kan gi forskrifter om hvilke tiltak som omfattes av bestemmelsen.

§ 20–2 skal lyde:

§ 20–2. Søknadsplikt

Tiltak som nevnt i § 20–1, kan ikke utføres uten at søknad på forhånd er sendt kommunen og den deretter har gitt tillatelse, med mindre unntak følger av §§ 20–5, 20–6, 20–7 eller 20–8. Der det kreves dispensasjon, kan ikke tiltaket utføres før dette er søkt om og gitt.

Tiltak etter § 20–1 inndeles i følgende kategorier:

- a) søknadspliktige tiltak med krav om ansvarlige foretak, jf. § 20–3
- b) søknadspliktige tiltak som kan forestås av tiltakshaver, jf. § 20–4
- c) tiltak som er unntatt fra søknadsplikt, jf. §§ 20–5 til 20–8

Reglene i kapittel 24 om kontroll gjelder uavhengig av søknadsplikt, med unntak av §§ 20–7 og 20–8.

Departementet kan gi forskrifter om søknadsplikt og tillatelse etter denne bestemmelsen.

§ 20–3 skal lyde:

§ 20–3. Søknadspliktige tiltak med krav om ansvarlige foretak

Søknad, prosjektering og utførelse av tiltak som nevnt i § 20–1, skal forestås av foretak med ansvarsrett etter kapittel 23, med mindre unntak følger av §§ 20–4 til 20–8.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke tiltak som omfattes av bestemmelsen.

§ 20–4 skal lyde:

§ 20–4. Søknadspliktige tiltak som kan forestås av tiltakshaver

Følgende tiltak er unntatt fra reglene i § 20–3:

- a) mindre tiltak på bebygd eiendom
- b) alminnelige driftsbygninger i landbruket
- c) midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav j og som ikke skal plasseres for lengre tidsrom enn 2 år
- d) opprettelse av grunneiendom mv. som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav m
- e) andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver

Departementet skal gi forskrift om hvilke tiltak som omfattes av bestemmelsen.

Ny § 20–5 skal lyde:

§ 20–5. Tiltak som er unntatt fra søknadsplikt

For følgende tiltak som nevnt i § 20–1, er søknad og tillatelse ikke nødvendig dersom disse er i samsvar med plan:

- a) mindre frittliggende bygning som oppføres på bebygd eiendom, og som ikke kan brukes til beboelse
- b) frittliggende bygning som er større enn bygninger som nevnt i bokstav a, som oppføres på bebygd eiendom, og som verken skal brukes til beboelse eller annet varig opphold, og som ikke underbygges med kjeller
- c) mindre frittliggende byggverk knyttet til drift av jordbruks-, skogbruks- og reindriftsområder
- d) mindre tiltak i eksisterende byggverk
- e) mindre tiltak utendørs
- f) fasadeendring som ikke fører til at bygningens karakter endres, samt tilbakeføring av fasade til tidligere dokumentert utførelse
- g) andre mindre tiltak som kommunen finner grunn til å frita fra søknadsplikten

Departementet skal gi forskrift om hvilke tiltak som omfattes av bokstav a–e. Departementet kan gi forskrift om tiltakshavers rapportering til kommunen når tiltak etter denne bestemmelse er ferdigstilt.

Tillatelse er heller ikke nødvendig for tiltak som nevnt i § 20–1 bokstav m når tiltaket skjer som ledd i jordskifte i samsvar med rettslig bindende plan. Det samme gjelder tiltak som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav j når tiltaket ikke skal stå lengre enn 2 måneder.

Departementet kan i forskrift unnta andre tiltak fra bestemmelsene i §§ 20–2 første ledd og 20–3, herunder plassering av anleggsbrakker i mer enn 2 måneder i direkte tilknytning til bygge- eller anleggstomt hvor arbeid pågår.

Tiltakshaver er ansvarlig for at tiltak som nevnt i første til tredje ledd, utføres i samsvar med de krav som ellers følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av lov. Tiltak kan ikke settes i gang før det er gitt nødvendig tillatelse eller samtykke fra andre berørte myndigheter, jf. § 21–5.

Ny § 20–6 skal lyde:

§ 20–6. *Unntak fra søknadsplikt for visse tiltak som behandles etter andre lover*

Tiltak som nevnt i § 20–1, er ikke søknadspliktig dersom tiltaket blir tilfredsstillende behandlet etter andre lover. Departementet skal gi forskrift om hvilke tiltak etter første punktum som er unntatt fra søknadsplikt og hvor langt bestemmelser i loven her gjelder.

Ny § 20–7 skal lyde:

§ 20–7. *Unntak for krav i loven for Forsvaret*

Dersom et tiltak krever bruk av skjermingsverdig informasjon etter sikkerhetsloven § 11, eller tiltaket berører objekt som av Forsvaret er utpekt som skjermingsverdig i medhold av § 17, er tiltaket unntatt fra plan- og bygningsloven kapittel 20 til 25. Det påhviler Forsvaret å se til at øvrige bestemmelser som er gitt i eller i medhold av denne lov, blir overholdt.

Departementet fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om adgangen til å gi ytterligere unntak fra krav i denne lov.

Ny § 20–8 skal lyde:

§ 20–8. *Unntak fra krav i loven for visse skjermingsverdige objekter*

Dersom tvingende sikkerhetshensyn gjør det nødvendig, kan hvert departement innen sitt myndighetsområde beslutte at et tiltak som skal utføres i tilknytning til et byggverk eller objekt som er utpekt som skjermingsverdig i henhold til sikkerhetsloven § 17, helt eller delvis skal være unntatt fra bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

Dersom det ansvarlige departement vurderer det som nødvendig å fatte beslutning som nevnt i første ledd, og kommunen ikke er involvert i arbeidet med tiltaket, skal departementet informere kommunen om at unntakshjemmelen i første ledd vil bli benyttet. Departementet plikter å gi kommunen utfyllende informasjon om selve tiltaket så langt det vil være sikkerhetsmessig forsvarlig. Kommunen plikter å gi departementet nødvendig bistand for å gjennomføre tiltaket.

Dersom det ansvarlige departement anvender unntaket i første ledd, skal det informere naboer og gjenboere om beslutningen og de rettslige konsekvensene av den. Departementet plikter å gi naboer og gjenboere informasjon om tiltaket så langt det vil være sikkerhetsmessig forsvarlig.

Det ansvarlige departements beslutning etter første ledd kan ikke påklages. Det samme gjelder vedtak om avvisning av klage. Det kan ikke gis midlertidig forføyning mot tiltak som iverksettes i medhold av første ledd.

§ 21–2 andre ledd skal lyde:

Søknaden skal vise inndeling i ansvarsområder, jf. kapittel 23, med mindre tiltaket forestås av tiltakshaver.

§ 21–3 skal lyde:

§ 21–3. *Nabovarsel*

Før søknad sendes inn, skal naboer og gjenboere varsles av søker hvis ikke disse skriftlig har meddelt at de ikke har merknader til søknaden. I varselet skal det gis melding om at mulige merknader må være kommet til søker innen en frist på minst 2 uker etter at varselet er sendt og grunnlagsmaterialet for søknaden er gjort tilgjengelig. Dersom grunneiers adresse ikke er kjent eller ikke finnes i matrikkelen, kan varsling unnlates.

Varsel etter første ledd kan unnlates når arbeidet ikke, eller i liten grad, berører interessene til naboer og gjenboere. Kommunen kan likevel kreve varsling av naboer og gjenboere som ikke er varslet, dersom den finner at vilkårene for unnlatt varsling ikke er oppfylt. Kommunen kan også kreve at andre eiere eller festere enn de som er nevnt i første ledd, skal varsles.

Ved riving skal søkeren også varsle dem som har pengeheftelser i eiendommen.

Ved delt søknad skal det bare sendes nabovarsel for søknad om rammetillatelse og søknad om tiltak som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav m som ikke er avklart i rammetillatelsen, eller endringssøknad om det samme.

Det kreves ikke nabovarsel som nevnt i første ledd når tiltaket er i samsvar med reguleringsplan som er så detaljert at naboer og gjenboere kunne vurdere konsekvensene av tiltaket opp mot sine interesser ved planbehandlingen, og naboer og gjenboere ble varslet i samsvar med § 12–10 tredje ledd. Er det mer enn 5 år siden naboer og gjenboere fikk slikt varsel, gjelder ikke unntaket fra nabovarsling.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om nabovarsling.

§ 21–4 skal lyde:

§ 21–4. *Behandling av søknaden i kommunen*

Når søknaden er fullstendig, skal kommunen snarest mulig og senest innen den frist som framgår av § 21–7, gi tillatelse dersom tiltaket ikke er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Kommunen skal i saksbehandlingen legge til grunn tiltakshavers eller det ansvarlige foretakets opplysninger om at tiltaket oppfyller tekniske krav.

Kommunen skal påse at de angitte ansvarsområdene dekker tiltaket og er plassert i riktige tiltaksklasser, og avgjøre omfanget av uavhengig kontroll, jf. kapittel 24.

Etter søkers ønske kan tillatelsen deles opp i rammetillatelse og igangsettingstillatelse. Igangsettingstillatelse kan ikke gis før vilkår i rammetillatelsen er oppfylt, ansvarsrett er tildelt og kontrollomfang er avgjort samt eventuelle tillatelser fra andre myndigheter foreligger, jf. § 21–5 første ledd. Igangsettingstillatelse kan deles opp.

Kommunen skal straks gi skriftlig underretning om vedtaket til søker og til de som har merknader. Ved behandling av delt søknad er det tilstrekkelig at igangsettingstillatelsen kun meddeles søker.

Kommunen kan sette som vilkår for å gi tillatelse at gebyr etter § 33–1 er innbetalt. Videre kan kommunen sette som vilkår at:

- a) det blir holdt oppmålingsforretning når det er behov for å klarlegge grensene for den eller de matrikkelenhetene som tiltaket gjelder for
- b) eiendommer som skal nyttes under ett, blir sammenføyd etter matrikkellova
- c) tiltakshaver varsler kommunen når midlertidige tiltak som nevnt i § 20–4 bokstav c, fjernes.

Ved søknad om opprettelse av ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, kan kommunen sette som vilkår for tillatelsen at festeretten skal gjelde for et særskilt avgrenset areal, eller at enheten blir opprettet som grunneiendom.

Departementet gir i forskrift nærmere bestemmelser om kommunens behandling av søknaden.

§ 21–6 skal lyde:

§ 21–6. *Privatrettslige forhold*

Med mindre annet følger av loven her, skal bygningsmyndighetene ikke ta stilling til privatrettslige forhold ved behandling av byggesøknader. Dersom det fremstår som åpenbart for bygningsmyndighetene at tiltakshaver ikke har de privatrettslige rettigheter søknaden forutsetter, skal søknaden avvises. Tillatelse etter denne lov innebærer ingen avgjørelse av privatrettslige forhold. Kommunen kan fastsette frist for supplering av søknaden.

§ 21–7 skal lyde:

§ 21–7. *Tidsfrister med særskilte virkninger*

Søknad om tillatelse etter § 20–2 skal avgjøres av kommunene innen 12 uker etter at fullstendig søknad foreligger, med mindre annet følger av andre eller tredje ledd. Ved overskridelse av fristen skal kommunen tilbakebetale byggesaksgebyret etter nærmere bestemmelser i forskrift, jf. § 21–8 tredje ledd.

Søknad om tillatelse til tiltak som omfattes av § 20–3 der tiltaket er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, der det ikke foreligger merknader fra naboer eller gjenboere, og ytterligere tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet ikke er nødvendig, skal avgjøres av kommunen innen 3 uker. Dersom kommunen ikke har avgjort søknaden innen fristens utløp, regnes tillatelse som gitt.

Søknad om tillatelse til tiltak som omfattes av § 20–4 der tiltaket er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, og ytterligere tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet ikke er nødvendig, skal avgjøres av kommunen innen 3 uker. Dersom kommunen ikke har avgjort søknaden innen fristens utløp, regnes tillatelse som gitt.

Søknad om tillatelse til tiltak etter § 20–2 som krever dispensasjon fra plan eller planbestemmelser, skal avgjøres av kommunen innen 12 uker. Fristen løper ikke i den tiden søknaden ligger til uttalelse hos regionale og statlige myndigheter, jf. § 19–1.

Søknad om igangsettingstillatelse skal behandles av kommunen innen 3 uker. Dersom kommunen ikke har avgjort søknaden innen fristens utløp, kan tiltaket igangsettes.

Ferdigattest skal utstedes av kommunen innen 3 uker etter at kravet er mottatt sammen med nødvendig dokumentasjon. Der ferdigattest ikke er utstedt innen fristen, kan byggverket tas i bruk.

Det kan i den enkelte sak avtales lengre frist enn angitt i de enkelte ledd i denne paragrafen.

§ 21–8 første ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om frister for avholdelse av forhåndskonferanse, behandling av søknad om midlertidig brukstillatelse, kommunens vedtak i refusjonssaker, kommunens forberedende klagesaksbehandling og klageinstansens behandling av klager i plan- og byggesaker.

§ 21–9 siste ledd skal lyde:

Tillatelse til tiltak som nevnt i § 20–1 første ledd bokstav m, faller bort dersom det ikke er rekvirert oppmålingsforretning etter matrikkellova innen 3 år etter at tillatelsen ble gitt, eller dersom matrikkelføring vil være i strid med matrikkellova.

§ 21–10 nytt femte ledd skal lyde:

Ferdigattest utstedes ikke for tiltak det er søkt om før 1. januar 1998.

Nåværende § 21–10 femte ledd blir nytt sjettede ledd.

Overskriften i kapittel 22 skal lyde:

Kapittel 22. Sentral godkjenning for ansvarsrett

§ 22–1 skal lyde:

§ 22–1. Sentral godkjenning for ansvarsrett

Sentral godkjenning for ansvarsrett gis til foretak som er kvalifisert til å påta seg oppgaven som ansvarlig søker etter § 23–4, ansvarlig prosjekterende etter § 23–5, ansvarlig utførende etter § 23–6 eller ansvarlig kontrollerende etter § 23–7. Godkjenning gis i forskjellige tiltaksklasser.

Sentral godkjenning for ansvarsrett gis av det godkjenningsorgan som departementet bestemmer. Vedtak om godkjenning registreres i et sentralt, åpent register.

§ 22–3 skal lyde:

§ 22–3. Forskrifter om sentral godkjenning for ansvarsrett

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og krav for sentral godkjenning, tilbaketrekking, ordningens omfang og organisering, tidsfrister for sentral godkjenning og konsekvenser av fristoverskridelse. Departementet kan gi forskrifter om gebyr for sentral godkjenning. Gebyret skal ikke overskride selvkost.

§ 22–4 skal lyde:

§ 22–4. Overtredelsesgebyr for brudd på reglene om sentral godkjenning for ansvarsrett

Departementet kan illegge overtredelsesgebyr til foretak som forsettlig eller uaktsomt

- a) gir uriktige eller villedende opplysninger, eller unnlater å gi nødvendige opplysninger, i forbindelse med søknad om sentral godkjenning eller tilsyn med sentralt godkjent foretak, eller
- b) benytter merke for sentralt godkjente foretak uten å ha rett til det.

Når overtredelse som kan medføre overtredelsesgebyr, er begått av noen som har handlet på vegne av et foretak, illegges overtredelsesgebyret foretaket. Dette gjelder selv om det ikke kan anvendes overtredelsesgebyr mot noen enkeltperson.

Foretaket skal gis et skriftlig forhåndsvarsel før overtredelsesgebyr illegges, og gis anledning til å uttale seg innen en frist på minst 3 uker.

Overtredelsesgebyret tilfaller staten. Oppfyllelsesfristen er 4 uker fra vedtaket ble truffet, med mindre annet er fastsatt i vedtaket. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet skal gi forskrifter med nærmere regler om gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder utmåling, renter og registrering av ilagt overtredelsesgebyr. Det skal fastsettes et maksimumsbeløp for overtredelsesgebyret.

§ 23–1 skal lyde:

§ 23–1. Ansvar i byggesaker

Tiltakshaver er ansvarlig for at tiltak utføres i samsvar med de krav som følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

Tiltak som omfattes av § 20–3, skal forestås av ansvarlige foretak for søknad, prosjektering, utførelse og kontroll. Ansvarlige i byggesaker innestår for at tiltaket blir utført i samsvar med krav gitt i eller i medhold av denne lov.

Ved tiltak etter § 20–3 plikter tiltakshaver å videreføre sitt ansvar til ansvarlige foretak. Der det ikke er krav om ansvarlig foretak, eller på de områder av tiltaket som ikke er tilstrekkelig belagt med ansvarlige foretak, har tiltakshaver ansvaret alene, jf. første ledd.

Der kommunen finner at tiltaket ikke er tilstrekkelig dekket med ansvar, jf. § 21–4 andre ledd, kan den kreve ytterligere ansvarlige foretak.

Kommunen kan unnta fra krav om ansvarsrett der dette er klart unødvendig.

§ 23–3 skal lyde:

§ 23–3. Krav til ansvarlig foretak. Omfang og varighet av ansvaret

Ansvarlig foretak skal oppfylle de kravene til kvalifikasjoner, pålitelighet og dugelighet som følger av forskrift gitt med hjemmel i § 23–8.

Ansvarsrett inntreder ved at signert erklæring sendes kommunen. Erklæringen skal enten sendes sammen med søknad om tiltaket eller senest før foretaket starter arbeidet. Foretaket har ansvar overfor bygningsmyndighetene for at plan- og bygningslovgivningens krav er oppfylt og dokumentert for det ansvarsområdet foretaket har påtatt seg gjennom erklæring til kommunen. Det ansvarlige foretakets ansvar omfatter også underleverandørers utførelse og prosjektering, med mindre disse selv har ansvarsrett for arbeidet.

Kommunen skal treffe vedtak om å frata foretak ansvarsrett ved alvorlige overtredelser av bestemmelser eller tillatelser gitt i eller i medhold av denne lov, eller dersom den finner at ansvarlig foretak ikke fyller de krav som stilles til kvalifikasjoner, pålitelighet og dugelighet. Før det treffes slikt vedtak, skal foretaket gis varsel med frist til å uttale seg. Dersom kommunen finner det nødvendig, kan den straks sette ansvarsretten ut av kraft inntil saken er endelig avgjort.

Når særlig formildende hensyn gjør seg gjeldende, kan kommunen likevel unnlate å frata foretaket ansvarsretten. Ved mindre alvorlige overtredelser kan det gis advarsel.

Kommunen skal melde fra til den sentrale godkjenningsordningen når den har fattet vedtak om å frata ansvarsrett. Det samme gjelder advarsel kommunen gir foretaket.

Ansvarsrett opphører ved utstedelse av ferdigattest.

Kommunen kan gi pålegg om retting eller utbedring innen fem år etter at ferdigattest er gitt dersom den oppdager vesentlige forhold i strid med lovgivning eller den gitte tillatelsen, og som den ansvarlige har ansvaret for.

Ny § 23–3b skal lyde:

§ 23–3b. Midlertidige tjenesteytere

Bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov som knytter seg til krav til ansvarlige foretak, gjelder tilsvarende for midlertidige tjenesteytere fra andre EØS-land. Det samme gjelder for land omfattet av WTO-avtalen.

Ved tilsyn med midlertidige tjenesteytere skal kommunen ta hensyn til krav eller kontroller som den midlertidige tjenesteyteren har oppfylt i annet EØS-land. Det kan ikke pålegges krav eller kontroll som svarer til krav tjenesteyteren allerede har oppfylt i annet EØS-land, jf. tjenesteloven § 10 andre ledd. Ved tilsyn med midlertidige tjenesteytere etter § 25–1 skal kommunen anvende Det indre markeds informasjonssystem IMI.

§ 23–7 første ledd skal lyde:

Ansvarlig kontrollerende skal være uavhengig av det foretaket som utfører arbeidet som kontrolleres.

§ 23–8 skal lyde:

§ 23–8. Forskrifter om ansvarsrett

Departementet kan gi utfyllende forskrifter om innholdet i erklæring om ansvarsrett, om inntreden, gjennomføring og bortfall av ansvar og ansvarsrett, og om å frata foretak ansvarsrett.

Departementet kan gi forskrift om at tiltakshaver kan bygge egen bolig og fritidsbolig, og om ansvarsregler og dokumentasjon i slike tilfeller.

Departementet skal gi forskrifter om ansvarlige foretaks evne til å tilfredsstille kravene til tiltak gitt i eller i medhold av denne lov. Forskriftene kan gjelde kvalifikasjoner i foretakene basert på utdanning og praksis, pålitelighet og dugelighet og rutiner for oppfyllelse av krav til tiltak. Det kan fastsettes forskjellige krav ut fra tiltakets vanskelighetsgrad og konsekvenser av feil, inndelt etter tiltaksklasser.

Ny § 23–9 skal lyde:

§ 23–9. Register over foretak som har påtatt seg ansvarsrett

Departementet kan gi forskrift om et register over foretak som har påtatt seg ansvarsrett, til bruk for bygningsmyndighetene. Forskriften kan gi regler om innholdet i registeret, herunder opplysninger om tilsyn, og foretak som er fratatt ansvarsrett. Forskriften kan pålegge foretak, tiltakshaver eller kommunen å gi opplysninger om ansvarlige foretak til registeret.

§ 25–1 første ledd skal lyde:

Kommunen har plikt til å føre tilsyn i byggesaker med at tiltaket gjennomføres i samsvar med gitte tillatelser og bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, og at ansvarlig foretak er kvalifisert.

§ 25–2 skal lyde:

§ 25–2. Gjennomføring av tilsynet

Utover tilsynsplikten i § 25–1 avgjør kommunen i hvilke saker og på hvilke områder det skal føres tilsyn. Tilsynet gjennomføres på den måte, i det omfang og med den intensitet som kommunen finner hensiktsmessig.

Kommunen kan føre tilsyn når som helst i løpet av byggesaken og inntil 5 år etter at ferdigattest er gitt, jf. § 23–3 syvende ledd. Hvis tilsynet viser vesentlig svikt som ikke er ivaretatt ved uavhengig kontroll, kan kommunen kreve sakkyndig bistand eller utføre tekniske prøver for tiltakshavers regning. Tilsynet skal avsluttes med en sluttrapport.

Departementet kan gi forskrift om innhold, gjennomføring og rapportering av tilsyn.

Ny § 25–3 skal lyde:

§ 25–3. Tilsyn fra overordnet myndighet

Departementet kan etter ønske fra kommunen føre tilsyn med ansvarlige foretak. Forhold i strid med loven eller forskrifter gitt i medhold av loven som avdekkes under tilsynet, rapporteres til kommunen. Kommunen vurderer hvordan de avdekkede forholdene skal følges opp.

§ 29–4 skal lyde:

§ 29–4. *Byggverkets plassering, høyde og avstand fra nabogrense*

Byggverkets plassering, herunder høydeplassering, og byggverkets høyde skal godkjennes av kommunen. Kommunen skal påse at veglovas bestemmelser om byggegrense og frisikt blir fulgt. Bygning med gesimshøyde over 8 meter og mønehøyde over 9 meter kan bare føres opp hvor det har hjemmel i plan etter kapittel 11 eller 12.

Hvis ikke annet er bestemt i plan etter kapittel 11 eller 12, skal byggverk ha en avstand fra nabogrense som angitt i forskrift eller som minst svarer til byggverkets halve høyde og ikke under 4 meter.

Kommunen kan godkjenne at byggverk plasseres nærmere nabogrense enn nevnt i andre ledd eller i nabogrense:

- a) når eier (fester) av naboeiendommen har gitt skriftlig samtykke eller
- b) ved oppføring av frittliggende garasje, uthus og lignende mindre tiltak

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser, herunder regler om avstand mellom byggverk, avstand til nabogrense, og beregningsmåten for høyde og avstand, samt for areal på byggverk som nevnt i tredje ledd bokstav b.

§ 29–5 første ledd skal lyde:

Ethvert tiltak skal prosjekteres og utføres slik at det ferdige tiltaket oppfyller krav til sikkerhet, helse, miljø, energi og bærekraftighet, og slik at vern av liv og materielle verdier ivaretas.

§ 29–7 skal lyde:

§ 29–7. *Krav til produkter til byggverk*

Ethvert produkt som skal inngå i et byggverk, skal ha forsvarlige egenskaper. Produsent, dennes representant, importør eller distributør skal sørge for at egenskapene til produktet dokumenteres, og er forpliktet til å gi de opplysninger til tilsynsmyndigheten som er nødvendige for utøvelse av tilsyn med produktets egenskaper. Departementet utpeker tilsynsmyndighet.

Departementet kan gi forskrifter om tekniske spesifikasjoner og om godkjennings- og kontrollsystemer som skal legges til grunn for dokumentasjon og tilsyn, herunder kan departementet fastsette krav til og om merking av produkter til byggverk (CE-merket produkt).

Ny § 29–7a skal lyde:

§ 29–7a. *Tilsyn med produkter til byggverk*

Dersom tilsynsmyndigheten har begrunnet mistanke om at det omsettes et produkt som ikke oppfyller kravene til dokumentasjon, og produktet er tiltenkt brukt i et byggverk, skal den føre tilsyn med produktet og kan gi pålegg om midlertidig stans i omsetning og bruk av produktet. Tilsynsmyndigheten avgjør hvilke saker og hvilke områder det skal føres tilsyn med.

Finner tilsynsmyndigheten at et produkt ikke tilfredsstillende forutsetningene for godkjenning, tilsyn eller merking, kan den gi pålegg om retting av avvik, samt pålegg om å stanse omsetningen av produktet. Det samme gjelder et produkt som, selv om det er erklært å være i samsvar med kravene, kan medføre fare for liv, helse eller miljø.

Tilsynsmyndigheten kan også forby bruk av og gi pålegg om å kalle tilbake slike produkter fra markedet, eller treffe andre tiltak for å sikre at produktet bringes i overensstemmelse med kravene, dersom produktet allerede er omsatt.

Tilsynsmyndigheten skal gis tilgang til produkt, rom, areal eller annet område som er nødvendig for å kunne føre tilsynet. Enhver plikter etter krav fra tilsynsmyndigheten å gi de opplysninger som er nødvendig for tilsynsmyndighetens gjennomføring av oppgaver etter denne bestemmelse. Offentlige myndigheter plikter å gi den bistand og de opplysninger uten hinder av taushetsplikt, som er nødvendig for å kontrollere at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven blir fulgt.

Departementet kan gi forskrifter om gebyr for arbeidet med tilsyn for å sikre at bestemmelser og vedtak gitt i eller i medhold av denne paragrafen, blir fulgt. Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

Ny § 29–7b skal lyde:

§ 29–7b. *Tvangsmulkt*

Ved forhold i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan tilsynsmyndigheten fastsette tvangsmulkt for å få gjennomført gitte pålegg innen en særskilt angitt frist.

Tvangsmulkten fastsettes samtidig med pålegg om retting og løper fra fristoverskridelsen for retting. Der tvangsmulkt ikke fastsettes samtidig med pålegg, skal det gis eget forhåndsvarsel om tvangsmulkt.

Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, som et engangsbeløp eller som en kombinasjon av løpende mulkt og engangsbeløp. Tvangsmulkten ilegges den ansvarlige for overtredelsen, og tilfaller staten.

Ny § 29–7c skal lyde:

§ 29–7c. Overtreddelsesgebyr

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av denne bestemmelse. Det samme gjelder ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av loven når det i forskriften er fastsatt at overtredelse av den aktuelle bestemmelse kan medføre overtredelsesgebyr.

Når overtredelse som kan medføre overtredelsesgebyr er begått av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyret ilegges foretaket. Dette gjelder selv om det ikke kan anvendes overtredelsesgebyr mot noen enkeltperson.

Ved ileggelse av overtredelsesgebyr skal den ansvarlige gis et skriftlig forhåndsvarsel før overtredelsesgebyr vedtas, og gis anledning til å uttale seg innen en frist på minst 3 uker. Overtredelsesgebyret tilfaller staten. Oppfyllelsesfristen er 4 uker fra vedtaket ble truffet, med mindre annet er fastsatt i vedtaket. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet skal gi forskrifter med nærmere regler om overtredelsesgebyr, herunder om utmåling, renter og registrering av ilagt overtredelsesgebyr. Det skal fastsettes et maksimumsbeløp for overtredelsesgebyret.

Ny § 29–11 skal lyde:

§ 29–11. Forhold i strid med gitt byggetillatelse på annen eiendom

Det kan ikke gis tillatelse til tiltak som medfører at krav til vannforsyning, avløp, atkomst og parkering fastsatt i byggetillatelse på annen eiendom ikke lenger oppfylles.

§ 31–2 andre ledd første punktum skal lyde:

Kommunen kan sette som vilkår for å tillate tiltak etter § 20–2 at også andre deler av byggverket enn det tiltaket gjelder settes i forsvarlig stand i samsvar med relevante tekniske krav.

§ 31–5 tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan også avslå søknad om riving, jf. § 20–1 første ledd bokstav e, inntil det foreligger:

- a) igangsettingstillatelse for nytt tiltak på tomta, eller
- b) reguleringsplan som ikke kan gjennomføres uten at byggverket blir revet.

§ 32–8 første ledd skal lyde:

Overtredelsesgebyr kan ilegges den som forsettlig eller uaktsomt:

- a) prosjekterer, utfører eller lar prosjektere eller utføre et tiltak i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, eller i strid med vilkårene i tillatelse
- b) utfører, lar utføre, bruker eller lar bruke tiltak uten at det foreligger nødvendig tillatelse etter denne lov
- c) ikke utfører kontroll av tiltak i samsvar med bestemmelser om dette gitt i eller i medhold av denne lov, og gitte tillatelser
- d) bruker eller lar bruke byggverk eller del av byggverk eller areal uten at det foreligger nødvendig tillatelse etter denne lov, eller bruken er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, vedtak eller plan
- e) prosjekterer eller lar prosjektere, utfører eller lar utføre eller kontrollerer eller lar kontrollere et tiltak som omfattes av § 20–3 uten at arbeidet blir forestått av kvalifiserte ansvarlige foretak som har påtatt seg ansvarsrett etter § 23–3 andre ledd
- f) gir uriktige eller villedende opplysninger til plan- og bygningsmyndighetene
- g) tross skriftlig pålegg ikke oppfyller vilkår for midlertidig dispensasjon etter § 19–3
- h) tross skriftlig pålegg ikke oppfyller plikten etter § 31–3 første ledd første punktum til å holde byggverk og installasjoner i stand
- i) ikke etterkommer skriftlig pålegg etter § 31–5 om å fjerne bygning eller rester av bygning eller innretning, eller om å rydde tomta
- j) tross skriftlig pålegg ikke oppfyller plikten etter § 28–2 til å treffe sikringstiltak
- k) ikke etterkommer skriftlig pålegg etter § 29–6 tredje ledd om å treffe tiltak for å avhjelpe ulempe fra bygningstekniske installasjoner
- l) ikke etterkommer særskilt pålegg eller forbud, gitt i medhold av plan- og bygningsloven, når kommunen først skriftlig har gjort ham kjent med at overtredelsesgebyr kan inntre hvis forholdet ikke blir brakt i orden innen en fastsatt frist, og denne frist er oversittet.

II

Endring i andre lover

1. I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) gjøres følgende endringer:

§ 24 andre ledd første punktum skal lyde:

Søknaden skal kunngjøres for søkerens regning etter reglene i plan- og bygningsloven § 12–10 første ledd første og annet punktum, annet og fjerde ledd, jf. § 5–2.

§ 29 annet ledd første punktum skal lyde:

Endringer i et manøvreringsreglement som gir adgang til å variere vannstanden eller vannføringen, skal sendes på høring etter forvaltningslovens regler om forskrifter og kunngjøres etter reglene i plan- og bygningsloven § 12–10 første ledd første og annet punktum, annet og fjerde ledd, jf. § 5–2.

2. I lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedsregistrering (matrikkellova) gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd skal lyde:

Før ny grunneigedom, ny anleggseigedom, ny festegrund eller nytt jordsameie kan opprettast i matrikkelen, må det ligge føre løyve etter plan- og bygningslova § 20–2. For innføring av ny eigarseksjon må det ligge føre kommunalt seksjoneringsvedtak etter eigarseksjonslova § 9.

III

1. Endringene i plan- og bygningsloven §§ 20–7, 20–8, 29–7, 29–7a til 29–7c og 32–8 første ledd bokstav a og b trer i kraft straks. De øvrige endringene i plan- og bygningsloven trer i kraft fra den tid Kongen fastsetter. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelser kan tre i kraft til ulik tid.
2. Søknad om tillatelse i medhold av plan- og bygningsloven nåværende §§ 20–1 eller 20–2 sendt kommunen før endringer i disse bestemmelsene er trådt i kraft, skal for hele tiltaket behandles etter de tidligere reglene for behandling av slike saker.
3. Endringene i lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) og lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedsregistrering (matrikkellova) trer i kraft fra den tid Kongen fastsetter.

20. juni. Lov nr. 53 2014

Lov om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot

Prop.75 L (2013–2014), Innst.232 L (2013–2014), Lovvedtak 59 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 19. juni 2014. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lov:

Lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

I

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot skal § 2–1 nytt tredje ledd lyde:

Departementet kan i særskilde tilfelle gi godkjenning til private skolar som ikkje fyller kravet om grunnlag i andre ledd.

Nåværende tredje til sjette ledd blir fjerde til syvende ledd.

II

Loven trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 54 2014

Lov om endringer i opplæringslova, privatskolelova og folkehøyskoleloven (leksehjelp m.m.)

Prop.68 L (2013–2014), Innst.223 L (2013–2014), Lovvedtak 58 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 19. juni 2014. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- 2 Lov 6. desember 2002 nr. 72 om folkehøyskoler (folkehøyskoleloven).
- 3 Lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort følgende endringer:

§ 2–12 tredje ledd skal lyde:

For private grunnskolar gjeld også §§ 2–2, 2–5 første, andre, tredje og sjette ledd, 2–9, 2–10, 2–11, 8–2, 9–1, 9–2, 9–3, 9–4, 9–5, 9–6, kapittel 9a, §§ 10–1, 10–2, 10–6, 10–6a, 10–9, 11–1, 11–2, 11–3, 11–4, 11–7, 11–10, 13–3b, 13–7a, 13–10, 14–4, 15–3 og 15–4.

§ 3–1 femte ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Kravet om sakkunnig vurdering gjeld ikkje for elevar med rett til særskild språkopplæring etter § 3–12.

§ 3–1 nytt ellevte og tolvte ledd skal lyde:

Den som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring som ein del av ungdomsretten etter første ledd, har etter søknad rett til eitt års påbygging til generell studiekompetanse. Det same gjeld andre som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring innan utgangen av det året dei fyller 24 år. Retten gjeld dei som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring i 2014, eller seinare. Retten kan takast ut når som helst innan utgangen av det året vedkommande fyller 24 år. Lovføresegna i tredje ledd om at retten må takast ut i løpet av ein samanhengande periode på fem, alternativt seks år, gjeld ikkje her.

Det er eit vilkår for rett til vidaregåande opplæring at søkjaren har lovleg opphald i landet. Ungdom som oppheld seg lovleg i landet i påvente av å få avgjort søknad om opphaldsløyve, har likevel berre rett til vidaregåande opplæring etter denne paragrafen når dei er under 18 år og det er sannsynleg at dei skal vere i Noreg i meir enn tre månader. Dei som oppheld seg lovleg i landet i påvente av å få avgjort søknad om opphaldsløyve, og som fyller 18 år i løpet av eit skoleår, har rett til å fullføre påbegynt skoleår. For dei som får avslag på søknaden om opphaldsløyve, gjeld retten til vidaregåande opplæring etter denne paragrafen fram til dato for endeleg vedtak.

§ 4A–1 nytt tredje ledd skal lyde:

Det er eit vilkår for rett til grunnskoleopplæring at søkjaren har lovleg opphald i landet. Dei som er over opplæringspliktig alder, og som oppheld seg lovleg i landet i påvente av å få avgjort søknad om opphaldsløyve, har likevel berre rett til grunnskoleopplæring etter denne paragrafen når dei er under 18 år og det er sannsynleg at dei skal vere i Noreg i meir enn tre månader. Dei som oppheld seg lovleg i landet i påvente av å få avgjort søknad om opphaldsløyve, og som fyller 18 år i løpet av eit skoleår, har rett til å fullføre påbegynt skoleår. For dei som får avslag på søknaden om opphaldsløyve, gjeld retten til grunnskoleopplæring etter denne paragrafen fram til dato for endeleg vedtak.

§ 4A–3 nytt syvende og åttende ledd skal lyde:

Den som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring som ein del av ungdomsretten etter § 3–1 første ledd, har etter søknad rett til eitt års påbygging til generell studiekompetanse. Det same gjeld andre som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring innan utgangen av det året dei fyller 24 år. Retten gjeld dei som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring i 2014, eller seinare. Retten kan takast ut når som helst etter fullført og bestått fag- og yrkesopplæring.

Det er eit vilkår for rett til vidaregåande opplæring at søkjaren har lovleg opphald i landet. Vaksne som oppheld seg lovleg i landet i påvente av å få avgjort søknad om opphaldsløyve, har likevel ikkje rett til opplæring etter denne paragrafen.

§ 5–5 andre ledd skal lyde:

Skolen skal ein gong i året utarbeide skriftleg oversikt over den opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven. Utviklinga til eleven skal vurderast ut frå måla som er sette i den individuelle opplæringsplanen til eleven. Skolen sender oversikta og vurderinga til eleven eller til foreldra til eleven og til kommunen eller fylkeskommunen.

§ 13–1 første ledd andre punktum skal lyde:

Ansaret gjeld ikkje elevar og andre som fylkeskommunen har ansaret for etter §§ 13–2, 13–2 a og 13–3a.

Ny § 13–2 a skal lyde:

§ 13–2 a. *Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskole- og vidaregåande opplæring i fengsel*

Fylkeskommunen har ansaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring etter denne lova for innsette i fengsel innanfor vedkommande fylkeskommune.

Når opplæringa skjer i fengsel, skal kriminalomsorga sørge for nødvendige lokale til formålet.

§ 13–3 fjerde ledd oppheves.

§ 13–3 nåværende femte og sjette ledd blir nye fjerde og femte ledd.

§ 13–5 oppheves.

§ 13–7 a første ledd skal lyde:

Kommunen skal ha eit tilbod om leksehjelp i grunnskolen.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot blir det gjort følgjende endringer:

§ 7–1c oppheves.

§ 7–1e første ledd skal lyde:

Skolen skal ha eit tilbod om leksehjelp i grunnskolen.

III

I lov 6. desember 2002 nr. 72 om folkehøgskoler blir det gjort følgjende endringer:

Ny § 6 skal lyde:

§ 6. *Politiattest*

Styret ved den enkelte folkehøyskole avgjør om de som skal tilsettes fast eller midlertidig ved skolen, må legge fram politiattest med tilsvarende innhold som er nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Styret ved skolen vurderer i så fall konsekvensene av eventuelle merknader på politiattesten i den enkelte tilsettingssak.

Nåværende §§ 6 til 8 blir nye §§ 7 til 9.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 55 2014

Lov om endringer i universitets- og høyskoleloven

Prop.59 L (2013–2014), Innst.221 L (2013–2014), Lovvedtak 57 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 19. juni 2014. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lov:

Lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven).

I

I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler gjøres følgende endringer:

§ 1–4 annet ledd første punktum skal lyde:

(2) Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og Universitetet i Stavanger har et særskilt nasjonalt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museer med vitenskapelige samlinger og publikumsutstillinger.

§ 2–2 annet ledd første punktum skal lyde:

(2) Styret oppnevnes av departementet og består av åtte medlemmer.

§ 3–4 nytt annet punktum skal lyde:

Klageinstansen kan ikke overprøve NOKUTs vurdering av den avlagte utdanningens nivå og omfang.

Nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

§ 3–5 første ledd annet punktum skal lyde:

Vedkommende institusjon skal påse at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold innenfor samme grad.

§ 3–5 syvende ledd skal lyde:

(7) Departementet kan gi forskrift om godskrivning, saksbehandling og klageadgang etter denne bestemmelsen.

§ 3–7 syvende ledd første punktum skal lyde:

(7) Dersom en institusjon under denne lov, NOKUT eller Samordna opptak oppdager at en søker har levert falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, skal forholdet anmeldes til politiet.

§ 3–7 syvende ledd annet punktum oppheves.

§ 4–5 ny paragrafoverskrift skal lyde:

Rett til foreldrepermisjon

§ 4–5 første ledd skal lyde:

(1) En student som får barn under studiene, skal gis rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved institusjonen og har rett til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen. En student som er gravid, har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdato er i perioden mellom tre uker før termin og seks uker etter fødsel. Far har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdato er i perioden to uker etter fødsel. Institusjonene kan gi nærmere bestemmelser om utsatt eksamen. Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12–1 til 12–5 og § 12–7 gjelder så langt de passer.

§ 4–7 første ledd bokstav b skal lyde:

b) forsettlig har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket i forbindelse med gjennomføring av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføring av vedkommende kurs.

§ 4–7 syvende ledd oppheves.

§ 4–8 skal lyde:

(1) En student som tross skriftlig advarsel fra styret gjentatte ganger opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved institusjonen ellers, kan etter vedtak av styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, bortvises fra nærmere bestemte områder ved institusjonen for inntil ett år. Hvis en student etter skriftlig advarsel fra styret fortsatt ikke respekterer slik bortvisning, kan styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, utestenge ham eller henne fra studiet og fratras retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år.

(2) En student som grovt klanderverdig har opptrådt på en slik måte at det er skapt fare for liv eller helse for pasienter, brukere, barnehagebarn, elever eller andre som studenten har å gjøre med som del i klinisk undervisning eller praksisstudier, eller som gjør seg skyldig i grove brudd på taushetsplikt eller i grovt usømmelig oppreden overfor disse, kan etter vedtak av styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, utestenges fra studier med klinisk undervisning og praksisstudier og fratras retten til å gå opp til eksamen i disse studiene ved institusjoner under denne lov i inntil tre år. Institusjonen skal informere Sosial- og helsedirektoratet om utestenging etter dette alternativ når det gjelder studenter som følger utdanninger som kan utløse rett til autorisasjon etter helsepersonelloven § 48 første ledd.

(3) En kandidat som har opptrådt slik som beskrevet i § 4–7 første eller annet ledd, eller forsettlig har medvirket til dette, kan ved vedtak av institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år. Slik adgang til utestenging gjelder ikke for stipendiater ansatt ved institusjonen doktorgraden avlegges ved.

(4) Vedtak om bortvisning eller utestenging treffes med minst to tredels flertall. Vedtak om slik reaksjon kan påklages av studenten etter reglene i forvaltningsloven. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5–1 sjuende ledd, er klageinstans.

(5) Kandidaten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om bortvisning eller utestenging er reist, eventuelt fra skriftlig advarsel etter første ledd er gitt. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen, etter sats fastsatt etter forskrift om salær fra det offentlige til advokater mv. 3. desember 1997 nr. 1441 Finner styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, at det er brukt lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig, kan salæret settes ned. Vedtak om salærnedsettelse kan påklages til departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5–1 syvende ledd.

§ 4–9 skal lyde:

(1) I studier der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, kan det kreves at studentene legger frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd, ved opptak til eller underveis i studiet.

(2) Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer yrkesutøving, gjelder disse tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning.

(3) Den som er dømt for forhold som innebærer at hun eller han må anses som uskikket til å delta i arbeid med pasienter, brukere, barnehagebarn, elever eller andre, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning hvor slik deltakelse må anses som uforsvarlig på grunn av den kontakt studenten får med disse i denne forbindelse.

(4) Den som er siktet eller tiltalt for straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd eller i politiattester i medhold av annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning til rettskraftig dom foreligger eller saken er henlagt, hvis dette er nødvendig av hensyn til sikkerhet eller behandlingsmiljø for pasienter, brukere, barn, elever eller andre som studenten vil komme i kontakt med i denne forbindelse.

(5) Institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, avgjør, etter uttalelse fra institusjonen, om studenten skal nektes retten til å delta i klinisk undervisning eller praksisstudier. Forvaltningsloven § 42 gjelder tilsvarende.

(6) Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5–1 sjuende ledd, er klageinstans for nemndas vedtak.

(7) Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om utestenging fra klinisk undervisning eller praksisstudier er reist ved institusjonens klagenemnd. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen i samsvar med § 4–8 femte ledd.

(8) Departementet gir forskrifter om saksbehandling ved utestenging grunnet straffbare forhold.

§ 4–10 femte ledd skal lyde:

(5) Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak er reist i skikkethetsnemnda. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen i samsvar med § 4–8 femte ledd.

§ 4–11 annet ledd skal lyde:

(2) Forliksmegling foretas ikke. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet for tingretten, herunder også honorar til saksøkers advokat, i samsvar med § 4–8 femte ledd.

Ny § 4–12 skal lyde:

§ 4–12. Register for informasjonsutveksling om utestengte studenter

(1) Register for utestengte studenter (RUST) er et offentlig eid register som skal sikre effektiv informasjonsutveksling. Informasjonen i registeret skal gjøres tilgjengelig for universiteter, høyskoler, Samordna opptak og NOKUT når informasjonen er nødvendig for deres virksomhet. Formålet med registeret er å hindre at en kandidat eller søker som har mistet rettigheter som følge av vedtak nevnt i annet ledd, får slike rettigheter ved en annen institusjon.

(2) Universiteter og høyskoler skal registrere informasjon i registeret om vedtak etter § 3–7 åttende ledd, § 4–8 første til tredje ledd og § 4–10 tredje ledd, som får konsekvenser for opptak til studier og rett til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner. Når vedtakets periode er utløpt, skal informasjonen om vedtaket slettes fra registeret.

(3) Departementet fastsetter forskrift om registeret, herunder hvilke opplysninger som skal registreres og regler om behandlingen av opplysningene.

Ny § 4–13 skal lyde:

§ 4–13. Graden philosophiae doctor

(1) Institusjonen kan vedta tvungen avslutning av doktorgradsutdanning ved vitenskapelig uredelighet etter forskningsetikkloven § 5 annet ledd. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5–1 syvende ledd, er klageinstans for vedtak om tvungen avslutning etter dette ledd.

(2) Institusjonen kan også vedta tvungen avslutning av doktorgradsutdanningen når en kandidat i vesentlig grad ikke oppfyller sine forpliktelser etter doktorgradsavtalen. Institusjonens klagenemnd er klageinstans for vedtak om tvungen avslutning etter dette ledd.

(3) Ved fusk på eksamen eller prøver underveis i doktorgradsutdanningen kan institusjonen vurdere om disse skal annulleres etter § 4–7 første ledd, eller om forholdet er så alvorlig at det gir grunnlag for tvungen avslutning etter første og annet ledd.

(4) Ved klage over ikke godkjent doktorgradsavhandling skal klage behandles av institusjonens klagenemnd.

(5) Styret fastsetter forskrift for doktorgradsutdanningen, herunder regler om tvungen avslutning.

§ 5–1 syvende ledd skal lyde:

(7) Departementet kan opprette særskilte nasjonale klageorgan som skal behandle klager over enkeltvedtak for bestemte områder og over avgjørelser etter offentleglova.

§ 5–2 første ledd skal lyde:

(1) Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde vært kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage fremsettes for institusjonen.

§ 5–2 fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

(4) Finner institusjonen eller klageinstansen at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller avholdes ny eksamen eller prøve.

(5) Styret selv eller institusjonenes klagenemnd, jf. § 5–1, er klageinstans for institusjonens vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 5–3 fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) En kandidat kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultat er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Ved ny sensurering skal sensorene ikke få opprinnelig karakter, sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen. Er krav om begrunnelse for karakterfastsetting eller klage over formelle feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av vurderingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra kandidaten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger. Ved bruk av løpende vurdering kan institusjonen bestemme om kandidaten skal fremsette klage etter vurdering av separat prøve, oppgave eller annen vurdering, eller om klage skal fremsettes når resultatet fra fag, emne eller emnegruppe er kunngjort.

(5) Bedømmelse av muntlig prestasjon og vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når prøven ikke er bestått.

§ 6–4 første ledd ny bokstav k skal lyde:

k) stilling på innstegsvilkår

§ 6–4 nytt femte ledd skal lyde:

(5) For stillinger etter første ledd bokstav k kan departementet fastsette forskrift om vilkår for å ansette i stillingen og varighet. Oppnås de fastsatte kompetansekravene, skal vedkommende ansettes i fast stilling ved utløpet av åremålsperioden.

§ 6–6 skal lyde:

Det kan nyttes midlertidig ansettelse i inntil 20 prosent av undervisnings- og forskerstilling. Det kan ansettes på åremål i bistilling. Åremålsperiodene kan være fra to til seks år. Departementet kan gi forskrift om varighet og vilkår for fratredelse.

§ 7–2 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Den som ikke har akkreditering etter denne lov, kan ikke benytte seg av markedsføring som gir uriktig inntrykk av å ha slik akkreditering.

§ 7–6 annet ledd skal lyde:

(2) Avgjørelse om generell godkjenning etter § 3–4, godskriving og faglig godkjenning etter § 3–5, opptak av studenter etter §§ 3–6 og 3–7, rett til å gå opp til eksamen etter § 3–10, rett til utsatt eksamen etter § 4–5, annullering av eksamen eller prøve etter § 4–7, bortvisning og utestenging etter §§ 4–8 til 4–10, tvungen avslutning av doktorgradsutdanning etter § 4–13 og klage over formelle feil ved eksamen etter § 5–2, regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Det samme gjelder vedtak om sensur etter § 3–9 og klage på karakterfastsetting etter § 5–3.

§ 9–4 nytt åttende ledd skal lyde:

(8) Ingen kan gjenvelges som styremedlem hvis vedkommende har fungert sammenhengende i vervet i åtte år ved begynnelsen av den nye valgperioden.

Nåværende åttende og niende ledd blir nye niende og tiende ledd.

§ 9–8 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Kongen i statsråd kan avsette et styremedlem dersom særlig tungtveiende grunner taler for det, eller særlige omstendigheter svekker tilliten til styremedlemmet.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 56 2014

Lov om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, energiloven, elsertifikatloven og havenergilova

Prop.109 L (2013–2014), Innst.246 L (2013–2014), Lovvedtak 60 (2013–2014). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 19. juni 2014. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv.
- 2 Lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer.
- 3 Lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).
- 4 Lov 4. juni 2010 nr. 21 om fornybar energiproduksjon til havs (havenergilova).
- 5 Lov 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater.

I

I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv. skal § 2 tredje ledd nr. 13 sjette ledd lyde:

Avgiften til fylkeskommunene og til kommunene fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av Kongen. Dersom det skjer endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Denne myndighet kan delegeres til annet kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Fondets midler skal i samsvar med vedtekter som er undergitt vedkommende departements godkjenning, fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet. Departementet kan delegere myndigheten til å godkjenne vedtektene til fylkesmannen. Kommunen kan påklage fylkesmannens avgjørelse etter nærmere regler fastsatt av departementet. Vedtekter for fond under et beløp Kongen fastsetter, trenger ikke godkjenning.

II

I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gjøres følgende endringer:

§ 4 nr. 2 skal lyde:

2. Departementet eller den, som vil utføre en regulering, kan forlange avgjort ved skjøn om reguleringen vil medføre en økning av vandkraften, som overstiger den i § 2 første ledd bokstav a og b nevnte grenser, om flere vandfald hensigtsmessig kan utbygges under ett, og om foretagendet vil være til skade eller ulempe for nogen almen interesse.

§ 11 nr. 2 annet ledd skal lyde:

Avgiften til fylkeskommunene og til kommunene fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av Kongen. Dersom det skjer endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Denne myndigheten kan delegeres til annet kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Fondets midler skal i samsvar med vedtekter som er undergitt vedkommende departements godkjenning, fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet. Departementet kan delegere myndigheten til å godkjenne vedtektene til fylkesmannen. Kommunen kan påklage fylkesmannens avgjørelse etter nærmere regler fastsatt av departementet. Vedtekter for fond under et beløp Kongen fastsetter, trenger ikke godkjenning.

III

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 10–7 nytt tredje ledd og fjerde ledd skal lyde:

Når en overtredelse som kan medføre overtredelsesgebyr, er begått av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket. Dette gjelder selv om overtredelsesgebyr ikke kan ilegges noen enkeltperson. Med foretak menes her selskap, enkeltpersonforetak, stiftelse, forening eller annen sammenslutning, bo eller offentlig virksomhet.

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av sanksjonen skal det særlig legges vekt på:

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme overtrederes interesser,
- d) om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) overtrederes økonomiske evne.

§ 10–8 oppheves.

IV

I lov 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater skal § 26 fjerde ledd lyde:

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av sanksjonen, skal det særlig legges vekt på:

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygge overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme overtrederes interesser,
- d) om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) overtrederes økonomiske evne.

V

I lov 4. juni 2010 nr. 21 om fornybar energiproduksjon til havs skal § 10–9 fjerde ledd lyde:

Ved avgjørelse av om gebyr for brot på føresegn skal påleggjast og ved utmåling av sanksjonen skal det særlig leggjast vekt på:

1. kor alvorleg brotet er,
2. om den som bryt føresegna, ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha førebygd brotet,
3. om brotet er gjort for å fremje den som bryt føresegna sine interesser,
4. om den som bryt føresegna, har hatt eller kunne ha oppnådd ein fordel ved brotet,
5. om det er tale om gjentakning,
6. den økonomiske stillinga for den som bryt føresegna.

VI

Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

12. juni Nr. 774 2014**Forskrift om endringer i diverse forskrifter som følge av navneendring fra Statens reindrifftsforvaltning til Landbruksdirektoratet**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 12. juni 2014 med hjemmel i lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindrifftsloven) § 11, § 12, § 14, § 15, § 16, § 18, § 33, § 43, § 46, § 48, § 50, § 56, § 57, § 58, § 59, § 63, § 65, § 73, § 76, § 77 og § 78 og vedtak 6. juni 2014 nr. 729 om sammenslåing av Statens reindrifftsforvaltning og Statens landbruksforvaltning til et nytt direktorat – Landbruksdirektoratet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

I

I følgende forskrifter endres «reindrifftsagronom» til «fylkesmann»:

1. Forskrift 21. juni 2011 nr. 616 for Reindrifftsens Utviklingsfond § 3–2 bokstav e og § 3–3 første ledd.
2. Forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein § 2 første ledd, § 6, § 7 og § 8.
3. Forskrift 19. juni 2008 nr. 712 om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomiske tap som reineiere påføres som følge av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt § 8.

I følgende forskrifter endres «reindrifftsagronomen» til «fylkesmannen»:

1. Forskrift 21. juni 2011 nr. 616 for Reindrifftsens Utviklingsfond § 3–3 første ledd.
2. Forskrift 14. juni 2010 nr. 887 om tidligpensjon i reindrifften § 4 første ledd, § 12, § 13 første ledd, § 16 første ledd og § 17 første ledd.
3. Forskrift 19. juni 2012 nr. 592 om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 2 annet ledd, § 3 første ledd og § 13 første ledd første punktum.
4. Forskrift 14. juni 2010 nr. 888 om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag § 6 og § 7 første punktum.
5. Forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning § 2 første ledd.
6. Forskrift 19. juni 2008 nr. 712 om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomiske tap som reineiere påføres som følge av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt § 3, § 4, § 5, § 6 og § 9.

I følgende forskrifter endres «reindrifftsagronomens» til «fylkesmannens»:

1. Forskrift 19. juni 2012 nr. 592 om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 13 første ledd annet punktum.
2. Forskrift 14. juni 2010 nr. 888 om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag § 13.
3. Forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning § 10 første ledd.

I følgende forskrift endres «områdestyrets» til «fylkesmannens»:

1. Forskrift 14. juni 2010 nr. 888 om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag § 8.

I følgende forskrifter endres «Statens reindrifftsforvaltning» og «direktør for Statens reindrifftsforvaltning» til henholdsvis «Landbruksdirektoratet» og «direktør for reindrift i Landbruksdirektoratet»:

1. Forskrift 21. juni 2011 nr. 616 for Reindrifftsens Utviklingsfond § 1–2 siste ledd, § 1–7 første ledd, § 1–8, § 3–3 annet ledd, § 3–6 annet ledd, § 4–5 og § 5–3.
2. Forskrift 14. juni 2010 nr. 887 om tidligpensjon i reindrifften § 7 annet ledd, § 12 og § 16.
3. Forskrift 17. juni 2009 nr. 659 om tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel § 7 annet ledd, § 8 og § 9.
4. Forskrift 19. juni 2012 nr. 592 om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 6 fjerde ledd og § 13.
5. Forskrift 14. juni 2010 nr. 888 om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag § 4 første ledd, § 7 annet punktum og § 13.
6. Forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning § 1, § 4, § 5, § 8 og § 9.
7. Forskrift 17. juni 2009 nr. 657 om tilskudd ved frakt av reinslakt § 4, § 5 og § 6.

I følgende forskrifter endres «Statens reindrifftsforvaltning» til «reindrifftsmyndighetene»:

1. Forskrift 14. juni 2010 nr. 888 om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag § 9, § 10 og § 11 annet ledd.
2. Forskrift 19. juni 2012 nr. 592 om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 9, § 10 og § 11 annet ledd.

I følgende forskrift endres «Statens reindrifftsforvaltnings» til «Landbruksdirektoratets»:

1. Forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning § 8.

II

Endringene trer i kraft fra 1. juli 2014.

19. juni Nr. 775 2014**Forskrift om endring i forskrift om velferd for hest**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2014 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd § 15 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 11. juni 2010 nr. 814. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

I

I forskrift 2. juni 2005 nr. 505 om velferd for hest gjøres følgende endring:

§ 16 fjerde ledd oppheves.

II

Endringen trer i kraft straks.

20. juni Nr. 776 2014**Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven) (gjennomføring av direktiv 2011/83/EU om forbrukerrettigheter)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven) (gjennomføring av direktiv 2011/83/EU om forbrukerrettigheter) § 44. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Loven trer i kraft 20. juni 2014.

20. juni Nr. 777 2014**Forskrift om opplysningsplikt og angrerett mv.**

Hjemmel: Fastsatt 20. juni 2014 av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven) (gjennomføring av direktiv 2011/83/EU om forbrukerrettigheter) § 8 femte ledd og § 33.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 7i (direktiv 2011/83/EU). Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

§ 1. Angreskjema

Forbrukeren skal ved avtaler der forbrukeren har angrerett i medhold av angrerettloven motta standardisert skjema for bruk av angrerett (angreskjema).

Ved avtaler om varer og tjenester som ikke er finansielle tjenester, skal angreskjemaet tilsvare malen inntatt i forbrukerrettighetsdirektivet (Europaparlaments- og Rådskdirektiv 2011/83/EU) vedlegg 1 B.

Ved avtaler om fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler av finansielle tjenester skal angreskjema for finansielle tjenester anvendes.

§ 2. Opplysnings skjema

Ved avtaler om varer og tjenester som ikke er finansielle tjenester, kan den næringsdrivende gi forbrukeren opplysnings skjema for angrerett som tilsvare malen inntatt i forbrukerrettighetsdirektivet (Europaparlaments- og Rådskdirektiv 2011/83/EU) vedlegg 1 A.

Ved avtaler om varer og tjenester som ikke er finansielle tjenester, skal opplysningene i loven § 8 første ledd bokstavene h, i og j anses gitt, dersom den næringsdrivende har gitt forbrukeren korrekt utfylt opplysnings skjema.

§ 3. Ikrafttredelse

Forskriften gjelder fra 20. juni 2014. Fra samme tid oppheves forskrift 27. februar 2001 nr. 221 om angreskjema.

20. juni Nr. 778 2014**Kunngjøring av Stortingets vedtak 27. mai 2014 om redigert versjon av Grunnloven kapittel E. og F. som følge av vedtatte grunnlovsforslag om menneskerettigheter**

Hjemmel: Kunngjøring ved kgl.res. 20. juni 2014. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Jf. Innst.203 S (2013–2014) og grunnlovsvedtak 13. mai 2014 kunngjort 14. mai 2014 nr. 628 del II.

E.

Menneskerettigheter Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

§ 92

Statens myndigheter skal respektere og sikre menneskerettighetene slik de er nedfelt i denne grunnlov og i for Norge bindende traktater om menneskerettigheter.

§ 93

Ethvert menneske har rett til liv. Ingen kan dømmes til døden.

Ingen må utsettes for tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

Ingen skal holdes i slaveri eller tvangsarbeid.

Statens myndigheter skal beskytte retten til liv og bekjempe tortur, slaveri, tvangsarbeid og andre former for umenneskelig eller nedverdiggende behandling.

§ 94

Ingen må fengsles eller berøves friheten på annen måte uten i lovbestemte tilfeller og på den måte som lovene foreskriver. Frihetsberøvelsen må være nødvendig og ikke utgjøre et uforholdsmessig inngrep.

Den pågrepne skal snarest mulig fremstilles for en domstol. Andre som er berøvet sin frihet, kan få frihetsberøvelsen prøvet for domstolene uten ugrunnet opphold.

De som uberettiget har arrestert noen eller ulovlig holdt noen fengslet, står til ansvar for vedkommende.

§ 95

Enhver har rett til å få sin sak avgjort av en uavhengig og upartisk domstol innen rimelig tid. Rettergangen skal være rettferdig og offentlig. Retten kan likevel lukke rettsmøtet dersom hensynet til partenes privatliv eller tungtveiende allmenne interesser gjør det nødvendig.

Statens myndigheter skal sikre domstolenes og dommernes uavhengighet og upartiskhet.

§ 96

Ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom.

Enhver har rett til å bli ansett som uskyldig inntil skyld er bevist etter loven.

Ingen kan dømmes til å avstå fast eiendom eller samlet formue, med mindre verdiene er benyttet til eller er utbytte fra en straffbar handling.

§ 97

Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft.

§ 98

Alle er like for loven.

Intet menneske må utsettes for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling.

§ 99

(Opphevet ved grunnlovsvedtak 13. mai 2014.)

§ 100

Ytringsfrihet bør finne sted.

Ingen kan holdes rettslig ansvarlig for å ha meddelt eller mottatt opplysninger, ideer og budskap med mindre det lar seg forsvare holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse. Det rettslige ansvar bør være foreskrevet i lov.

Frimodige ytringer om statsstyret og hvilken som helst annen gjenstand er tillatt for enhver. Det kan bare settes klart definerte grenser for denne rett der særlig tungtveiende hensyn gjør det forsvarlig holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelser.

Forhåndssensur og andre forebyggende forholdsregler kan ikke benyttes med mindre det er nødvendig for å beskytte barn og unge mot skadelig påvirkning fra levende bilder. Brevsensur kan ikke settes i verk utenfor anstalter.

Enhver har rett til innsyn i statens og kommunenes dokumenter og til å følge forhandlingene i rettsmøter og folkevalgte organer. Det kan i lov fastsettes begrensninger i denne rett ut fra hensyn til personvern og av andre tungtveiende grunner.

Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale.

§ 101

Enhver har rett til å danne, slutte seg til og melde seg ut av foreninger, herunder fagforeninger og politiske partier. Alle kan møtes i fredelige forsamlinger og demonstrasjoner.

Regjeringen har ikke rett til å bruke militær makt mot innbyggerne uten etter lov, med mindre en forsamling forstyrrer den offentlige ro og ikke øyeblikkelig oppløses etter at de lovbestemmelser som angår opprør, tre ganger høyt og tydelig er opplest for forsamlingen av den sivile øvrighet.

§ 102

Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon. Husransakelse må ikke finne sted, unntatt i kriminelle tilfeller.

Statens myndigheter skal sikre et vern om den personlige integritet.

§ 103

(Opphevet ved grunnlovsvedtak 13. mai 2014.)

§ 104

Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.

§ 105

Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.

§ 106

Enhver som oppholder seg lovlig i riket, kan fritt bevege seg innenfor rikets grenser og velge sitt bosted der.

Ingen kan nektes å forlate riket med mindre det er nødvendig av hensyn til en effektiv rettsforfølgelse eller for avtjening av verneplikt. Norske statsborgere kan ikke nektes adgang til riket.

§ 107**§ 108**

Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

§ 109

Enhver har rett til utdanning. Barn har rett til å motta grunnleggende opplæring. Opplæringen skal ivareta den enkeltes evner og behov og fremme respekt for demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene.

Statens myndigheter skal sikre adgang til videregående opplæring og like muligheter til høyere utdanning på grunnlag av kvalifikasjoner.

§ 110

Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid eller næring. Den som ikke selv kan sørge for sitt livsopphold, har rett til støtte fra det offentlige.

Nærmere bestemmelser om ansattes medbestemmelsesrett på sin arbeidsplass fastsettes ved lov.

§ 111**§ 112**

Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterlekten.

Borgerne har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningene av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta den rett de har etter foregående ledd.

Statens myndigheter skal iverksette tiltak som gjennomfører disse grunnsetninger.

§ 113

Myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov.

*F.**Alminnelige bestemmelser***§ 114**

Til embeter i staten må utnevnes bare de norske borgere, menn eller kvinner, som taler landets språk, samt

- a) enten er født i riket av foreldre som på det tidspunkt var norske statsborgere
- b) eller er født i utlandet av norske foreldre som på den tid ikke var statsborgere i noe annet land
- c) eller heretter oppholder seg i riket i ti år
- d) eller blir naturalisert av Stortinget.

Dog kan andre beskikkes til lærere ved Universitetet og de lærde skoler, til leger og til konsuler på fremmede steder.

§ 115

For å sikre den internasjonale fred og sikkerhet eller fremme internasjonal rettsorden og samarbeid kan Stortinget med tre fjerdedels flertall samtykke i at en internasjonal sammenslutning som Norge er tilsluttet eller slutter seg til, på et saklig begrenset område skal ha rett til å utøve beføyelser som etter denne Grunnlov ellers tilligger statens myndigheter, dog ikke beføyelse til å forandre denne Grunnlov. Når Stortinget skal gi sitt samtykke, bør, som ved behandling av grunnlovsforslag, minst to tredjedeler av dets medlemmer være til stede.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke ved deltagelse i en internasjonal sammenslutning hvis beslutninger bare har rent folkerettslig virkning for Norge.

§ 116

Så vel kjøpesummer som inntekter av det gods som er benefisert geistligheten, skal bare anvendes til geistlighetens beste og til opplysningens fremme. Milde stiftelsers eiendommer skal bare anvendes til gagn for disse.

§ 117

Odels- og åsetesretten må ikke oppheves. De nærmere betingelser for hvordan den skal bestå til støtte for staten og til gagn for landallmuen, fastsettes av det første eller annet følgende storting.

§ 118

Ingen grevskaper, baronier, stamhus og fideikommissier må for ettertiden opprettes.

§ 119

Enhver statens borger er i alminnelighet like forpliktet til i en viss tid å verne om sitt fedreland, uten hensyn til fødsel eller formue.

Anvendelsen av denne grunnsetning og de begrensninger den bør ha, bestemmes ved lov.

§ 120

Det norske flaggs form og farger bestemmes ved lov.

§ 121

Viser erfaring at noen del av denne kongeriket Norges Grunnlov bør forandres, skal forslag derom fremsettes på første, annet eller tredje storting etter et nytt valg og kunngjøres ved trykken. Men det tilkommer først det første, annet eller tredje storting etter neste valg å bestemme om den foreslåtte forandring bør finne sted eller ei. Dog må en slik forandring aldri motsi denne Grunnlovs prinsipper, men bare angå slike modifikasjoner i enkelte bestemmelser som ikke forandrer denne konstitusjons ånd, og to tredjedeler av Stortinget bør være enige i en slik forandring.

En således vedtatt grunnlovsbestemmelse underskrives av Stortingets president og sekretær og sendes kongen til kunngjøring ved trykken som gjeldende bestemmelse i kongeriket Norges Grunnlov.

*E.**Menneskerettar***§ 92**

Dei statlege styresmaktene skal respektere og tryggje menneskerettane slik dei er fastsette i denne grunnlova og i traktatar om menneskerettar som er bindande for Noreg.

§ 93

Kvart menneske har rett til liv. Ingen kan dømmast til døden.

Ingen må utsetjast for tortur eller anna umenneskeleg eller nedverdige behandling eller straff.

Ingen skal haldast i slaveri eller tvangsarbeid.

Dei statlege styresmaktene skal verne retten til liv og stri mot tortur, slaveri, tvangsarbeid og andre former for umenneskeleg eller nedverdige behandling.

§ 94

Ingen må fengslast eller bli fråteken fridommen på anna vis utan i dei tilfella og på den måten som lovene fastset. Fridomstapet må vere naudsynt og ikkje utgjere eit mishøveleg inngrep.

Den pågripne skal snarast råd framstillast for ein domstol. Andre som er fråtekne fridommen, kan få fridomstapet prøvd for domstolane utan grunnlaus dryging.

Dei som utan rett har arrestert nokon eller halde nokon ulovleg fengsla, står til ansvar for vedkommande.

§ 95

Alle har rett til å få saka si avgjort av ein uavhengig og upartisk domstol innan rimeleg tid. Rettargangen skal vere rettviss og offentleg. Retten kan likevel stengje rettsmøtet dersom omsynet til privatlivet til partane eller tungtvegande allmenne interesser krev det.

Dei statlege styresmaktene skal sikre at domstolane og dommarane er uavhengige og upartiske.

§ 96

Ingen kan dømmast utan etter lov eller straffast utan etter dom.

Alle har rett til å bli rekna som uskuldige til skuld er prova etter lova.

Ingen kan dømmast til å avstå fast eigedom eller heile eiga si om ikkje verdiane er nytta til eller er utbytte frå ei strafflagd handling.

§ 97

Inga lov må gjevast tilbakeverkande kraft.

§ 98

Alle er like for lova.

Ikkje noko menneske må utsetjast for usakleg eller mishøveleg forskjellsbehandling.

§ 99

(Oppheva ved grunnlovsvedtak 13. mai 2014.)

§ 100

Ytringsfridom skal det vere.

Ingen kan haldast rettsleg ansvarleg for å ha motteke eller komme med opplysningar, idear eller budskapar om det ikkje let seg forsvare halde opp imot den grunngevinga ytringsfridommen har i sanningssøking, demokrati og den frie meiningsdanninga til individet. Det rettslege ansvaret skal vere fastsett i lov.

Alle har rett til å ytre seg frimodig om statsstyringa og kva anna emne som helst. Det kan berre setjast slike klårt definerte grenser for denne retten der særleg tungtvegande omsyn gjer det forsvareleg halde opp imot grunngevingane for ytringsfridommen.

Førehandssensur og andre førebyggjande åtgjerder kan ikkje nyttast om det ikkje trengst for å verne born og unge mot skadeleg påverknad frå levande bilete. Brevsensur kan ikkje setjast i verk anna enn i anstaltar.

Alle har rett til innsyn i dokumenta til staten og kommunane og til å følgje forhandlingane i rettsmøte og folkevalde organ. Det kan i lov setjast grenser for denne retten av omsyn til personvern og av andre tungtvegande grunnar.

Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for eit ope og opplyst offentleg ordskifte.

§ 101

Alle har rett til å skipe, melde seg inn i og melde seg ut av foreiningar, medrekna fagforeiningar og politiske parti.

Alle kan møtast i fredelige forsamlingar og demonstrasjonar.

Regjeringa har ikkje rett til å nytte militær makt mot innbyggjarane utan etter lov, med mindre ei forsamling skiplar den offentlege roa og ikkje skilst å så snart den sivile styresmakta tre gonger har lese lovføresegnene om opprør høgt og tydeleg for henne.

§ 102

Alle har rett til respekt for privatlivet og familielivet sitt, for heimen sin og kommunikasjonen sin. Det må ikkje utførast husransakingar, så nær som i kriminelle tilfelle.

Dei statlege styresmaktene skal sikre eit vern om den personlege integriteten.

§ 103

(Oppheva ved grunnlovsvedtak 13. mai 2014.)

§ 104

Born har krav på respekt for menneskeverdet sitt. Dei har rett til å bli høyrde i spørsmål som gjeld dei sjølve, og det skal leggjast vekt på meininga deira i samsvar med alderen og utviklingssteget.

Ved handlingar og i avgjerder som vedkjem born, skal kva som er best for barnet, vere eit grunnleggjande omsyn.

Born har rett til vern om den personlege integriteten sin. Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for utviklinga til barnet og mellom anna sjå til at det får den økonomiske, sosiale og helsemessige tryggleiken som det treng, helst i sin eigen familie.

§ 105

Krev omsyn til samfunnet at nokon må gje frå seg fast eller rørleg eigedom til offentleg bruk, skal ho eller han få fullt vederlag av statskassa.

§ 106

Alle som oppheld seg lovleg i riket, kan fritt ferdast innanfor grensene og velje bustad der.

Ingen kan nektast å forlate riket om det ikkje trengst av omsyn til effektiv rettsforfølging eller fordi dei skal gjere verneplikt. Norske statsborgarar kan ikkje nektast tilgjenge til riket.

§ 107**§ 108**

Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for at den samiske folkegruppa kan tryggje og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv.

§ 109

Alle har rett til utdanning. Born har rett til å ta imot grunnleggjande opplæring. Opplæringa skal utvikle evnene til kvart barn og ta omsyn til dei behova det har, og fremje respekt for demokratiet, rettsstaten og menneskerettane.

Dei statlege styresmaktene skal sikre tilgjenge til vidaregåande opplæring og likt høve til høgare utdanning på grunnlag av kvalifikasjonar.

§ 110

Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for at kvart arbeidsført menneske kan leve av arbeidet sitt eller næringsverksemda si. Den som ikkje sjølv kan forsyte seg, har rett til stønad frå det offentlege.

Nærare føresegner om medråderetten til dei tilsette på arbeidsplassen blir fastsette i lov.

§ 111**§ 112**

Alle har rett til eit helsesamt miljø og ein natur der produksjonsevna og mangfaldet blir haldne ved lag. Naturressursane skal disponerast ut frå ein langsiktig og allsidig synsmåte som tryggjer denne retten òg for kommande slekter.

Borgarane har rett til kunnskap om korleis det står til med naturmiljøet, og om verknadene av planlagde og iverksette inngrep i naturen, slik at dei kan tryggje den retten dei har etter førre leddet.

Dei statlege styresmaktene skal setje i verk tiltak som gjennomfører desse grunnsetningane.

§ 113

Styresmaktene må ha grunnlag i lov for å gripe inn overfor einskildmennesket.

F. Allmenne føresegner

§ 114

Til embete i staten kan det berre utnemnast norske borgarar som talar Noregs språk og

- a) anten er fødde i riket av foreldre som då var norske statsborgarar,
- b) eller er fødde i utlandet av norske foreldre som då ikkje var statsborgarar i noko anna land,
- c) eller har opphalde seg i riket i 10 år,
- d) eller får innfødsrett av Stortinget.

Andre kan likevel utnemnast til lærarar ved universitetet og dei lærde skulane, til lækjarar og til konsular på framande stader.

§ 115

For å sikre internasjonal fred og tryggleik eller fremje internasjonal rettsorden og samarbeid kan Stortinget med tre fjerdedels fleirtal gje samtykke til at ein internasjonal samskipnad som Noreg er tilslutta eller sluttar seg til, på eit sakleg avgrensa område får råderett som elles ligg hjå dei statlege styresmaktene etter denne grunnlova, men likevel ikkje rett til å endre denne grunnlova. Når Stortinget skal gje sitt samtykke, skal minst to tredjedelar av medlemmene vere til stades, som ved behandling av grunnlovsframlegg.

Føresegnene i denne paragrafen gjeld ikkje deltaking i ein internasjonal samskipnad der avgjerdene berre har reint folkerettsleg verknad for Noreg.

§ 116

Kjøpesummar og inntekter av det benefiserte godset til presteskapet skal berre nyttast til gagn for presteskapet og til å fremje opplysinga. Eigedommane til milde stiftingar skal berre nyttast til deira eige gagn.

§ 117

Odels- og åsetesretten må ikkje opphevast. Dei nærare vilkåra for korleis han skal stå ved lag til størst mogleg nytte for staten og gagn for landallmugen, blir fastsett av det fyrste eller andre stortinget.

§ 118

Heretter kan det ikkje skipast grevskap, baroni, stamhus eller fideikommiss.

§ 119

Alle statsborgarane har i regelen den same skyldnaden til å verne fedrelandet ei viss tid, utan omsyn til fødsel eller formue.

Korleis denne grunnsetninga skal gjennomførast, og kva unnatak ho skal ha, blir fastsett i lov.

§ 120

Forma og fargane på det norske flagget blir fastsette i lov.

§ 121

Viser røynsla at nokon del av denne grunnlova for Kongeriket Noreg bør endrast, skal framlegget om endring leggast fram på det fyrste, andre eller tredje stortinget etter eit nytt val og kunngjerast på prent. Men det er fyrst det fyrste, andre eller tredje stortinget etter neste val som avgjer om endringa skal gjerast eller ikkje. Ei slik endring må likevel ikkje stri mot prinsippa i denne grunnlova, men berre gjelde modifikasjonar i einskilde føresegner som ikkje endrar ånda i denne konstitusjonen, og to tredjedelar av Stortinget må vere samde i ei slik endring.

Ei grunnlovsføresegn som er vedteken på denne måten, skal underskrivast av Stortingets president og sekretær og sendast til kongen til kunngjering på prent som gjeldande føresegn i Kongeriket Noregs grunnlov.

20. juni Nr. 779 2014

Delegering av Kongens myndighet etter lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenrikstjenesten § 1, § 17 og § 21 til Utenriksdepartementet

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenrikstjenesten § 1, § 17 og § 21. Fremmet av Utenriksdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Kongens myndighet etter lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriksstjenesten § 1, § 17 og § 21 delegeres til Utenriksdepartementet.

20. juni Nr. 780 2014

Forskrift om gebyr ved Norges utenriksstasjoner

Hjemmel: Fastsatt av Utenriksdepartementet 20. juni 2014 med hjemmel i lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriksstjenesten § 21, jf. delegeringsvedtak 20. juni 2014 nr. 779. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

§ 1. *Krav om gebyrer for tjenester ved norske utenriksstasjoner*

Den som mottar tjenester som fremgår av vedlegget til forskriften, skal betale gebyr til norske utenriksstasjoner etter satsene i vedlegget.

Det skal ikke betales gebyr for bistand som et annet nordisk lands utenriksstasjon yter norske borgere innen rammen av det nordiske konsulære samarbeidet. Gebyr for slik bistand betales etter dette landets gebyrplikter.

§ 2. *Særlig om gebyr fastsatt i utlendingsforskriften og statsborgerforskriften*

Gebyrer for tjenester etter utlendingsforskriften betales i samsvar med utlendingsforskriften.

Gebyrer for behandling av søknader om statsborgerskap betales i samsvar med statsborgerforskriften.

§ 3. *Tilleggsgebyr for tjenester som utføres utenfor kontorlokalene eller utenfor kontortiden*

Utføres en tjeneste utenfor kontorlokalene eller utenfor kontortiden, skal det kreves et tilleggsgebyr på 50 prosent av gebyret.

Tjenestemottakeren skal på forhånd gjøres kjent med tilleggsgebyret.

§ 4. *Dekning av ekstrautgifter med å utføre tjenesten*

Når gebyret ikke dekker utenriksstasjonens nødvendige utgifter for å utføre tjenesten, kan utenriksstasjonen kreve dekket ekstrautgifter med å yte tjenesten, for eksempel utgifter til porto, telefon, transport, tolk og fotokopier. Det kan kreves at tjenestemottakeren betaler et depositum eller stiller sikkerhet for slike utgifter.

Utføres gebyrpliktige tjenester utenfor kontorlokalene, kan stasjonen kreve at tjenestemottakeren dekker utgiftene til diett, nattillegg og reiseutgifter etter bestemmelsene i særavtalen om reiser utenlands for statens regning med satsene for reiser utland.

Utfører utenriksstasjonen tjenester som ikke er gebyrpliktige, kan stasjonen kreve at tjenestemottakeren dekker utgiftene etter første og andre ledd etter regning. Tjenestemottakeren skal på forhånd gjøres kjent med kravet.

§ 5. *Gebyrfritak, nedsettelse og ettergivelse av gebyr eller utgiftsdekning*

Det betales ikke gebyr når en tjeneste er gebyrfri etter avtale med en fremmed stat.

Når det på grunn av tjenestemottakerens økonomiske stilling, uforutsette hendelser i utlandet eller andre særlige grunner vil være urimelig å kreve gebyr, kan stasjonssjefen eller den stasjonssjefen gir fullmakt fastsette i enkeltvedtak at gebyret settes ned eller faller bort. Et krav om å dekke ekstra kostnader kan frafalles av de samme grunnene.

§ 6. *Betalingen av gebyret*

Gebyret regnes om fra norske kroner til fremmed valuta etter den offisielle kursen på tjenestestedet. Gebyret kan avrundes oppover eller nedover med inntil ti prosent.

Gebyret skal betales samtidig som tjenesten utføres, med mindre stasjonen av særlige grunner fastsetter en betalingsmåte som gir et annet betalingstidspunkt. Betaleren skal gis kvittering for at gebyret er betalt.

§ 7. *Regnskap mv.*

Utenriksstasjonen skal føre regnskap over gebyrene i samsvar med god regnskapsskikk og retningslinjer fastsatt av Utenriksdepartementet.

Fagstasjoner inntektsfører gebyrene til statskassen. Valgkonsulater inntektsfører gebyrene til stasjonen, og gebyrene skal dekke utgifter til driften av stasjonen. Utenriksdepartementet kan omfordele overskudd fra et valgkonsulat for å dekke underskudd på et eller flere andre valgkonsulater.

§ 8. *Offentlighetens tilgang til forskriften*

Forskriften skal være offentlig tilgjengelig på utenriksstasjonene.

§ 9. *Ikrafttredelse mv.*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 25. januar 2013 nr. 58 om gebyrtariff for Norges utenriksstasjoner.

Vedlegg

<i>Behandlingen av følgende gebyrpliktige tjenester</i>	<i>Gebyrets størrelse</i> <i>NOK</i>	<i>I fremmed valuta,</i> <i>fastsatt av fagstasjon i</i> <i>samsvar med § 6</i>
<i>A. Pass, utlendingssaker og statsborgerskap</i>		
1. Utstedelse av vanlig reisepass (politipass)		
a) for personer over 16	450	
b) for personer under 16	270	
2. Tjenester etter utlendingforskriften	Se § 2	
3. Behandling av søknad om statsborgerskap	Se § 2	
<i>B. Sjøfartssaker</i>		
1. Utstedelse av midlertidig nasjonalitetsbevis etter sjøloven § 5 tredje ledd	430	
2. Utstedelse av midlertidig farts- eller sikkerhets sertifikat eller påtegning om forlenget gyldighet for sertifikat etter forskrift 15. juni 1987 nr. 506 om besiktelse for utstedelse av sertifikater til passasjer-, lasteskip og lektere, og om andre besiktelser m.m. § 27 (2) bokstav a og (3) eller forskrift 13. juni 2000 nr. 660 om konstruksjon, utstyr, drift og besiktelser for fiske- og fangstfartøy med største lengde på 15 meter og derover § 1–19	430	
3. Bekreftelse av å ha mottatt komplett søknad om midlertidig tjeneste i sertifikatpliktig stilling (Certificate of Receipt of Application – CRA) etter forskrift 22. desember 2011 nr. 1523 om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk § 86	430	
<i>C. Økonomisk bistand</i>		
Lån eller bistand ved pengeoverføringer		
10 % av beløpet, men ikke mindre enn	300	
og ikke mer enn	5 000	
<i>D. Oversettelse, avskrift mv.</i>		
1. Uoffisiell oversettelse, inklusive bekreftelse: Den betalingen som er vanlig på tjenestestedet, men for hver påbegynt gruppe av 100 ord ikke mindre enn	215	
2. Rett kopi eller utskrift av protokoll, inklusive bekreftelse: For hver side eller del av side	50	
men ikke mindre enn	215	
<i>E. Notarialforretninger</i>		
Utstedelse av attester og bekreftelse av underskrifter	215	
<i>F. Utstedelse av midlertidig nasjonalitetsbevis for luftfartøy etter luftfartsloven § 3–14, jf. § 3–9</i>		
	2 580	
<i>G. For bistand i kommersielle saker utover fem timer kan det kreves følgende timesats:</i>		
Alle oppdrag skal kostnadsberegnes og oversendes oppdragsgiver for godkjenning før arbeidet påbegynnes.		
<i>H. Tilleggsgebyr og dekning av ekstra utgifter</i>	645	
	Se § 3 og § 4	

20. juni Nr. 781 2014

Forskrift om endring i forskrift 9. august 2013 nr. 966 om endringer i forskrift 28. februar 1997 nr. 153 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (kringkastingsloven) § 10–3 første ledd. Fremmet av Kulturdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

I

I forskrift 9. august 2013 nr. 966 om endringer i forskrift 28. februar 1997 nr. 153 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester skal § 10–2 første ledd lyde:

Ved overtredelse av andre paragrafer i kringkastingsloven kapittel 3 eller forskrifter gitt med hjemmel i kapittel 3 enn de som er angitt i forskriften § 10–1, overtredelse av lovens § 2–11, § 6–4 eller forskriften § 1–4, § 2–5, § 2–6, § 5–3, § 5–4, § 5–5 og § 7–6 nr. 1 kan Medietilsynet ilegge et overtredelsesgebyr som fastsettes etter en skjønnsmessig

vrdering. Det samme gjelder ved brudd på konsesjonsvilkår som inneholder klart angitte plikter fastsatt med hjemmel i kringkastingsloven § 2–1 andre ledd.

II

Forskriften trer i kraft straks.

20. juni Nr. 782 2014

Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 56 om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, energiloven, elsertifikatloven og havenergilova

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 56 om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, energiloven, elsertifikatloven og havenergilova del VI. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Lov om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, energiloven, elsertifikatloven og havenergilova trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 783 2014

Opphevelse av kongelig resolusjon av 7. juni 2002 om hovedinstruks for virksomhetsledelsen om økonomiforvaltningen i Statens pensjonskasse

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 2 fjerde ledd. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Kongelig resolusjon av 7. juni 2002 om hovedinstruks for virksomhetsledelsen om økonomiforvaltningen i Statens pensjonskasse oppheves.

20. juni Nr. 784 2014

Delegering av myndighet etter lov 20. juni 2014 nr. 29 om endringer i børsløven og verdipapirhandelloven mv. del XIX nr. 1 og lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer § 3

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 29 om endringer i børsløven og verdipapirhandelloven mv. del XIX nr. 1 og lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer § 3. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Delegering av Kongens myndighet etter lov 20. juni 2014¹ til Finansdepartementet.

¹ Skal vel være lov 20. juni 2014 nr. 29 om endringer i børsløven og verdipapirhandelloven mv. del XIX nr. 1 og lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer § 3. Lovdatas anm.

20. juni Nr. 785 2014

Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond § 12–1. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2014 kl. 15.50.

Løven trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 788 2014

Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 39 om oppheving av lov om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard og endringer i helsetilsynsloven, legemiddeløven og lov om medisinsk utstyr

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 39 om oppheving av lov om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard og endringer i helsetilsynsloven, legemiddeløven og lov om medisinsk utstyr del V. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Løven trer i kraft fra 1. juli 2014.

20. juni Nr. 789 2014**Utsatt ikraftsetting av lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) § 70. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

I kongelig resolusjon 27. september 2013 nr. 1132 skal del II nr. 2 første punktum lyde:
Loven trer i kraft 1. juli 2014, unntatt § 14 og § 57 som trer i kraft senere.

20. juni Nr. 790 2014**Forskrift om endringer i politiregisterforskriften og påtaleinstruksen**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) § 69 og § 70 og lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) § 62. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

I

I forskrift 20. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 22–3 fjerde ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Før opplysningene sperres skal det tas stilling til om enkelte av opplysningene i saken er nødvendige for forebyggende virksomhet generelt. I så fall kan saken i sin helhet viderebehandles som arbeidsregistreringer.

Nåværende tredje og fjerde punktum blir fjerde og femte punktum.

§ 23–2 annet ledd nr. 3 skal lyde:

3. opprettelse, gjennomføring og avslutning av forebyggende sak, jf. § 21–5.

§ 29–3 første ledd første punktum skal lyde:

På uttømmende politiattest anmerkes alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd, jf. § 28–3 nr. 1 og 2.

§ 42–3 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Den behandlingsansvarlige skal innen 3 uker etter at anmerkning er mottatt underrette Datatilsynet om hvordan anmerkningen er fulgt opp, eller eventuelt meddele at angjeldende behandling ikke anses å være i strid med politiregisterloven og forskriften.

§ 44–4 første ledd nr. 14 og 15 skal lyde:

14. tap av retten til å føre motorvogn mv., jf. vegtrafikkloven § 24a annet ledd, § 33 nr. 1 og 2, jf. nr. 6, og § 35 første ledd og tap av retten til å drive persontransport mot vederlag (kjøreseddel), jf. yrkestransportloven § 37f annet ledd,
15. dom eller vedtatt forelegg med straffutmålingsfracfall, og

Nåværende nr. 15 blir nytt nr. 16.

§ 45–6 første ledd nr. 1 tredje punktum skal lyde:

Beslutning om overføring fra etterforskningsregisteret til identitetsregisteret kan treffes av Kripos med mindre påtalemyndigheten beslutter at registrering ikke skal skje.

§ 47–6 fjerde ledd skal lyde:

Opplysningene som registreres skal vurderes med hensyn til kildens pålitelighet og opplysningens holdbarhet i henhold til anerkjente standarder for kvalitetskontroll. Resultatet skal anmerkes.

§ 47–8 første ledd skal lyde:

I tillegg til formål som nevnt i § 8–2 kan det gis tilgang til kriminaletterretningsregisteret i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av politiets forvaltningsvirksomhet, jf. politiregisterloven § 29, jf. forskriften § 9–5.

§ 48–12 første ledd skal lyde:

Opplysninger skal slettes når de ikke lenger er nødvendig for formål som nevnt i § 48–1, med unntak av kjerneinformasjon som muliggjør gjenfinning av arkiverte saker.

§ 49–4 første ledd Politiopplysninger nr. 9 skal lyde:

9. informasjon om utvisning, bortvisning, utlevering og uttransportering, herunder opplysninger om varetekt etter forvaltningsvedtak om utvisning.

§ 53–6 annet ledd første punktum skal lyde:

Politiet skal ha lydlogg tilknyttet radio- og telefonutstyr ved politiets operasjonssentraler.

Kapittel 56 overskriften skal lyde:

Politiets utlendingsregister

I følgende bestemmelser skal «utlendingsregisteret» erstattes med «politiets utlendingsregister»:

§ 56–1, § 56–2, § 56–3 første ledd, § 56–4, § 56–5 annet ledd, § 56–6 første ledd, § 56–8 første ledd, § 56–9 første ledd, § 56–11 første ledd og § 75–5 nr. 3.

§ 74–1 blir ny § 85–1.

§ 75–1 til § 75–5 blir nye § 86–1 til § 86–5.

§ 86–5 nr. 2 skal lyde:

2. Fristen i § 54–12 første ledd annet punktum for sletting av opplysninger i arrestjournal

Ny § 86–6 skal lyde:

§ 86–6. *Anvendelsen av krav til registrering av opplysninger i reaksjonsregisteret og personidentitet- og politiopplysningsregisteret*

Inntil lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff trer i kraft i sin helhet, skal følgende opplysninger som nevnt i § 44–4 ikke registreres i reaksjonsregisteret:

1. dom eller vedtatt forelegg på betinget eller ubetinget bot i forseelsessaker
2. påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 70 og påtaleunntatelser etter straffeprosessloven § 69 i forseelsessaker
3. overføring til behandling i konfliktråd, jf. straffeprosessloven § 71a
4. inndragning
5. tap av retten til å føre motorvogn mv., jf. vegtrafikkloven § 24a annet ledd, § 33 nr. 1 og 2 jf. nr. 6 og § 35 første ledd, og tap av retten til å drive persontransport mot vederlag (kjøreseddel), jf. yrkestransportloven § 37 annet ledd

Inntil lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff trer i kraft i sin helhet, skal følgende opplysninger som nevnt i § 49–4 ikke registreres i personidentitet- og politiopplysningsregisteret:

1. beregnet varetektsfradrag
2. informasjon om besøks- og oppholdsforbud, og om personer som skal beskyttes ved ilagt forbud
3. melding om bøtesoning av forenklede forelegg

Kravet om å registrere følgende opplysninger i reaksjonsregisteret og personidentitet- og politiopplysningsregisteret utsettes inntil videre:

1. dom eller vedtatt forelegg med straffutmålingsfradrag, jf. § 44–4 første ledd nr. 15
2. ubetinget påtaleunntatelse, jf. straffeprosessloven § 69 første ledd, jf. § 44–4 første ledd nr. 9
3. opplysning om permisjoner, jf. § 44–4 annet ledd nr. 3
4. opplysning om at det er gjennomført bekymringsamtale, jf. § 49–4 første ledd under overskriften Politiopplysninger nr. 4
5. melding om bøtesoning som ikke er initiert av politiet, jf. § 49–4 første ledd under overskriften Politiopplysninger nr. 11
6. informasjon om hvorvidt vedkommende har våpen, jf. § 49–4 første ledd under overskriften Politiopplysninger nr. 12.

Dersom opplysninger som nevnt i første til tredje ledd skal anmerkes på politiattest eller vandelsvurdering, kan opplysningene hentes fra det registeret der de er registrert. Den behandlingsansvarlige gir nærmere retningslinjer.

Ny § 86–7 skal lyde:

§ 86–7. *Anvendelsen av krav til nedtegnelse av opplysninger som utleveres*

Krav etter § 11–4 til nedtegnelse av opplysninger som utleveres, får ikke anvendelse på opplysninger som er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig, dersom opplysningene ikke innsamles som ledd i en straffesak og heller ikke utleveres fra et register som nevnt i forskriften del 11.

Ny § 86–8 skal lyde:

§ 86–8. *Utsatt iverksetting av krav til lagring av opptak av lyd og bilde i politiarrest*

Kravet i § 54–12 tredje ledd om at opptak av lyd og bilde i politiarrest skal slettes etter en måned får ikke virkning inntil videre.

II

I forskrift 28. juni 1985 nr. 1679 om ordningen av påtalemyndigheten (Påtaleinstruksen) gjøres følgende endringer:

§ 3–2 til § 3–5 og kapittel 4 oppheves.

§ 7–2 tredje ledd skal lyde:

Om melding til Kriminalpolitisen gjelder reglene i politiregisterforskriften § 10–11.

§ 8–15 femte ledd første punktum skal lyde:

I saker om forbrytelse og alvorlig forseelse skal det innhentes utskrift fra reaksjonsregisteret.

§ 8–15 åttende ledd skal lyde:

Personaliarapporten og utskrifter som nevnt i femte ledd annet punktum skal ved arkivering oppbevares som bestemt i politiregisterforskriften § 25–3 første ledd annet punktum.

§ 20–11 skal lyde:

§ 20–11. Forenklet forelegg

Forenklet forelegg etter vegtrafikkloven § 31b og tolloven § 16–9 utferdiges etter de regler som er gitt i medhold av disse bestemmelsene.

§ 25–8 annet ledd skal lyde:

Fornærmede og etterlatte i lovbestemt rekkefølge skal gis underretning om adgangen til dokumentinnsyn etter straffeprosessloven § 264a tredje ledd.

§ 35–9 skal lyde:

§ 35–9. Oppbevaring av dokumenter

Når en sak er ferdigbehandlet ved enheten, sendes dokumentene til det stedlige politikammer til oppbevaring etter reglene i politiregisterforskriften § 25–3.

III

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 791 2014

Overføring av myndighet til Samferdselsdepartementet etter § 5–2 i lov om fornybar energiproduksjon til havs (havenergilova)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 4. juni 2010 nr. 21 om fornybar energiproduksjon til havs (havenergilova) § 5–2. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Olje- og energidepartementets myndighet etter lov 4. juni 2010 nr. 21 om fornybar energiproduksjon til havs (havenergilova) § 5–2 til å fastsette nærmere regler om merking av energianlegg i sjø, og etablering av sikkerhetssoner eller lignende rundt disse anleggene, overføres til Samferdselsdepartementet.

20. juni Nr. 792 2014

Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 47 om endringer i politiloven og SIS-loven mv.

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 47 om endringer i politiloven og SIS-loven mv. del V. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Loven trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 793 2014

Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 26 om endringer i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven (forenkling av regelverket om oppfølging av sykmeldte arbeidstakere)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 26 om endringer i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven (forenkling av regelverket om oppfølging av sykmeldte arbeidstakere) del III. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Loven trer i kraft fra 1. juli 2014.

20. juni Nr. 794 2014**Delegering av Kongens myndighet til å bestemme ikrafttredelse av endringer i foretakspensjonsloven**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 14. desember 2012 nr. 84 om endringer i finanstillstilsloven, banksikringsloven og foretakspensjonsloven del IV. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Delegering av Kongens myndighet etter lovvedtaket del IV til å bestemme ikrafttredelse av lovens del III om endringer i foretakspensjonsloven § 2–3 annet ledd nytt annet punktum, ny § 4–7a, ny § 4–7b og § 11–2 nytt femte ledd (om fripoliser med investeringsvalg) delegeres til Finansdepartementet.

20. juni Nr. 795 2014**Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 49 om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 49 om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven) § 37 første ledd. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Loven trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 796 2014**Forskrift om endring i forskrift 17. desember 1971 nr. 1 om gebyr for overlastning**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk § 36a. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

I

§ 1 andre og tredje ledd skal lyde:¹

Tillatt belastning for aksel/akselkombinasjon eller totalvekt etter denne forskriften er

- 1) det som kjøretøyet er tillatt for etter vognkortet. For uregistrerte kjøretøy gjelder fabrikantgaranti.
- 2) det som vegen er tillatt for etter gjeldende veglister, jf. forskrift om bruk av kjøretøy § 5–3 nr. 2, jf. likevel nærmere bestemmelser om tillatt belastning fra aksel/akselkombinasjon og totalvekt i forskrift om bruk av kjøretøy § 5–4 nr. 1, 2 og 3, § 5–5 og § 5–13.
- 3) det som vegen er tillatt for etter oppsatt forbudsskilt.
- 4) det som vegen er tillatt for etter forskrift eller dispensasjon gitt med hjemmel i forskrift om bruk av kjøretøy § 5–14.
- 5) det som fremgår av dispensasjon gitt med hjemmel i forskrift om bruk av kjøretøy § 5–8 til § 5–10, unntak i enkelttilfelle gitt med hjemmel i § 5–15 nr. 4 eller generelt unntak gitt med hjemmel i § 6–2.
- 6) som tillatt totalvekt regnes også summen av tillatt last av aksel/akselkombinasjon for kjøretøy/vogn tog.

De laveste tillatte vekter som forekommer av punktene 1–6 legges til grunn ved gebyrberegningen.

§ 2 første ledd nr. 2 første punktum skal lyde:¹

2. Totalvektgebyr:

For vogntog og enkeltkjøretøyer der vekten overskrider den tillatte totalvekt som er angitt i § 1. pkt. 1–6, summeres de avrundede veieresultatene for hver enkelt aksel/akselkombinasjon, jf. § 2 første ledd.

II

Forskriften trer i kraft 1. september 2014

¹ Gjelder forskrift 17. desember 1971 nr. 1. [Lovdatas anm.].

20. juni Nr. 797 2014**Ikraftsetting av lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre) del II. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Delt ikraftsetting av lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre). Loven trer i kraft 1. januar 2015, med unntak av folketrygdloven § 19–9a og loven del II som trådte i kraft 1. februar 2012.

20. juni Nr. 798 2014**Ikraftsetting av lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning) del V nr. 1. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Ikraftsetting av lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning). Loven trer i kraft 1. januar 2015.

20. juni Nr. 799 2014**Delt ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 24 om endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (tilpasninger til ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjonsordning for offentlig tjenestepensjon)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 24 om endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (tilpasninger til ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjonsordning for offentlig tjenestepensjon) del XXII nr. 1. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Delt ikraftsetting av Stortingets vedtak 20. juni 2014 til lov om endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (tilpasninger til ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjonsordning for offentlig tjenestepensjon). Loven, med unntak av del XX og XXI, trer i kraft 1. januar 2015.

20. juni Nr. 800 2014**Forskrift om endringer i endringsforskrift 13. juni 2014 nr. 740 om endringer i forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) § 14 tredje ledd. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

I

I forskrift 13. juni 2014 nr. 740 om endring i forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager gjøres følgende endringer:

§ 13a skal lyde:

§ 13a. Overgangsbestemmelser

Dersom kommunens regnskap for 2014 viser at forbruket i de kommunale barnehagene avviker fra det som lå til grunn for fastsettelsen av tilskuddssatsene, skal kommunen i forbindelse med kommunestyrets årlige fastsettelse av årsregnskapet fatte vedtak om etterjustering av tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Det skal tas hensyn til tidligere etterjustering i tilskuddsåret 2014.

20. juni Nr. 801 2014**Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 50 om endringer i naturmangfoldloven**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 50 om endringer i naturmangfoldloven del II. Fremmet av Klima- og miljødepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Loven trer i kraft straks.

20. juni Nr. 802 2014**Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 51 om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 51 om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) § 8 første ledd. Fremmet av Klima- og miljødepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Loven trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 803 2014**Delvis ikraftsetting av lov 25. april 2014 nr. 13 om endringer i adopsjonsloven mv.**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 25. april 2014 nr. 13 om endringer i adopsjonsloven mv. del IV nr. 1. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 23. juni 2014 kl. 16.00.

Delt ikraftsetting av lov 25. april 2014 nr. 13 om endringer i adopsjonsloven mv. § 16e andre ledd trer i kraft 1. februar 2015. Endringene i lovens tittel trer i kraft straks.

3. juni Nr. 804 2014**Forskrift om endring i forskrift om graden ph.d. ved MF**

Hjemmel: Fastsatt av styret ved Det teologiske Menighetsfakultet 3. juni 2014 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3–3 og § 3–9. Kunngjort 24. juni 2014 kl. 14.20.

I

I forskrift 5. juni 2012 nr. 645 for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Det teologiske Menighetsfakultet gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Ph.d.-utdanningens viktigste komponent er et selvstendig forskningsarbeid eller kombinert forsknings- og utviklingsarbeid som gjennomføres under aktiv veiledning.

§ 7 skal lyde:

§ 7. Veiledning

Arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning. Veileder har ansvar for å følge opp kandidatens faglige utvikling. Institusjonen og veilederne skal sammen sikre at ph.d.-kandidaten deltar i et aktivt forskningsmiljø.

§ 8–1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Opplæringsdelen skal, sammen med avhandlingsarbeidet, gi utdanning på høyt faglig nivå og i henhold til internasjonal standard, med gjennomføring av et vitenskapelig forskningsarbeid, trening i faglig formidling og innføring i forskningsetikk, vitenskapsteori og vitenskapsmetode.

§ 9 ny paragrafoverskrift skal lyde:

§ 9. Rapportering og midtveiseevaluering

§ 9 første til tredje ledd blir ny § 9–1 Rapportering.

Ny § 9–2 skal lyde:

§ 9–2. Midtveiseevaluering

En midtveiseevaluering av doktorgradsarbeidet bør normalt finne sted i tredje eller fjerde semester. Kandidaten skal presentere sitt arbeid og bli evaluert av en gruppe på minst to personer som er oppnevnt av institusjonen. Evalueringsgruppen skal ta stilling til doktorgradsarbeidets faglige status og fremdrift, og skal gi tilbakemelding til både kandidaten, veilederen og institusjonen.

Dersom evalueringsgruppen rapporterer om vesentlige svakheter ved forskningsarbeidet, skal det iverksettes tiltak for å korrigere situasjonen.

For kandidater som er tatt opp på ph.d.-program ved institusjonen før denne bestemmelsens ikrafttredelse, er midtveiseevalueringen frivillig.

§ 10–1 skal lyde:

§ 10–1. Krav til avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig, vitenskapelig forskningsarbeid eller forsknings- og utviklingsarbeid som oppfyller internasjonale standarder med hensyn til etiske krav, faglig nivå og metode innen fagområdet.

Avhandlingen skal bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier at den vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur eller offentliggjøres i egnet format som en del av fagets forskningsbaserte kunnskapsutvikling.

Avhandlingen kan bestå av en monografi eller en sammenstilling av flere mindre arbeider. En sammenstilling av flere mindre arbeider kan godtas som avhandling dersom det er en sammenheng mellom disse arbeidene og det er redegjort for denne sammenheng.

En avhandling kan innleveres til bedømmelse av flere i fellesskap dersom de individuelle bidragene kan identifiseres.

Dersom avhandlingen eller deler av den er blitt til i samarbeid med andre forfattere eller samarbeidspartnere, skal ph.d.-kandidaten følge de normer for medforfatterskap som er allment akseptert i fagmiljøet og institusjonens retningslinjer for medforfatterskap. Dersom avhandlingen hovedsakelig består av artikler, skal kandidaten normalt være førsteforfatter på minst halvparten av artiklene.

I avhandling hvor det inngår arbeider med flere forfattere eller samarbeidspartnere, skal det følge en underskrevet erklæring som beskriver kandidatens innsats i hvert enkelt arbeid.

Forskningsutvalget avgjør hvilke språk som kan benyttes i en avhandling.

§ 17 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom ny innlevering skjer ved annen institusjon, skal det foretas nytt opptak ved denne, jf. § 5.

§ 19–2 sjette ledd skal lyde:

Første ordinære opposent innleder opposisjonen. Institusjonen kan eventuelt fastsette en annen oppgavefordeling mellom doktoranden og førsteopponenten. Etter at første opposent har avsluttet sin opposisjon, gis de øvrige tilstedeværende anledning til å kommentere ex auditorio. Andre ordinære opposent avslutter opposisjonen. Disputasleder avslutter disputasen.

§ 25–2 skal lyde:

§ 25–2. *Overgangsbestemmelser*

Den som når denne forskriften trer i kraft, har opptak på ph.d.-program etter forskrift 5. juni 2005 nr. 1339, beholder de rettigheter som står i denne dersom dette er til gunst for vedkommende.

II

Endringene trer i kraft 1. august 2014.

5. juni Nr. 805 2014

Forskrift om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger

Hjemmel: Fastsatt av Sjøfartsdirektoratet 5. juni 2014 med hjemmel i lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 2, § 17, § 43 og § 45, jf. delegeringsvedtak 16. februar 2007 nr. 171 og delegeringsvedtak 31. mai 2007 nr. 590.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg VII nr. 1 (direktiv 2005/36/EØF). Kunngjort 24. juni 2014 kl. 14.20.

Kapittel I. Innledende bestemmelser

§ 1. *Formål*

Forskriften skal sikre at arbeidstakeren er helsemessig skikket til tjeneste om bord, ikke lider av medisinsk tilstand som kan antas å bli forverret ved tjeneste til sjøs eller utgjør en fare for helse og sikkerhet for andre om bord.

§ 2. *Virkeområde*

Forskriften gjelder for de som har sitt arbeid om bord på norske skip eller flyttbare innretninger, med mindre vedkommende bare arbeider om bord mens skipet ligger i havn eller bare foretar inspeksjoner om bord.

Forskriften gjelder ikke de som er over 18 år og som har sitt arbeid om bord på

- fiske- og fangstfartøy med bruttotonnasje under 100
- fiske- eller fangstfartøy som brukes til fjordfiske, kystfiske eller bankfiske I, og som ikke er sammenhengende ute i sjøen i mer enn tre dager
- lasteskip med største lengde under 15 meter i innenriksfart, som ikke er sammenhengende ute i sjøen i mer enn tre dager.

Forskriften gjelder for sjømannsleger.

§ 3. *Definisjoner*

I denne forskrift menes med:

- «*Sjømannslege*»: Lege som er godkjent til å utføre helseundersøkelse og treffe vedtak i samsvar med bestemmelsene i forskriften her.
- «*Helseerklæring*»: Erklæring fra sjømannslege om at en person er undersøkt i samsvar med forskriften her, og funnet helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord.
- «*Permanent udyktighetserklæring*»: Erklæring fra sjømannslege om at en person er undersøkt i samsvar med forskriften her, og ikke funnet helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord og det ikke er sannsynlig at han eller hun vil oppfylle vilkårene innen to år.
- «*Foreløpig udyktighetserklæring*»: Erklæring fra sjømannslege om at en person er undersøkt i samsvar med forskriften her, og ikke funnet helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord, men det er sannsynlig at han eller hun vil kunne oppfylle vilkårene innen to år.
- «*Midlertidig udyktighetserklæring*»: Erklæring fra sjømannslege, uten forutgående helseundersøkelse, om at en person ikke anses helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord.

Kapittel II. Arbeidstaker og rederiet

§ 4. *Krav om helseerklæring*

Arbeidstaker som tiltrer tjeneste om bord, skal ha helseerklæring.

Helseerklæring utstedt i samsvar med kravene til helseerklæringer i et EØS-land oppfyller kravene etter første ledd når helseerklæringen er utstedt i arbeidstakerens hjemland eller siste bostedsland. Hvis hjem- eller bostedslandet ikke har krav til særskilt helseundersøkelse for de som har sitt arbeid om bord, godtas erklæring fra kompetent myndighet i landet, som attesterer at kravene i forskriften her er oppfylt.

Arbeidstaker kan ha helseerklæring utstedt av flaggstater som Sjøfartsdirektoratet har godkjent.

Arbeidstaker som skal tiltre tjeneste på flyttbar innretning i stilling som ikke krever kompetansesertifikat etter forskrift 22. desember 2011 nr. 1523 om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk, kan alternativt ha helseerklæring etter Petroleumstilsynets regelverk.

Arbeidstaker med helseerklæring som er utløpt for ikke mer enn en måned siden, kan tiltre tjeneste om bord når det med rimelighet ikke er mulig å legge frem ny helseerklæring uten at fartøyet blir oppholdt. Ny helseerklæring skal legges frem i første havn skipet anløper og hvor undersøkelsen kan utføres etter kravene i forskriften her, men ikke senere enn seks uker etter at arbeidstaker tiltrådte tjeneste. Hvis mulig skal det fremlegges en midlertidig helseerklæring om tilfredsstillende helse.

Helseerklæringene skal oppbevares av skipsfører om bord.

Rederiet skal bære utgiftene ved helseundersøkelse etter denne forskriften.

§ 5. *Helseerklæringens gyldighet*

Helseerklæringen er gyldig i to år. Helseerklæring utstedt til arbeidstaker under 18 år er gyldig i ett år.

Hvis helseerklæringen utløper når skipet er ute i sjøen, er helseerklæringen gyldig til første havn skipet anløper hvor undersøkelsen kan utføres etter kravene i forskriften her.

Helseerklæringen er uansett ikke lenger gyldig når det er gått mer enn tre måneder siden utløpsdato.

Helseerklæringen skal fornyes hvis arbeidstakeren tiltrer en annen stilling om bord med strengere krav til arbeidstakerens helse.

§ 6. *Krav om ny helseerklæring*

Rederiet eller skipsføreren skal kreve ny helseerklæring hvis det er sannsynlig at arbeidstakeren ikke lenger oppfyller forskriftskravene om helse.

Kravet om ny helseerklæring skal gis skriftlig. Begrunnelsen for kravet om ny helseerklæring kan for eksempel være at arbeidstaker har vært arbeidsufør i mer enn 30 dager, innlagt på sykehus eller begynner med nye medisiner.

Arbeidstaker som har grunn til å anta at han ikke lenger oppfyller forskriftskravene om helse, skal uten ugrunnet opphold informere skipsføreren eller rederiet og konsultere sjømannslege.

Kapittel III. Sjømannsleger

§ 7. *Krav for å bli godkjent som sjømannslege*

Godkjenning som sjømannslege krever at legen er autorisert i samsvar med nasjonale bestemmelser i det landet vedkommende har sin praksis og som:

- har gjennomført kurs i sjøfartsmedisin godkjent av Sjøfartsdirektoratet,
- kan gjennomføre helseundersøkelse av arbeidstakere etter denne forskriften i et slikt omfang at sjøfartsmedisinsk kompetanse opprettholdes,
- deltar på oppfriskningskurs i sjøfartsmedisin i løpet av godkjenningsperioden,
- har tilgang til utstyr som kreves for å gjennomføre undersøkelsene etter forskriften her,
- har normalt fargesyn eller har organisert seg slik at arbeidstakers fargesyn blir forsvarlig undersøkt,
- behersker norsk eller engelsk,
- har nødvendig kjennskap til norsk regelverk, særlig forskriften her og forvaltningsloven,
- har et kvalitetssystem i henhold til en internasjonalt anerkjent standard.

Lege med praksis i Norge godkjennes som sjømannslege av Sjøfartsdirektoratet.

Lege med praksis utenfor Norge godkjennes som sjømannslege av utenriks fagstasjon på vegne av Sjøfartsdirektoratet.

Godkjenning som sjømannslege gis for en periode fra ett til fem år.

Godkjenningsbeviset skal være synlig plassert på kontoret til sjømannslegen.

Sjømannslege med praksis i Norge skal sende søknad om fornyelse av godkjenningen til Sjøfartsdirektoratet ikke senere enn én måned før godkjennelsen utløper.

Sjømannslege med praksis utenfor Norge skal sende søknad om fornyelse av godkjenningen til utenriks fagstasjon ikke senere enn én måned før godkjennelsen utløper.

Godkjenning kan trekkes tilbake hvis det er sannsynlig at legen ikke lenger oppfyller vilkårene for godkjenning eller legens saksbehandling ikke er i samsvar med kravene i forskriften her eller forvaltningsloven.

Sjøfartsdirektoratet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravene for å bli godkjent som sjømannslege.

§ 8. *Legitimasjon og egenerklæring*

Sjømannslegen skal kontrollere arbeidstakerens identitet før helseundersøkelsen tar til.

Arbeidstaker skal avgi egenerklæring om sin helse på skjema fastsatt av Sjøfartsdirektoratet. Egenerklæringen skal underskrives i sjømannslegens påsyn og oppbevares hos sjømannslegen.

§ 9. *Sjømannslegens kompetanse og saksbehandling*

Sjømannslege kan foreta helseundersøkelse og utstede:

- a) helseerklæring
- b) begrenset helseerklæring
- c) permanent, foreløpig eller midlertidig udyktighetserklæring.

Sjømannslegens vedtak etter første ledd er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Helseundersøkelsen gjøres med utgangspunkt i § 1 og vedlegget. Når arbeidstaker har en medisinsk tilstand som ikke direkte fremgår av vedlegget, skal sjømannslegen anvende analog vurdering for å sikre at formålet i § 1 er oppfylt.

Sjømannslegen skal undersøke arbeidstakers sist utstedte helseerklæring eller eventuell udyktighetserklæring i Sjøfartsdirektoratets database.

Sjømannslegen skal kreve fremlagt arbeidstakers sist utstedte helseerklæring og makulere denne ved endt undersøkelse.

§ 10. *Utstedelse av helseerklæring*

Når arbeidstaker oppfyller kravene i forskriften her, skal sjømannslegen utstede helseerklæring på skjema fastsatt av Sjøfartsdirektoratet.

Hvis resultatet av undersøkelser ikke foreligger før tiltredelse i tjenesten, kan helseerklæring utstedes hvis sjømannslegen anser det ubetenkelig.

Sjømannslegen skal underrette arbeidstaker og rederiet hvis de fullstendige undersøkelsesresultatene viser at arbeidstaker ikke oppfyller helsekravene for utstedelse av helseerklæring.

§ 11. *Utstedelse av begrenset helseerklæring*

En helseerklæring kan begrenses til et bestemt fartsområde, et bestemt tidsrom eller en bestemt tjeneste om bord.

I vurderingen av om det skal utstedes begrenset helseerklæring, skal det blant annet tas hensyn til arbeidstakerens helse, de øvrige ombordværendes helse, den tjeneste arbeidstaker skal utføre og evne til å fungere effektivt i en nøds- eller ulykkessituasjon.

Begrensningene skal registreres på elektronisk skjema for helseerklæring.

§ 12. *Utstedelse av permanent udyktighetserklæring, foreløpig udyktighetserklæring og midlertidig udyktighetserklæring*

Når en arbeidstaker ikke oppfyller kravene for helseerklæring i forskriften her og det ikke er sannsynlig at arbeidstakerens helse vil bedre seg innen to år, skal sjømannslegen utstede en permanent udyktighetserklæring.

Når en arbeidstaker ikke oppfyller kravene for helseerklæring i forskriften her, men vedkommende innen to år kan oppfylle kravene i forskriften her, skal sjømannslegen utstede en foreløpig udyktighetserklæring.

Sjømannslege som uten forutgående helseundersøkelse blir gjort kjent med forhold som gjør det overveiende sannsynlig at en arbeidstaker ikke lenger tilfredsstillt kravene til helseerklæring, skal utstede en midlertidig udyktighetserklæring. Sjømannslegen skal underrette rederi, skipsfører og arbeidstaker om vedtaket. Vedtak om midlertidig udyktighet gjelder inntil arbeidstakeren er undersøkt av sjømannslege og det er truffet nytt vedtak etter § 10 eller § 11.

Udyktighetserklæringer skal registreres i Sjøfartsdirektoratets database.

§ 13. *Fagnemnda vedrørende helseerklæringer for arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger*

Klage på vedtak truffet av sjømannslege, og søknad om dispensasjon fra kravene i forskriften her, skal behandles av fagnemnda vedrørende helseerklæringer for arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger. Fagnemnda skal ta utgangspunkt i forskriften § 1 og vedlegget til forskriften når den vurderer en søknad om dispensasjon eller klage på vedtak fattet av en sjømannslege.

Fagnemnda vedrørende helseerklæringer for arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger skal ha tre medlemmer og skal bestå av en lege som er fagnemndas leder, en representant fra et fagforbund, og en representant fra Sjøfartsdirektoratet. Representanten fra fagforbundet skal ha kompetanse i forhold til den stillingsgruppe arbeidstakeren tilhører.

Medlem av fagnemnda har taushetsplikt om de opplysninger som fremkommer om personlige forhold.

§ 14. *Kompetansen til Fagnemnda vedrørende helseerklæringer for arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger*

Fagnemnda er en klageinstans for vedtak fattet av sjømannsleger.

Fagnemndas avgjørelse er et vedtak etter forvaltningsloven og skal følge lovens saksbehandlingsregler.

Fagnemnda kan sette særlige begrensninger og vilkår for utstedelse av helseerklæring, begrensningene skal påføres helseerklæringen.

§ 15. *Klage på sjømannslegens vedtak*

Arbeidstaker kan i henhold til forvaltningslovens regler klage på sjømannslegens vedtak.

§ 16. Dispensasjon

Sjøfartsdirektoratet kan unnta arbeidstaker fra ett eller flere av kravene i forskriften her, når arbeidstaker søker skriftlig om unntak og ett av følgende krav er oppfylt:

- a) Det godtgjøres at kravet ikke er et minimumskrav fra en bindende internasjonal standard, ikke er vesentlig og at unntaket anses sikkerhetsmessig forsvarlig, jf. § 1 i forskriften her.
- b) Det godtgjøres at kravet ikke er et minimumskrav fra en bindende internasjonal standard og at kompensierende tiltak vil opprettholde samme sikkerhetsnivå som kravet i forskriften her.

Søknad om dispensasjon fremsettes for den sjømannslege som har truffet vedtak om utstedelse av begrenset helseerklæring eller udyktighetserklæring.

Sjømannslegen skal foreta de undersøkelser som søknaden gir grunn til. Søknaden med sjømannslegens utfyllende opplysninger sendes til Sjøfartsdirektoratet som forbereder saken for fagnemnda.

Sjømannslege i utlandet sender søknad om dispensasjon til Sjøfartsdirektoratet gjennom utenriks fagstasjon.

§ 17. Utsatt iverksetting av vedtak

Sjømannslegen kan tillate arbeidstaker å fortsette i samme eller mindre krevende tjeneste om bord inntil klagen eller søknad om dispensasjon er avgjort, når rederi eller skipsfører gir skriftlig samtykke til sjømannslegen, og sjømannslegen finner at dette ikke vil være i strid med § 1 i forskriften her.

En tillatelse etter første ledd kan gis for en periode som ikke skal overstige seks måneder og kan ikke forlenges gjennom nytt vedtak om utsatt iverksetting.

Sjømannslegen skal fylle ut skjema for udyktighet med angivelse av varigheten for utsettelsen. Samtidig skal helseerklæring utstedes for tilsvarende periode.

Kapittel IV. Avsluttende bestemmelser**§ 18. Ikrafttredelse**

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2014.

Forskrift 19. oktober 2001 nr. 1309 om helseundersøkelse av arbeidstakere på skip oppheves fra samme dato.

§ 19. Overgangsregler for sjømannsleger

Den som allerede er godkjent som sjømannslege, må gjennomføre godkjent kurs i sjøfartsmedisin som nevnt i § 7 første ledd bokstav a og innføre kvalitetssystem som nevnt i § 7 første ledd bokstav h innen fem år fra den dato denne forskriften trer i kraft.

§ 20. Overgangsregler for helseerklæringer

Helseerklæringer utstedt før denne forskriften trer i kraft, er gyldig inntil de utløper.

Vedlegg til forskrift 5. juni 2014 nr. 805 om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger**A – Synskrav****Undersøkelse av synet**

Avstandssyn undersøkes ved bruk av Snellens tavle eller ekvivalent undersøkelsesmetode. Kravene følger STCW-koden tabell A-I/9, se nedenfor.

Lesesynd undersøkes ved bruk av lesetavler.

Fargesyn undersøkes ved bruk av Ishiharas pseudoisokromatiske tavler eller ekvivalent test.

Dersom Ishihara-testen ikke består, kan arbeidstakeren henvises til undersøkelse ved bruk av lanternetest.

Lanternetesting følger «International Recommendations for Colour Vision Requirements for Transport» fra International Commission on Illumination (CIE-143–2001), eller senere utgaver.

Det er ikke tillatt å benytte kontaktlinser eller briller hvis hensikt er å fremme fargesyn, herunder hjelpemiddel med rødfarget glass som øker kontrasten mellom grønne, gule og brune farger, slik at en fargesvak arbeidstaker kan bestå Ishihara-testen.

Synsfeltet undersøkes initialt ved bruk av Donders test. Enhver indikasjon på begrensning av synsfeltet skal medføre henvisning til øyelege for mer detaljert kartlegging av synsfeltdefekten.

Begrensning i nattsyn kan være sekundær til øyesykdom eller oftalmologiske inngrep. Slik begrensning kan også oppdages som følge av begrensning til testing av lavkontrastsyn. Spesialistvurdering må foretas dersom det er mistanke om redusert nattsyn.

Etter synskorrigerende kirurgi og andre oftalmologiske inngrep som har et potensiale til å forstyrre synsevnen, må det gjennomføres en spesialistundersøkelse når synsevnen antas å være stabilisert for å kartlegge eventuell forekomst av redusert kontrastsyn, redusert nattsyn, halo, stardust eller lignende effekter. Dette er av størst betydning for den som tar del i brovakten.

Synskravene bygger på STCW-koden tabell A-I/9: Minimum synskrav for sjøfolk i tjeneste om bord på skip

Regel i STCW- konven- sjonen	Kategori arbeidstaker	Avstandssyn med korreksjon ¹		Lesesynt	Fargesynt ³	Synsfelt ⁴	Nattblindhet ⁴	Diplopi ⁴
		Ene øyet	Andre øyet	Begge øyne sammen, med eller uten korreksjon				
I/11 II/1 II/2 II/3 II/4 II/5 VII/2	Skipsførere, dekks- offiserer og matroser som skal delta i utkikk	0,5 ²	0,5	Lesesynt kreves for skipsnav- igasjonen (kart og nautiske referanse- publikasjoner, bruk av broinstru- mentering og utstyr og identifikasjon av naviga- sjonshjelpe- midler)	Se fotnote 6	Normale synsfelt	Nattsyn kreves for å utføre alle nødvendige funksjoner i mørket problemfritt	Ingen spesielle vilkår
I/11 III/1 III/2 III/4 III/5 III/6 III/7 VII/2	Alle maskin- offiserer, elektro- tekniske offiserer, elektro- teknisk mannskap og annet mannskap som inngår i maskin- vakten	0,4 ⁵	0,4 ⁵	Lesesynt kreves for å lese instrumenter på nært hold, kunne operere utstyr og identifisere systemer/komp- ponenter som nødvendig.	Se fotnote 7	Tilstrekk- elige synsfelt	Nattsyn kreves for å utføre alle nødvendige funksjoner i mørket problemfritt	Ingen spesielle vilkår
I/11 IV/2	GMDSS- radio- operatører	0,4	0,4	Lesesynt kreves for å lese instrumenter på nært hold, betjene utstyr og identifisere systemer/- komponenter som nødvendig.		Tilstrekk- elig synsfelt	Nattsyn kreves for å utføre alle nødvendige funksjoner i mørket problemfritt	Ingen spesielle vilkår

1 Verdier er oppgitt etter Snellens desimalnotasjon.

2 En verdi på minst 0,7 på ett øye er anbefalt for å redusere risikoen for underliggende uoppdaget synsdefekt.

3 Som definert i «International Recommendation for Colour Vision Requirements for Transport» utgitt av Commission Internationale de l'Éclairage (CIE-143-2001, inkludert eventuelle senere versjoner).

4 Henvielse til spesialist når dette er indisert etter sjømannslegens undersøkelse.

5 Maskinromsoperatører skal ha et kombinert syn på minst 0,4.

6 CIE fargesynsstandard 1 eller 2.

7 På bakgrunn av STCW-konvensjonen Del A-1/9 pkt. 5 er kravet om fargesyn for maskinister, skipselektrikere osv. som inngår i maskinvakten, at deres samlede syn tilfredsstillende kravene i tabell A-1/9.

Sjømannsleger bør råde arbeidstaker som bruker briller eller kontaktlinser for å kunne utføre arbeidet sitt, til å medbringe reserve briller eller kontaktlinser, og oppbevare disse på et hensiktsmessig sted om bord.

Synskorrigerende operasjoner

Hvis synskorrigerende laseroperasjon er foretatt, må synsevnen være stabilisert og kvaliteten av synsevnen, inkludert kontrastsensitivitet, glare-forekomst og nattsyn være sjekket av spesialist i oftalmologi.

Arbeidstakere som ikke er omfattet av STCW-konvensjonen

Alle arbeidstakere på skip skal oppfylle minimumsstandardene på 0,1 uten korreksjon på hvert øye (STCW-koden del B-I/9, avsnitt 10). Denne standarden er også relevant for andre sjøfolk for å sikre tilstrekkelig synsevne i nødsituasjoner hvis man mister eller skader synshjelpemidlene.

Arbeidstakere som ikke er dekket av STCW-konvensjonens synskrav, bør ha tilstrekkelig syn til å utføre sine arbeidsoppgaver i rutine- og nødsituasjoner sikkert og effektivt. xxxx

B – Hørsel

Hørselskrav for arbeidstakere som er omfattet av STCW-konvensjonen

Frekvens	500 Hz	1000 Hz	2000 Hz	3000 Hz
Beste øre	Gjennomsnittlig hørseltap ikke større enn 30 dB			
Dårligste øre	Gjennomsnittlig hørseltap ikke større enn 40 dB			

Hørselskravene er ekvivalente til hviskestemme på henholdsvis 3 meter og 2 meter.

Hørselskrav for arbeidstakere som ikke er omfattet av STCW-konvensjonen

Arbeidstakere som utfører arbeid som ikke er omfattet av STCW-konvensjonen, skal ha tilfredsstillende sosial hørsel.

Undersøkellesmetode

Hørsel skal undersøkes ved hver helseundersøkelse med henblikk på å utstede helseerklæring.

Hørselsundersøkelsen skal gjennomføres med rentoneaudiometri ved hver undersøkelse.

Tale- og hviskestemme anbefales ikke som eneste undersøkelse.

«Tilfredsstillende sosial hørsel» anses oppnådd når arbeidstakeren oppfatter vanlig tale korrekt på to meters avstand uten anledning til å lese på munnen.

Bruk av høreapparat

Dette er bare akseptabelt hos arbeidstakere som er i tjeneste og hvor det er konstatert at arbeidstaker vil være i stand til å utføre arbeidsoppgavene sine sikkert og effektivt i rutine- og nødssituasjoner.

For arbeidstakere som ikke tilfredsstillende kravene til hørsel for person som skal ha brovaks- eller sikkerhetsfunksjon, kan høreapparat tillates hvis det gir en hørsel som, for alle de angitte frekvensene, gir et hørselstap som er minst 10 dB lavere (bedre) enn de grenseverdier som er satt for henholdsvis brovaks- og sikkerhetsfunksjon.

Høreapparat kan tillates for øvrige arbeidstakere dersom vedkommende derved oppnår en tilfredsstillende sosial hørsel.

Arbeidstaker som bruker høreapparat må undersøkes ved Høresentral eller av øre-nese-hals-spesialist for taleaudiometriundersøkelse i bakgrunnsstøy.ⁱ Før endelig konklusjon foretas for arbeidstaker som har brovaksfunksjon eller sikkerhetsfunksjon, må det innhentes uttalelse fra arbeidsgiver om arbeidsstedets støynivå. Det må være sannsynliggjort at hørselen vil holde dette nivået i hele gyldighetsperioden for helseerklæringen. Om nødvendig må det utstedes tidsbegrenset helseerklæring.

Dersom det er nødvendig, må det installeres hørselshjelpemidler som sikrer at arbeidstaker kan vekkes fra søvn i nødssituasjoner.

- i Per 2012 er det startet opp et prøveprosjekt ved Haukeland Universitetssjukehus for å kartlegge tilfredsstillende hørselsnivå hos sjøfolk som benytter høreapparat.

C – Fysiske funksjonskrav

Introduksjon

De fysiske funksjonskravene for arbeid til sjøs varierer vidt og omfatter både rutineoppgaver og nødprosedyrer. Dette krever tilstrekkelig funksjonsdyktighet på følgende områder:

- styrke
- utholdenhet
- fleksibilitet
- balanse og koordinasjon
- størrelse – forenlig med å kunne komme gjennom trange åpninger og arbeide i trange områder
- arbeidskapasitet – hjerte/lunge-reserve og
- egnethet for spesielle oppgaver som f.eks. å kunne bære pusteapparat for røykdykkere.

Medisinske tilstander og fysisk funksjonsevne

Noen medisinske tilstander kan medføre reduksjon av fysisk funksjonsevne på flere måter, som f.eks.:

- høy eller lav kroppsvekt/fedme
- alvorlig redusert muskelmasse
- muskel- og skjelettsykdommer, smerte eller bevegelsesinnskrenkning
- følgetilstand etter skade eller kirurgi
- lungesykdommer
- hjerte- og karsykdommer
- nevrologiske sykdommer.

Testing av fysisk funksjonsevne

Fysisk funksjonstesting skal utføres når det er en indikasjon for det, f.eks. på grunn av tilstedeværelse av en av de ovenfor nevnte tilstandene, eller på grunn av andre bekymringer om arbeidstakers fysiske funksjonsevne.

Hva som skal testes avhenger av grunner for å gjøre det.

Tabell B-I/9 i STCW-konvensjonen gir anbefalinger om hva som skal testes for de ulike funksjonene.

Nedenstående anbefaling viser hvordan man kan vurdere om kravene er oppfylt.

- Observert evne til å utføre rutine- og nødprosedyrer sikkert og effektivt.
- Oppgaver som ligner på rutine- og nødprosedyrene.
- Vurdering av kardiorespiratorisk reserve, inkludert spirometri og ergometriske tester. Disse vil gi et mål for maksimum arbeidskapasitet og indirekte fortelle noe om arbeidstakers evne til å utføre fysisk krevende arbeid. En stor reserve vil også indikere at hjerte- og lungefunksjonen med stor sannsynlighet holder i hele gyldighetsperioden for helseerklæringen. Rettesnoren er måling av maksimalt oksygenopptak (VO₂ maks), men dette krever avansert utstyr. Step-tester som Chester eller Harvard er enklere alternativer og kan brukes for screening. Hvis step-testen er unormal kan man henvise til VO₂ maks eller tredemølletest.
- Uformell testing av kardiorespiratorisk reserve, f.eks. ved å løpe trapper (3–6 etasjer) og observere graden av slitenhet, tungpust o.l. samt pulsfrekvens når man stopper. Dette er ikke reproducerbart av andre enn samme lege ved neste undersøkelse.
- Klinisk vurdering av styrke, bevegelsesevne, koordinering osv.

Tilleggsinformasjon kan stamme fra arbeidstakers egen beskrivelse av aktiviteter som han har gjort nylig eller gjør regelmessig, så som

- fysisk krevende arbeidsoppgaver på skipet (bære tunge ting, håndtere fortøyninger etc.)
- gjennomføring av et fysisk krevende kurs, så som røykdykkerkurs, helikopterrømningskurs, sikkerhetskurs etter STCW-konvensjonen eller lignende
- bekreftet individuelt treningsprogram.

Tolking av resultater

- Er det evidens for at arbeidstakeren ikke er i stand til å utføre sine arbeidsoppgaver i rutine- og nødssituasjoner sikkert og effektivt?
- Er det observert noen begrensning i styrke, bevegelse, utholdenhet eller koordinasjon?
- Hva var resultatet av arbeidskapasitetstesting?
  - Testen begrenset pga. kortpust, muskel/skjelett-smerte eller annen smerte, eller utmattelse. Årsaker må undersøkes og tas i betraktning når man vurderer fysisk funksjonsevne.
  - Ikke i stand til å gjennomføre testen.
  - Gjennomført test, men sliten og med dårlig restitusjon etter avsluttet test.
  - Gjennomført test til god eller gjennomsnittlig standard.

Diskuter subjektive opplevelser under testen med arbeidstaker og spør også hvordan det fungerer om bord ved vanlige arbeidsoppgaver og øvelser i nødprosedyrer (f.eks. mann-over-bord-øvelse eller livbåtøvelser). Innhent komplementopplysninger ved usikkerhet om konklusjonen.

Beslutningstagning

Informasjon fra flere kilder kan være nødvendig og mange av disse er ikke tilgjengelige i løpet av den medisinske undersøkelsen.

- Er det indikasjon for at fysisk funksjonsevne er redusert? (stivhet, fedme, sykehistorie med hjertesykdom osv.)
  - Hvis NEI – Ingen test nødvendig.
  - Hvis JA – Vurder hvilke tester eller observasjoner som må utføres for å kunne vurdere arbeidstakers funksjonsevne i relasjon til arbeidsoppgavene.
- Indikerer testresultatene at funksjonsevnen er redusert?
  - NEI – under forutsetning av at det ikke foreligger en underliggende sykdom som påvirker? Gjennomføringen av testen. → Ubegrenset helseerklæring
  - JA – men tjenestepliktene kan modifiseres slik at arbeidstakeren kan arbeide trygt og effektivt uten å legge for store byrder på andre. → Begrenset helseerklæring
  - JA – men årsaken til begrensningen kan bli behandlet. Ikke forenlig med pålitelig, sikker og effektiv utførelse av arbeidsoppgavene. → Foreløpig udyktighetserklæring
  - JA – og årsaken til begrensningen kan ikke behandles. Ikke forenlig med pålitelig sikker og effektiv utførelse av arbeidsoppgavene. → Permanent udyktighetserklæring.

D – Bruk av medikamenter

Introduksjon

Bruk av medikamenter kan ha stor betydning for arbeidstakers evne til å arbeide på sjøen. Noen har bivirkninger som kan påvirke sikker og effektiv utførelse av arbeidsoppgaver og andre har komplikasjoner som kan øke sannsynligheten for sykdom til sjøs.

Avsnittet om medikamentbruk gjelder først og fremst foreskrevne medikamenter som man går på kontinuerlig.

Bruk av peroral medikasjon kan være vanskelig ved kvalme og oppkast, og sykdom kan oppstå som følge av at medikamentene ikke lenger tas og derfor heller ikke beskytter (epileptiske anfall, hormoner osv.).

Sjømannslegen må vurdere bivirkningsrisikoen og den individuelle reaksjonen på hvert medikament.

Hvis medikasjonen er klinisk essensiell for effektiv kontroll av sykdommen, f.eks. insulin, antikoagulasjonsmidler eller psykofarmaka, kan det være farlig å avslutte medikamentering for det formål å bli godkjent for arbeid på sjøen.

Utstedelse av erklæring om bruk av faste medisiner

Sjømannslegen må sørge for at arbeidstaker har skriftlig dokumentasjon for medikamentene som er i bruk. Denne bør være i en form som kan vises til inspektører som spør om bruk av medikamenter om bord. Dette er spesielt viktig for medikamenter som har streng forskrivningsregulering (reseptgruppe A og B i Norge) og medikamenter som kan misbrukes.

Alle arbeidstakere som kan godkjennes helsemessig, og som går på fast medikasjon, skal utstyres med erklæring fra sjømannslegen med:

- a) spesifikasjon av medikamentets navn,
- b) dosering og
- c) en bekreftelse på at det er gitt tillatelse til å bruke medikamentene under tjenestegjøring om bord på skip.

Korttidsbehandling med medikamenter

Medikamentell behandling av sykdom som ikke er kronisk, skal som regel være avsluttet før en helseerklæring kan utstedes.

Bruk av slike medikamenter omfattes ikke av kravet til erklæring om bruk av faste medikamenter.

Det er opp til rederiet og skipsfører å ha rutiner som dekker korttidsbehandling og bruk av reseptfrie legemidler.

Medikamenter som kan ha uheldig effekt på arbeidsoppgaver i rutine- og nødssituasjoner

- Medikamenter som påvirker sentralnervesystemets funksjoner (f.eks. sovemedikamenter, antipsykotika, noen smertestillende, noen angstdempende og antidepressive medikamenter, antiepileptika og antihistaminer)
- Medikamenter som øker sannsynlighet for akutt sykdom (f.eks. insulin, noen eldre antihypertensiva og medikamenter som predisponerer for krampeanfall)
- Medikamenter som forverrer synsevnen (f.eks. hyoscine og atropin).

Medikamenter som kan ha alvorlige bivirkninger

- Blødning fra skade eller spontanblødning (f.eks. warfarin). Individuell vurdering av sannsynligheten er nødvendig. Antikoagulantia som warfarin eller dicoumarin har vanligvis sannsynlighet for komplikasjoner på et nivå som er uforenlig med arbeid til sjøs, men hvis koagulasjonsverdiene er stabile og nøye overvåket, kan arbeid uten øket risiko for skade og innenfor rekkevidde av helikopter med evakueringskapasitet vurderes
- Fare som følge av opphør av medisiner (hormoner, insulin, antiepileptika, antihypertensiva, orale antidiabetika osv.)
- Antibiotika og andre antiinfektiva
- Antimetabolitter og kreftbehandling
- Medikasjon som skal startes etter pasientens egen vurdering (antibiotika for tilbakevendende infeksjoner eller astmabehandling).

Medikasjon som krever begrensnings av perioden til sjøs på grunn av overvåkningsbehov

En rekke forskjellige medikamenter, så som antidiabetika, antihypertensiva og substitusjonsterapi (hormoner) kan kreve tett oppfølging av lege/spesialist, og derfor være uforenlig med arbeid til sjøs.

Utstedelse av helseerklæring

Sjømannslegen må basere sin avgjørelse på pålitelig informasjon om medikamentbruk, medikamentenes bivirkningsforekomst, den tilgrunnliggende tilstand og dens behandlingsbehov, og gjøre sin vurdering av medikamentbruken etter en personlig undersøkelse av arbeidstaker.

- UDYKTIGHET
  - Det er uforenlig med pålitelig sikker og effektiv utførelse av arbeidsoppgaver i rutine- og nødssituasjoner hvis:
    - det er risiko for livstruende konsekvenser hvis man ikke får medisinen som bestemt
    - det er risiko for kognitiv påvirkning når medikamentet tas som foreskrevet
    - det er risiko for alvorlige bivirkninger som kan være farlige til sjøs, f.eks. blødningsrisiko ved bruk av antikoagulantia.
- BEGRENSET HELSEERKLÆRING
  - Det er en risiko for bivirkninger, men disse utvikles over tid, og arbeid i kystfart kan være akseptabelt.
- TIDSBEGRENSET HELSEERKLÆRING

- Det er behov for overvåkning av effekt av behandling eller bivirkninger hyppigere enn varigheten av en helseerklæring.
- **UBEGRENSET HELSEERKLÆRING**
  - Ingen bivirkninger, ingen krav om hyppige kontroller og ingen risiko for livstruende konsekvenser dersom medikamentet ikke inntas.

E – Helsekrav for vanlige medisinske tilstander

Introduksjon

Det er ikke mulig å utarbeide en komplett liste over skikkethetskriterier som dekker alle mulige medisinske tilstander og variasjonen i alvorlighetsgrad, symptomatologi, prognose og behandling.

Prinsippene som er brukt i den etterfølgende tabellen, kan ofte ekstrapoleres til andre tilstander, der disse ikke er nevnt. Analog fortolkning må brukes. I alle tilfeller må sjømannslegene vurdere om arbeidstakeren er helsemessig og fysisk skikket til å utføre arbeidsoppgavene sine pålitelig, sikkert og effektivt både i rutine- og nødssituasjoner.

Medisinske tilstander

Tabellen over medisinske tilstander er organisert på følgende måte:

1. kolonne: WHO International Classification of Diseases, 10. utgave (ICD-10). Kodene er tatt med for å muliggjøre innsamling og sammenligning av data for statistikk- og forskningsformål.
2. kolonne: Det vanlige navnet på sykdommen eller en gruppe av sykdommer med en kort beskrivelse av relevansen for arbeid på havet.
3. kolonne: Beskrivelse av tilstander som er uforenlige med arbeid til sjøs. Det sjekkes først mot denne kolonnen.
4. kolonne: Beskrivelse av tilstander som bør medføre begrenset helseerklæring. Det sjekkes mot denne kolonnen hvis arbeidstakeren ikke dekkes av beskrivelsen i kolonne 3.
5. kolonne: Beskrivelse av tilstander som er forenlige med helseerklæring uten begrensninger. Denne kolonnen sjekkes først når arbeidstakerens tilstand ikke dekkes av kolonne 3 og 4.

For en del tilstander har én eller flere kolonner fått beskrivelsen «Uegnet». Dette er brukt når det ikke er relevant eller ikke passende med denne typen helseerklæring.

ICD 10	Medisinsk tilstand	Uforenlig med pålitelig, sikker og effektiv utførelse av arbeidsoppgaver i rutine- og nødssituasjoner T: Foreløpig udyktighet P: Permanent udyktighet	Skikket med begrensning eller tidsavgrensning i helseerklæringen R: I stand til å gjøre noen, men ikke alle arbeidsoppgaver i noen, men ikke alle fartsområder L: Øket behov for overvåkning av medisinsk tilstand eller medisiner	Skikket uten begrensning
A00–B99 Visse infeksjonssykdommer og parasittsykdommer				
A00–09	Gastrointestinal infeksjon <i>Overføring til andre – tilbakefall</i>	T – Hvis oppdaget mens på land (aktuelle symptomer eller venter på prøveresultater vedrørende bærerstatus); eller bekreftet bærerstatus inntil denne er dokumentert ikke lenger å være tilstede	Ikke aktuelt	<i>Ikke-catering personell:</i> Når tilfredsstillende behandlet eller helbredet <i>Cateringpersonell:</i> Helseerklæring avhenger av individuell medisinsk vurdering. Bakteriell sanering kan være nødvendig
A15–16	Lungetuberkulose <i>Overføring til andre, tilbakefall</i>	T – Positiv screening-test eller sykehistorie – inntil undersøkt.	Ikke aktuelt	Fullført behandling etter forskrift om tuberkulosekontroll ⁱ

	<i>(Testing følger forskrift om tuberkulosekontroll)</i>	Hvis infisert – inntil behandling er stabilisert og pasienten er dokumentert smittefri. P – Tilbakefall eller alvorlig lungeskade		(og WHO Treatment of Tuberculosis guidelines)
A50–64	Seksuelt overførbart sykdom <i>Akutt funksjonsnedsettelse, tilbakefall</i>	T – Hvis konstatert mens på land – inntil diagnostisert, behandling initiert og fri for symptomer som reduserer funksjonsevnen. P – Senkomplikasjoner som reduserer funksjonsdyktighet og ikke kan behandles	R – Overvei kystfart hvis oralt behandlingsregime med symptomkontroll er etablert	Etter fullført vellykket behandling
B15	Hepatitt A <i>Overførbart gjennom kontaminering av drikkevann og mat</i>	T – Inntil gulsott er forsvunnet og leverenzymene er normalisert	Ikke aktuelt	Når full helbredelse
B16–19	Hepatitt B, C, osv. <i>Overførbart ved kontakt via blod eller andre kroppsvæsker. Mulighet for permanent leverskade og lever-cancer</i>	T – Inntil gulsott er forsvunnet og leverenzymene er normalisert. P – Persisterende leverskade med symptomer som affiserer pålitelig, sikker og effektiv utførelse av arbeidsoppgaver	R, L – Usikkerhet om full helbredelse eller smittefrihet. Individuell vurdering basert på tjeneste om bord og fartsområde	Ved full helbredelse og bekreftet lav ⁱⁱ smittesannsynlighet
B20–24	HIV+ <i>Overførbart ved kontakt med blod eller andre kroppsvæsker. Progresjon til HIV-relatert sykdom eller AIDS</i>	T – Inntil stabilisert behandling med CD4-nivå > 350 eller hvis behandling er endret og reaksjonen på den nye medisinen er usikker P – Ikke-reversibel, funksjonsnedsettende HIV-relatert sykdom. Vedvarende funksjonsnedsettende effekt av medisiner	R, L – Tidsbegrenset og/eller kystnært fartsområde: HIV+ og lav ⁱⁱ sannsynlighet for progresjon, uten behandling eller på stabil medisiner uten bivirkninger, men krever regelmessig spesialistovervåkning	HIV+, ingen aktuell funksjonsnedsettelse og svært lav ⁱ sannsynlighet for sykdomsprogresjon. Ingen bivirkninger av behandling eller behov for hyppig overvåkning.
A00–B99	Andre infeksjoner <i>Funksjonsnedsettelse, risiko for andre</i>	T – Hvis påvist mens på land: Inntil fri for sannsynlighet for overføring til andre og i stand til å utføre sine arbeidsoppgaver. P – Hvis vedvarende sannsynlighet for tilbakefall med reduksjon av funksjonsevne eller økt risiko for andre	Individuell vurdering basert på sykdommens natur	Full helbredelse og bekreftet lav ⁱⁱ smittesannsynlighet
C00–D48	Svulster			
C00–D48	Maligne neoplasmer – inkludert lymfom, leukemi og relaterte tilstander	T – Inntil undersøkt, behandlet og prognosen er konstatert P – Vedvarende	L – Begrenset til intervall mellom spesialistundersøkelser hvis:	Cancer diagnostisert mer enn 5 år siden, eller spesialistvurdering ikke

	<i>Tilbakefall, spesielt akutte komplikasjoner, f.eks. akutte spontane blødninger og krampeanfoll</i>	funksjonsnedsettelse med symptomer som affiserer arbeid til sjøs og har en høy ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall	– cancer er diagnostisert <5 år siden; og – det ikke er noen aktuell funksjonsnedsettelse som reduserer evnen til å utføre arbeidsoppgaver eller oppholde seg om bord; og – det er lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall og minimal sannsynlighet for å måtte behøve akutt legebehandling/hospitalisering R – Hvis vedvarende funksjonsnedsettelse ikke interfererer med essensielle oppgaver og tilbakefall sannsynligvis ikke vil medføre behov for akutt legebehandling/hospitalisering	lenger påkrevd og ingen aktuell funksjonsnedsettelse med lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall med funksjonsnedsettelse. Må bekreftes gjennom spesialistuttalelse med evidens som underbygger konklusjonen
D50–89 Sykdommer i blod og bloddannende organer og visse tilstander som angår immunsystemet				
D50–59	Anemier/hemoglobinopatii <i>Redusert arbeidskapasitet. Episodisk nedbrytning av røde blodlegemer</i>	T – Fjerne farvann, inntil hemoglobin normal og stabil P – Alvorlig tilbakevendende eller kontinuerlig anemi eller funksjonsnedsettende symptomer som følge av nedbrytning av røde blodlegemer og som viser seg ikke å kunne behandles	R, L – Vurder restriksjon til kystfart og regelmessig overvåkning hvis redusert hemoglobin men asymptomatisk	Normale nivåer av hemoglobin
D73	Splenektomi <i>(sykehistorie med kirurgi) Økt mottakelighet for visse infeksjoner</i>	T – Etter kirurgisk inngrep inntil helt gjenvunnet helse	R – Individuell vurdering. Kan sannsynligvis være skikket til å arbeide kystnært og i tempererte områder, men kan kanskje ikke jobbe i tropiske områder	Individuell vurdering
D50–89	Andre sykdommer i blod og bloddannende organer <i>Spontane blødninger, redusert arbeidskapasitet, redusert motstand mot infeksjoner</i>	T – Under utredning P – Kronisk koagulasjonsforstyrrelse	Individuell vurdering for andre tilstander	Individuell vurdering
E00–90 Endokrine sykdommer, ernæringsykdommer og metabolske forstyrrelser				
E10	Diabetes – insulinavhengig	T – Fra start av behandling inntil	R, L – Avhengig av bekreftelse på god	Ikke aktuelt

	<p><i>Akutt funksjonsnedsettelse på grunn av hypoglykemi. Komplikasjoner som følge av utilstrekkelig blodsukkerkontroll. Økt sannsynlighet for komplikasjoner fra øyne, nervesystem og hjerte-kar</i></p>	<p>stabilisert. P – Hvis dårlig kontrollert eller ikke følger behandlingen som forordnet. Historie med hypoglykemi eller manglende evne til å oppfatte begynnende hypoglykemi. Funksjonsnedsettende komplikasjoner av diabetes</p>	<p>kontroll og god oppfølging av behandling og anbefalinger og god evne til å oppfatte begynnende hypoglykemi. Skikket for kystnært arbeid uten alenevakt. Tidsbegrenset til neste spesialistkontroll. Må være under jevnlig spesialistkontroll</p>	
E11–14	<p>Diabetes – Ikke insulinbehandlet, på annen behandling <i>Progresjon til insulinbehov, øket sannsynlighet for komplikasjoner fra øyne, nervesystem og hjerte-kar</i></p>	<p>T – Fjerne farvann og vakt inntil stabilisert. P – Funksjonsnedsettende komplikasjoner av diabetes</p>	<p>R – Kystnært. Ikke deltaking i vakt inntil stabilisert. R – Kystnært, ikke deltaking i vakt hvis små bivirkninger av medisiner eller står på sulfonylurea. L – Tidsbegrenset hvis ikke følger adekvat opp behandlingen og rådgivningen eller medisiner behøver hyppig vurdering. Sjekk diett, vekt og kardiovaskulær risikokontroll</p>	<p>Når stabilisert og ingen funksjonsnedsettende komplikasjoner</p>
	<p>Diabetes – Ikke insulinbehandlet, på diett <i>Progresjon til insulinbehov, øket sannsynlighet for komplikasjoner fra øyne, nervesystem og hjerte-kar</i></p>	<p>T – Fjerne farvann og vakt inntil stabilisert</p>	<p>R – Kystnært, ikke deltaking i vakt – inntil stabilisert. L – Tidsbegrenset hvis ikke følger adekvat opp behandlingen og rådgivningen eller behøver hyppig vurdering. Sjekk diett, vekt og kardiovaskulær risikokontroll</p>	<p>Når stabilisert og ingen funksjonsnedsettende komplikasjoner</p>
E65–68	<p>Fedme og unormal kroppsvekt – høy eller lav <i>Risiko for en selv, redusert bevegelighet, redusert arbeidskapasitet. Øket sannsynlighet for diabetes, hjerte-karsykdom og artritt</i></p>	<p>T – Hvis sikkerhetskritiske arbeidsoppgaver ikke kan ivaretas, fysisk yteevne eller arbeidskapasitet er dårlig. P – Hvis sikkerhetskritiske arbeidsoppgaver ikke kan ivaretas, fysisk yteevne eller arbeidskapasitet er dårlig. Forsøk på å bedre situasjonen har vært mislykket NB: BMI er en brukbar indikator på når tilleggsundersøkelser inklusive fysisk testing må utføres. BMI skal</p>	<p>R, L – Tidsbegrenset og begrenset til kystnære farvann eller til begrensede arbeidsoppgaver hvis arbeidstakeren ikke er i stand til å utføre visse arbeidsoppgaver, men i stand til å utføre rutine- og nødprosedyrer som hører inn under sikkerhetskritiske plikter</p>	<p>Fysisk funksjonsevne og arbeidskapasitet (C – Fysiske funksjonskrav) er gjennomsnittlig eller bedre, vekt er stabil eller på veg ned og det er ingen komorbiditet</p>

		ikke være eneste basis for vedtak om udyktighet. Ved BMI over 35 er det obligatorisk å utføre testing, men det bør vurderes allerede når BMI passerer 30.		
E00–90	Andre endokrine og metabolske sykdommer (thyreoideasykdommer, binyresykdommer inklusive Addisons sykdom, hypofysesykdom, ovarialsykdom, testikkelsykdom) <i>Sannsynlighet for tilbakefall eller komplikasjoner</i>	T – Inntil behandling er etablert og stabilisert uten bivirkninger P – Hvis vedvarende funksjonsnedsettelse, behov for hyppig justering av medikasjon og øket sannsynlighet for alvorlige komplikasjoner	R, L – Individuell vurdering basert på spesialistråd hvis usikkerhet om prognose eller bivirkninger av behandlingen. Må vurdere sannsynlighet for funksjonsnedsettende komplikasjoner fra tilstanden og/eller behandlingen, inkludert problemer med å ta medisiner, og konsekvenser av infeksjon eller skade mens arbeider til sjøs	Hvis medikasjon er stabil uten problemer med å ta medisinen til sjøs, overvåking av tilstanden kan skje sjelden, det foreligger ikke redusert fysisk ytelse og svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for komplikasjoner. <i>Spesielt for Addisons sykdom:</i> Risikoen vil vanligvis være slik at en ubegrenset helseerklæring ikke bør utstedes
F00–99	Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser			
F10	Alkoholmisbruk (avhengighet) <i>Tilbakefall, ulykker, uhensiktsmessig adferd/adferd som truer sikkerheten</i>	T – Inntil utredet og stabilisert og kriteriene for skikkethet er oppfylt. Inntil ett år etter diagnose eller ett år etter tilbakefall. P – Hvis vedvarende og det er komorbiditet med sannsynlighet for tilbakefall eller forverrelse til sjøs	R, L – Tidsavgrenset, ikke arbeid som skipsfører eller uten tett oppfølging og kontinuerlig medisinsk overvåking, under forutsetning av at – behandlerende lege rapporterer vellykket deltaking i rehabiliteringsprogram og – det er en bedring i leverprøvene	Etter tre år uten tilbakefall etter siste episode og fravær av komorbiditet
F11–19	Avhengighet av narkotiske stoffer/vedvarende misbruk. Inkluderer både illegalt ervervede stoffer og stoffer foreskrevet på resept. <i>Tilbakefall, ulykker, uhensiktsmessig adferd/adferd som truer sikkerheten</i>	T – Inntil utredet og stabilisert og kriteriene for skikkethet er oppfylt. Inntil et år etter diagnose eller et år etter tilbakefall. P – Hvis vedvarende og det er komorbiditet med sannsynlighet for tilbakefall eller forverrelse til sjøs	R, L – Tidsavgrenset, ikke arbeid som skipsfører eller uten tett oppfølging eller kontinuerlig medisinsk overvåking, under forutsetning av at – behandlerende lege rapporterer vellykket deltaking i rehabiliteringsprogram; – det foreligger evidens for fullføring av et uannonsert/tilfeldig screeningprogram for det aktuelle stoffet i minst tre måneder uten noen positive prøver og minst tre negative prøver; og – kontinuerlig	Etter tre år uten tilbakefall etter siste episode og fravær av komorbiditet

F20–31	<p>Psykose (akutt) – enten den er organisk, schizofren eller av annen kategori listet i ICD. Bipolar (manisk depressiv lidelse). <i>Tilbakefall som fører til forandring i persepsjon, kognisjon, ulykker, uhensiktsmessig adferd eller adferd som truer sikkerheten</i></p>	<p><i>Etter en enkelt episode med kjente utløsende faktorer:</i> T – inntil utredet og stabilisert og helsekravene er oppfylt. Minst tre måneder etter en episode</p>	<p>deltaking i screening-program for narkotika og andre stoffer som kan misbrukes R, L – Tidsavgrenset og begrenset til kystnære farvann; ikke arbeid som skipsfører, Ikke uten tett oppfølging og medisinsk kontroll, under forutsetning av at – arbeidstakeren har innsikt, – følger behandlingen og de råd han får, og – ikke har noen funksjonsreduserende bivirkninger av medisineren</p>	<p>Individuell vurdering minst et år etter episoden, forutsatt at utløsende faktorer kan kontrolleres og alltid unngås</p>
		<p><i>Etter en enkelt episode uten kjente utløsende faktorer eller mer enn én episode med eller uten utløsende faktorer:</i> T – Inntil tilstanden er undersøkt og stabilisert og helsekravene er oppfylt. Minst to år etter siste episode. P – Mer enn tre episoder eller kontinuerlig sannsynlighet for tilbakefall. Helsekravene med eller uten restriksjoner er ikke oppfylt</p>	<p>R, L – Tidsavgrenset og begrenset til kystnære farvann; ikke arbeid som skipsfører; Ikke uten tett oppfølging og medisinsk kontroll, forutsatt at – arbeidstakeren har innsikt, – følger behandlingen og de råd han får, og – ikke har noen funksjonsreduserende bivirkninger av medisineren</p>	<p>Individuell vurdering for å ekskludere sannsynlighet for tilbakefall minst fem år etter erklært frisk etter siste episode, ingen residualsymptomer og ingen medikasjon nødvendig siste to år</p>
F32–38	<p>Stemnings-/affektive lidelser Alvorlige angsttilstander, depresjon eller enhver annen mental sykdom som kan redusere funksjonsevnen <i>Tilbakefall, redusert yteevne, spesielt i nødsituasjoner</i></p>	<p>T – Mens akutt, under utredning eller hvis funksjonsnedsettende bivirkninger av medisiner. Minst tre måneder på stabil medisinering. P – Persisterende eller tilbakevendende symptomer som går ut over yteevnen</p>	<p>R, L – Begrenset til kystnære farvann; Ikke arbeid som skipsfører; bare hvis arbeidstakeren: – har god funksjonsevne, – innsikt, – følger nøye behandlingen og rådene han får, – er uten bivirkninger, og – har en lavⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall</p>	<p>Individuell vurdering for å utelukke sannsynligheten for tilbakefall etter minst to års uten episoder og uten medikasjon eller på medikasjon uten funksjonsnedsettende bivirkninger</p>
	<p>Stemnings-/affektive lidelser Mindre eller reaktive symptomer på angst og depresjon <i>Tilbakefall, redusert yteevne,</i></p>	<p>T – Inntil symptomfri. Hvis arbeidstakeren bruker medisiner, må disse være på stabil dose og fri for funksjonsreduserende</p>	<p>R, L – Tidsbegrenset og overveielse av geografisk begrensnings hvis på stabil dosering av medisiner og ikke har</p>	<p>Individuell vurdering etter ett år fra slutten av episode hvis symptomfri og uten medikasjon eller på medikasjon uten</p>

	<i>spesielt i nødsituasjoner</i>	bivirkninger. P – Persisterende eller tilbakevendende symptomer som går ut over yteevnen	funksjonsnedsettende symptomer eller funksjonsnedsettende bivirkninger av medikasjonen.	funksjonsnedsettende bivirkninger.
F00–99	Andre sykdommer , f.eks. personlighetsforstyrrelser, ADHD, utviklingsforstyrrelser (autisme). <i>Redusert yteevne og pålitelighet og redusert sosial tilpasningsevne</i>	T – <u>Under utredning eller utprøving av medisiner, til endelig funksjonsnivå er konstatert</u> P – Hvis antas å ha sikkerhetsmessige konsekvenser	R – Hvis bare er i stand til å ha begrensede arbeidsoppgaver. Individuell risikovurdering nødvendig.	Ingen forventede symptomer eller bivirkninger når arbeidstakeren arbeider om bord. Ingen hendelser har skjedd under tidligere perioder til sjøs.
G00–99	Sykdommer i nervesystemet			
G40–41	Enkelt krampeanfall <i>Risiko for skipet, andre om bord eller arbeidstakeren selv</i>	Enkelt krampeanfall T – Under utredning og i et år etterpå.	R – Et år etter krampeanfall og på stabil medisinerings. Ikke vaktjeneste; i kystnære farvann.	Et år etter krampeanfallet og et år etter avsluttet behandling. Hvis utløsende faktorer må det godtgjøres at disse ikke kommer til å opptre igjen.
	Epilepsi – ingen utløsende faktorer (multiple krampeanfall) <i>Risiko for skipet, andre om bord eller arbeidstakeren selv</i>	T – Under utredning og i to år etter siste krampeanfall P – Tilbakevendende anfall som ikke kontrolleres av medikasjon	R – Uten medikasjon eller på stabil medikasjon med god compliance: Individuell vurdering av skikkethet, begrenset til «ikke vaktjeneste»; i kystnære farvann	Fri for krampeanfall minst de siste ti år, har ikke tatt antiepileptika denne 10-årsperioden og har ikke hatt pågående sannsynlighet for krampeanfall.
	Epilepsi utløst av alkohol, medikasjon, hodeskade (multiple krampeanfall) <i>Risiko for skipet, andre om bord eller arbeidstakeren selv</i>	T – Under utredning og i to år etter siste krampeanfall. P – Tilbakevendende anfall som ikke kontrolleres av medikasjon	R – Individuell vurdering etter to års abstinens fra/fravær av enhver kjent utløsende faktor, krampefri og enten uten medisiner eller på stabil medisinerings med god compliance: begrenset til «ikke vaktjeneste» og i kystnære farvann	Fri for krampeanfall minst de siste fem år, har ikke tatt antiepileptika denne femårsperioden, forutsatt at det ikke er noen vedvarende eksponering for den utløsende faktoren.
G43	Migrene (hyppige anfall som forårsaker tap av arbeidsevne) <i>Sannsynlighet for tilbakefall med tap av arbeidsevne</i>	P – Hyppige anfall som leder til funksjonsnedsettelse	R – Hvis bare er i stand til å ha begrensede arbeidsoppgaver	Ingen forventede bivirkninger som fører til tap av arbeidsevne når arbeidstakeren arbeider om bord. Ingen hendelser har skjedd under tidligere perioder til sjøs.
G47	Søvnapné <i>Trøtthet og episoder der arbeidstakeren faller i søvn under arbeidsøkten</i>	T – Inntil behandling har startet og vært vellykket i tre måneder P – Behandling ikke vellykket, eller arbeidstakeren følger ikke opp (dårlig compliance)	L – Når behandlingen har vært demonstrert vellykket i tre måneder, inklusive compliance med CPAP-maskin (continuous positive airway pressure) er bekreftet. Halvårlig kontroll av compliance basert på CPAP-maskinens registreringer.	Individuell vurdering basert på arbeidsoppgave og spesialistuttalelse

G47	Narkolepsi <i>Trøtthet og episoder der arbeidstakeren faller i søvn under arbeidsøkten</i>	T – Inntil kontrollert med behandling i minst to år. P – Behandlingen er ikke vellykket, eller arbeidstakerens følger ikke opp (dårlig compliance)	R, L – Kystnære farvann, ikke vaktjeneste, hvis spesialisten bekrefter full kontroll med behandlingen i minst to år. Årlig kontroll.	Ikke aktuelt
G00–99	Andre organiske nervesykdommer , f.eks. multippel sklerose, Parkinsons sykdom. <i>Tilbakefall/progresjon. Begrensning i muskelkraft, balanse, koordinering og bevegelsesevne</i>	T – Inntil diagnostisert og stabil. P – Hvis begrensningene påvirker evnen til å utføre arbeidet pålitelig, sikkert og effektivt eller ikke er i stand til å fylle kravene om fysisk funksjonsdyktighet (C – Fysiske funksjonskrav)	R, L – Individuell vurdering basert på arbeidsoppgaver og spesialistuttalelse	Individuell vurdering basert på arbeidsoppgaver og spesialistuttalelse
R55	Synkope og andre bevissthetstap <i>Tilbakefall kan føre til skade og tap av kontroll</i> (a) vanlig besvimelse (b) ikke en vanlig besvimelse; tilstand uten kjent årsak, ikke tilbakevendende uten påvist underliggende hjertesykdom, metabolsk sykdom eller nevrologisk årsak (c) Synkope med tilbakevendende eller med mulig underliggende hjertesykdom, metabolsk sykdom eller nevrologisk årsak (d) Bevissthetsforstyrrelse med funn som	T – Inntil undersøkt, årsaken er påvist og kontroll av bakenforliggende tilstand er sikret P – Hvis gjentakende anfall fortsetter til tross for full undersøkelse og passende behandling T – Fire uker P – Hvis gjentakende anfall fortsetter til tross for full undersøkelse og passende behandling T – Mulig underliggende årsak som ikke er konstatert eller ikke er mulig å behandle; i seks måneder etter hendelsen hvis ikke nye anfall T – ved mulig underliggende eller påvist årsak, vellykket behandlet; i en måned etter vellykket behandling P – Hvis gjentakende anfall fortsetter til tross for full undersøkelse og passende behandling P – Hvis gjentakende anfall fortsetter til tross	R, L – Individuell vurdering, kystnært farvann, ikke vaktjeneste alene R, L – Individuell vurdering, kystnært farvann, ikke vaktjeneste alene	Vanlig besvimelse, hvis ikke nye hendelser Tre måneder etter hendelsen hvis ikke nye tilfeller Med mulig underliggende årsak, men det er ikke funnet noen behandlingsbar årsak – ett år etter hendelsen hvis ikke nye tilfeller. Med mulig underliggende årsak funnet og behandlet; tre måneder etter vellykket behandling Ikke aktuelt hvis indikasjon på epilepsi

	indikerer epilepsi. Gå til G40–41	for full undersøkelse og passende behandling		
T90	Intrakraniell kirurgi/hodeskade , inkludert behandling for vaskulære anomalier eller alvorlig hodeskade med hjerneskade. <i>Risiko for skip, andre om bord, og seg selv pga. epileptiske anfall. Redusert kognitiv, sensorisk eller motorisk funksjon. Tilbakefall eller komplikasjon til underliggende sykdom</i>	T – I ett år eller lenger inntil sannsynligheten for epileptiske anfall er lav ⁱⁱ basert på spesialistråd P – Vedvarende funksjonsnedsettelse på grunn av underliggende tilstand eller skade eller tilbakevendende epileptiske anfall	R – Etter minst ett år, kystnært, ikke vaktjeneste alene hvis sannsynlighet for nye epileptiske anfall er lav, ⁱⁱ og det ikke er noen funksjonsnedsettelse på grunn av underliggende sykdom eller skade. På vilkår av at arbeidstakeren følger råd og anvisning, tar medisiner som foreskrevet og følger kontrollene slik spesialisten bestemmer	Ingen funksjonsnedsettelse på grunn av underliggende sykdom, ikke på anti-epilepsi-medikasjon, sannsynlighet for nye anfall svært lav. ⁱⁱ På vilkår av at arbeidstakeren følger råd og anvisning, tar medisiner som foreskrevet og følger kontrollene slik spesialisten bestemmer
H00–99 Sykdommer i øyet og øyets omgivelser. Sykdom i øre og ørebensknute				
H00–59	Øyesykdommer: Progressiv eller tilbakevendende (f.eks. glaukom, makulopati, diabetisk retinopati, retinitis pigmentosa, keratokonus, diplopi, blefarospasme, uveitt, kornea-ulcerasjon eller netthinneløsning) <i>Sannsynlighet for tilbakefall, sannsynlighet for at synskravene ikke kan oppfylles</i>	T – Forbigående manglende oppfyllelse av relevante synskrav (A – Synskrav) og lav ⁱⁱ sannsynlighet for påfølgende funksjonsnedsettelse eller funksjonsnedsettende tilbakefall når tilstanden er behandlet eller gått over av seg selv P – Manglende evne til å oppfylle relevante synskrav (A – Synskrav) eller, hvis behandlet, økt sannsynlighet for påfølgende funksjonsnedsettelse eller funksjonsnedsettende tilbakefall	R – Kystnært hvis tilbakefall er mulig men usannsynlig og behandlingsbar ved tidlig medisinsk intervensjon L – Hvis tilbakefall er mulig men usannsynlig og kan oppdages ved jevnlig medisinsk kontroll	Svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall. Progresjon til et nivå der synskravene ikke lenger er oppfylt er usannsynlig innenfor helseerklæringens gyldighetsperiode.
H65–67	Otitis externa; otitis media <i>Tilbakefall, sannsynlighet for infeksjonskilde hos dem som håndterer mat, problem med å bruke hørselsvern</i>	T – Inntil behandlet P – Hvis kronisk renning fra øret hos personell som håndterer mat	Individuell vurdering. Vurder effekt av varme, luftfuktighet og hørselsvern ved otitis externa.	Effektiv behandling og ingen vesentlig sannsynlighet for tilbakefall.
H68–95	Øresykdommer: Progressive (f.eks. otosklerose)	T – Forbigående manglende oppfyllelse av hørselskravene (B – Hørsel) og lav ⁱⁱ sannsynlighet for påfølgende funksjonsnedsettelse eller funksjonsnedsettende	L – Hvis tilbakefall er mulig men usannsynlig og det kan oppdages ved jevnlig kontroll	Svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall. Progresjon til et nivå der hørselskravene (B – Hørsel) ikke lenger er oppfylt er usannsynlig innenfor

		tilbakefall når tilstanden er behandlet eller gått over av seg selv. P – Manglende evne til oppfyllelse av hørselskravene (B – Hørsel) eller, hvis behandlet, påfølgende funksjonsnedsettelse eller øket sannsynlighet for funksjonsnedsettende tilbakefall		attestperiodens varighet.
H81	Ménière's sykdom og andre former for kronisk eller tilbakevendende funksjonsnedsettende vertigo. <i>Balanseforstyrrelser som medfører bevegelseshemming og kvalme (C – Fysiske funksjonskrav)</i>	T – I akuttfasen P – Hyppige anfall som leder til funksjonsnedsettelse	R – Hvis ikke kan utføre alle arbeidsoppgavene, men kan ivareta sikkerhetskritiske oppgaver eller kompensere tiltak er satt i verk. R, L – Hvis hyppig spesialistovervåkning er nødvendig	Lav ⁱⁱ sannsynlighet for funksjonsnedsettelse mens vedkommende er til sjøs
I00–99	Sykdommer i sirkulasjonssystemet			
I05–08 I34–39	Medfødte hjertesykdommer og klaffesykdommer (inkludert kirurgi for disse tilstandene) Hjertebilyder som ikke tidligere er undersøkt <i>Sannsynlighet for progresjon og begrensning av arbeidskapasitet</i>	T – Inntil undersøkt, og hvis nødvendig, behandlet. P – Hvis arbeidskapasiteten er redusert eller det er episoder med funksjonsnedsettelse eller hvis antikoagulasjonsbehandling eller hvis permanent høy sannsynlighet for funksjonsnedsettende hendelse	R – Kystnære farvann hvis Individuell vurdering indikerer enten sannsynlighet for akutte komplikasjoner eller hurtig progresjon. L – Hvis hyppig overvåkning er nødvendig	<i>Hjertebilyder</i> – når ikke er ledsaget av misdannelse eller sykdom i hjertet og konstatert benign av spesialist i kardiologi etter foretatt undersøkelse. <i>Andre tilstander</i> – Individuell vurdering basert på råd fra kardiolog
I10–15	Hypertensjon <i>Økt sannsynlighet for ischemisk hjertesykdom, øye- og nyreskade og slag. Mulighet for akutte hypertensive episoder.</i>	T – Vanligvis hvis >160 systolisk eller >100 diastolisk mm Hg, inntil undersøkt og behandlet i tråd med nasjonale eller internasjonale retningslinjer for hypertensjonsbehandling. P – Hvis vedvarende >160 systolisk eller >100 diastolisk mm Hg med eller uten behandling	L – Hvis overvåkning er nødvendig for å sikre at nivåene holder seg innenfor anbefalte grenser	Hvis tilfredsstillende behandlet i samsvar med nasjonale eller internasjonale retningslinjer og er uten funksjonsnedsettende effekt fra tilstand eller medisiner
I20–25	Hjertehendelse , f.eks. hjerteinfarkt, EKG-holdepunkter for tidligere hjerteinfarkt eller nylig oppdaget venstre grenblokk,	T – I tre måneder etter initiale undersøkelse og behandling er iverksatt, lenger hvis det ikke er symptomkontroll. P – Hvis kriteriene for	L – Hvis sannsynligheten for tilbakefall er svært lav ⁱⁱ og arbeidstakeren er påpasselig med å følge anbefalinger for	Ikke aktuelt

	<p>angina, hjertestans, koronar bypass, koronar angioplastikk. <i>Akutt funksjonsnedsettelse eller begrenset arbeidskapasitet. Problemer med å takle tilbakevendende hjertehendelser til sjøs.</i></p>	<p>å utstede helseerklæring ikke er tilstede og ytterligere reduksjon av sannsynligheten for tilbakefall ikke er forventet</p>	<p>reduksjon av risiko og det ikke er forekomst av relevant komorbiditet: Utsted 6 måneders helseerklæring initialt og deretter årlig helseerklæring. R, L – Hvis sannsynligheten for tilbakefall er lav,ⁱⁱ begrenset til – ikke å arbeide alene eller ha vakt alene; og – bare kystnære farvann, dersom ikke arbeider på skip med lege: utsted 6 måneders helseerklæring initialt og deretter årlig helseerklæring. R, L – Hvis sannsynligheten for tilbakefall er moderatⁱⁱ og asymptomatisk. Oppfyller fysiske funksjonskrav for rutinearbeid og nødprosedyrer: –Ikke å arbeide alene eller ha vakt alene; og – arbeider på skip ikke lenger enn 1 time fra havn, dersom ikke arbeider på skip med lege. Individuell vurdering. Årlig kontroll.</p>	
I44–49	<p>Hjerterytmeforstyrrelser og ledningsforstyrrelser (inklusive de som har pacemaker og implantert ICD). <i>Sannsynlighet for funksjonsnedsettende tilbakefall, og begrensnings av arbeidskapasitet. Pacemaker/ICD-aktivitet kan bli influert av sterke elektriske felt.</i></p>	<p>T – Inntil undersøkt, behandlet og tilfredsstillende effekt av behandlingen er bekreftet. P – Hvis funksjonsnedsettende symptomer eller sannsynlighet for funksjonsnedsettelse som følge av tilbakefall, samt ICD-implantat.</p>	<p>L – Hvis nødvendig med kontroller med kortere intervaller og ingen funksjonsnedsettende symptomer og svært lavⁱⁱ sannsynlighet for funksjonsnedsettelse på grunn av tilbakefall, basert på spesialistråd. R – Restriksjoner på vaktjeneste alene eller for fjerne farvann hvis lavⁱⁱ sannsynlighet for akutt funksjonsnedsettelse som følge av tilbakefall eller forutsigbart behov for tilgang til spesialisthelsetjeneste. Kontroller og behandling må</p>	<p>Ikke behov for kontroller, eller behov for kontroll sjeldnere enn hvert annet år, ingen funksjonsnedsettende symptomer og svært lavⁱⁱ sannsynlighet for funksjonsnedsettelse som følge av tilbakefall, basert på spesialistråd.</p>

I61–69 G46	<p>Ischemisk cerebrovaskulær lidelse (slag eller TIA). <i>Økt sannsynlighet for tilbakefall, akutt tap av arbeidsevne eller bevegelsesevne. Sannsynlighet for å utvikle annen sirkulatorisk sykdom som kan føre til akutt tap av funksjonsevne.</i></p>	<p>T – Inntil behandlet og enhver resttilstand er stabilisert og i tre måneder etter hendelsen. P – Hvis restsymptomer interfererer med utførelsen av arbeidsoppgavene eller det er en signifikant øket sannsynlighet for tilbakefall.</p>	<p>spesifiseres. Hvis utstyrt med pacemaker må varighet av helseerklæring falle sammen med behovet for pacemaker-kontroller. R, L – Individuell vurdering av skikkethet til arbeidet; ikke vaktjeneste alene. Vurderingen må inkludere sannsynlighet for framtidige kardiovaskulære hendelser. De vanlige standardene for fysisk funksjonsevne må være oppfylt (C – Fysiske funksjonskrav). Årlig vurdering.</p>	Ikke aktuelt
I73	<p>Arteriell klaukisasjon <i>Sannsynlighet for annen sirkulatorisk sykdom som kan forårsake plutselig tap av arbeidsevne. Begrensning av arbeidskapasitet.</i></p>	<p>T – Inntil vurdert. P – Hvis ute av stand til å utføre arbeidsoppgavene.</p>	<p>R, L – Vurder begrensning til arbeid uten vaktjeneste i kystnære farvann, forutsatt at symptomene er små og ikke interfererer med essensielle arbeidsoppgaver eller hvis tilstanden er behandlet med kirurgi eller annen behandling som har fjernet symptomene og generelle fysiske funksjonskrav (C – Fysiske funksjonskrav) kan oppfylles. Vurder sannsynligheten for framtidige hjertehendelser (kriterier i I20–25). Revurder minst årlig.</p>	Ikke aktuelt
I83	<p>Åreknuter <i>Mulighet for blødning ved skade, hudforandringer og ulcerasjon.</i></p>	<p>T – Inntil behandlet for funksjonsnedsettende symptomer. Opp til en måned etter kirurgi.</p>	Ikke aktuelt	Ingen funksjonsnedsettende symptomer eller komplikasjoner.
I80.2–3	<p>Dyp venetrombose/lungeemboli <i>Sannsynlighet for tilbakefall og alvorlig lungeemboli. Sannsynlighet for blødning som følge av antikoagulasjonsbehandling.</i></p>	<p>T – Inntil undersøkt og behandlet og vanligvis mens går på korttids (tidsavgrenset) behandling med antikoagulantia. P – Hvis tilbakevendende eller på permanente antikoagulantia.</p>	<p>R, L – Kan vurderes skikket for arbeid hvis lavⁱⁱ sannsynlighet for skade; i kystnære farvann; når stabilisert på antikoagulantia med regelmessig monitorering av behandlingsnivået.</p>	Full restitusjon, og ikke bruk av antikoagulantia.

I00–99	Annen hjertesykdom , f.eks. kardiomyopati, perikarditt, hjertesvikt. <i>Sannsynlighet for tilbakefall, akutt tap av arbeidsevne og redusert arbeidskapasitet.</i>	T – Inntil undersøkt, behandlet og tilfredsstillende effekt av behandlingen er bekreftet. P – Hvis funksjonsnedsettende symptomer eller sannsynlighet for dette som følge av tilbakefall.	Individuell vurdering basert på spesialistuttalelse.	Individuell vurdering. Svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall.
J00–99	Sykdommer i åndedrettssystemet			
J02–04 J30–39	Nese-, svelg- og bihuletilstander <i>Kan medføre redusert arbeidsevne. Kan residivere. Overføring av infeksjon til fødemidler og/eller til andre mannskapsmedlemmer i visse tilfeller.</i>	T – Inntil tilfredsstillende behandlet. P – Hvis funksjonsnedsettende og tilbakevendende.	Individuell vurdering.	Når behandling fullført. Hvis ikke det foreligger faktorer som predisponerer for tilbakefall.
J40–44	Kronisk bronkitt og/eller emfysem <i>Redusert arbeidskapasitet og funksjonsnedsettende symptomer.</i>	T – Hvis akutt episode. P – Hvis residiverende alvorlige episoder eller hvis generelle fysiske funksjonskrav ikke oppfylles, eller hvis funksjonsnedsettende dyspné.	R, L – Individuell vurdering. Strengere for tjeneste i fjerne farvann. Vurder skikkethet for nødssituasjoner, og evne til å møte generelle fysiske funksjonskrav (C – Fysiske funksjonskrav). Årlig revurdering.	Ikke aktuelt
J45–46	Astma (detaljert beskrivelse fra spesialist hos alle som kommer til førstegangsundersøkelse) <i>Uforutsigbare episoder med åndenød.</i>	T – Så lenge episoden varer, til undersøkt (inklusive mulighet for arbeidsrelatert årsak) og behandling er dokumentert effektiv. Hos personer under 20 år med sykehusinnleggelse eller bruk av orale steroider, de siste tre år. P – Hvis påregnelig sannsynlighet for akutt livstruende astmaanfall mens til sjøs, eller sykehistorie med ukontrollert astma, f.eks. multiple sykehusinnleggelser.	R, L – Kystnære farvann eller om bord på skip med lege hvis moderat ⁱⁱⁱ voksenastma, med god kontroll med bruk av inhalasjon og ingen episoder som krever sykehusinnleggelse eller perorale steroider de siste to årene eller historie som viser mild eller anstrengelsesrelatert astma som krever jevnlig behandling.	Under 20-årsalder: Hvis mild eller moderat ⁱⁱⁱ barneastma, men uten sykehusinnleggelser eller perorale steroider de siste tre årene og ikke behov for annen behandling Over 20-årsalder: Hvis mild ⁱⁱⁱ eller anstrengelsesutløst ⁱⁱⁱ og ikke behov for kontinuerlig behandling.
J93	Pneumothorax (spontan eller traumatisk) <i>Akutt funksjonsnedsettelse som følge av tilbakefall</i>	T – 12 måneder etter første episode eller kortere etter råd fra spesialist P – Etter tilbakevendende episoder dersom det ikke er foretatt	R – Tjeneste utelukkende i havneområder når er blitt frisk	Vanligvis i 12 måneder etter initial episode eller kortere varighet etter råd fra spesialist. Etter kirurgi – basert på råd fra behandlende spesialist.

		pleurektomi eller pleurodese		
K00–93 Sykdommer i fordøyelsessystemet				
K01–06	Tannhelse og munnsykdommer <i>Akutt smerte fra tannpine. Tilbakevendende munn- og tannkjøttinfeksjoner.</i>	T – Hvis synlig ubehandlet tann- eller munnsykdom. P – Hvis øket sannsynlig for akutte tannproblemer vedvarer etter behandling er fullført, eller arbeidstakeren ikke følger opp anbefaling om tannbehandling.	R – Begrenset til kystnære farvann, hvis kriteriene for fysisk funksjonsevne ikke er oppfylt og skipets operasjoner vil gi tilgang på tannlegetjenester uten at det går ut over skipets sikkerhet.	Hvis tenner og tannkjøtt ser ut til å være i god tilstand. (Tannkjøtt alene når tannløs og veltilpassete tannproteser i god stand.) Ingen komplekse proteser; eller hvis tannsjekk siste år med nødvendig oppfølging er gjennomført og ingen problemer seinere.
K25–28	Ulcus pepticum <i>Tilbakefall med smerte, blødning og perforasjon</i>	T – Inntil helet eller kurert ved kirurgi eller med kontroll av helicobacter og på normal diett i minst tre måneder. P – Hvis ulcus persisterer på tross av kirurgi eller medikasjon	R – Individuell vurdering for mulig tilbakevending til tjeneste tidligere hvis kystnære farvann.	Når kurert og på normalt kosthold i minst tre måneder.
K40–41	Hernier – inguinale og femorale <i>Sannsynlighet for innklemming</i>	T – Inntil undersøkt av kirurg og bekreftet at det ikke er noen sannsynlighet for innklemming eller, hvis nødvendig, behandlet	R – Ubehandlet: Individuell vurdering med tanke på kystnære farvann.	Når tilfredsstillende behandlet og unntaksvis når kirurgen vurderer at det ikke er noen sannsynlighet for innklemming.
K42–43	Navlebrokk og ventralhernie <i>Ustabilitet i abdominalveggen ved bøyning og løfting.</i>	Individuell vurdering avhengig av alvorlighetsgraden av symptomene og funksjonsnedsettelse. Vurder betydningen av regelmessige tunge kroppslige anstrengelser.	Individuell vurdering avhengig av alvorlighetsgraden av symptomene og funksjonsnedsettelse. Vurder betydningen av regelmessige tunge kroppslige anstrengelser.	Individuell vurdering avhengig av alvorlighetsgraden av symptomene og funksjonsnedsettelse. Vurder betydningen av regelmessige tunge kroppslige anstrengelser.
K44	Diafragmahernie (hiatus) <i>Refsum av mageinnhold og magesyre som kan forårsake brystsvie, smerter, utløst av bøyning og løfting</i>	Individuell vurdering basert på alvorlighetsgraden av symptomer når ligger ned, under søvn, løfting og bøyning og den funksjonsnedsettelsen som kommer derav.	Individuell vurdering basert på alvorlighetsgraden av symptomer når ligger ned, under søvn, løfting og bøyning og den funksjonsnedsettelsen som kommer derav.	Individuell vurdering basert på alvorlighetsgraden av symptomer når ligger ned, under søvn, løfting og bøyning og den funksjonsnedsettelsen som kommer derav.
K50, 51, 57, 58, 90	Ikke-infeksiøs enteritt, kolitt, Crohns sykdom, divertikulitt og lignende <i>Funksjonsnedsettelse og smerter.</i>	T – Inntil utredet og behandlet P – Hvis alvorlig eller tilbakevendende	R – Fyller ikke vilkårene for helseerklæring uten begrensning, men akutt forverrelse er usannsynlig. Kystnære farvann.	Individuell vurdering av spesialist. Fullt kontrollert med lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall.
K60, I84	Analtilstander: Hemorrhoider, fissurer, fistler <i>Sannsynlighet for</i>	T – Hvis prolaberte hemorrhoider med gjentatte blødninger eller som forårsaker	Individuell vurdering for ubehandlede tilstander til kystnære farvann.	Når tilfredsstillende behandlet.

	<i>episoder som forårsaker smerte og nedsatt funksjonsdyktighet.</i>	symptomer. Hvis fissuren eller fistelen er smertefull, infisert, blødning skjer gjentatte ganger eller forårsaker fekal inkontinens. P – Vurder hvis ikke behandlingsbar eller stadige residiv		
K70, 72	Levercirrhose <i>Leversvikt. Blødende øsofagusvaricer.</i>	T – Inntil tilfredsstillende undersøkt. P – Hvis alvorlig eller komplisert med ascites eller øsofagusvaricer.	R, L – Individuell vurdering basert på spesialistråd.	Ikke aktuelt
K80–83	Galleveislidelse <i>Sannsynlighet for gallesteinskolikk, gulsott og leversvikt</i>	T – Gallekolikk inntil kurativt behandlet P – Avansert leversykdom, tilbakevendende eller persisterende funksjonsnedsettende symptomer.	R, L – Individuell vurdering basert på spesialistråd. Oppfyller ikke kravene for ubegrenset helseerklæring. Akutt opptreden av gallekolikk usannsynlig.	Individuell vurdering basert på spesialistråd. Svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall eller forverrelse i løpet av de neste to år.
K85–86	Pankreatitt <i>Sannsynlighet for residiv</i>	T – Inntil helbredet P – Hvis gjentatt eller alkoholrelatert, hvis det ikke er dokumentert avholdenhet. Se Alkoholmisbruk.	Individuell vurdering basert på spesialistråd.	Individuell vurdering basert på spesialistråd. Svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for residiv.
Y83	Stomi (ileostomi, colostomi) <i>Funksjonsnedsettelse ved tap av kontroll, behov for poser osv. potensielt problem i langvarige nødsituasjoner.</i>	T – Inntil stabilisert P – Dårlig kontrollert	R – Individuell vurdering	Individuell vurdering basert på spesialistråd.
L00–99	Sykdommer i hud og underhud			
L00–08	Hudinfeksjoner <i>Residiv, overføring av smitte til andre</i>	T – Inntil vellykket behandlet. P – Vurder hvis jobber i catering og har tilbakevendende problemer.	R, L – Basert på natur og alvorlighet av infeksjonen.	Helbredet med lav ⁱⁱ sannsynlighet for residiv.
L10–99	Andre hudsykdommer , f.eks. eksem, dermatitt, psoriasis. <i>Residiv, noen ganger yrkessykdom</i>	T – Inntil undersøkt og tilfredsstillende behandlet	Individuell vurdering R – Hvis forverrelse ved varme eller stoffer på arbeidsplassen.	Stabil uten nedsatt arbeidsevne.
M00–99	Sykdommer i muskelskjelettsystemet og bindevev			
M10–23	Osteoartritt , annen leddsykdom ev. med leddproteser. <i>Smerte og bevegelsesinnskrenkning som affiserer arbeidsevnen. Protoser: Sannsynlighet for infeksjon og</i>	T – Full restitusjon av fysisk funksjon og spesialistråd er nødvendig før arbeid kan gjenopptas til sjøs etter hofte- eller kneprotese. P – Avanserte og alvorlige tilfeller.	R – Individuell vurdering basert på jobbkrav og sykehistorie. Vurder arbeidsoppgaver i nødsituasjoner og evakuering fra skip. Må oppfylle generelle fysiske funksjonskrav.	Individuell vurdering. Hvis i stand til å fylle alle jobbkrav i normalsituasjon og nødsituasjoner. Svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for forverrelse slik at arbeidsoppgavene ikke kan ivaretas.

M24.4	<i>dislokasjon. Begrenset levetid av proteser.</i> Residiverende instabilitet i skulder eller kneledd <i>Akutt bevegelseshemming med smerte.</i>	T – Inntil tilfredsstillende behandlet.	R – Individuell vurdering av sannsynlighet for residiv.	Behandlet, med svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for tilbakefall.
M54.5	Ryggmerter <i>Smerte og bevegelsesinnskrenkning. Sannsynlighet for akutte forverrelser.</i>	T – I akutte faser. P – Hvis tilbakevendende eller vedvarende redusert arbeidsevne.	Individuell vurdering.	Individuell vurdering.
Y83.4 Z97.1	Ekstremitetsproteser <i>Bevegelsesinnskrenkning som hindrer utførelsen av arbeidsoppgaver i normale og nødsituasjoner.</i>	P – Hvis essensielle arbeidsoppgaver ikke kan utføres.	R – Hvis arbeidsoppgaver i normal- og nødsituasjoner kan utføres, med noen begrensninger i ikke-essensielle arbeidsoppgaver.	Hvis oppfyller alle krav til fysisk funksjonsevne (C – Fysiske funksjonskrav). Tiltrettelegging for å montere protesen i nødsituasjoner må bekreftes.
N00–99 Sykdommer i urin- og kjønnsorganer				
N00, N17	Akutt nefritt <i>Nyresvikt, hypertensjon</i>	P – Inntil frisk	Individuell vurdering av resttilstand	Full restitusjon med normal nyrefunksjon og ingen resttilstand.
N03–05, N18–19	Subakutt eller kronisk nefritt eller nefrose <i>Nyresvikt, hypertensjon</i>	T – Inntil undersøkt	R, L – Individuell vurdering basert på spesialistråd basert på nyrefunksjon og sannsynlighet for komplikasjoner.	Individuell vurdering basert på spesialistråd vedrørende nyrefunksjon og sannsynlighet for komplikasjoner.
N20–23	Nyre- eller ureterstein <i>Kolikkanfall</i>	T – Inntil utredet og behandlet P – Residiverende steindannelse	R – Vurder om usikkerhet om arbeidsevne under tropiske forhold eller i høy omgivelsestemperatur. Individuell vurdering med tanke på kystnære farvann.	Individuell vurdering basert på spesialistråd ved normal urin og nyrefunksjon uten tilbakefall.
N33, N40	Prostataforstørrelse/-urinveisobstruksjon <i>Akutt urinretensjon</i>	T – Inntil utredet og behandlet. P – Hvis ikke lar seg behandle.	R – Individuell vurdering for kystnære farvann.	Vellykket behandling. Lav ⁱⁱ sannsynlighet for residiv.
N70–98	Gynekologiske tilstander – alvorlig vaginalblødning eller menstruasjonssmerter, endometriose, prolaps eller andre tilstander <i>Funksjonsnedsettelse pga. blødning og smerter</i>	T – Hvis nedsatt arbeidsevne eller utredning er nødvendig for å finne årsaken og behandle denne	R – Individuell vurdering hvis det er sannsynlig at tilstanden kan kreve behandling under seilas eller påvirke arbeidsevnen.	Fullt restituert med lav ⁱⁱ sannsynlighet for residiv
R31, 80, 81, 82	Proteinuri, hematuri, glykosuri eller andre abnorme funn i urin <i>Indikator på nyresykdom eller annen sykdom.</i>	T – Hvis initiale funn er klinisk signifikante. P – Alvorlig og ikke behandlingsbar underliggende årsak, f.eks. redusert nyrefunksjon	L – Når regelmessige kontroller er nødvendig R, L – Når det er usikkerhet om årsak, men ikke et akutt problem	Svært lav ⁱⁱ sannsynlighet for underliggende alvorlig sykdom
Z90.5	Fjerning av nyre eller en ikke-fungerende nyre.	P – Enhver reduksjon av funksjon i gjenværende nyre hos	R – Ingen eksponering for tropiske fartsområder eller høy	Gjenværende nyre må være fullt ut funksjonell og ikke

	<i>Redusert væskeregulering under ekstreme forhold hvis den gjenværende nyren ikke er fullt ut funksjonell.</i>	en ny arbeidstaker. Signifikant dysfunksjon i gjenværende nyre hos en som allerede er arbeidstaker.	omgivelsestemperatur. Sjømenn (som er i tjeneste) med mindre dysfunksjon i gjenværende nyre.	være utsatt for å bli skadet av progressiv sykdom. Basert på nyreundersøkelse og spesialistvurdering.
O00-99	Svangerskap, fødsel og barseltid			
O00-99	Graviditet <i>Komplikasjoner, begrensning i bevegelighet. Mulighet for skade på mor og barn ved premature fødsler til sjøs.</i>	T – Sene stadier av graviditet og tidlige postnatale periode. Unormale svangerskap som krever høy grad av overvåkning.	R, L – Individuell vurdering hvis mindre funksjonsnedsettelse. Kan vurdere arbeid til seinere i svangerskapet i kystnære farvann.	Ukomplisert graviditet uten funksjonsnedsettelse (Normalt inntil 24. uke.) Graviditet bør opplyses om på et tidlig stadium slik at nødvendige vurderinger kan gjøres.
Generelt				
R47, F80	Taleforstyrrelser <i>Begrensning i kommunikasjonsevne</i>	P – Hvis uforenlig med pålitelig utførelse av arbeidsoppgaver i normal- og nøds-situasjoner.	R – Hvis assistanse/hjelpemidler med kommunikasjon er nødvendig for å sikre pålitelig utførelse av arbeidsoppgaver i normal- og nøds-situasjoner. Spesifiser assistanse/hjelpemidler	Forstyrrelsen hindrer ikke pålitelig utførelse av arbeidsoppgaver i normal- og nøds-situasjoner.
T78 Z88	Allergier (andre enn allergisk dermatitt og astma) <i>Sannsynlighet for tilbakefall og økende alvorlighetsgrad. Redusert evne til pålitelig utførelse av arbeidsoppgaver i normal- og nøds-situasjoner.</i>	T – Inntil ferdig undersøkt av spesialist. P – Hvis det er sannsynlighet for livstruende reaksjoner.	Individuell vurdering av sannsynlighet for anfall og alvorlighetsgrad av reaksjon, behandlingsmulighet og tilgang på medisinsk behandling. R – Når reaksjonen reduserer arbeidsevnen, ikke er livstruende, og rimelige tiltak kan iverksettes for å redusere sannsynligheten for residiv.	Når reaksjonen reduserer arbeidsevnen, ikke er livstruende og kan bli fullt kontrollert med langtidsbehandling med ikke-steroid selvmedisinering eller ved livsstilsendringer som er gjennomførbare til sjøs, og det ikke er noen sikkerhetskritiske bivirkninger.
Z94	Transplantat – nyre, hjerte, lunge, lever. (For proteser i ledd, ekstremiteter, linser, øre, hjerteklaffer etc., se aktuelle seksjon). <i>Sannsynlighet for avstøtning. Bivirkninger av medikasjon.</i>	T – Inntil effekten av kirurgi og medisiner for å hindre frastøtning er stabilisert P – Individuell vurdering basert på spesialistråd.	R, L – Individuell vurdering basert på spesialistråd.	Ikke aktuelt.
Klassifiser etter tilstand	Progressive tilstander , som for øyeblikket fyller kravene, f.eks. Chorea Huntington (inklusive slektsanamnese) og keratoconus	T – Inntil undersøkt og tilfredsstillende behandlet hvis indisert. P – Vurder ved førstegangsundersøkelse hvorvidt et annet yrkesvalg er mer hensiktsmessig.	Individuell vurdering basert på spesialistråd. Slike tilstander er akseptable hvis det er usannsynlig at tilstanden innenfor helseerklæringens gyldighetsperiode vil	Individuell vurdering basert på spesialistråd. Slike tilstander er akseptable hvis det er usannsynlig at tilstanden innenfor helseerklæringens gyldighetsperiode vil

Klassifiser etter tilstand	Tilstander som ikke er oppført	T – Inntil undersøkt og tilfredsstillende behandlet hvis indisert. P – Hvis vedvarende redusert evne til pålitelig utførelse av arbeidsoppgaver i normal- og nødssituasjoner.	progrediere til en grad som reduserer evnen til utførelse av arbeidsoppgaver i normal- eller nødssituasjoner. Bruk analog vurdering med utgangspunkt i tilstander som er beskrevet som retningslinje ved vurdering. Vurder sannsynlighet for akutt reduksjon av arbeidsevne, residiv, progresjon og begrensning i utførelsen av arbeidsoppgaver i normal- og nødssituasjoner. Ved tvil, søk råd og vurder begrensning	progrediere til en grad som reduserer evnen til utførelse av arbeidsoppgaver i normal- eller nødssituasjoner. Bruk analog vurdering med utgangspunkt i tilstander som er beskrevet. Vurder sannsynlighet for reduksjon av arbeidsevne, residiv, progresjon og begrensning i utførelsen av arbeidsoppgaver i normal- og nødssituasjoner. Ved tvil, søk råd og vurder begrensning.
i	Forskrift 13. februar 2009 nr. 205 om tuberkulosekontroll.			
ii	Forekomst/hyppighet: Når begrepene svært lav, lav og moderat er brukt for sannsynlighet for medisinsk hendelse, er dette basert på klinisk vurdering, men i noen tilfeller kvantitativ evidens tilgjengelig for sannsynlighet for en medisinsk hendelse. Når dette er tilgjengelig, for eksempel for epilepsi eller hjertehendelser, er det nødvendig å individualisere sannsynligheten basert på klinisk kunnskap om enkeltpersonen for å vurdere den individuelle sannsynligheten for en hendelse. Kvantitative sannsynlighetsgrenser settes omtrentlig til: Svært lav: Mindre enn 2 % per år Lav: 2–5 % per år Moderat: 5–10 % per år Høy: > 10 %			
iii	Astma: Definisjon av alvorlighetsgrader			
	Barne-astma:			
	<ul style="list-style-type: none"> – Mild: Debut etter 10-årsalder eller ingen sykehusinnleggelser, normal aktivitet mellom episodene, kontrollert av inhalasjonsterapi alene, gått over ved 16-årsalder, normal lungefunksjon – Moderat: Få sykehusinnleggelser, hyppig bruk av inhalasjonsbehandling ved anfall mellom episodene, påvirker normal arbeidskapasitet, gått over ved 16-årsalder, normal lungefunksjon. – Alvorlig: Hyppige episoder som behøver mer intensiv behandling, hyppige sykehusinnleggelser, hyppig oral eller intravenøs steroid-behandling, unormal lungefunksjon. 			
	Voksen-astma:			
	<ul style="list-style-type: none"> – Astma som persisterer fra barnealder eller begynner etter 16-årsalder. Det er et vidt spekter av indre og ytre årsaker til astma i voksen alder. Hos personer med voksen-astma i anamnesen, og som vil begynne å arbeide til sjøs, må rollen til spesifikke allergener undersøkes, inklusive de som forårsaker yrkesrelatert astma. Mindre spesifikke agens som kulde, arbeidsbelastning og luftveisinfeksjon må også vurderes. – Mild, intermitterende astma: Sjeldne episoder med mild tungpust som opptrer sjeldnere enn med 1–2 ukers mellomrom, og raskt går over med inhalasjon av beta2-agonist. – Mild astma: Hyppige episoder med tungpust, som krever bruk av beta2-agonist inhalasjon eller medfører behandling med kortikosteroid-inhalasjon. – Arbeidsrelatert astma: Episoder med tungpust og åndenød utløst av arbeidsbelastning, spesielt i kulde. Episodene kan effektivt behandles med steroider (eller langtidsvirkende beta2-agonister) eller annen oral behandling. – Moderat astma: Hyppige episoder med tungpust på tross av regelmessig behandling av inhalasjonssteroider (eller steroider/langtidsvirkende beta2-agonist) eller tillegg av annen medisiner, av og til behov for orale steroider. – Alvorlig astma: Hyppige episoder med tungpust og åndenød. Hyppig hospitalisering. Hyppig bruk av orale steroider. 			

11. juni Nr. 806 2014

Forskrift om endring i forskrift om alkoholordningen for Svalbard

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 11. juni 2014 med hjemmel i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) § 1–2 annet ledd. Kunngjort 24. juni 2014 kl. 14.20.

I

I forskrift 11. desember 1998 nr. 1300 om alkoholordningen for Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 1–1 skal lyde:

§ 1–1. *Forskriftens virkeområde*

Forskriften får anvendelse på innførsel til, utførsel fra, tilvirkning av og omsetning av alkoholholdig drikk på Svalbard med tilhørende territorialfarvann.

§ 1–4 skal lyde:

§ 1–4. Bevilling

Innførsel, utførsel som ledd i næringsvirksomhet, tilvirkning, engrossalg, salg og skjenking av alkoholholdig drikk kan bare skje på grunnlag av bevilling eller tillatelse etter denne forskrift. Bevilling gis til den for hvis regning virksomheten drives.

Nytt kapittel 3 A skal lyde:

Kapittel 3 A. Tilvirkning av alkoholholdig drikk

§ 3A–1. Bevilling for tilvirkning av alkoholholdig drikk

Lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. kapittel 6 om tilvirkning gjelder for Svalbard med unntak av § 6–2 nr. 2.

Forskrift 8. juni 2005 nr. 539 om engrossalg og tilvirkning av alkoholholdig drikk mv. kapittel 2 om sikring av varelager, kapittel 3 om søknadsgebyr, kapittel 4 om bevillingsgebyr, kapittel 6 om opplysninger til statistiske formål, kapittel 7 og 8 om registre og kapittel 9 om adgang til å benytte alkoholholdig drikk som gave, lønn eller utbytte, samt å selge alkohol til ansatte til eget bruk, gjelder på Svalbard.

§ 3A–2. Innførsel, utførsel og engrossalg ved tilvirkning

Bevilling til tilvirkning omfatter rett til innførsel av alkoholholdig drikk til bruk i tilvirkningen, utførsel som ledd i næringsvirksomhet og engrossalg av den alkoholholdige drikken som tilvirkes i medhold av bevillingen. Engrossalg av alkoholholdig drikk som ikke skjer til kjøper i utlandet, kan bare skje til den som har bevilling til detalj salg, skjenking eller tilvirkning av vedkommende drikk, eller som kan drive engrossalg.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014.

17. juni Nr. 807 2014

Forskrift om virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte og regional transportstøtte

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 17. juni 2014. Jf. ESAs vedtak 91/14/COL. Kunngjort 24. juni 2014 kl. 14.20.

Kapittel I. Generelle bestemmelser

§ 1. Formål

Forskriften avgrensner det geografiske virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte og regional transportstøtte i samsvar med det notifiserte regionalstøttekartet.¹

Formålet med distriktsrettet investeringsstøtte er å stimulere til investeringer i bedrifter i virkeområdet der utfordringene for lønnsom næringsvirksomhet er størst.

Formålet med regional transportstøtte er å dekke deler av transportkostnadene til foretak som produserer eller bearbeider varer innenfor det geografiske virkeområdet.

¹ Jf. Guidelines on regional State aid for 2014–2020, 2013/C, 209/01, gruppeunntak, vedtak godkjent av EFTA Surveillance Authority.

§ 2. Definisjoner

Følgende definisjoner legges til grunn i denne forskriften:

1. *Distriktsrettet investeringsstøtte:* Offentlig støtte til foretak for investeringer i materielle driftsmidler og immaterielle rettigheter.
2. *Immaterielle rettigheter:* Eiendeler anskaffet gjennom en overføring av teknologi som patentrettigheter, lisenser, erfaringsbasert kunnskap eller ikke-patentert teknisk kunnskap.
3. *Materielle eiendeler/driftsmidler:* eiendom, bygninger, anlegg, maskiner og verktøy.

§ 3. Geografisk virkeområde

Distriktsrettet investeringsstøtte og regional transportstøtte kan tildeles i følgende kommuner:

<i>Fylke</i>	<i>Kommune</i>
Finnmark	Alle kommuner.
Troms	Alle kommuner.
Nordland	Alle kommuner.
Nord-Trøndelag	Alle kommuner med unntak av Levanger og Stjørdal.
Sør-Trøndelag	Tydal, Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen, Røros, Meldal, Rennebu, Oppdal, Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Rissa, Agdenes, Ørland, Frøya, Hitra, Snillfjord, Hemne.

<i>Fylke</i>	<i>Kommune</i>
Møre og Romsdal	Aure, Smøla, Halså, Rindal, Surnadal, Sunndal, Tingvoll, Gjemnes, Averøy, Eide, Sandøy, Midsund, Nesset, Rauma, Vestnes, Haram, Stordal, Stranda, Norddal, Ørsta, Volda, Sande, Vanylven.
Sogn og Fjordane	Alle kommuner.
Hordaland	Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal, Kvinnherad, Tynes, Fitjar, Etne.
Rogaland	Utsira, Kvitsøy, Sauda, Suldal, Hjelmeland, Lund, Sokndal.
Vest-Agder	Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Audnedal, Åseral, Marnardal, Flekkefjord, Farsund.
Aust-Agder	Risør, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Åmli, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle.
Telemark	Notodden, Kragerø, Drangedal, Nome, Bø, Sauherad, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje.
Buskerud	Nore og Uvdal, Rollag, Krødsherad, Sigdal, Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes, Flå.
Oppland	Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringeby, Øyer, Gausdal, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang.
Hedmark	Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os.
Østfold	Rømskog, Marker, Aremark.

Kapittel II. Distriktsrettet investeringsstøtte

§ 4. *Type investeringer som kan støttes*

Det kan tildeles støtte til følgende investeringer i materielle eiendeler¹ og/eller immaterielle rettigheter¹ som er tilknyttet:

- Etablering av et nytt foretak.
- Utvidelse og eller oppgradering av et etablert foretak.
- Diversifisering av et foretaks produksjon til å omfatte flere produkter.
- Grunnleggende endring i produksjonsprosessen i et etablert foretak.
- Oppkjøp av et foretak som skal etableres, forutsatt at selve etableringen ikke ville skjedd uten investeringsstøtten og at investoren er uavhengig foretaket som kjøpes.

Investeringsstøtten kan ikke dekke kjøp av aksjene i foretaket.

¹ Jf. definisjon i § 2.

§ 5. *Støtteintensitet*

Maksimal støtteintensitet for investeringsstøtte er:

<i>Størrelse på foretak</i>	<i>Stor</i>	<i>Mellomstor</i>	<i>Liten</i>
Prosent ¹	Inntil 15 %	Inntil 25 %	Inntil 35 %
Antall ansatte	250 og flere	Fra og med 50 til 250	Færre enn 50

¹ Prosent av støtteberettiget kostnad.

Kapittel III. Forholdet til skatteloven

§ 6. *Skattefri virksomhetsinntekt*

Distriktsrettet investeringsstøtte etter retningslinjene for regionalstøtte og regional investeringsstøtte etter retningslinjene for gruppeunntak:

- Regnes som skattefri virksomhetsinntekt.¹
- Skal ikke trekkes fra kostpris ved beregning av årlige og totale avskrivninger.²
- Regnes som en del av vederlaget ved salg av driftsmiddelet før det har gått fem år etter at det ble ervervet.³

¹ Jf. lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 5–31 bokstav a.

² Jf. skatteloven § 14–42 andre ledd siste punktum.

³ Jf. skatteloven § 14–44 første ledd andre punktum.

Kapittel IV. Transportstøtte

§ 7. *Næringer som kan motta transportstøtte*

Alle næringer kan motta transportstøtte, med følgende unntak:

- Alle aktiviteter innen transport og lagring, næringshovedområde H.
- Alle aktiviteter innen energisektoren;
  - Næring 05 – Bryting av steinkull og brunkull
  - Næring 06 – Utvinning av råolje og naturgass

- c. Næringsgruppe 07.21 – Bryting av uran- og thoriummalm
- d. Næringsgruppe 08.92 – Stikking av torv for energiformål
- e. Næringshovedgruppe 09.1 – Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass
- f. Næringshovedgruppe 09.9 – Tjenester tilknyttet annen bergverksdrift for utvinning av steinkull, brunkull, uran eller thorium
- g. Næringsgruppe 16.29 – Produksjons av andre trevarer og varer av kork, strå og flettematerialer for energiformål
- h. Næring 19 – Produksjon av kull og raffinerte petroleumsprodukter for energiformål
- i. Næringsgruppe 20.13 – Produksjon av andre uorganiske kjemikalier
- j. Næringsgruppe 24.46 – Produksjon av kjernebrensel
- k. Næringsgrupper 35.11, 35.12 og 35.13 – Produksjon, overføring og distribusjon av elektrisitet
- l. Næringsgrupper 35.21 og 35.22 – Produksjon av gass og distribusjon av gass gjennom ledningsnett
- m. Næringshovedgruppe 35.3 – Damp- og varmtvannsforsyning.

§ 8. *Generelle vilkår*

Regional transportstøtte kan tildeles dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) Foretaket som mottar støtten har produksjons- eller bearbeidelsessted innenfor det geografiske virkeområdet jf. § 3.¹
- b) Foretaket bærer hele kostnaden for forsendelsen.
- c) Transporten skjer med jernbane, båt, fly eller ved veitransport i yrkesmessig trafikk.
  - 1 Foretak med forretningsadresse utenfor det geografiske virkeområdet for transportstøtte, men som har produksjonsavdeling innenfor, kan gis transportstøtte for sendinger foretatt av avdelingen i virkeområdet for transportstøtte. Det forutsettes at det fremlegges avdelingsregnskap, herunder en revidert oversikt over støtteberettigede transportkostnader (revisoruttalelse i samsvar med DnR Revisjons ISA 800).

§ 9. *Den støtteberettigede transportavstanden*

Det kan gis støtte til ut- og inntransport fra det geografiske virkeområdet til eller fra den norske landegrensen eller norsk havn.

For forsendelser i Norge gis det støtte for hele avstanden.

Det samme gjelder for forsendelser som går via Sverige og/eller Finland og tilbake til Norge.

For forsendelser som ender i Sverige eller Finland, og som er minimum 350 km, gis det støtte for transporten frem til norsk grense.

Ved forsendelse til andre land enn Sverige eller Finland gis det støtte til og fra norsk grense, såfremt den totale avstanden fra foretakets plassering og norsk grense for forsendelsen er minst 350 kilometer.

§ 10. *Støtteintensitet for regional transportstøtte*

Transportavstand i km.	Fra og med 340 km til 700 km	Fra og med 700 km og mer
Støttebeløp i prosent	30 %	40 %

§ 11. *Utmåling av transportstøtten*

Utmålingen av støtte for et regnskapsår skal foretas:

- a) På bakgrunn av foretakets samlede dokumenterte støtteberettigede kostnader.
- b) Ut fra den mest økonomiske transportmåten og den korteste veien mellom produksjons-, bearbeidelses- og leveringssted.

Kapittel V. Øvrige bestemmelser

§ 12. *Rapporteringsplikt*

Samtlige midler som tildeles i henhold til denne forskriften skal rapporteres etter Kommunal- og moderniseringsdepartementets bestemmelser.¹

¹ Jf. lov 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte § 2 og forskrift 4. desember 1992 nr. 907 om offentlig støtte § 2.

§ 13. *Omgjøring og krav om tilbakebetaling*

Vedtak om tilskudd kan helt eller delvis omgjøres før utbetaling eller kreves helt eller delvis tilbakebetalt etter utbetaling dersom departementet, fylkeskommunen eller andre tilskuddsforvaltere finner at tilskuddet er i strid med EØS-avtalen.

Ved tilbakebetaling etter disse reglene skal det legges til renter og renters renter fastsatt av ESA, gjeldende fra den dagen støtten ble mottatt til tidspunktet for tilbakebetalingen.¹

¹ Jf. forskrift 4. desember 1992 nr. 907 om offentlig støtte § 5.

§ 14. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft fra 1. juli 2014. Fra samme tid oppheves forskrift 15. desember 2006 nr. 1455 om geografisk virkeområde og bruk av dei regional- og distriktpolitiske verkemidla og forskrift 24. juni 2004 nr. 1461 om nasjonal transportstøtte.

19. juni Nr. 808 2014**Forskrift om endring i forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene om inntektsprøving av forskott**

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet 19. juni 2014 med hjemmel i lov 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott (forskotteringsloven) § 4 tredje ledd og § 5 første og tredje ledd. Kunngjort 24. juni 2014 kl. 14.20.

I

I forskrift 6. februar 2003 nr. 125 om gjennomføringen av bestemmelsene om inntektsprøving av forskott gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

Fra 1. juli 2014 utgjør forskott kr 1 100 per måned per barn. Beløpet indeksreguleres etter reglene i barnelova § 73. Beløpet etter første ledd

- a) forhøyes med 1/3 dersom mottakeren ikke ville ha hatt bidragsevne etter barnelova § 71 første ledd andre punktum vurdert som enslig uten barn.
- b) reduseres med 1/3 dersom forskottsmottakers årsinntekt er høyere enn inntektsgrensene for full forsørgelsesevne etter § 5. Med ett barn skal grensen være kr 363 200 for en enslig forskottsmottaker og kr 308 900 for en mottaker som bor sammen med ektefelle eller samboer. Grensen økes med kr 57 300 for hvert eget barn utover ett.

For personer som mottar forhøyet forskott etter andre ledd bokstav a, økes forskottet med ytterligere 1/3 av forskottsbeløpet etter første ledd for hvert forskottsberettiget barn som de forsørger og som har fylt 11 år.

Retten til forskott faller bort dersom årsinntekten til den som kan motta forskott på vegne av barnet overstiger 320 ganger forhøyet forskottsbeløp for ett barn etter andre ledd bokstav a.

§ 5 tredje ledd første punktum skal lyde:

Med beregnet skatt og trygdeavgift menes skatt med 27 prosent av personinntekten redusert med minstefradrag og personfradrag og trygdeavgift med 8,2 prosent av personinntekten.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014.

19. juni Nr. 809 2014**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter tobis i 2014**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 19. juni 2014 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) § 11, § 12 og § 16, jf. forskrift 11. desember 2013 nr. 1438 om regulering av fisket etter tobis i 2014. Kunngjort 24. juni 2014 kl. 14.20.

I

I forskrift 11. desember 2013 nr. 1438 om regulering av fisket etter tobis i 2014 gjøres følgende endring:

§ 2 første ledd første kolon (endret) skal lyde:

Uten hinder av § 1 kan norske fartøy med adgang til å delta fiske og lande inntil 90 000 tonn tobis fra og med 23. april 2014 til og med 30. juni 2014 innenfor følgende områder i Norges økonomiske sone avgrenset av linjer mellom følgende posisjoner:

II

Denne forskriften trer i kraft straks.

20. juni Nr. 810 2014**Delegering av Kongens myndighet etter statsforetakslovens regler om ansattrepresentasjon til Arbeids- og sosialdepartementet**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak § 20 femte ledd andre punktum og § 33 sjette ledd andre punktum. Fremmet av Arbeids- og sosialdepartementet. Kunngjort 24. juni 2014 kl. 14.20.

Delegering av Kongens myndighet etter lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak § 20 femte ledd, andre punktum og § 33 sjette ledd, andre punktum til Arbeids- og sosialdepartementet.

17. juni Nr. 811 2014**Forskrift om endring i forskrift om generelle tillatelser til bruk av frekvenser (fribruksforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt av Post- og teletilsynet 17. juni 2014 med hjemmel i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 6–2, jf. delegeringsvedtak 14. juni 2013 nr. 619. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

I

I forskrift 19. januar 2012 nr. 77 om generelle tillatelser til bruk av frekvenser (fribruksforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 35a andre, tredje, fjerde og femte ledd oppheves.

§ 35a andre ledd skal lyde:

(2) Norskregistrert luftfartøy som flyr utenfor norsk luftterritorium tillates å ta i bruk frekvenser til utstyr for ultrabredbånd som beskrevet i tabellen i § 35a første ledd dersom tillatelse foreligger fra administrasjon i den andre staten hvis luftrom det gjelder. Frekvensbruken skal innrettes slik at den er i samsvar med Norges forpliktelser overfor andre stater.

II

Endringene trer i kraft 17. juni 2014.

20. juni Nr. 812 2014**Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m.**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 20. juni 2014 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–8 femte ledd, § 5–25 tredje ledd og § 22–2 andre ledd og lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 3–2 fjerde ledd. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

Kapittel I. Regler

§ 1. Det ytes stønad til fysioterapi ved sykdom, skade eller lyte. Det må foreligge henvisning fra lege, kiropraktor eller manuellterapeut, og behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne. Det kreves ikke henvisning ved behandling hos manuellterapeut.

Med manuellterapeut menes fysioterapeut som

1.
  - a) har bestått eksamen i klinisk masterstudium i manuellterapi for fysioterapeuter ved norsk universitet eller tilsvarende utdanning eller
  - b) har godkjenning for bruk av takst A8 Manuellterapi i denne forskriften og har bestått eksamen i differensialdiagnostikk, laboratorieanalyser og utdanning i radiologi tilsvarende norsk masterutdanning, og i tillegg
2. har gjennomgått opplæring i trygdefaglige emner mv. Departementet fastsetter nærmere krav til innhold i og omfang av opplæringen.

§ 2. Ved henvisning til fysioterapi må henvisende behandler oppgi nøyaktig diagnose og resultatet av foretatte undersøkelser. Behandlingens hensikt bør angis klart i henvisningen.

En henvisning gjelder for inntil 24 behandlinger. Dersom det er behov for ytterligere behandling, skal det foreligge ny henvisning.

Fysioterapeuten avgjør behandlingsform, behandlingstid og antall behandlinger på bakgrunn av opplysningene på henvisningen og egen vurdering av pasientens behov. Fysioterapeuten er ansvarlig for at iverksatt behandling er forsvarlig, jf. helsepersonelloven § 4.

Behandlingen må påbegynnes innen 6 måneder etter at henvisende behandler har skrevet henvisningen, og det kan ikke være opphold på mer enn 6 måneder i behandlingen. Hvis ikke fristene overholdes, må medlemmet ha ny henvisning.

Etter samtykke fra medlemmet skal fysioterapeuten oversende epikrise til henvisende behandler etter avsluttet behandling.

§ 3. Utgifter til fysioterapi dekkes bare hvis den som gir behandlingen

- a) har autorisasjon som fysioterapeut etter lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv. § 48
- b) har godkjenning etter tidligere regelverk, jf. helsepersonelloven § 76 annet ledd, eller
- c) er fysioterapeut fra et annet EØS-land og yter midlertidig tjeneste i Norge, jf. forskrift 8. oktober 2008 nr. 1130 om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits.

§ 4. Stønad til fysioterapi etter denne forskriften omfatter følgende behandlingsformer:

1. Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje

2. Pulsatorbehandling
3. Kortbølge/mikrobølge/laser
4. Elektroterapi
5. Ultralyd
6. Traksjonsbehandling
7. Manuellterapi
8. Psykomotorisk fysioterapi
9. Medisinske bad og pakninger
10. Aktiv oppvarming
11. Øvelsesbehandling i grupper
12. Gruppebehandling i basseng.

§ 5. Det ytes stønad til fysioterapi etter takstene i kapittel III.

Det ytes stønad etter honorartakstene ved behandling for sykdommer som er nevnt i kapittel II, ved skader og sykdom som går inn under folketrygdloven kapittel 13 Yrskeskadedekning, se loven § 5–25, og ved behandling av barn under 12 år.

Den enkelte fysioterapeut er ansvarlig for å vurdere hvorvidt en pasient har krav på stønad i medhold av folketrygdloven § 5–8, herunder krav på stønad etter honorartakst. Fysioterapeuten skal vurdere om behandlingen er innenfor rammen av nødvendig og forsvarlig fysioterapi. Fysioterapeuten må kunne dokumentere sine vurderinger, og pasientjournalen skal inneholde alle opplysninger som er relevante og nødvendige, jf. helsepersonelloven med tilhørende forskrifter.

Avtalefysioterapeut som mottar turnuskandidat krever inn og beholder de egenandelene som turnuskandidaten utløser, jf. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 11 første ledd og forskrift om fastlønntilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten § 1 første ledd.

§ 6. Hvis et medlem ikke kan møte fram på behandlingsstedet på grunn av sin helsetilstand, dekker kommunen reiseutgiftene for fysioterapeuten etter lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. § 11–1 fjerde og femte ledd.

§ 7. Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer kan inngå avtale med en fysioterapeut om direkte oppgjør, jf. folketrygdloven § 22–2 andre ledd. Fysioterapeuten har da ikke rett til å kreve av medlemmet den delen av honoraret som folketrygden dekker. Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer fastsetter nærmere regler for direkte oppgjør.

§ 8. Ved krav om stønad til fysioterapi skal det fremlegges spesifisert og kvittert regning fra fysioterapeuten. Regningen må i tillegg til diagnosen for de utførte behandlingene inneholde alle opplysninger som er nødvendig for å avgjøre kravet.

Fysioterapeuten skal utstede regning på blankett fastsatt av Helsedirektoratet. Krav som fremsettes elektronisk skal utformes i samsvar med filformat fastsatt av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

§ 9. Fullt driftstilskudd er fra 1. juli 2014 kroner 397 020 pr. år. Driftstilskuddet utbetales forholdsmessig etter antall driftstilskuddstimer fysioterapeuten har avtale om.

§ 10. Kommunen skal ikke inngå driftsavtaler som er mindre enn 50 prosent av fullt tilskudd. Kommunene skal kun utlyse deltidshjemler når dette samsvarer med kommunens tjenestebehov.

Når særlige forhold foreligger kan det gjøres unntak fra første ledd første punktum. Det kan likevel ikke inngås driftsavtaler som er mindre enn 20 prosent av fullt tilskudd.

Kapittel II. Sykdomsliste

Ved følgende sykdommer ytes stønad etter honorartakst dersom det er en klar sammenheng mellom sykdommen og den behandlingen det søkes refusjon for, jf. § 5 andre ledd:

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>A. Indremedisin</i>	<i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Kroniske lungelidelser med nedsatt respirasjonskapasitet	a)	astma	<i>Til punkt 1:</i> Nødvendig thoraxdrenasje hos pasient med sekretstagnasjon kommer i tillegg.
	b)	Cystisk fibrose	
	c)	Emfysem	
	d)	Kronisk obstruktiv bronkitt	
	e)	Alvorlig thoraxdeformitet	
	f)	Annen kronisk lungelidelse med nedsatt respirasjonskapasitet	
2. Nyrelidelse	a)	Uremi med langvarig dialyse	

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>A. Indremedisin</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
	b) Annen lidelse med langvarig dialyse	
3. Blødersykdom med leddaffeksjon	a) Hemofili	
	b) Von Willebrands sykdom	
4. Hjertelidelse	a) Akutt hjerteinfarkt	<i>Til punkt 4:</i> Opptrening etter henvisning fra spesialist i indremedisin begrenset til 6 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.
5. Karlidelse i sentralnervesystemet med nevrologisk utfall	a) Hemiplegi og annen motorisk funksjonsforstyrrelse	
6. Lymfødem	a) Alvorlig primært lymfødem	
	b) Sekundært lymfødem	

B. Kirurgi

«Kirurgi» betegner spesialiteten disse sykdomspunktene faller inn under. Det er ikke et vilkår at det er foretatt et kirurgisk inngrep for å utløse honorartakst med mindre dette framgår av det enkelte sykdomspunktet. Diagnostisk bruk av artroskopi/endoskopi anses ikke for å være et inngrep.

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Etter skader	a) Ved brudd	<i>Til punkt 1–3:</i> Ved behov for behandling i mer enn en måned. Begrenset til 6 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.
	b) Ved betydelig skade på muskulatur, ligament eller sene	<i>Til punkt 1a:</i> Omfatter osteoporose når det er en episode med en akutt betydelig forverret funksjon og røntgenologisk påvist et brudd i virvel.
2. Inngrep på ledd	Operasjon på	
	a) Ekstremitetsledd	
	b) Rygghvirvelsøylen	
3. Større inngrep for feilfunksjon i bevegelsesapparatet	a) Operasjon på sene	
	b) Operasjon på muskulatur	
	c) Ligamentrekonstruksjon	
	d) Knokkelreseksjon	
4. Store operasjoner på indre organer	a) Hjerteoperasjon	<i>Til punkt 4:</i> Begrenset til 6 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.
	b) Lungeoperasjon	
	c) Stor karoperasjon	
	d) Organtransplantasjon	
	e) Cancer-glandeltolett som har ført til funksjonssvikt	
5. Operasjon på sentralnervesystemet	a) Alle tilstander med nevrologiske utfall	
6. Preoperativ behandling	a) Thoraxoperasjon	<i>Til punkt 6:</i> Begrenset til 4 uker før operasjonen.
	b) Stor karoperasjon	
	c) Organtransplantasjon	
	d) Ortopediske operasjoner	

B. Kirurgi

«Kirurgi» betegner spesialiteten disse sykdomspunktene faller inn under. Det er ikke et vilkår at det er foretatt et kirurgisk inngrep for å utløse honorartakst med mindre dette framgår av det enkelte sykdomspunktet. Diagnostisk bruk av artroskopi/endoskopi anses ikke for å være et inngrep.

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
7. Belastningsplager på grunn av	a) Amputasjon høyere enn fingre b) og tær c) Varige lammelser Balanse- eller koordinasjonssvikt med varig bruk av krykke eller rullestol	<i>Til punkt 7:</i> Behandling for arm-/skulder-/nakkeplager dekkes også fullt ut.
8. Urologi	a) Alvorlige former for blæreekstrofi/epispadi	<i>Til punkt 8:</i> Etter henvisning fra spesialist i kirurgi, urologi eller fra tilsvarende spesialavdeling. Både opererte og ikke opererte gis fri behandling.
9. Brystrekonstruksjon	a) Cancer mamma	
1. Immobilisering i sykehus utover 8 uker	a) Betydelig muskelatrofi og kraftnedsettelse	<i>Til punkt 10:</i> Etter henvisning fra spesialist i kirurgi, indremedisin, lungemedisin eller tilsvarende spesialavdeling. Begrenset til 3 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.
0. uten gangfunksjon		

C. Nevrologi

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Alvorlig organisk sykdom eller skade i sentralnervesystemet med spastiske eller slappe pareser, tremor eller koordinasjonssvikt	a) Hemiplegi b) Paraplegi c) Kvadriplegi d) Cerebral parese e) Multippel sclerose	<i>Til punkt 1:</i> Alle alvorlige <i>øvre</i> nevronlidelser med sentral affeksjon får fri behandling. <i>Nedre</i> nevronlesjoner med slappe pareser får fri fysioterapi bare ved multiple affeksjoner.
	f) Parkinsonisme g) Amyotrofisk lateralsclerose h) Bulbær paralyse i) Myelomeningocele j) Poliomyelittseqvele k) Annen lidelse med tilsvarende nevrologisk utfall, herunder torticollis og Chorea Huntington	<i>Til punkt 1k:</i> Ved porfyri er det et vilkår at det foreligger spastiske eller slappe pareser, tremor eller koordinasjonssvikt.
2. Alvorlig organisk sykdom eller skade med affeksjon av flere spinalnerver	a) Multiple lesjoner av røtter, plexus eller perifere nerver b) Guillain-Barrè	<i>Til punkt 2a:</i> Rotaffeksjon ved nucleusprolaps gir bare rett til stønad etter honorartakstene ved operasjon.

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>C. Nevrologi</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
3. Alvorlig generalisert polyneuropati		
4. Alvorlig nevromuskulær sykdom med muskulær svikt	a) Dystrophia myotonica b) Myotonia congenita c) Myastenia gravis d) Progressiv muskeldystrofi e) Annen nevromuskulær lidelse med muskelsvikt	<i>Til punkt 1–4:</i> Nødvendig thoraxdrenasje hos pasient med nedsatt respirasjonskapasitet og/eller sekretstagnasjon kommer i tillegg.
	<i>D. Onkologi</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Livstruende leukemi, stamcellebehandlet		<i>Til punkt 1:</i> Etter henvisning fra spesialavdeling. Begrenset til 4 uker før og 6 måneder etter behandlingen. Behandlingen kan gis intensivt.
2. Kreft i langt kommet, uhelbredelig fase		<i>Til punkt 2:</i> Legen må attestere på henvisningen at pasienten er for syk til å gjennomføre effektiv egenaktivitet.
	<i>E. Pediatri</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Funksjonsforstyrrelse i bevegelsesapparatet		<i>Til punkt 1:</i> Barn under 18 år. Ved medfødt misdannelse av ekstremitet av en slik grad at protesebruk er nødvendig, som f.eks. hos thalidomidskadde, også ut over 18 år.
	Medfødt eller ervervet:	
	a) Aplasi b) Kontraktur/feil stilling i ledd c) Calve-Legg-Perthes sykdom d) Skade i sentralnervesystemet med motorisk funksjonsforstyrrelse e) Alvorlig bevegelsesforstyrrelse av annen årsak	
2. Hørselsdefekt	a) Døvhhet b) Tunghørthet	<i>Til punkt 2:</i> Barn under 18 år. <i>Til punkt 2b:</i> For første behandlingsserie må det foreligge henvisning fra

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>E. Pediatri Sykdom</i>	<i>Merknad</i> spesialist i øre-nese- hals-sykdommer.
1. <i>Sykdomsgruppe</i> Psykisk lidelse	<i>F. Psykiatri Sykdom</i> a) Psykogen parese med bevegelsesforstyrrelse b) Etter opphold i psykiatrisk avdeling eller ved henvisning fra poliklinikk i psykisk helsevern c) Medikamentindusert bevegelsesforstyrrelse	<i>Merknad</i> <i>Til punkt 1b:</i> Begrenset til 6 måneder fra det tidspunktet behandlingen ble påbegynt. Det kan gis honorartakst i flere perioder dersom pasienten får ny henvisning fra poliklinikk eller har hatt nytt opphold i psykiatrisk avdeling.
1. <i>Sykdomsgruppe</i> Psykisk utviklingshemming	<i>G. Psykisk utviklingshemming Sykdom</i> a) Motorisk funksjonsforstyrrelse	
1. <i>Sykdomsgruppe</i> Kronisk artritt i flere ledd	<i>H. Revmatiske og andre lidelser i ledd og knokler Sykdom</i> a) Rheumatoid artritt b) Bekhterews sykdom c) Reiters sykdom d) Psoriasisartritt e) Yersinartritt f) Annen kronisk inflammatorisk/infeksiøs eller immunologisk artritt	<i>Merknad</i> <i>Til punkt 1b:</i> Lidelsen må være påvist ved røntgen eller være entydig klinisk påvist av spesialist.
2. Degenerative leddlidelser	a) Artrose i større vektbærende ledd (hofte, kne, ankel)	<i>Til punkt 1f:</i> Ved spondylartritt og sacroileitt uten andre sykdomsmanifestasjon er, gis stønad etter honorartakst hvis lidelsen er påvist ved røntgen eller entydig klinisk påvist av spesialist. Ved Sjøgrens syndrom med leddaffeksjon gis stønad etter honorartakst. <i>Til punkt 2:</i> Artrose skal være klinisk og røntgenologisk påvist.

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>H. Revmatiske og andre lidelser i ledd og knokler</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
		Personer som har fått innsatt kunstig ledd(protese), anses ikke lenger for å ha artrose.
	b) Artrose i skulderledd	<i>Til punkt 2b:</i> Omfatter bare artrose i humero-scapularleddet, ikke i acromioclavicularleddet.
3. Leddplager i forbindelse med svangerskap	a) Bekkenløsning med gangvansker under svangerskap	
	b) Bekkenløsning med gangvansker etter fødsel	<i>Til punkt 3b:</i> Begrenset til 6 måneder fra behandlingen ble påbegynt etter fødsel.
	c) Kronisk bekkenleddsyndrom	<i>Til punkt 3c:</i> Etter henvisning fra spesialist i fysikalsk medisin og rehabilitering, ortopedi eller revmatologi.
4. Bindevevslidelser	a) LED (SLE) b) Sclerodermi c) Polymyositt/Dermatomyositt d) Polyarteritis nodosa og andre utbredte nekrotiserende vaskulitter e) Marfans syndrom f) Ehlers-Danlos syndrom g) Silver-Russells syndrom h) Klippel-Feil syndrom	
5. Kontraktur i hud eller bløtdeler med affeksjon av ledd	a) Følgetilstand etter brannskade/etseskade	<i>Til punkt 5:</i> Også ved risiko for leddkontraktur.
	b) Følgetilstand etter stråleskade	
	c) Følgetilstand etter infeksjon	
6. Rygglidelse med korsettbruk	a) Scoliose	<i>Til punkt 6:</i> Ved bruk av ramme- og kroppskorsett (ikke spilekorsett) og i 6 måneder etter avvikling.
7. Blødersykdom med leddaffeksjon	a) Hemofili b) von Willebrands sykdom	
8. Sykdommer i knokler	a) Osteogenesis imperfecta b) Osteitis deformans c) Hypofosfatemisk rakitt eller osteomalaci, vitamin D-resistent d) Osteomyelitt, sequele	
9. Medfødte sjeldne tilstander med skjelettaffeksjon		<i>Til punkt 9:</i> Med sjeldne medisinske tilstander menes enkeltdiagnoser som forekommer i antall opp til 1:10 000,

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>H. Revmatiske og andre lidelser i ledd og knokler</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i> dvs. ca. 500 personer i Norge.
	<i>I. Øyesykdommer</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Øyenlidelse	a) Blindhet b) Svaksynthet	<i>Til punkt 1b:</i> Omfatter tilfeller der visusfunksjonen er redusert til 6/18 eller mer med beste korreksjon, eventuelt tilfeller med meget sterkt innskrenket sidesyn (synsfelt).

Kapittel III. Takster

En behandling hos fysioterapeut kan være enten en undersøkelse, en individuell behandling eller en gruppebehandling. Dersom en pasient får undersøkelse og individuell behandling/gruppebehandling samme dag, vil det telle som to behandlinger i forhold til begrensningen på 24 behandlinger per henvisning. Det samme gjelder dersom pasienten mottar individuell behandling og gruppebehandling eller to gruppebehandlinger samme dag.

Det ytes ikke stønad til mer enn inntil tre behandlingsformer per behandling, jf. forskriftens § 4.

Ugyldig takstkombinasjon betyr at takstene ikke kan kombineres i samme behandling.

Forkortelser:

Hon. – står for honorar, og angir takstbeløpet i kroner.

Ref. – står for refusjonsandel.

Egen. – står for egenandel.

Merk. – står for merknad.

Rep. – står for repetisjon.

Repetisjoner:

0 – betyr at taksten ikke kan repeteres i samme behandling, dvs. at prosedyre/undersøkelse/behandling refunderes én gang selv om den gjentas.

Rep. – betyr at taksten kan repeteres flere ganger i samme behandling. Står det i stedet et tall, kan taksten repeteres dette antall ganger.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
	<i>A. Undersøkelse, individuell øvelsesbehandling, elektroterapi m.m.</i>					
A1a	Undersøkelse ved igangsetting av behandlingsopplegg eller når henvisende behandler ønsker å få pasienten vurdert/undersøkt av fysioterapeut, inntil 30 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1c, A1g, D40, F1, F21, F22, F23, G	251,-	96,-	155,-	A1, A2	0
A1c	Tillegg for varighet ut over 30 minutter, jf. takst A1a Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1a, A1g, D40, F1, F21, F22, F23, G	88,-	88,-	0,-	A1, A2	0
A1d	Undersøkelse ved igangsetting av behandlingsopplegg hos fysioterapeut med rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k, eller når henvisende behandler ønsker å få pasienten vurdert/undersøkt av fysioterapeut med rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k og ved undersøkelse av barn under 12 år, inntil 30 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1f, A1g, A1h, D40, F1, F21, F22, F23, G	333,-	178,-	155,-	A1, A2	0
A1f	Tillegg for varighet ut over 30 minutter, jf. takst A1d Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1d, A1g, A1h, D40, F1, F21, F22, F23, G	120,-	120,-	0,-	A1, A2	0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
A1g	Tillegg ved undersøkelse i samband med utforming av individuell plan eller tverrfaglig utredning av rehabiliteringspasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1a, A1c, A1d, A1f, A1h, D40, F1, F21, F22, F23, G	50,-	50,-	0,-		0
A1h	Tillegg for undersøkelse hos manuellterapeut, jf. § 1 Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1d, A1f, A1g, D40, F1, F21, F22, F23, G	62,-	62,-	0,-		0
A2a	Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje i 20 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, A7, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	112,-	33,-	79,-	A1, A3	0
A2b	Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje i 30 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, A7, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	171,-	49,-	122,-	A1, A3	0
A2c	Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje i 40 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, A7, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	226,-	70,-	156,-	A1, A3	0
A2e	Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje i 60 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, A7, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	388,-	178,-	210,-	A1, A3	0
A2f	Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje i 90 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, A7, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	581,-	307,-	274,-	A1, A3	0
A2g	Tillegg for bruk av spesialkonstruert utstyr for medisinsk treningsterapi eller slyngeterapi. Taksten krever samtidig bruk av enten A2a, A2b, A2c, A2e, A2f eller A8a. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A2k, A7, A8a, A8b, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	10,-	10,-	0,-		0
A2k	Kompetansetillegg for fysioterapeut med godkjent spesialitet i henhold til Norsk Fysioterapeutforbunds spesialistordning eller med tilsvarende kompetanse. Søknad om å få godkjent kompetanse behandles og avgjøres av Norsk Fysioterapeutforbund. Fysioterapeut må dokumentere sin godkjenning for bruk av taksten overfor Helseøkonomiforvaltningen. Taksten krever samtidig bruk av enten A2a, A2b, A2c, A2e eller A2f Ugyldig takstkombinasjon: A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A9a, A9b, A10, C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f, C33	41,-	41,-	0,-		0
A7	Traksjonsbehandling i benk eller slynge for rygg eller nakke Ugyldig takstkombinasjon: A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A10	54,-	0,-	54,-	A1	0
A8a	Manuell terapi Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A8b, D40, F1, F21, F22, F23, G	236,-	91,-	145,-	A1, A4	0
A8b	Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A8a, D40, F1, F21, F22, F23, G	99,-	46,-	53,-	A1, A4	6
A9a	Psykomotorisk fysioterapi Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A9b, A7, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	173,-	83,-	90,-	A1, A5	0
A9b	Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle, unntatt A7, A9a, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	86,-	55,-	31,-	A1, A5	6
A10	Veiledet trening, minst ½ time Ugyldig takstkombinasjon: Alle	30,-	30,-	0,-	A6	0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
A11	Behandling med elektroterapi, ultralyd, pulsator, kortbølge, mikrobølge eller laser Ugyldig takstkombinasjon: A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A10	54,-	2,-	52,-	A1, A7,	0

Merknad A1

Hver av takstene A1a, A1d, A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A8a og A9a teller som en behandling. Disse takstene kan ikke kombineres i samme behandling, pasienten skal ha fysioterapeutens fulle oppmerksomhet i hele behandlingstiden og overlapping i tid av pasientbehandlinger honoreres ikke.

Inkludert i takstene ligger honorar for for- og etterarbeid, men tidsangivelsen angir den tiden pasienten er til stede ved undersøkelsen eller behandlingen. Innenfor tiden som utløser A1a, A1d, A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A8a, A8b eller A9a og A9b, kan fysioterapeuten skrive journalnotat, henvisninger og rekvisisjoner. Hjelp til av- og påkledning kan også inngå i tiden som det kreves refusjon for.

Takstene A7 og A11 teller som en egen behandling dersom de ikke benyttes sammen med en av takstene A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A9a, C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f.

Merknad A2

Takstene A1a og A1d kan benyttes inntil én gang i løpet av behandlingsserien ved igangsetting av behandlingsopplegg, og kan ikke benyttes ved henvisning til ytterligere behandlinger dersom pasienten allerede er tilstrekkelig utredet. Dersom henvisende behandler i særskilte tilfeller ber om en separat undersøkelse av en pasient eller når henvisende behandler ber om en skriftlig tilbakemelding i løpet av behandlingsserien, og dette medfører at fysioterapeuten må foreta en nærmere undersøkelse av pasienten, kan takstene A1a og A1d utløses ytterligere én gang per behandlingsserie.

Merknad A3

Råd og praktisk veiledning i tilknytning til behandlingsopplegget er inkludert i taksten. Ved lymfødembehandling kan også tid medgått til måltaking og tilpassing av strømper inkluderes i taksten.

Merknad A4

Det er et vilkår for rett til stønad at behandlingen utføres av fysioterapeut som;

- har bestått eksamen i klinisk masterstudium i manuellterapi ved norsk universitet eller tilsvarende utdanning, eller
- har godkjenning for bruk av takst A8 per 1. januar 2011.

Fysioterapeut som er under masterutdanning i manuellterapi eller godkjent tilsvarende videreutdanning i manuellterapi, kan benytte taksten i forbindelse med veiledet praksis som er nødvendig for å få godkjent utdanningen.

Merknad A5

Det er et vilkår for rett til stønad at behandlingen utføres av fysioterapeut som:

- har bestått eksamen i klinisk masterstudium i psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi og har gjennomført 20 timer egenbehandling hos fysioterapeut med takstkompetanse eller
- har godkjent 120 studiepoeng eller tilsvarende videreutdanning knyttet til fagfeltet psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi, herunder psykomotorisk fysioterapi, og har gjennomført 20 timer egenbehandling hos fysioterapeut med takstkompetanse eller
- har godkjenning for bruk av takst A9 per 1. januar 2011.

Fysioterapeut som er under masterutdanning i psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi eller godkjent tilsvarende videreutdanning i psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi, kan benytte taksten i forbindelse med veiledet praksis som er nødvendig for å få godkjent utdanningen.

Merknad A6

Det er et vilkår for rett til stønad at pasienten har dekning etter honorartakst, jf. § 5. Taksten kan benyttes når pasienten, mellom behandlingene og i løpet av behandlingsperioden, trener på instituttet etter et individuelt tilpasset treningsprogram. Det forutsettes at fysioterapeuten er tilgjengelig for råd og veiledning. Treningen regnes ikke som en behandling, og kommer i tillegg til de 24 behandlingene henvisningen gjelder for. Taksten kan benyttes inntil 5 ganger mellom to behandlinger.

Merknad A7

Behandlingen skal alltid utføres under fysioterapeutens tilsyn. Dersom det er faglig forsvarlig, kan behandlingen utføres uten at pasienten har fysioterapeutens fulle oppmerksomhet i hele behandlingstiden.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
B20	B. <i>Medisinske bad, pakninger, aktiv oppvarming</i> Medisinske bad Ugyldig takstkombinasjon: A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A10	45,-	0,-	45,-	B1	0
B21	Varme-/kuldepakninger Ugyldig takstkombinasjon: A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A10	10,-	0,-	10,-	B1	0
B22	Aktiv oppvarming ved bruk av ergometersykel, tredemølle mv. Ugyldig takstkombinasjon A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A10	19,-	0,-	19,-	B1	0

Merknad B1

Takstene B20, B21 og B22 teller som en egen behandling dersom de ikke benyttes sammen med en av takstene A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A9, C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f og C33.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
C33	C. <i>Behandling i grupper</i> Øvelsesbehandling i gruppe på inntil 4 barn under 12 år i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	235,-	235,-	0,-	C1, C2	0
C34a	<i>Behandling i grupper på inntil 10 personer</i> For de første fem personer i 30 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, C34g, D40, F1, F21, F22, F23, G	66,-	15,-	51,-	C1, C2	0
C34b	For de neste fem (6–10) personer i 30 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, C34g, D40, F1, F21, F22, F23, G	51,-	0,-	51,-	C1, C2	00
C34c	For de første fem personer i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, C34g, D40, F1, F21, F22, F23, G	123,-	35,-	88,-	C1, C2	0
C34d	For de neste fem (6–10) personer i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, C34g, D40, F1, F21, F22, F23, G	88,-	0,-	88,-	C1, C2	0
C34e	For de første fem personer i 90 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, C34g, D40, F1, F21, F22, F23, G	180,-	55,-	125,-	C1, C2	0
C34f	For de neste fem (6–10) personer i 90 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, C34g, D40, F1, F21, F22, F23, G	125,-	0,-	125,-	C1, C2	0
C34g	Tillegg for behandling i basseng, pr. pasient Taksten krever samtidig bruk av enten C34a, C34b, C34c, C34d, C34e eller C34f. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A7, A11, B20, B21, B22, C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f, D40, F1, F21, F22, F23, G	32,-	13,-	19,-	C1	0

Merknad C1

Utgifter til øvelsesbehandling i grupper dekkes på følgende vilkår:

1. Medlemmet må ha vært til individuell undersøkelse og/eller behandling.
2. Fysioterapeuten må være til stede i hele behandlingstiden.
3. Lokaler og utstyr må være tilpasset antall personer i gruppen.

Merknad C2

Hver av takstene C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f og C33 teller som en behandling. Overlapping i tid mellom gruppebehandlinger honoreres ikke.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
D40	D. <i>Behandling av pasient over 80 år/rullestolbruker</i> Tillegg for undersøkelse og/eller behandling av pasient over 80 år/rullestolbruker Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52	17,-	17,-	0,-		0
E50a	E. <i>Samhandling</i> Møtegodtgjørelse med reisetid når fysioterapeuten deltar i planlagt samarbeidsmøte med annet fagpersonell som ledd i et behandlings- eller rehabiliteringsopplegg for enkeltpasienter. Beregnes for arbeid i inntil en halv time. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke per pasient. Taksten kan også brukes ved planlagte telefonmøter. Ugyldig takstkombinasjon: Alle, unntatt E50b	247,-	247,-	0,-	E1	0
E50b	Senere per påbegynt halvtime Ugyldig takstkombinasjon: Alle, unntatt E50a	247,-	247,-	0,-	E1	rep.
E51a	Telefonsamtale/skriftlig kommunikasjon med annet fagpersonell om enkeltpasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle	65,-	65,-	0,-	E2	0
E51b	Skriving av epikrise eller tilbakemelding til henvisende behandler når dette gjøres uten samtidig undersøkelse eller behandling. Ugyldig takstkombinasjon: Alle	130,-	130,-	0,-		0
E51c	Skriving av henvisninger og rekvisisjoner når dette gjøres uten samtidig undersøkelse eller behandling. Taksten kan ikke benyttes ved rekvirering av pasientreiser. Ugyldig takstkombinasjon: Alle	130,-	130,-	0,-		0
E52	Nødvendig samtale med pårørende/foresatte som ledd i pasientens behandlings- eller rehabiliteringsopplegg, per påbegynt 15 min. Taksten kan repeteres en gang. Grunnlaget for bruk av taksten skal framgå av journalnotat. Ugyldig takstkombinasjon: Alle	112,-	112,-	0,-		1

Merknad E1

Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Samarbeidet kan omfatte diagnostisering, kartlegging av rehabiliteringsbehov, utarbeiding og oppfølging av rehabiliteringsplan, vurdering av funksjonsnivå, tilrettelegging av miljø mv. Skyssgodtgjørelse kan kreves i tillegg etter forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse og behandling.

Merknad E2

Taksten kan også benyttes av manuellterapeut ved kommunikasjon med fysioterapeut i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Taksten kan ikke benyttes for kommunikasjon med henvisende behandler ved oppstart av behandlingsserien.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
F1	F. <i>Behandling i pasientens hjem m.m.</i> Tillegg ved behandling i pasientens hjem Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52	87,-	87,-	0,-	F1	0
F21	Reise pr. kilometer med bil, motorsykkel, tog Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52, F22, F23	7,-	7,-	0,-	F2	rep.
F22	Reise med annet transportmiddel (herunder til fots) for hver påbegynte halvtime Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52, F21, F23	57,-	57,-	0,-	F2	rep.
F23	I byer og bymessig bebygde strøk hvor det er innført fast skysstillegg, ytes det et fast reisetillegg i stedet for reisetillegg som nevnt i F21, jf. § 5 i forskrift om dekning	56,-	56,-	0,-		0

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling. Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52, F21, F22					

Merknad F1

Tillegget gis også ved behandling av barn, eldre, funksjonshemmede og kronisk syke i barnehage, skole og dagsenter. Det er et vilkår at pasienten ikke kan møte i fysioterapeutens institutt uten spesielt transportmiddel og/eller ledsager. Dersom samme pasient mottar undersøkelse og behandling eller flere behandlinger fortløpende samme dag, kan taksten bare utløses en gang.

Merknad F2

Beregningsgrunnlaget for reisetillegget er antall tilbakelagte kilometer. Ved beregning av veglengden avrundes samlet antall kilometer ved fram- og tilbakereisen til nærmeste hele antall kilometer.

Veglengden regnes fra fysioterapeutens kontor (bolig), men skjer utreisen fra et midlertidig oppholdssted, regnes fra dette hvis reisen derfra til pasienten er kortere.

Ved hjemmebehandling under fast kontordagsreise regnes reisetillegg bare for det antall kilometer som fysioterapeuten reiser ekstra i anledning av hjemmebehandlingen.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>G. Tillegg for ubekvem arbeidstid</i>					
G	Ved behandling av cystisk fibrose, artogryfse, congenit, myopati, mrb duchenne og spinal muskelatrofi ytes det et tillegg til takstene når pasienten har behov for øyeblikkelig hjelp på ubekvem arbeidstid. Tillegget kan også ytes når det foreligger en varig lidelse eller følgetilstand som anfallsmessig/periodevis kan medføre livstruende åndedrettsbesvær der fysioterapi anses å være adekvat behandlingstiltak. Tillegget settes til 75 prosent av summen av honorartakst og eventuelt reisetillegg og hjemmebehandlingstillegg. Ugyldig takstkombinasjon: C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f, E50a,, E50b, E51a, E51b, E51c, E52				G1	0

Merknad G1

Med ubekvem arbeidstid menes tidsrommet mellom klokken 1800 og klokken 0800, eller mellom klokken 0000 lørdag og klokken 2400 søndag og mellom klokken 0000 og 2400 på helge- og høytidsdager, samt mellom klokken 1200 og 2400 på jul- og nyttårsaften.

Dersom fysioterapeuten har henlagt sin vanlige arbeidstid til disse tidspunktene, ytes ikke tillegget.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>H. Elektronisk samhandling</i>					
H1	Tillegg for Norsk helsenett/elektronisk meldingsutveksling. Taksten kan kreves i perioden 1. juli 2014 til og med 30. juni 2017 av fysioterapeuter med driftsavtale med kommunen og direkte oppgjørsavtale med HELFO. Taksten kan kreves to ganger per hjemmel, første gang når fysioterapeuten kan dokumentere å ha gjort bindende avtale om bestilling med Norsk helsenett, neste gang når fysioterapeuten er koblet opp og sender oppgjør til HELFO via Norsk helsenett. Fysioterapeuter som per 1. juli 2014 er koblet opp og sender oppgjør elektronisk via Norsk helsenett til HELFO, kan også utløse taksten. De kan kreve taksten en gang andre halvår 2014 og en gang første halvår 2015. Det er en forutsetning at det er aktiv virksomhet i	10000 ,-	10000 ,-	0,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
	hjemmelen for å kunne kreve taksten. Vikar kan på vegne av hjemmelsinnehaver kreve taksten dersom det er inngått skriftlig avtale med hjemmelsinnehaver om dette. Ugyldig takstkombinasjon: Alle					

Kapittel IV. Pasientbetaling

Det framgår av takstene i kapittel III hva pasienten kan avkreves i egenandel. Regler om fritak for egenandel er gitt i § 5, jf. kapittel II.

Pasienten kan avkreves betaling etter fysioterapeutens kostnad for forbruksmateriell og tilleggstjenester som er nødvendig for å oppnå faglig forsvarlig fysioterapi og som ikke er dekket av takstene i kapittel III. Det skal være opp til pasienten å velge om han/hun vil motta tilleggstjenester eller ikke. Fysioterapeuten plikter å ha oppslag som viser gjeldende egenandeler, hvilke tilleggstjenester og forbruksmateriell som ytes ved instituttet og prisen på dette. Prisen på forbruksmateriell og tilleggstjenester fastsettes av fysioterapeuten selv og skal være spesifisert på pasientens kvittering. Det kan for eksempel være tape, innleggssåler, støttebandasjer/strømper, utstyr for hjemmetrening, veiledet trening for ikke-honorartakstpasienter mv.

For bestilt time som ikke benyttes, dvs. at pasienten uteblir uten varsel eller avbestiller senere enn 24 timer før avtalt tid, kan pasienten avkreves inntil honorartakst for undersøkelse eller behandling.

Pasient kan også avkreves betaling for utskrift/kopiering av pasientjournal etter takst 5 i gjeldende forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege, jf. forskrift 21. desember 2000 nr. 1385 om pasientjournal § 12.

Dersom pasienten ber om at fysioterapeuten sender henvisning, rekvisisjon eller lignende i stedet for at pasienten henter dette hos fysioterapeuten, kan pasienten avkreves et ekspedisjonsgebyr etter takst 8 i forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege.

Fysioterapeuten kan ikke kreve egenandeler og/eller pasientbetaling ut over det som fremgår av denne forskriften.

Betaling for forbruksmateriell, tilleggstjenester, uteblivelse fra time, utskrift av journal og ekspedisjonsgebyr dekkes ikke av folketrygden og anses ikke som godkjent egenandel etter bestemmelser gitt med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 5–3.

Kapittel V. Tilskott til fellesformål for fysioterapeuter

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2014–30. juni 2015 30,7 mill. kroner til Fond til etter- og videreutdanning av fysioterapeuter.

Kapittel VI. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014. Fra samme dato oppheves forskrift 24. juni 2013 nr. 787 om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m. fastsatt med hjemmel i folketrygdloven § 5–8 femte ledd, § 5–25 tredje ledd og § 22–2 andre ledd og lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 3–2 fjerde ledd.

20. juni Nr. 813 2014

Forskrift om endring i forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 20. juni 2014 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–21. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

I

I forskrift 25. mai 2001 nr. 542 om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten gjøres følgende endring:

§ 3 siste avsnitt skal lyde:

Fullt fastlønnstilskudd for perioden 1. januar 2014 til 31. desember 2015 er 183 120 kroner.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 814 2014**Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 20. juni 2014 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–10a tredje ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

I

I forskrift 28. juni 2001 nr. 795 om stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist gjøres følgende endring:

§ 4 skal lyde:

Stønad er 203 kroner per behandling.

For behandling av barn under 12 år ytes en stønad med 345 kroner per behandling.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014.

20. juni Nr. 815 2014**Endring i Stortingets vedtak 5. desember 2013 nr. 1482 om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2014**

Hjemmel: Kunngjøring fra Finansdepartementet av stortingsvedtak 20. juni 2014 med hjemmel i Kongeriket Norges Grunnlov 17. mai 1814 § 75 bokstav a og lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) kap. 23. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

Fra 1. juli 2014 gjøres følgende endringer i Stortingets vedtak 5. desember 2013 nr. 1482 om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2014:

I

§ 1 – § 5 skal lyde:

§ 1. Beregning av avgift og regler om soneplassering

(1) Arbeidsgiveravgift beregnes som hovedregel etter satsen som gjelder i den sonen hvor arbeidsgiver anses å drive virksomhet. Det kan likevel ikke benyttes redusert sats når arbeidsgiver har virksomhet innenfor nærmere angitte sektorer eller når arbeidsgiver er i økonomiske vanskeligheter, jf. § 4 og § 3 annet ledd.

(2) Et foretak som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket skal være registrert etter enhetsregisterloven. En privatperson som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor vedkommende er bosatt ifølge folkeregisteret.

(3) Dersom arbeidsgiver er et foretak med registrerte underenheter, jf. forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 10, anses hver underenhet som egen beregningsenhet for arbeidsgiveravgift.

(4) Utføres hoveddelen av arbeidstakerens arbeid i en annen sone enn der virksomheten drives, jf. annet ledd, og enhetsregisterreglene på grunn av virksomhetens art ikke påbyr at underenhet registreres i sonen hvor arbeidet utføres (ambulerende virksomhet), benyttes likevel satsen i denne andre sonen hvor arbeidet utføres på den del av lønn mv. som knytter seg til dette arbeidet. Det samme gjelder ved arbeidsutleie, dersom arbeidstakeren utfører hoveddelen av sitt arbeid i en annen sone enn i den sonen arbeidsgiver anses å drive virksomhet. Med hoveddelen av arbeidet menes her mer enn halvparten av antall arbeidsdager arbeidstakeren har gjennomført for arbeidsgiveren i løpet av avgiftsterminen. Arbeidsgiveravgift av etterbetaling av lønn mv. beregnes forholdsmessig med de satsene som skal benyttes på lønn mv. til den enkelte arbeidstaker for arbeid utført i innværende termin.

(5) Flytter arbeidsgiveren eller underenheten fra en sone til en annen, legges satsen i tilflyttingssonen til grunn fra og med påfølgende avgiftstermin etter registrert flyttedato.

§ 2. Soner for arbeidsgiveravgift

(1) Sone I omfatter de områder som ikke er nevnt nedenfor. Arbeidsgivere beregner avgiften etter satsen som gjelder for sone I, hvis ikke annet følger av dette vedtaket.

(2) Sone Ia omfatter:

- kommunene Frosta og Leksvik i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Rissa, Midtre Gauldal og Selbu i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunene Herøy, Haram, Midsund, Aukra, Eide og Gjemnes i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Flora, Sogndal og Førde i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Etne, Bømlo, Kvam og Modalen i Hordaland fylke,
- kommunene Finnøy og Vindafjord i Rogaland fylke,
- kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad og Sirdal i Vest Agder fylke,

- kommunene Vegårshei og Iveland i Aust-Agder fylke,
  - kommunen Sigdal i Buskerud fylke,
  - kommunen Gausdal i Oppland fylke.
- (3) Sone II omfatter:
- kommunene Meråker, Verran og Inderøy i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Ørland og Agdenes i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunene Sande, Norddal, Stranda, Stordal, Vestnes, Rauma, Nesset, Sandøy, Tingvoll og Sunndal i Møre og Romsdal fylke,
  - kommunene Gulen, Solund, Hyllestad, Høyanger, Vik, Balestrand, Leikanger, Aurland, Lærdal, Årdal, Luster, Askvoll, Fjaler, Gaular, Jølster, Naustdal, Bremanger, Vågsøy, Selje, Eid, Hornindal, Gloppen og Stryn i Sogn og Fjordane fylke,
  - kommunene Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Fedje og Masfjorden i Hordaland fylke,
  - kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitsøy og Utsira i Rogaland fylke,
  - kommunene Risør, Gjerstad, Åmli, Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle i Aust-Agder fylke,
  - kommunene Drangedal, Nome, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke og Vinje i Telemark fylke,
  - kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Rollag og Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
  - kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Søndre Land og Nordre Land i Oppland fylke,
  - kommunene Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil og Åmot i Hedmark fylke.
- (4) Sone III omfatter:
- kommunen Snåsa i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Hemne, Snillfjord, Bjugn, Oppdal, Rennebu, Meldal, Røros, Holtålen og Tydal i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunene Vanylven, Surnadal, Rindal, Halså og Aure i Møre og Romsdal fylke,
  - kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Vang i Oppland fylke,
  - kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal og Os i Hedmark fylke.
- (5) Sone IV omfatter:
- Troms fylke, med unntak av kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen og Tromsø,
  - Nordland fylke, med unntak av kommunen Bodø,
  - kommunene Namsos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy og Leka i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Hitra, Frøya, Åfjord, Roan og Osen i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.
- (6) Sone IVa omfatter:
- kommunen Tromsø i Troms fylke,
  - kommunen Bodø i Nordland fylke.
- (7) Sone V omfatter:
- Finnmark fylke,
  - kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen i Troms fylke.

§ 3. *Satser for arbeidsgiveravgift etter sone*

- (1) Satsene for arbeidsgiveravgift for inntektsåret 2014 er:
- Sone I: 14,1 pst.
  - Sone Ia: 14,1 pst., men likevel 10,6 pst. så lenge differansen mellom den avgift som ville følge av satser på henholdsvis 14,1 pst. og 10,6 pst. ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 tredje og fjerde ledd. Bestemmelsene om redusert avgiftssats i sone Ia gjelder ikke foretak som er omfattet av helseforetaksloven, og statsforvaltningen som omfattes av reglene i folketrygdloven § 24–5 tredje ledd.
  - Sone II: 10,6 pst.
  - Sone III: 6,4 pst.
  - Sone IV: 5,1 pst.
  - Sone IVa: 7,9 pst.
  - Sone V: 0 pst. Samme sats gjelder for avgift som svares av arbeidsgivere hjemmehørende på Svalbard, og når andre arbeidsgivere utbetaler lønn og annen godtgjørelse som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.
- (2) Arbeidsgivere som er i økonomiske vanskeligheter, jf. ESAs retningslinjer for støtte til foretak i vanskeligheter, må beregne avgift etter satsen som gjelder i sone I. Det samme gjelder arbeidsgivere med utestående krav på tilbakebetaling av ulovlig statsstøtte. Bestemmelsen i første og annet punktum gjelder likevel ikke så lenge differansen mellom den avgiften som ville følge av satsen i lokaliseringssonen og satsen i sone I, ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 tredje ledd.

(3) Arbeidsgivere som beregner arbeidsgiveravgift etter reduserte satser plikter å avgi erklæring om hvorvidt foretaket er i økonomiske vanskeligheter.

§ 4. Særregler om avgiftssats og avgiftsberegning for arbeidsgivere med aktiviteter innenfor visse sektorer og andre arbeidsgivere som beregner avgift med redusert sats etter reglene om bagatellmessig støtte

(1) Arbeidsgivere i sonene II–V, eller med ambulerende virksomhet i disse sonene, som utfører aktiviteter omfattet av tabellen nedenfor, skal beregne avgift etter satsen for sone I, uansett hvor arbeidsgiver er lokalisert eller arbeidet blir utført. Tilsvarende gjelder for lønn mv. til utleide arbeidstakere som utfører slike aktiviteter.

Stålsektoren	Aktiviteter knyttet til produksjon av aktiviteter som nevnt i Annex II til ESAs retningslinjer for regionalstøtte 2014–2020
Syntetfibersektoren	Aktiviteter knyttet til produksjon av aktiviteter som nevnt i Annex IIa til ESAs retningslinjer for regionalstøtte 2014–2020
Næringskoder, jf. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007)	
Energisektoren	
Næringshovedområde 35	Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning
Transportsektoren	
49.1	Passasjertransport med jernbane
49.2	Godstransport med jernbane
49.31	Transport med rutebil og sporvei i by- og forstadsområder
49.39	Landtransport med passasjerer ikke nevnt annet sted
49.41	Godstransport på vei
50	Sjøfart
51.1	Lufttransport med passasjerer
51.21	Lufttransport med gods
Lufthavner	
52.23	Andre tjenester tilknyttet lufttransport
Finansierings- og forsikringsvirksomhet mv.	
64	Finansieringsvirksomhet
65	Forsikringsvirksomhet og pensjonskasser, unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning
66	Tjenester tilknyttet finansierings- og forsikringsvirksomhet
70.10	Hovedkontortjenester, men bare for så vidt gjelder tjenester som ytes innenfor et konsern
70.22	Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning, men bare for så vidt gjelder tjenester som ytes innenfor et konsern

(2) Arbeidsgivere med blandet virksomhet kan, dersom de har et klart regnskapsmessig skille mellom lønn mv. knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd og andre aktiviteter, uten hinder av først ledd beregne avgiften etter satsene i § 3, eventuelt i § 5, for den del av avgiftsgrunnlaget som ikke er knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd.

(3) Arbeidsgivere kan uten hinder av første ledd beregne arbeidsgiveravgift for aktiviteter som nevnt i første ledd etter satsene for lokaliseringssonen, så lenge differansen mellom den avgift som ville følge av satsen i lokaliseringssonen og satsen i sone I, ikke overstiger 450 000 kroner for arbeidsgiveren i 2014. Dersom arbeidsgiver anses å være en del av et konsern, jf. forordning (EU) nr. 1407/2013 om bagatellmessig støtte, gjelder beløpsgrensen for hele konsernet under ett. For aktiviteter knyttet til godstransport på vei, jf. næringskode 49.41 Godstransport på vei, må differansen ikke overstige 225 000 kroner i 2014.

(4) Når en arbeidsgiver beregner avgift med redusert sats i sone Ia eller etter tredje ledd, kan den samlede fordelingen av bagatellmessig støtte i form av redusert avgift og annen bagatellmessig støtte til arbeidsgiveren ikke overstige 450 000 kroner i 2014, jf. forordning (EU) nr. 1407/2013 om bagatellmessig støtte. For aktiviteter knyttet til godstransport på vei må slik samlet støtte ikke overstige 225 000 kroner i 2014. Arbeidsgiver som mottar annen støtte til dekning av lønn mv. kan ikke beregne redusert avgift etter bestemmelsene i denne paragraf.

(5) Arbeidsgivere som beregner redusert sats etter bestemmelsen i tredje ledd plikter å gi opplysninger om eventuell annen bagatellmessig støtte og støtte til dekning av lønnskostnader som arbeidsgiver har blitt tildelt i terminen.

§ 5. Særregel om avgiftssats for aktiviteter knyttet til produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen

(1) Arbeidsgivere som utfører aktiviteter knyttet til produksjon, foredling og engroshandel av produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen, jf. avtalens § 8, beregner arbeidsgiveravgift med 5,1 pst. når virksomheten drives i sone IVa, og med 10,6 pst. når den drives i sone Ia. Dette gjelder aktiviteter som er omfattet av næringskodene i tabellen nedenfor. Dersom arbeidsgiver også utfører andre aktiviteter enn de som er nevnt nedenfor, gjelder § 4 annet ledd om blandet virksomhet tilsvarende.

Næringskode, jf. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007)

01.1–01.3	Dyrking av ettårige vekster, flerårige vekster og planteformering
01.4	Husdyrhold
01.5	Kombinert husdyrhold og planteproduksjon
01.6	Tjenester tilknyttet jordbruk og etterbehandling av vekster etter innhøsting
01.7	Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell
02.1–02.3	Skogskjøtsel og andre skogbruksaktiviteter, avvirkning og innsamling av viltvoksende produkter av annet enn tre og del av 16.10 (produksjon av pæler)
02.40	Tjenester tilknyttet skogbruk (med unntak av tømmermåling)
03.11–03.12	Hav- og kystfiske og fangst og ferskvannsfiske
03.21–03.22	Hav- og kystbasert akvakultur og ferskvannsbasert akvakultur
10.11–10.13	Bearbeiding og konservering av kjøtt og fjørfekjøtt og produksjon av kjøtt- og fjørfevarer
10.20	Bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr
10.3	Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker
10.4	Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer
10.5	Produksjon av meierivarer og iskrem
10.6	Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelsesprodukter, samt del av 10.89 (produksjon av kunstig honning og karamell)
10.85	Produksjon av ferdigmat
10.9	Produksjon av fôrvarer
46.2	Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr
46.31	Engroshandel med frukt og grønnsaker, samt del av 10.39 (produksjon av skrellede grønnsaker og blandede salater)
46.32	Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer
46.33	Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett
46.381	Engroshandel med fisk, skalldyr og bløtdyr
50.202	Innenriks sjøtransport med gods, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter
52.10	Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer.

20. juni Nr. 816 2014**Endring i Stortingets vedtak 5. desember 2013 nr. 1486 om særavgifter til statskassen for budsjettåret 2014**

Heimel: Kunngjering frå Finansdepartementet av stortingsvedtak 20. juni 2014 med heimel i Kongeriket Noregs Grunnlov 17. mai 1814 § 75 bokstav a, lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter og lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (dokumentavgiftsloven). Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

*Endring i Stortingets vedtak 5. desember 2013 om avgift på båtmotorer for budsjettåret 2014**I*

Frå 1. juli 2014 vert Stortingets vedtak 5. desember 2013 om avgift på båtmotorer for budsjettåret 2014 oppheva.

II

Departementet kan i forskrift gi reglar om gjennomføring av opphevinga og om attendebetalning av avgift for ubrukte båtmotorar som er på lager.

*Endringar i Stortingets vedtak 5. desember 2013 om avgift på elektrisk kraft for budsjettåret 2014**I*

Frå 1. juli 2014 gjer ein følgjande endringar i Stortingets vedtak 5. desember 2013 om avgift på elektrisk kraft for 2014:

§ 2 fyrste ledd bokstav h vert oppheva.

Nogjeldande bokstav i til l blir h til k.

II

Frå den tid departementet fastset skal § 2 fyrste ledd bokstav h lyde:

- h) leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram. Fritaket gjelder kun kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen,

Bokstav h til k blir i til l.

20. juni Nr. 817 2014

Ikraftsetting av lov 20. juni 2014 nr. 55 om endringer i universitets- og høyskoleloven

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2014 med hjemmel i lov 20. juni 2014 nr. 55 om endringer i universitets- og høyskoleloven del II. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

Delt ikraftsetting. Loven trer i kraft fra 1. august 2014 med unntak av § 4–9 femte ledd som trer i kraft 1. januar 2015.

24. juni Nr. 818 2014

Forskrift om renter ved forsinket betaling og kompensasjon for inndrivelseskostnader

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 24. juni 2014 med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven) § 3 første ledd, jf. delegeringsvedtak 12. desember 2003 nr. 1509, og § 3a annet ledd, jf. delegeringsvedtak 15. februar 2013 nr. 174. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

§ 1. Forsinkelsesrenten

Med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd fastsettes forsinkelsesrenten til 9,50 prosent p.a.

§ 2. Standardkompensasjon

Kompensasjon for inndrivelseskostnader i norske kroner etter forsinkelsesrenteloven § 3a første ledd fastsettes til 320 kroner.

§ 3. Ikrafttredelse mv.

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 20. desember 2013 nr. 1586 om renter ved forsinket betaling og kompensasjon for inndrivelseskostnader.

24. juni Nr. 819 2014

Delegering av myndighet til å ettergi idømte sakskostnader på skatte- og avgiftsområdet

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 24. juni 2014 med hjemmel i Kongeriket Norges Grunnlov 17. mai 1814 § 75, jf. delegeringsvedtak 10. februar 1988 nr. 4875. Kunngjort 25. juni 2014 kl. 14.15.

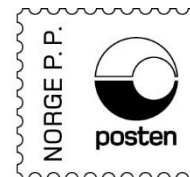
I Stortingets vedtak 10. februar 1988 nr. 4875 ble Kongen gitt fullmakt til å ettergi sakskostnader til staten bl.a. i søksmål der staten er part. Kongelig resolusjon 3. september 2010 nr. 1244 ga departementene fullmakt til å ettergi statens sakskostnadskrav fra søksmål der staten er part når særlige forhold taler for det. Justisdepartementet ble gitt fullmakt til å utarbeide generelle retningslinjer for behandlingen av anmodninger om ettergivelse. Retningslinjer ble gitt i rundskriv G–2010–9, 12. oktober 2010. Vurderingen i disse ettergivelsessakene har likhetstrekk med de vurderinger som foretas i saker om ettergivelse av erstatningskrav, men regelverket er ikke identisk. Bl.a. skal det i saker om ettergivelse av sakskostnader legges vekt på at risikoen for å bli ilagt sakskostnader er ment å ha en prosessdempende effekt.

Finansdepartementets myndighet til å treffe vedtak i saker om ettergivelse av idømte sakskostnader på skatte- og avgiftsområdet delegeres til Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Delegeringsvedtaket omfatter adgang til videre delegering.

Oversikt over rettelser som er inntatt i 2014-årgangen

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
2012	3	464	Forskrift nr. 77	4
2012	13	2263	Forskrift nr. 1157	5
2013	15	2555	Forskrift nr. 1291	5
2013	18	3031	Forskrift nr. 1503	1
2014	1	106	Forskrift nr. 29	2
2014	1	124	Forskrift nr. 39	4

Returadresse:
Lovdata
Postboks 2016 Vika
N-0125 Oslo

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter
Avd. II Regionale og lokale forskrifter

Utgiver: Justis- og beredskapsdepartementet
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjørings skjema til Lovdata via nettsiden www.lovdata.no/lovtidend/kunngjoring.

Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.
Elektronisk: Se Lovdatas nettsted.

		Norge	Norden	Verden
Abonnement for 2014 koster	Avd. I	kr 1590	kr 2375	kr 3285
	Avd. I og II	kr 1980	kr 3430	kr 4855

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas nettsted – www.lovdata.no – også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig. På samme sted finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Tlf. 23 11 83 00
Faks 23 11 83 01
E-post: ltavd1@lovdata.no